

แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)
สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ในภาคกลาง

CONCEPT DESIGN OF THE MODERN THAI ARCHITECTURE (THAI R.9)
FOR PUBLIC BUILDING OF MUSEUM IN CENTRAL REGION

อานนท์ ลิ้มสุวรรณ
ARNON LIMSUWAN

ว.ค.
๑๖๒๓๗
๒๕๔๘

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 61014
วัน,เดือน,ปี..... - 7 ก.ค. 2549

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิตสาขามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2548

ISBN 974-15-1609-6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๑๑๕๐๔๔๕๖

CONCEPT DESIGN OF THE MODERN THAI ARCHITECTURE (THAI R.9)
FOR PUBLIC BUILDING OF MUSEUM IN CENTRAL REGION

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FUFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN ARCHITECTURE
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2005

ISBN 974-15-1609-6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2005

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง
CONCEPT DESIGN OF THE MODERN THAI ARCHITECTURE (THAI R.9) FOR PUBLIC BUILDING OF MUSEUM IN CENTRAL REGION

ชื่อนักศึกษา นายอานนท์ ลิ่มสุวรรณ
รหัสประจำตัว 43064036
ปริญญา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา สถาปัตยกรรม
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.สมพล คำรงเสถียร
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ลายมือชื่อ
ผศ.สมพล คำรงเสถียร	
ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม	
ผศ.สุรศักดิ์ กิ่งขาว	
ผศ.สุทัศน์ จูฬามณี	
ผศ.อัจฉรา สืบสินธุ์สกุลไชย	

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 2 พฤษภาคม 2548 เวลา 18.00 น. เป็นต้นไป
สถานที่สอบ ณ ห้องเรียนปริญญาโท 2 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว
(ผศ.ดร.ฉวีวัตร เจริญสุข)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....๕๐.....เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ.....๒๕๔๘.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ในภาคกลาง
ชื่อนักศึกษา	นายอานนท์ ลิ้มสุวรรณ
รหัสประจำตัว	43064036
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
ปี พ.ศ.	2548
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพล ดำรงเสถียร
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

บทคัดย่อ

พิพิธภัณฑ์ ถือเป็นอาคารสาธารณะประเภทหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจทางด้านสังคม ขนบธรรมเนียมและอารยธรรมของผู้คนที่อาศัยอยู่ในประเทศ แต่ด้วยกรรมมีข้อจำกัดในการพัฒนารูปแบบ อาคารที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกับการใช้สอยในปัจจุบัน เนื่องจากอดีตกาลงานสถาปัตยกรรมไทยนั้นมี เพียงวัด วัง และ บ้านเรือนเป็นที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมในการอยู่อาศัย แต่เมื่อช่วงเวลาเปลี่ยนไป อาคาร เริ่มมีรูปแบบของการใช้สอยที่เปลี่ยนแปลงกันออกไป การสร้างอาคารเพื่อเก็บรวบรวมเอาอารยธรรมไว้ในที่ เดียวกันจึงเกิดขึ้น ซึ่งก็ทำให้อาคารลักษณะนี้ไม่เคยมีมาก่อน ปัจจุบันสถาปนิกส่วนใหญ่ได้ตื่นตัวในการ สร้างสรรค์รูปแบบที่มีเอกลักษณ์ไทยสมัยใหม่ แต่ก็ยังไม่สามารถกำหนดรูปแบบที่เด่นชัด หรือสร้าง มาตรฐานให้อาคารสอดคล้องกับวัสดุอุปกรณ์ที่สมัยใหม่แต่ยังคงความเป็นไทยได้ อีกทั้งนับวันอาคาร ประเภทนี้กำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการศึกษาถึงรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทย สมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ โดยมุ่งประเด็นการศึกษาไปที่ภาคกลางก่อน เพราะใน ภาคกลางนี้ถือได้ว่าเป็นภูมิภาคที่มีการสร้างอาคารในลักษณะนี้อยู่มาก

การวิจัยนี้ ได้มุ่งศึกษารูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) ของอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ ในภาคกลาง โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ 1.) เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ ภายนอกของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร. 9) ตาม แนวคิดในรูปแบบลักษณะไทย 2.) เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบ ในด้าน แนวความคิดในการออกแบบอาคาร ที่มีลักษณะงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ที่อยู่ในเขตภาคกลาง 3.) เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ ในด้านแนวคิดทางรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม ไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในเขตภาคกลาง ที่สร้างขึ้นในปัจจุบัน และแนวทางในการพัฒนารูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ที่ควรจะเป็นในอนาคต 4.) ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อเสนอแนะ แนวทางในการออกแบบและพัฒนารูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทยร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในภาคกลางเพื่อสร้างความชัดเจนและเหมาะสมต่อประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่ของอาคารอาคารในอนาคต

ผลการวิจัยพบว่า 1.)อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่มีการปลูกสร้างในภาคกลางมีลักษณะทางกายภาพภายนอกที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ไทย ที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร. 9) ตามแนวคิดในรูปแบบลักษณะไทย 2.)ทางด้านความคิดเห็นจากกลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบพบว่ากลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารบางท่านไม่ได้สร้างอาคารด้วยแนวคิดพื้นฐานทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่โดยตรงแต่อาจมีการสอดแทรกรูปแบบของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในแบบอื่น เช่น ไทยประเพณี ไทยร่วมสมัย และไทยประยุกต์ และเพื่อให้อาคาร ภูมิความเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยและวัสดุก่อสร้าง 3.)ด้านความคิดเห็นจากกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ พบว่ารูปแบบของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในเขตภาคกลาง ยังไม่มีการนำแนวความคิดทางรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) มาใช้สร้างอาคาร แต่ก็มีพื้นฐานของการออกแบบที่มีอิทธิพลมาจากการประยุกต์สถาปัตยกรรมไทยในรูปแบบอื่น แล้วใช้เทคโนโลยีที่สร้างสรรค์สมัยใหม่มาผสมผสานกัน แนวความคิดเช่นนี้อาจจะนำไปสู่พื้นฐานของการออกแบบที่เป็นรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ในอนาคต 4.)ด้านการออกแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนารูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในภาคกลางควรจะให้ความสำคัญที่การศึกษาวิชาสถาปัตยกรรมเป็นสำคัญ เพราะผู้ที่ศึกษาทางด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมในแบบต่างๆ จะสามารถเข้าใจและเลือกที่จะนำมาใช้กับอาคารได้อย่างเหมาะสม และหากว่าผู้ออกแบบเข้าใจรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร .9)อย่างลึกซึ้งแล้วก็จะไม่เกิดความผิดพลาดของรูปทรงที่แสดงออกมาอีกเลย

แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงอาคารที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ที่โดดเด่น แต่เนื่องจากอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์นั้น มีข้อจำกัดในเรื่องของการออกแบบที่ส่วนใหญ่เป็นอาคารขนาดใหญ่ และจัดทำในนามของหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานขนาดใหญ่เป็นหลัก ดังนั้น การศึกษาแนวความคิดที่เกิดขึ้นจึงเป็นรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมในแบบกว้างๆ แม้แต่ในภาคกลางเอง รูปแบบของอาคารสาธารณะนั้น ยังมีความหลากหลายของรูปแบบอยู่มาก เหตุนี้ทางผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อที่จะขยายขอบเขตของรูปแบบงานสถาปัตยกรรมออกไปในอาคารประเภทต่างๆ ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	The Concept Design of The Modern Thai Architecture (Thai R.9) for Public Building of Museum in The Central Region
Student	Mr. Arnon Limsuwan
Student ID.	43064036
Degree	Master of Industrial Education in Architecture
Programme	Architecture
Year	2005
Thesis Advisor	Assist Prof. Sompol Dumrongstean
Thesis Co-Advisor	Assist Prof.Dr. Leadlux krinhom

ABSTRACT

The Museum is the one Public Building that support social life, native custom and civilization of their citizen in the country. Because of many obstacles that develop and harmonious continuing to improvement the utilities nowadays. From the past, the historical of Thai Architecture, there are only the temples, royal palaces and houses that performed Thai living life style. Until the time changed, the proposing of building had been changed together. The buildings which design for gathering custom in the same building will happened which never had this thing before.

Now, Almost Architects have alert to create the specification of modern design but they cannot specific the prominent style or standard for building which they can construct by new equipments and still keep Thai style. Although nowadays, this type of buildings are increasing. Accordingly it must have the research of Modern Thai Architecture style (Thai R.9) for the museum and focus to discover information of the central region because they have many kind of buildings like them.

This Research has ensured on education in The Modern Thai Architecture (Thai R.9) of the public building likes museum in the central region are as: The objectives:1).To discover the physical of public building (Modern Thai Style – Thai R.9) under concept Thai life style.2).To survey the ideas from many architects design about trend which cover Thai architectures.3).To survey the ideas from the leader of Thai architects about theirs concept of Modern Thai Style (Thai R.9) for public building are constructed recently which locate in the central and how to

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานภายในของมหาวิทยาลัยเท่านั้น เมื่อผู้ใช้ได้เห็นใบเซอร์เวอชิงที่มหาวิทยาลัย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

develop them in the future.4).To suggest the further concepts of design and improve them to have obviousness which suited for new life style.

Results:1).The public buildings - Museum are located in the central have many characteristics in Thai style which based on Thai modern style (Thai R.9) under Thai concept.2).The ideas from architects design, some of them do not built the constructions based on Thai architecture modern style but they combined Thai traditional, Thai contemporary and Thai applied together for construction. The buildings will be consistent between utilities and new material equipments.3).The ideas from leader of architects, found that many designs of public buildings like museum locate in the central do not bring some concepts of Thai architecture modern style build but they still base on design that has influences from others Thai Applied and create by new technology. This concept will develop to be the origin of Modern Thai Architecture (Thai R.9) in the future.4).Designing, for my acknowledge to design and develop Thai architecture modern style (Thai R.9) concept for buildings which are in the central must be attend to educate for Architecture. Because of the students that study in this department will understand and can choose the way to adapt for constructions correctly. In additional to designers have profound for concept, it can assure that the wrong specify of platform will not happen again.

The concept of Thai Architecture Modern Style Design (Thai R.9) of buildings like the museum in central would be search for the obvious modern Thai-style. But the public buildings have many limited of design as largest or established under government thus acknowledges of this concept must appear on extensive architectures. Even though in the central region, the style of public buildings are severally. So, the writer would be suggested other ways to research and enlarge of architecture for another types of building later.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณา ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพล ดำรงเสถียร มาเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ร่วม อีกทั้งคณาจารย์ในภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะต่างๆในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อันได้แก่ คุณ รณฤทธิ์ ธนโกเศศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว คุณ ยอดเยี่ยม เพชรานนท์ ดร. ณรงค์ พิมสาร และรศ.โกสุม สายใจ

ขอกราบขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังที่ ให้ความอนุเคราะห์ จัดทำเอกสารต่างๆ รวมไปถึงอนุมัติทุนอุดหนุนในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ บิดา มารดาและพี่สาวสุดที่รัก ที่คอยให้กำลังใจและเฝ้าคอยดูแลตั้งแต่เริ่มต้น จนมาถึง ผลสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และท้ายที่สุดนี้ขอบคุณพี่น้องและเพื่อนชาวครุศาสตร์สถาปัตยกรรม รุ่นที่ 10 ทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจและถามไถ่ทุกข์สุขซึ่งกันและกันเสมอมา และขอให้การวิจัยครั้งนี้ ส่งผล และคุณประโยชน์ให้กับผู้มีพระคุณทุกท่านด้วย

อานนท์ ลิ้มสุวรรณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	VIII
สารบัญภาพ	IX
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	8
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 ยุคสมัยของสถาปัตยกรรมไทย	11
2.2 แนวสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)	12
2.3 สูตรสำเร็จในการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทย	12
2.4 การนำเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบ	14
2.5 การสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทยสมัยใหม่ในงานสถาปัตยกรรม	15
2.6 เอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรมและนามธรรม	17
2.7 การนำลักษณะไทยในอดีตมาพัฒนาใช้กับอาคารสาธารณะ	18
2.8 ความหมายและประเภทของพิพิธภัณฑ์	35
2.9 อาคารพิพิธภัณฑ์ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)	40
2.10 วัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่	45
2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ	57
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	97
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	112
5.1 สรุปผลการวิจัย	112
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	117
5.3 ข้อเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	165
ภาคผนวก	168
ประวัติผู้เขียน	212

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 รายชื่อกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ	51
4.1 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	59
4.2 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	63
4.3 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)	69
4.4 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ	74
4.5 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ	79
4.6 แสดงองค์ประกอบเชิงรูปธรรม ที่ได้จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของอาคารตัวอย่าง ที่ศึกษา.....	85
4.7 แสดงองค์ประกอบเชิงนามธรรม ที่ได้จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของอาคารตัว อย่างที่ศึกษา.....	95
4.8 ข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา	98
4.9 ประเด็นต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา	99
4.10 รายชื่อและเกียรติคุณของสถาปนิกแกนนำสำคัญ.....	107
4.11 ข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์สถาปนิกแกนนำสำคัญ	107
4.12 ประเด็นต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์สถาปนิกแกนนำสำคัญ	108
5.1 เกณฑ์การพิจารณาในการเลือกที่ตั้งโครงการ.....	127

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 รูปแบบอาคารสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)	3
1.2 อาคารสาธารณะที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)	3
2.1 แสดงขั้นตอนในการออกแบบเทคโนโลยีที่เสริมสภาวะน่าสบายในอาคาร	17
2.2 กลุ่มอาคารของเรือนไทยที่ปิดล้อมพื้นที่ชาน	19
2.3 รูปแบบของหลังคาเรือนไทยมุสลิมทางภาคใต้	21
2.4 รูปแบบของหลังคายอดมณฑป	22
2.5 ลักษณะการซ้อนชั้นของหลังคาโบสถ์และวิหาร	22
2.6 ลักษณะการลดชั้นของหลังคาโบสถ์และวิหาร	23
2.7 ลักษณะการยื่นชายคาชั้นที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จ.พิษณุโลก	24
2.8 ผังพื้นของกุฎีที่เป็นเรือนหมู่ แสดงที่ว่างที่เชื่อมตัวเรือนอยู่รอบๆ	25
2.9 พื้นที่ว่างที่เป็นพาไลของพระอุโบสถ วัดเทพศิรินทร์	26
2.10 พื้นที่ว่างที่เป็นระเบียง หรือพาไลของเรือนไทย	26
2.11 รูปด้านมณฑปของวัดพระนอนในสมัยสุโขทัย	27
2.12 จั่วลายลูกฟัก	30
2.13 จั่วลายใบปรี้อ หรือลายตีเกล็ดไม้	30
2.14 แสดงผังของบ้านเรือนที่อยู่ริมแม่น้ำลำคลอง	31
2.15 การวิเคราะห์การสร้างชั้นมณฑป ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความเบาลอยตัวและขึ้นเบื้องสูง.....	33
2.16 การเปรียบเทียบหลังคาผืนเดียวกับหลังคาที่แบ่งชั้นซ้อน	33
2.17 การเปรียบเทียบหลังคาผืนเดียวกับหลังคาที่ลดมุข	34
4.1 แบบแสดงแปลนผังพื้นอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	61
4.2 แบบแสดงรูปด้านอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	61
4.3 แสดงการซ้อนชั้นของหลังคา รวมทั้งภูมิทัศน์ที่มีน้ำโอบล้อม และเสากลม ของอาคารศูนย์ ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	62
4.4 แสดงยอดมณฑป และการเจาะช่องเปิดของอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	62
4.5 แสดงรูปร่างของสระน้ำและโครงจั่วคอนกรีตเน้นทางเข้า ของอาคารศูนย์ศึกษา ประวัติศาสตร์อยุธยา	62

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.6 แสดงแผนผังที่ตั้งโครงการอาคารพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ.....	66
4.7 แสดงแบบผังอาคารพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ.....	67
4.8 แสดงแบบแปลนภายในอาคาร 5 พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ.....	67
4.9 แสดงการซ้อนชั้นของหลังคา และหน้าบันที่ประดับลายแกะสลัก ด้านบน โครงจั่ว ของอาคารพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	68
4.10 แสดงภูมิทัศน์และความสัมพันธ์ของต้นไม้ที่อยู่ใกล้อาคาร และยอดมณฑปหลังคา ของอาคารพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ.....	68
4.11 แสดงการซ้อนชั้นของหลังคา และการเจาะช่องเปิดของอาคารพิพิธภัณฑ์เกษตร เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	68
4.12 แสดงการมุงหลังคาแบบครึ่งหนึ่ง เพื่อช่วยลดขนาดของหลังคา และฐานบัวประดับ ลายลูกฟักกระหวางชั้นของอาคารหอรัชมงคค(สวนหลวง ร. 9)	72
4.13 แสดงการยกใต้ถุนสูงเพื่อให้อากาศถ่ายเทสะดวก และลักษณะระเบียงหรือพาไลที่อยู่ โดยรอบของอาคารหอรัชมงคค(สวนหลวง ร. 9).....	73
4.14 แสดงลักษณะทางกายภาพโดยรวม และลักษณะเสากลม ของอาคารหอรัชมงคค (สวนหลวง ร. 9)	73
4.15 แสดงความสัมพันธ์ของอาคารที่อยู่ใกล้น้ำและต้นไม้ และลักษณะยอดมณฑปทองคำ ที่อยู่ด้านบนของอาคารหอรัชมงคค(สวนหลวง ร. 9).....	73
4.16 แบบแสดงแนวแกนผังบริเวณของอาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ	77
4.17 แบบแสดงแนวความคิดในการออกแบบและรูปด้านของอาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ.....	78
4.18 แสดงโครงจั่วคอนกรีตตรงทางเข้าอาคาร และยอดมณฑปของอาคารอนุสรณ์สถาน แห่งชาติ	78
4.19 แสดงการยกใต้ถุนสูงกับที่ว่าง และโครงจั่วด้านหน้าของอาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ	79
4.20 แบบแปลนของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา	82

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.21 แผนผังที่ตั้งโครงการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา	83
4.22 แสดงรูปด้านหน้าและด้านหลัง ของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา จ.นครปฐม	83
4.23 แสดงรูปด้านซ้ายและด้านขวา ของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา จ.นครปฐม	83
4.24 แสดงลักษณะอาคารที่สัมพันธ์กับต้นไม้ และยอดมณฑปของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา	84
4.25 แสดงลักษณะการเจาะช่องเปิด และที่ว่างที่โอบล้อมด้วยต้นไม้ของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา	84
4.26 แสดงลักษณะที่ว่างที่มีต้นไม้ล้อมรอบ และที่ว่างการยกได้สูงของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา	84
5.1 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์.....	125
5.2 แสดงการเลือกใช้ที่ตั้งโครงการบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์.....	127
5.3 แสดงภาพถ่ายที่ตั้งโครงการบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์.....	128
5.4 แสดงภาพถ่ายบริเวณที่ตั้งโครงการ.....	129
5.5 แสดงการสำรวจบริเวณที่ตั้งโครงการและอาคารข้างเคียง.....	130
5.6 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ.....	130
5.7 แสดงการวิเคราะห์การสัญจรโดยรอบและศักยภาพในการขยายตัวของที่ตั้งโครงการ.....	131
5.8 แสดงการวิเคราะห์ขนาด,รูปร่างสถานที่และทิศทางแดดและลมของที่ตั้งโครงการ.....	132
5.9 แสดงการวิเคราะห์มุมมองและการเข้าถึงที่ตั้งของโครงการ.....	133
5.10 แสดงการวิเคราะห์การจัดวางกลุ่มอาคารภายในที่ตั้งของโครงการ.....	134

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันงานสถาปัตยกรรมในประเทศไทย มีแนวโน้มและรูปแบบที่แปรเปลี่ยนไปจากอดีตมากขึ้น อันเนื่องมาจากอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลให้รูปแบบของงานด้านสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นมีอิทธิพลและค่านิยมที่เป็นแบบตะวันตกมากขึ้น ก็เพื่อที่จะให้เกิดการยอมรับกับนานาประเทศ จนเราเองหลงลืมหรือมิได้คำนึงถึงเอกลักษณ์และรูปแบบของความเป็นไทยที่ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของชาติเสียสิ้นเชิง และสิ่งที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาเหล่านี้ ก็คือ

1. ตลอดเวลาที่ผ่านมารัฐบาลไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมในเรื่องสถาปัตยกรรมไทย
2. สภาพเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นในเรื่องของการประหยัดและความรวดเร็ว ไม่เอื้ออำนวยต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมไทย
3. ค่านิยมของคนไทยซึ่งชมชอบและเลียนแบบของตะวันตก จนขาดจิตสำนึกของความเป็นไทย
4. หลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันที่ผลิตบุคลากรด้านสถาปัตยกรรม ไม่ได้เน้นวิชาสถาปัตยกรรมไทยอย่างพอเพียง
5. สถาปนิกผู้ซึ่งประกอบวิชาชีพนี้โดยตรง ส่วนมากขาดความสำนึก ความรู้ และความสนใจอย่างเพียงพอในเรื่องสถาปัตยกรรมไทย
6. โครงสร้างและองค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทย อาจสร้างปัญหาหากเกินไปสำหรับประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่ และอาคารบางประเภทจำเป็นต้องมีการศึกษา และประยุกต์รูปแบบให้เหมาะสม
7. ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในเรื่องสถาปัตยกรรมไทย ระหว่างเจ้าของงานและสถาปนิก (คณะกรรมการส่งเสริมเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย. 2537 : 35)

ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าสถาปนิกที่เป็นผู้ออกแบบอาคารจะพยายามที่จะนำความเป็นลักษณะไทย เข้ามาเป็นส่วนประกอบหรือเสริมในรายละเอียดต่างๆ รวมทั้งการผสมผสานวัสดุทั้งเก่าและใหม่ให้เกิดความกลมกลืน เพื่อให้อาคารนั้นมีเอกลักษณ์และรูปแบบของความเป็นไทยมากที่สุด หรือเพื่อให้เป็นอีกแนวทางเลือกใหม่ที่เรียกกันว่า “สถาปัตยกรรมไทยแบบสมัยใหม่(ไทย ร.9)” ซึ่งความพยายามดังกล่าวนี้ ยังไม่สามารถที่จะบ่งบอกได้ว่ารูปแบบและแนวทางในกรอบออกแบบอาคาร

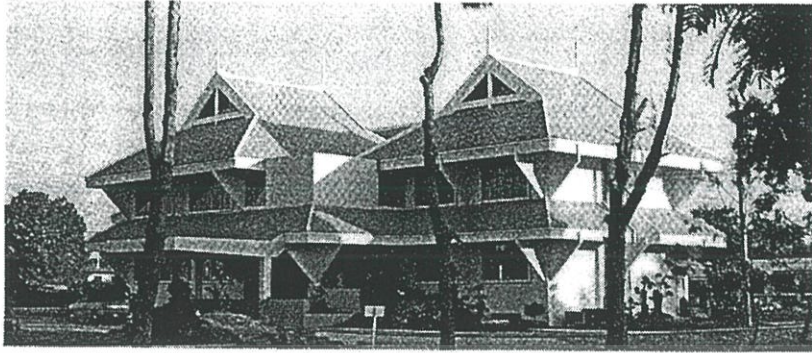
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้ใช้ภายในสำนักงานเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำออกเผยแพร่ได้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่สถาปนิกกำลังกระทำอยู่นี้ เป็นงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ในรูปแบบใดและสิ่งใดคือข้อสรุปของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ที่เหมาะสม หรือเป็นที่ยอมรับจากหมู่สถาปนิกด้วยกัน ซึ่งหากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปก็จะเปรียบเสมือนว่า"สถาปนิก(กำลังจะ)หลงทาง"อันถือได้ว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย ดังนั้น จึงถึงเวลาแล้วที่จะต้องหันมาให้ความสำคัญด้านเอกลักษณ์สถาปัตยกรรม และตัดสินใจว่าควรที่จะพัฒนางานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ไปในทิศทางใด (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2539 : 49)

ความมุ่งหมายที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเอกลักษณ์งานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่จึงได้กำเนิดขึ้นตามแผนดำเนินการของคณะกรรมการส่งเสริมเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย ซึ่งเริ่มต้นในปี พ.ศ.2537 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการในการส่งเสริมเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาคารทางราชการรัฐวิสาหกิจ และอาคารสาธารณะให้มีความสวยงามและมีเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี(คณะกรรมการส่งเสริมเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย.2537 : 34)

อาคารสาธารณะที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันมากมายหลากหลายประเภท การจะกำหนดรูปแบบหรือระบูประเภทของอาคารให้ชัดเจนนั้นก็ทำได้ยากมากขึ้น หากแต่มีหลักในการพิจารณาอยู่ที่การนำไปใช้งานและประโยชน์ใช้สอยของแต่ละอาคารมาเป็นตัวช่วยในการจำแนกประเภทให้กับอาคารสาธารณะเหล่านี้ เช่น อาคารทางด้านการศึกษา,อาคารศาสนสถาน,อาคารพิพิธภัณฑ์ และอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์รวมทั้งอาคารสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ ก็ถือได้ว่าเป็นอาคารสาธารณะประเภทหนึ่ง ที่ควรจะต้องมีการให้ความสำคัญถึงเอกลักษณ์ของรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยเพราะอาคารดังกล่าวนี้เปรียบเสมือนกับประตูสู่แหล่งแสดงอารยธรรมและการดำเนินชีวิตตั้งแต่ยุคอดีตกาลจนถึงยุคปัจจุบันของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นๆ

รูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)เป็นหนึ่งในแนวทางใหม่ของงานสถาปัตยกรรมที่มีรูปลักษณะที่ทันสมัยด้วยเทคโนโลยีและวัสดุที่ใช้ แต่ก็ยังเห็นเค้าโครงของลักษณะไทยที่ชัดเจน แทนที่จะเป็นรูปแบบตะวันตกทั้งหมด เป็นการคิดค้นใหม่ (Reinvent)ไม่ใช่การทำตามรูปแบบเดิม หรือพยายามเอารูปแบบเดิมมาใช้ในลักษณะที่ปรับแต่ง แต่มีความกลมกลืน ผสมผสานความเก่ากับใหม่จนแยกไม่ออก ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสารในกระแสโลกาภิวัตน์ แนวทางสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นจึงเป็นแนวทางที่ยากและต้องใช้เวลามากในการสร้างสรรค์ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2539 :62)

ภาพที่ 1.1 รูปแบบของอาคารสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจ ที่จะทำการศึกษา เพื่อที่จะหาบทสรุป รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาและปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันของบรรดา สถาปนิกในเรื่องของรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) โดยทางผู้วิจัยได้เลือก อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์และอาคารสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง เพราะเห็นว่าอาคารประเภท ดังกล่าวจะสามารถเป็นเครื่องมือถ่ายทอดถึงรูปแบบของเอกลักษณ์ของความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี และยังคงจะต้องมีการสร้างอาคารประเภทนี้อยู่ต่อไปในอนาคตโดยอาจจะเป็นไปทั้งในพิพิธภัณฑ์ ระดับท้องถิ่นจนถึงพิพิธภัณฑ์ระดับประเทศและทางผู้วิจัยเห็นอีกว่าพื้นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ในเขต ภาคกลางนี้ จะมีความเป็นเอกลักษณ์ที่สามารถบ่งบอกถึงรูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) ได้ชัดเจนที่สุดด้วย

ภาพที่ 1.2 อาคารสาธารณะที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาถึงเรื่อง แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรม ไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ในภาคกลาง โดยทำการศึกษา ถึงลักษณะทางกายภาพของอาคารที่ได้เลือกศึกษา ในเรื่องของเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรมและเชิง ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นามธรรม รวมไปถึงความเหมาะสมของรูปแบบ การเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีที่นำมาปลูกสร้าง พร้อมกับแนวความคิดในการออกแบบจากสถาปนิกผู้ซึ่งออกแบบอาคารที่เลือกมาศึกษาและจากกลุ่มของสถาปนิกแกนนำสำคัญ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าใจในรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ที่เกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นดังกล่าวนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบในเรื่องของความชัดเจนทางเอกลักษณ์ และแนวทางในการพัฒนารูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ที่ควรจะเป็น ของอาคารสาธารณะประเภทอาคารพิพิธภัณฑ์เพื่อให้ความเข้าใจที่ตรงกันต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพภายนอกของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร. 9) ตามแนวคิดในรูปแบบลักษณะไทย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบ ในด้านแนวความคิดในการออกแบบอาคาร ที่มีลักษณะงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ที่อยู่ในเขตภาคกลาง
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ ในด้านแนวคิดทางรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในเขตภาคกลาง ที่สร้างขึ้นในปัจจุบัน และแนวทางในการพัฒนารูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ที่ควรจะเป็นในอนาคต
4. เพื่อเสนอแนะ แนวทางในการออกแบบและพัฒนารูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในภาคกลางเพื่อสร้างความชัดเจนและเหมาะสมต่อประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่ของอาคารอาคารในอนาคต

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้นำเอาหลักการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะนำมาใช้สร้างเป็นทฤษฎีและกรอบแนวคิด เพื่อที่จะใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.1 ลักษณะทางกายภาพทางเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรมและนามธรรม

ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดของ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2539 : 93-94) ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ไทยสมัยใหม่ในงานสถาปัตยกรรมของอาคาร โดยได้ทำการวิเคราะห์แนวทางของเอกลักษณ์ไทยในเชิงรูปธรรมและนามธรรม ไว้ว่าดังนี้ การสืบสานสถาปัตยกรรมไทย ต้องมุ่งไปที่การสืบสานให้มีเอกลักษณ์ไทยบางประการในงานสถาปัตยกรรมทั่วไป เพื่อการคงอยู่ของรูปแบบไทยในงานสถาปัตยกรรมในขอบเขตที่กว้างขึ้น อาจจะเป็นลักษณะไทยอย่างเลือนลางในระดับนามธรรมที่เป็นรูปแบบไทยร่วมสมัยหรือไทยสมัยใหม่ ไปจนถึงการประยุกต์รูปแบบไทยประเพณีที่ได้ตัดทอนรายละเอียดลง เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่

แนวทางในการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ถึงแม้ว่าจะไม่มีสูตรสำเร็จที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบให้มีเอกลักษณ์ไทย แต่ก็อาจเสนอเป็นแนวทางหลักได้ 2 แนวทางคือ

ก. องค์ประกอบกายภาพที่มีส่วนทำให้มีเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม (ตามลักษณะภูมิภาค)

1. องค์ประกอบสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย

- หลังคา รูปแบบ การซ้อน-ลดชั้น ความเอียงลาด การยื่น การต่อเชื่อม วัสดุและสีของวัสดุ
- พื้นที่ตัวเชื่อม ชาน พาไล(พะไล) ระเบียง ลานโล่ง
- พื้น วัสดุ ลาย
- ผนัง รูปแบบ การเจาะช่องเปิด รูปแบบช่องเปิด สัดส่วนของช่องเปิด ผนังระบายอากาศ(ฝาไหล)
- รายละเอียดองค์ประกอบ เสาลอย ค้ำยัน ราวระเบียง ฯลฯ
- รายละเอียดลวดลาย หน้าบันหัวเสา บัว ลวดลายประดับ ฯลฯ

2. กลุ่มอาคาร ประกอบด้วย

- การจัดกลุ่มอาคาร ลักษณะการรวมกลุ่ม ระยะระหว่างอาคาร การปิดล้อมลานโล่ง(ชาน)
- ความสัมพันธ์กับภูมิทัศน์ การจัดภูมิทัศน์ ฯลฯ

3. ภูมิทัศน์ ประกอบด้วย

- การจัดภูมิทัศน์ ที่โล่ง พื้นที่ไม้ที่สัมพันธ์กับอาคาร
- น้ำ ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร
- องค์ประกอบย่อย ศาลา เติลียงริมน้ำ ทางเชื่อม สะพาน ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ง. วัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้างสมัยใหม่

สุนทร บุญญาธิการและ ธนิต จินดาวนิก (2536: 89-91) ได้กล่าวถึงเรื่องสภาวะน่าสบาย และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องของอาคารสถาปัตยกรรมไทย ซึ่งสรุปได้ดังนี้ว่า จากภูมิอากาศ(Climate)ที่มีอยู่ ถ้าได้รับการออกแบบสภาพแวดล้อม และ ภูมิสถาปัตยกรรมอย่างถูกต้องแล้ว ก็จะได้รับ Micro-Climatureที่ดี จากนั้นก็จะเป็นการแสวงหารูปทรงของอาคาร และที่ตั้งที่เหมาะสม(Building Configuration) และจากนั้นก็หาระบบเปลือกอาคารที่เหมาะสม(Building Envelop) ซึ่งจะประกอบด้วยระบบการกันแดด กันความร้อนที่ดี โดยเลือกวัสดุให้ถูกต้อง เมื่อได้อาคารและ Micro-Climature ที่ดีแล้ว จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายใน ตัวผู้ใช้อาคาร ตลอดจนกิจกรรมต่างๆที่จะมีขึ้นในอาคารอย่างถูกต้อง

โดยสรุป จากลักษณะทางกายภาพและปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องในข้างต้นนั้น ทำให้เกิดแนวทางในการวิจัยแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางนี้ อย่างชัดเจนขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. เอกลักษณะไทยเชิงรูปธรรมและนามธรรม แบ่งออกได้เป็น

ก. เอกลักษณะไทยเชิงรูปธรรม ได้แก่

- องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
- การจัดกลุ่มอาคาร
- การจัดภูมิทัศน์

ข. เอกลักษณะไทยเชิงนามธรรม ได้แก่

- ลักษณะเบาและลอยตัว
- ลักษณะโปร่งโล่ง
- ลักษณะร่มรื่น

2. แนวทางในการพัฒนารูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

แบ่งออกได้เป็น

ก. การนำเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์และอาคารสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง

ข. ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอยสมัยใหม่

ค. สภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ

ง. วัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้างสมัยใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ครอบคลุมประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

2. สถาปนิก

สถาปนิกที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ จะแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ก. กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ทำการศึกษ จำนวน 5 ท่าน

ข. กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ จำนวน 10 ท่าน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยการศึกษาแบบของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่ในเขตภาคกลาง ซึ่งมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ดังนี้

1. อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ที่เด่นชัด เป็นที่ยอมรับและมีการกล่าวถึงกันในวงการสถาปนิกไทย ซึ่งในปัจจุบันอาคารที่มีความเป็นสมัยใหม่ประเภทนี้ยังมีจำนวนไม่มากนักและอยู่กระจัดกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งทางผู้วิจัยจึงเลือกอาคารที่อยู่ในเขตภาคกลาง มาเป็นกรณีศึกษา เพราะเห็นว่าเป็นแหล่งที่ตั้งของอาคารประเภทนี้อยู่มาก อีกทั้งยังมีรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เด่นชัด และเป็นที่ยุ้จักหรือคุ้นหน้าคุ้นตากันเป็นอย่างดี ซึ่งรวบรวมได้ทั้งสิ้น 5 อาคาร

2. สถาปนิก

สถาปนิกที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ จะแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ก. กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ทำการศึกษา มีจำนวน 5 ท่าน(ตามรายชื่ออาคารที่ศึกษา)

ข. กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ คือสถาปนิกที่มีบทบาทความรู้ และความ

เอกสารนี้เป็นของลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์และใช้เฉพาะเพื่อการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และอาคารสาธารณะอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หรือมีผลงานทางด้านวิชาการ บทความ และบทสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ หรือเคยร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสินรางวัลทางด้าน สถาปัตยกรรมดีเด่นของทางสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งยังเป็นที่ยอมรับและ รู้จักจากบรรดาเหล่าสถาปนิกด้วยกันเป็นอย่างดี และยังมีกรรับรองตามคุณสมบัติที่ทางวิชาชีพ กำหนด อยู่ในระดับสามัญสถาปนิก และวุฒิสถาปนิกขึ้นไป ซึ่งรวมทั้งสิ้น 10 ท่าน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- ก. ลักษณะทางกายภาพของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ในภาคกลางที่ศึกษา ที่มีเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรมและนามธรรม
- ข. แนวความคิดของสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางที่ศึกษา
- ค. แนวความคิดของสถาปนิกแกนนำสำคัญ ที่มีต่องานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ในภาคกลาง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) หมายถึง งานสถาปัตยกรรมที่มีรูปปลั๊กฟอร์มที่ทันสมัยด้วยเทคโนโลยีและวัสดุที่ใช้ แต่ก็ยังเห็นเค้าโครงของลักษณะไทยที่ชัดเจน แทนที่จะเป็นรูปแบบตะวันตกทั้งหมด เป็นการคิดค้นใหม่(Reinvent)ไม่ใช่การทำตามรูปแบบเดิม หรือพยายามเอารูปแบบเดิมมาใช้ในลักษณะที่ปรับแต่ง แต่มีความกลมกลืน ผสมผสานความเก่ากับใหม่จนแยกไม่ออก
2. อาคารสาธารณะ หมายถึง อาคารหรือสถานที่ซึ่งกำหนดให้เป็นที่ชุมนุมชนได้ทั่วไป และมีพื้นที่ใช้สอยมากกว่า 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป
3. สถาปนิก หมายถึง บุคคลผู้มีใบประกอบวิชาชีพทางการออกแบบ และควบคุมการทำงานทางสถาปัตยกรรมอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์และอาคารสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง
4. สถาปนิกแกนนำสำคัญ หมายถึง สถาปนิกที่มีบทบาทความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในด้านอาคารทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ทั้งยังเป็นที่ยอมรับและรู้จักจากบรรดาเหล่าสถาปนิกในสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นอย่างดี
5. อาคารพิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถานที่ที่เก็บรวบรวมและแสดงสิ่งต่างๆของโบราณ

ศิลปวัตถุ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และก่อให้เกิดความเพลิดเพลินใจ รวมไปถึงอาคารที่มีเอกสารนิทรรศการที่ส่งเสริมการศึกษามากยิ่งขึ้น ในพหุการศึกษานี้ เมื่อผู้เขียนได้เห็นว่าประเทศไทยมีการศึกษาไม่เท่าเทียมกัน ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน้าที่หรือกิจกรรมคล้ายคลึงกับอาคารพิพิธภัณฑ์ แต่มีชื่อเรียกที่ต่างออกไป เช่น อนุสรณ์สถาน ศูนย์ประวัติศาสตร์ ฯลฯ เป็นต้น

6. เอกลักษณะไทยเชิงรูปธรรม หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของอาคารที่มี ส่วนประกอบต่างๆของงานสถาปัตยกรรม อันได้แก่

- องค์ประกอบหลัก หมายถึง องค์ประกอบของลักษณะไทยที่ปรากฏเห็นได้อย่างชัดเจน ได้แก่ หลังคา เสาลอย พื้นที่ว่างที่เป็นลานโล่งตรงกลาง และพื้นที่ว่างที่เป็นระเบียง หรือพาไล เป็นต้น

- องค์ประกอบรอง หมายถึง องค์ประกอบของลักษณะไทยที่ปรากฏเห็นได้อย่างชัดเจนรองลงมา ได้แก่ การจัดช่องเปิด สัดส่วน ลักษณะการเปิด รูปแบบผนัง วัสดุปูพื้น และ วัสดุราวจะเบียง เป็นต้น

- องค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบของลักษณะไทยที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยของอาคาร ได้แก่ การทำโครงจั่วเน้นทางเข้าของอาคาร การใช้คอนกรีตเลียนแบบการเข้าไม้ ลายหน้าจั่วหรือลักษณะการค้ำยัน เป็นต้น

- การจัดกลุ่มอาคาร หมายถึง ลักษณะของการจัดวางอาคารที่เป็นกลุ่มอาคาร ได้แก่ การจัดกลุ่มอาคารแบบปิดล้อมลานโล่งตรงกลาง และการจัดกลุ่มอาคารแบบที่มีทางเดินเชื่อม เป็นต้น

- การจัดภูมิทัศน์ หมายถึง การจัดความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับตัวอาคาร และการจัดความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับตัวอาคาร เป็นต้น

7. เอกลักษณะไทยเชิงนามธรรม หมายถึง ลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางด้านจิตใจ ที่มีรูปแบบของลักษณะไทย อันได้แก่ ลักษณะเบาและลอยตัว ลักษณะโปร่งโล่ง และลักษณะร่มรื่น เป็นต้น

8. แนวความคิดในการออกแบบ หมายถึง ความคิดแรกเริ่มที่มีความครอบคลุม เป็นความคิดรวบยอด ทำหน้าที่ประสาน หรือรวบรวมองค์ประกอบต่างๆเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานการออกแบบที่เป็นการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด เพื่อสนองเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ

9. ลักษณะทางกายภาพภายนอก หมายถึง รูปทรงของอาคารสาธารณะ ที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) เช่น รูปทรงหลังคา ผิวผนังภายนอกอาคาร ลักษณะเสา และประตู หน้าต่าง ฯลฯ โดยการมองจากภายนอกอาคารเท่านั้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ในภาคกลางนั้น ทางผู้วิจัยได้ศึกษา และรวบรวม ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีหัวข้อต่างๆดังนี้

- 2.1 ยุคสมัยของสถาปัตยกรรมไทย
- 2.2 แนวสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)
- 2.3 สูตรสำเร็จในการสร้างสรรค์ให้มีเอกลักษณ์ไทย
- 2.4 การนำเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบ
- 2.5 การสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทยสมัยใหม่ในงานสถาปัตยกรรม
- 2.6 เอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรมและนามธรรม
- 2.7 การนำลักษณะไทยในอดีตมาพัฒนาใช้กับอาคารสาธารณะ
- 2.8 ความหมายและประเภทของพิพิธภัณฑ์
- 2.9 อาคารพิพิธภัณฑ์ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)
- 2.10 วัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่
- 2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ยุคสมัยของสถาปัตยกรรมไทย

สถาปัตยกรรมไทยมีการพัฒนารูปแบบอย่างตลอดเวลา โดยในแต่ละยุคสมัยก็จะมีเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นชัดเจน แตกต่างกันไปตามรายละเอียด ตามที่ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2539 :57) ได้กล่าวถึงการจำแนกรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยออกได้เป็นยุคสมัยต่างๆดังต่อไปนี้

ก. สถาปัตยกรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ไทย

ได้แก่ สถาปัตยกรรมสมัยทวารวดี สมัยศรีวิชัย สมัยลพบุรี ฯลฯ

ข. สถาปัตยกรรมไทยถึงสมัยรัตนโกสินทร์

ได้แก่ สถาปัตยกรรมสมัยเชียงแสน สมัยสุโขทัย สมัยศรีอยุธยา และ สมัยรัตนโกสินทร์

ค. สถาปัตยกรรมไทยสมัยปัจจุบัน

แนวสถาปัตยกรรมไทยประเพณี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวสถาปัตยกรรมไทยภูมิภาค
 แนวสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์
 แนวสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย
 แนวสถาปัตยกรรมไทยธุรกิจ
 แนวสถาปัตยกรรมไทย “อยากเป็นไทย”
 แนวสถาปัตยกรรมไทยอนุรักษ์
 แนวสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)

2.2 แนวสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) เป็นหนึ่งในแนวทางใหม่ของการสถาปัตยกรรมที่มีรูปลักษณะที่ทันสมัยด้วยเทคโนโลยีและวัสดุที่ใช้ แต่ก็ยังเห็นเค้าโครงของลักษณะไทยที่ชัดเจน แทนที่จะเป็นรูปแบบตะวันตกทั้งหมด เป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ เป็นการคิดค้นใหม่ (Reinvent) ไม่ใช่การทำตามรูปแบบเดิม หรือพยายามเอารูปแบบเดิมมาใช้ในลักษณะที่ปรับแต่ง แต่เป็นการปรับปรุงกันใหม่

แนวรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ คล้ายคลึงกับแนวรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย เพราะต่างไม่ใช่ลักษณะไทยแบบจวบจวนเหมือนแนวสถาปัตยกรรมไทยอื่นๆ บางแนว แตกต่างตรงที่แนวรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยยังคงยึดถือรูปแบบสถาปัตยกรรมโมเดิร์นเป็นหลัก และอิงกับรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตหรือสถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น การผสมผสานกลมกลืนมีน้อยกว่าและดู “เก่า” กว่า ส่วนแนวรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ เน้นลักษณะที่ทันสมัย มีความกลมกลืน ผสมผสานความเก่ากับใหม่จนแยกไม่ออก

ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ในกระแสโลกาภิวัตน์ แนวทางสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นจึงเป็นแนวทางที่ยากและต้องใช้เวลามากในการสร้างสรรค์ สถาปนิกโดยทั่วไป แม้จะมีความเข้าใจในรูปแบบ แต่ก็มักมีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่อาจออกแบบให้มีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ได้

รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยรัชกาลที่ 9 คือ สิ่งที่ทำทลายสถาปนิกวิญญูชนผู้มีจิตสำนึกในการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรมยุคโลกาภิวัตน์ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2539 : 61-62)

2.3 สูตรสำเร็จในการสร้างสรรค์ให้มีเอกลักษณ์ไทย

การสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรมเป็นหน้าที่ของสถาปนิก แม้จะเป็นภาระที่ยากแสนเข็ญ ในกระแสโลกาภิวัตน์ที่เคลื่อนตัวด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทคโนโลยี งานสถาปัตยกรรมย่อมต้องก้าวต่อไปในทิศทางเดียวกัน เราไม่อาจอยู่กับอดีตหรือเกาะยึดกับอดีตจนลืมนาคต แต่ต้องรู้จักตัวเราเองดีพอที่จะก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นใจ ยังไม่เคยมีตำราหรือแนวการสอนใดที่แนะนำให้ลอกรูปแบบของเดิมโดยตรง ในขณะที่ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกำลังเปลี่ยนแปลง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม

รูปแบบสถาปัตยกรรม = f (ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง + เอกลักษณะ + ...) ความผัน

ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง = ปัจจัยแวดล้อม (เศรษฐกิจ + สังคม + วัฒนธรรม) +

เทคโนโลยี + งบประมาณ + กฎหมาย + การตลาด + สภาพแวดล้อม (ทำเล + ที่ตั้ง) + สภาพ

ภูมิอากาศ + ความต้องการของมนุษย์ (เจ้าของโครงการ + ผู้ใช้ + ประชาชน) + ...

ด้วยความซับซ้อนของปัญหาในการออกแบบและกระบวนการออกแบบ ที่ต่างก็มีส่วนในการกำหนดรูปแบบและเอกลักษณะสถาปัตยกรรมย่อมเป็นการยากที่จะกำหนดสูตรสำเร็จที่ใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรมให้มีเอกลักษณะไทย เพราะรูปแบบสถาปัตยกรรมย่อมเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อมข้างเคียง กฎหมาย งบประมาณ ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ในกรณีนี้ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องไม่ผู้มีผลต่อรูปแบบมากนัก เช่น มีที่ว่างขนาดใหญ่รอบอาคาร มีงบประมาณเพียงพอ ฯลฯ ซึ่งมักเป็นกรณีที่ทำให้ได้ยาก ตลอดจนเทคโนโลยีการก่อสร้างยังคงเดิม ก็อาจอาศัยสูตรสำเร็จในกระบวนการจูงใจสร้างสรรค์ให้มีเอกลักษณะไทยองค์ประกอบของสูตรสำเร็จนี้ที่สำคัญ คือ ตัวประกอบร่วม(Common factors)

เอกลักษณะไทย = f (เอกลักษณะเชิงนามธรรม + เอกลักษณะเชิงรูปธรรม)

เอกลักษณะเชิงนามธรรม = ลักษณะของ “แก่น”

= ลักษณะจากการมีหลังคาเอียงลาด + ลักษณะจากการยื่นค้ำแดดฝน + ลักษณะเบาลอยตัว + ลักษณะโปร่งโล่งจากการจัด Space + ลักษณะร่มรื่นจากการโอบล้อมด้วยธรรมชาติ (น้ำ + ต้นไม้) + ลักษณะโครงสร้างบริสุทธิ์ + ...

เอกลักษณะเชิงรูปธรรม = ลักษณะของ “เปลือก”

= รูปแบบองค์ประกอบสถาปัตยกรรมต่างๆ + วัสดุท้องถิ่น + ลักษณะการจัดกลุ่มอาคาร + ลักษณะการจัดภูมิทัศน์ + ... (มีการปรับมาก / น้อย หรือปรุงขึ้นใหม่)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยอยู่ที่ว่า สถาปนิกต้องสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่ามากกว่าของเดิม ดีกว่าเก่าในเชิงสัมพันธ์กับสภาพการณ์ของสังคม ซึ่งเป็นเรื่องยากที่ท้าทาย เพราะงานสถาปัตยกรรมในอดีตใช้เวลายาวนานในวงจรของการพัฒนา มีโอกาสแก้ไขจนเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์.....ดังนั้น สถาปนิกแกนนำจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และพร้อมที่จะรับมือกับสิ่งที่อยู่ข้างหน้า และสามารถสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมในแนวใหม่ที่มีคุณค่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมในยุคปัจจุบัน แทนสถาปัตยกรรมในแนวเดิมที่ยังคงอนุรักษ์ไว้ได้เพียงแค่ว่าเป็น "ของที่ระลึก" (วิมลสิทธิ์ ทรายงูร. 2539 : 63-65)

2.4 การนำเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบ

ก.) การอิงลักษณะทางรูปธรรมในอดีตมาใช้ในการออกแบบ

วิมลสิทธิ์ ทรายงูร. (อ้างถึงใน สมภพ ภิรมย์ .2532 : 76 - 81) ได้กล่าวถึงแนวทางในการนำเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบอาคารไว้ดังนี้ว่า "การจะพัฒนารูปแบบของงานสถาปัตยกรรม ต้องอาศัยรูปแบบของอาคารที่มีมาแต่ในอดีต อันได้แก่ วัด วัง และเรือนไทย และต้องให้ความสำคัญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างฐานานุกรูปกับฐานานุศักดิ์ด้วย กล่าวคือ ลักษณะไทยประเพณีใช้ได้เฉพาะกับอาคารทางศาสนา และอาคารที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น"

ตรีังใจ บุรณสมภพ (2533: 117 - 118) กล่าวว่า "การนำลักษณะของอาคารทางศาสนามาใช้โดยมีการปรับเปลี่ยน หรือทำให้เรียบง่ายขึ้น เช่น การเจาะช่อง การย่อมุม การลดชั้นของหลังคา เป็นต้น หรือการนำลักษณะของอาคารพักอาศัยมาใช้โดยมีการปรับเปลี่ยน หรือทำให้เรียบง่ายขึ้น เช่น การจัดกลุ่มอาคารแบบบ้านไทย การใช้เสาลอย เป็นต้น"

วีระ อินพันทัง (2537: 84) กล่าวว่า "การนำรูปแบบเดิมของลักษณะไทยท้องถิ่นตามที่ตั้งของอาคารในแต่ละภูมิภาคมาปรับเปลี่ยน หรือทำให้เรียบง่ายขึ้น เพื่อให้มีรูปแบบที่สืบสานทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และงานสถาปัตยกรรมที่สะท้อนยุคสมัย และชนชาติจึงน่าจะเป็นการผนวกเอาความเป็นสากลและเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละแห่งไว้พร้อมๆกัน"

ภิญโญ สุวรรณคีรี(2537: 56)กล่าวว่า "รูปแบบของไทยจะปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย โดยนำวัสดุที่หาได้ คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย รวมทั้งเทคโนโลยีของยุคนั้นๆมาประยุกต์ใช้ โดยมีฉันทลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทยเป็นดังกำหนดรูปแบบโดยรวม ถือว่าเป็นสถาปัตยกรรมของชาติ"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข.) การอิงลักษณะทางนามธรรมมาใช้ในการออกแบบ

ตริંગใจ บุรณสมภพ (2537: 52) กล่าวไว้ว่า “สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ เป็นการนำความรู้สึกและวิญญาณไทยมาสอดแทรก”

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2539 : 53)กล่าวไว้ว่า “แนวทางการสร้างสรรค์ ลักษณะไทยเชิงนามธรรมยังต้องมีความเข้าใจถึงจิตวิญญาณของสถาปัตยกรรมไทย หรือ แก่น”

2.5 การสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทยสมัยใหม่ในงานสถาปัตยกรรม

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร(2539 :51)ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ไทยสมัยใหม่ในงานสถาปัตยกรรม ของอาคาร อันได้ให้ข้อคิดเห็นโดยสรุปดังนี้

เอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย มีความหมายเช่นเดียวกับเอกลักษณ์ในงาน สถาปัตยกรรมในประเทศไทย สถาปัตยกรรมไทย ไม่ได้หมายถึง สถาปัตยกรรมที่มีรูปแบบไทย แต่ หมายถึงสถาปัตยกรรมในประเทศไทยที่ออกแบบโดยสถาปนิกไทย อาจมีเอกลักษณ์ผสมผสาน ใดๆก็ได้ อาจมีรูปแบบทันสมัยเป็นแบบสมัยใหม่ (Modern Thai Style) ซึ่งเข้าใจว่าเป็น เอกลักษณ์ที่พวกเรากำลังเฝ้ารอ ส่วนเอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรม คงมุ่งไปที่การสร้างสรรค์ ลักษณะไทยในงานออกแบบสถาปัตยกรรม ความสำคัญอยู่ที่การมีรูปแบบไทยหรือแบบอย่างไทย (Thai Style)

1. ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอยสมัยใหม่

สุลดี ทิพทัส (2539 : 265) ได้กล่าวไว้ว่า “อาคารที่สร้างในปัจจุบันสนอง ประโยชน์ใช้สอยในยุคปัจจุบัน ควรเป็นสถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 9 คือ ควรเป็นรูปแบบที่ สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับยุคสมัย เทคโนโลยี และวัสดุในการก่อสร้างในปัจจุบัน ไม่ควรนำ รูปแบบเก่ามาทำซ้ำใหม่”

2. สภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ

สุลดี ทิพทัส (2539 : 224)ได้ศึกษาถึงแนวความคิดในการออกแบบของ สถาปนิกที่คำนึงถึงดินฟ้าอากาศ และสถาปัตยกรรมในเขตร้อนในช่วง พ.ศ.2526-2537เขาไว้ว่า “สถาปนิกที่ยังมีสำนึกในเรื่องนี้อยู่ จะใช้หลักการนี้กับอาคารประเภทต่างๆ ทั้งอาคารพักอาศัย และอาคารสาธารณะ ซึ่งจะวางอาคารให้ถูกต้องตามทิศทาง และคำนึง ถึงการป้องกันแดดฝน โดยมีส่วนยื่นออกไปจากผนังอาคารเป็นกันสาด หรือระเบียงที่จะช่วยบังแดดให้กับ หน้าต่าง”

ตริ้งใจ บุรณสมภพ (2533 : 119 -121) กล่าวไว้ว่า “สิ่งสำคัญที่สุดที่ สร้างลักษณะสถาปัตยกรรมไทย คือ สภาพแวดล้อมต่างๆ ธรรมชาติแวดล้อมทางภูมิอากาศไม่ว่า จะเป็นแสงแดด ลม ฝน ความชื้น เป็นสิ่งที่เข้ามาช่วยในการดำรงชีวิตในสมัยก่อนเราไม่มี เครื่องปรับอากาศที่จะมาช่วยลดความร้อน และไม่มีไฟฟ้าใช้ แต่สมัยนี้เรามีเทคโนโลยีเข้ามาช่วย

เอกสารก็ต้องไม่ลืมนึกถึงอาคารที่เข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอก การไม่ลืมสภาพแวดล้อมนี้ นอกจากจะ ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สร้างสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์แล้ว ยังช่วยให้ประหยัดพลังงาน และช่วยลดมลภาวะในอากาศ จึงควรใช้เครื่องปรับอากาศและไฟฟ้าเท่าที่จำเป็น เช่น ห้องประชุม สำหรับส่วนที่เป็นห้องโถง บันได ห้องน้ำ ทางเดิน และบางห้องที่ไม่จำเป็น การออกแบบให้ได้รับแสง และลมธรรมชาติก็น่าจะพอเพียง”

3. วัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้างสมัยใหม่

สุนทร บุญญาธิการ (2539 : 79) ได้กล่าวถึงเรื่อง การเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมในแต่ละส่วนของอาคารไว้ดังนี้ว่า

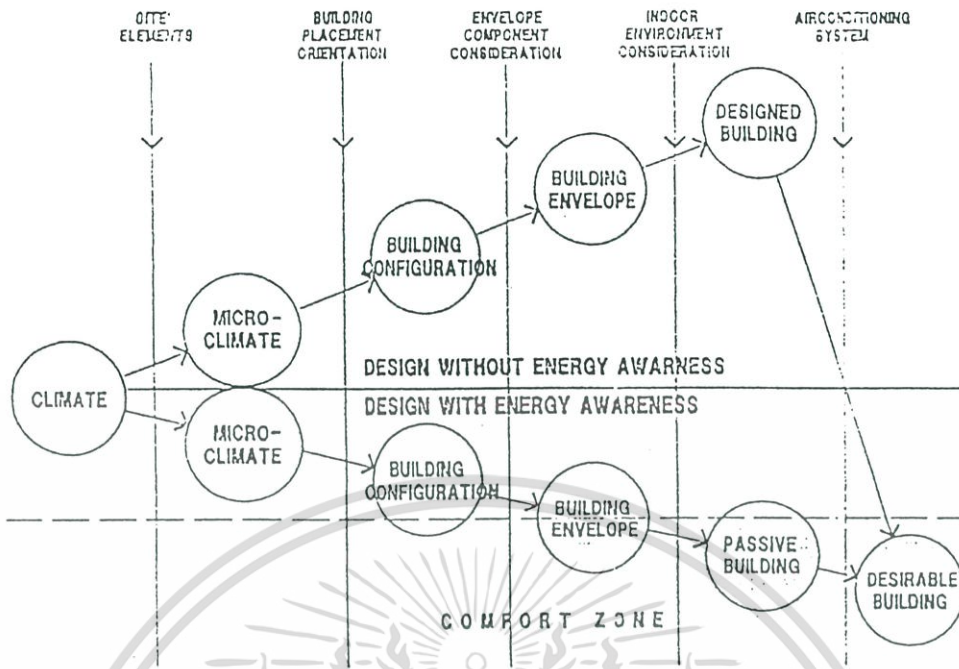
- การเลือกวัสดุสำหรับผนังอาคารในส่วนที่มีระบบปรับอากาศ ควรใช้ผนังที่มีมวลสารน้อย เพื่อจะได้ไม่สะสมความร้อนไว้ในตัวผนัง สามารถป้องกันความชื้นและการรั่วซึมของอากาศได้ดี

- การเลือกวัสดุภายนอกอาคาร บริเวณที่ไม่มีระบบปรับอากาศ เช่น บริเวณห้องน้ำ ห้องเก็บของ ฯลฯ ควรใช้ผนังระบบก่ออิฐฉาบปูน เนื่องจากเป็นผนังที่มีมวลสารมาก สามารถกักเก็บและหน่วงเหนี่ยวความร้อนที่จะผ่านเข้ามาในอาคารให้อยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ทำให้ได้ประโยชน์ในเรื่องของ Mass Effect

- การเลือกวัสดุสำหรับตกแต่งผนังและพื้น ควรใช้วัสดุที่ให้ความเย็นด้วย เช่น กระเบื้องเคลือบ หินอ่อน ฯลฯ ที่จะช่วยในเรื่องของการถ่ายเทความร้อนระหว่างตัวคนกับสภาพแวดล้อม (Mean Radiant Temperature) ผลที่ได้ก็คือ ตัวคนจะรู้สึกเย็นกว่าอุณหภูมิจริงในขณะนั้น

สุนทร บุญญาธิการและ ธนิต จินดาวานิก (2536 : 89-91) ได้กล่าวถึงเรื่องสภาวะน่าสบาย และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องของอาคารสถาปัตยกรรมไทย ซึ่งสรุปได้จากแผนภูมิที่ 1.1 ไว้ดังนี้ว่า จากภูมิอากาศ (Climate) ที่มีอยู่ ถ้าได้รับการออกแบบสภาพแวดล้อม และภูมิสถาปัตยกรรมอย่างถูกต้องแล้ว ก็จะได้รับ Micro-Climature ที่ดี จากนั้นก็จะเป็นการแสวงหารูปทรงของอาคาร และที่ตั้งที่เหมาะสม (Building Configuration) และจากนั้นก็หาระบบเปลือกอาคารที่เหมาะสม (Building Envelop) ซึ่งจะประกอบด้วยระบบการกันแดด กันความร้อนที่ดี โดยเลือกวัสดุให้ถูกต้อง เมื่อได้อาคารและ Micro-Climature ที่ดีแล้ว จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายในตัวผู้ใช้อาคาร ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีขึ้นในอาคารอย่างถูกต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.1 แสดงขั้นตอนในการออกแบบเทคโนโลยีที่เสริมสร้างสภาวะน่าสบายในอาคาร (สุนทร บุญญาธิการและ ธนิต จินดาวานิก .2536 : 89-91)

2.6 เอกลักษณะไทยเชิงรูปธรรมและนามธรรม

วิมลสิทธิ์ หรรยางกูร(2539 : 53-55)ได้กล่าวถึงเอกลักษณะไทยสมัยใหม่ในงานสถาปัตยกรรมของอาคาร โดยได้ทำการวิเคราะห์แนวทางของเอกลักษณะไทยในเชิงรูปธรรมและนามธรรม ไว้ดังนี้

ก. เอกลักษณะไทยเชิงรูปธรรม

เอกลักษณะในเชิงรูปธรรมเกิดจากกระบวนการคิดในลักษณะที่จิตใจของสถาปนิก (Self-conscious Process) ในช่วงระยะเวลาอันสั้น ไม่ได้เกิดจากวิวัฒนาการหรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามธรรมชาติของสภาพการณ์ สถาปนิกผู้ออกแบบมีบทบาทในการกำหนด และเลือกรูปแบบอย่างฉับพลัน จึงเป็นการนำรูปแบบเดิม โดยเฉพาะในรายละเอียดองค์ประกอบหรือ "เปลือก" ของสถาปัตยกรรมในแต่ละท้องถิ่นมาประยุกต์ ผลที่เกิดขึ้นอาจแตกต่างกันไป และมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันดังนี้

- การนำรูปแบบเดิมมาใช้อีก(Straight Revival)
- การผสมผสาน ดัดแปลง พัฒนาเป็นรูปแบบใหม่(Renaissance)
- การพลิกแพลง แผลงรูปแบบไปจากกฎเกณฑ์เดิม(Mannerism)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเอกสารต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การใช้รูปแบบเด่นเฉพาะจุด หรือเฉพาะส่วนที่เลียนแบบจากสถาปัตยกรรมในอดีต(Eclecticism) ฯลฯ

ข. เอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม

เป็นความพยายามที่จะคง “แก่น” ของเอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรม แก่นที่มีความเป็นนามธรรม โดยที่สถาปนิกผู้ออกแบบอาจไม่สนใจ ไม่แน่ใจ หรือยังสับสนใน “เปลือก” หรือรูปธรรมของสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะไทย อย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์เอกลักษณ์เชิงนามธรรม หากเข้าไม่ถึงจิตวิญญาณของเอกลักษณ์ไทย ก็มักได้รูปแบบที่คล้ายคลึงกับสถาปัตยกรรมในประเทศในภูมิภาคใกล้เคียง เป็นสถาปัตยกรรมตามลักษณะภูมิภาค (Regionalism) เช่น มีลักษณะคุ่มเตี้ยคุ่มฝน ซึ่งก็ปรากฏในงานสถาปัตยกรรมของประเทศใกล้เคียงหรือประเทศในเขตร้อนชื้น เป็นต้น จึงเป็นหน้าที่ของสถาปนิกไทยที่จะสร้างสรรค์ความเหมือนที่แตกต่าง ให้มีเอกลักษณ์ไทยโดยเฉพาะ

2.7 การนำลักษณะไทยในอดีตมาพัฒนาใช้กับอาคารสาธารณะ

ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะไทยในอดีตเพื่อมาพัฒนาใช้กับอาคารสาธารณะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม

1.) การจัดกลุ่มอาคาร

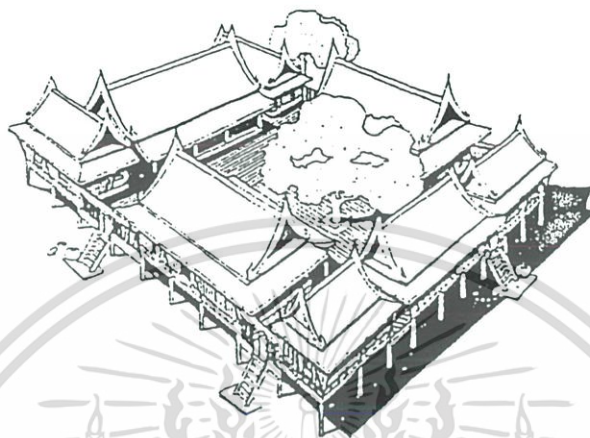
1.1 กลุ่มอาคารปิดล้อมลานโล่งที่มีสวนตรงกลาง

ในอดีตลักษณะของการจัดกลุ่มอาคารที่มีลักษณะปิดล้อมที่ว่าง หรือปิดล้อมลานโล่ง พบได้จากลักษณะของเรือนไทยภาคกลางที่มีลักษณะการจัดวางผังพื้นเป็นเรือนหมู่สำหรับครอบครัวขยาย และเรือนคหบดี

การจัดวางผังพื้นของเรือนหมู่และเรือนคหบดี มีการจัดวางตัวเรือนอย่างมีขอบเขตจำกัดเป็นกลุ่ม ตัวเรือนวางตามแนวยาว และแนวขวางโดยรอบ และใช้ชานเป็นตัวกลางเชื่อมเรือนทั้งหมดเข้าด้วยกัน ลักษณะของผังพื้นมีความสมดุลไปแบบสองข้างคล้ายกัน (ฤทัย ใจจงรัก. 2539 : 238)

และในส่วนของลักษณะ ลานโล่งที่มีสวนอยู่ตรงกลาง มีลักษณะที่คล้ายกับที่ว่างของชานซึ่งถูกล้อมรอบด้วยเรือนต่างๆ

ในเรือนหมู่ หรือกุฏิบางหลัง มีการปลูกต้นไม้ใหญ่กลางลาน ช่วยส่งเสริมให้อาคารกับธรรมชาติมีความสัมพันธ์กัน (ฤทัย ใจจงรัก, 2539 : 239)

ภาพที่ 2.2 กลุ่มอาคารของเรือนไทยที่ปิดล้อมพื้นที่ลาน (ฤทัย ใจจงรัก, 2539 : 83)

1.2 กลุ่มอาคารแบบมีทางเดินเชื่อมที่มีหลังคาคลุม

ลักษณะของทางเดินเชื่อมที่มีหลังคาคลุม มีลักษณะที่คล้ายกับระเบียงคด เป็นสิ่งปลูกสร้างรูปโรง หรือศาลา แวดล้อมด้วยสิ่งสำคัญเป็นประธาน ได้แก่ สถูป เมรุ โบสถ์ หรือ วิหาร (ม.ร.ว. แฉ่งน้อย ศักดิ์ศรี, 2537 : 130)

ลักษณะของทางเดินเชื่อมที่มีหลังคาคลุม มีลักษณะที่คล้ายกับลักษณะของมุขกระสัน มุขกระสัน คือ ส่วนของอาคารที่สร้างต่อเชื่อมระหว่างอาคารหลังหนึ่งไปอีกหลังหนึ่ง ให้ติดต่อกันได้ ส่วนมากใช้เป็นทางเดิน ใช้เรียกเฉพาะกับอาคารในราชสำนักที่เป็นพระที่นั่ง หรือพระตำหนัก

2.) องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม

2.1 หลังคา

2.1.1 หลังคาจั่ว เป็นหลังคาที่มีลักษณะเด่นชัดในงานสถาปัตยกรรมไทย ซึ่งสามารถพบเห็นได้จากสถาปัตยกรรมเรือนไทยในแต่ละภาคของประเทศ เช่น เรือนไทยภาคกลาง ลักษณะรูปทรงของหลังคา จะเป็นหลังคามีทรงจั่วสูง ทรงจอมแห (นิจ วิทยีระนันท์ ,2537 : 18) เรือนกาแลทางภาคเหนือ มีลักษณะเป็นหลังคามีทรงจั่วสูง เรือนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังคาเรือนจะทำเป็นทรงจั่วสูงอย่างเรือนไทยภาคกลาง (นุกูล ชมภูนิช ,2535 : 67) และเรือนไทย

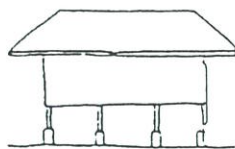
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางภาคใต้แบบดั้งเดิมที่พบว่าเก่าแก่มาก เป็นเรือนทรงเครื่องสับ ก็มีการใช้หลังคาทรงจั่วอยู่ด้วย (มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครีน มณีโชติ, 2535 : 69)

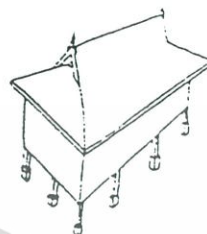
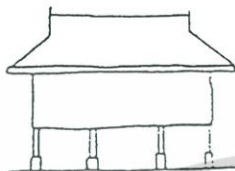
2.1.2 หลังคาจั่วปีกนก เป็นลักษณะของหลังคาจั่วที่มีชายคาปีกนกยื่น แทนกันสาดตลอดทั้ง 4 ด้าน พบได้จากงานสถาปัตยกรรมไทยในอดีต เช่น โบสถ์ วิหาร หรือเรือนไทย ซึ่ง น. ณ ปากน้ำ (2534 : 246) ได้กล่าวไว้ว่า ชายคาปีกนก คือส่วนที่ยื่นออกมาจากตัวอาคาร อุโบสถ วิหาร หรือบ้าน ทำนองเป็นกันสาดมิให้ฝนสาดเข้าหน้าต่าง หรือช่องลมภายในอาคารได้

2.1.3 หลังคาจั่วมนิลา (บลานอ) เป็นหลังคาที่ใช้กันมากทางภาคใต้ โดยเฉพาะเรือนไทยมุสลิม เชื่อกันว่าไทยมุสลิมในภาคใต้รับแบบมาจากอินโดนีเซีย ซึ่งเคยเป็นอาณานิคมของพวกฮอลันดา ไทยมุสลิมเรียกพวกชาวฮอลันดาว่า “บลานอ” (มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครีน มณีโชติ, 2535 : 246) ลักษณะของหลังคาทรงมนิลา เป็นหลังคาจั่วผสมกับทรงปั้นหยา คือ ส่วนหน้าจั่วไม่สูง แต่ค่อนข้างเตี้ย จะเป็นจั่วส่วนบน ส่วนล่างของจั่วจะเป็นหลังคาลาดเอียงลงมาจับกับหลังคาทางด้านยาว ซึ่งลาดเอียงตลอด (ฤทัย จงใจรัก และคณะ , 2536 : 208)

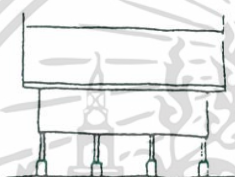
2.1.4 หลังคาปั้นหยา เป็นหลังคาที่ได้รับอิทธิพลมาจากทางยุโรป ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 หลักฐานประจักษ์พยานทางสถาปัตยกรรมปรากฏมีอยู่ที่หลังคาพระราชวังต่างๆที่สร้างในสมัยต้นรัชกาลที่ 4 ซึ่งเป็นแบบปั้นหยา ย่อมแสดงว่ามีมาก่อนบ้านเรือนราษฎร น. ณ ปากน้ำ (2535 : 13) หลังคาทรงปั้นหยายังพบว่า เป็นหลังคาที่ใช้กันมากทางภาคใต้ ฤทัย จงใจรัก และคณะ (2536 : 207) ได้อธิบายลักษณะของหลังคาทรงปั้นหยาในสถาปัตยกรรมเรือนไทยภาคใต้ไว้ว่า ส่วนยาวของหลังคาตรงหัวท้ายที่ควรจะเป็นจั่วตั้ง จะเป็นรูปลาดเอียงแบบตัดเหลี่ยม หลังคาแบบนี้จะลาดชัน มีโครงสร้างแข็งแรงมาก สามารถทนรับฝน และต้านแรงลม หรือพายุได้ ฝนได้ดีมาก

หลังคาชั้นหยยา

หลังคาจ้วมฉลา

หลังคาจั่ว

ภาพที่ 2.3 รูปแบบของหลังคาเรือนไทยมุสลิมทางภาคใต้ (เขต รัตนจรณะ และคณะ .2537 : 51)

2.1.5 หลังคายอดมณฑป ในอดีตหลังคายอดมณฑปเป็นหลังคาที่ใช้กับสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่ง โชติ กัลยานมิตร(2539 : 45) ได้กล่าวไว้ว่า ในประเภทสถาปัตยกรรมที่ใช้รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสนั้นมักจะมีการทำหลังคาเป็นชั้นซ้อนรูปต่างๆ เช่น 3 ชั้นซ้อนบ้าง 5 ชั้นซ้อนบ้าง และที่มีชั้นซ้อนมากที่สุด คือ 7 ชั้นซ้อน ในทางสถาปัตยกรรมไทยระบุชื่อตามอาคารลักษณะเช่นนี้ว่า “มณฑป” ทั้งนี้ยังได้กล่าวสรุปในเรื่องยอดมณฑปไว้ดังนี้

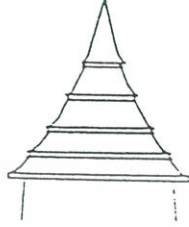
1. ยอดมณฑป 7 ชั้นซ้อน ทำขึ้นสำหรับอาคารสำคัญในพุทธศาสนา โดยถือว่าเป็นบริเวณเจดีย์ เช่น มณฑปพระพุทธบาท เป็นต้น และทำขึ้นสำหรับอาคารสำคัญในสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น พระมหาปราสาท

2. ยอดมณฑป 5 ชั้นซ้อน ทำขึ้นสำหรับอาคารหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่มีความสำคัญรองลงมาจากข้อ 1 เช่น พระที่นั่งโดยทั่วไป พระเมรุมาศ ฯลฯ

3. ยอดมณฑป 3 ชั้นซ้อน ทำขึ้นสำหรับสิ่งที่มีความสำคัญน้อยกว่าข้อ 1 และ 2 เช่น ชุ่มประตู่ และประรำพิธี เป็นต้น ซึ่ง โชติ กัลยานมิตร (2539 : 57) ยังได้กล่าวถึง

เอกสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากรสงวนลิขสิทธิ์ไว้เป็นนิจ ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

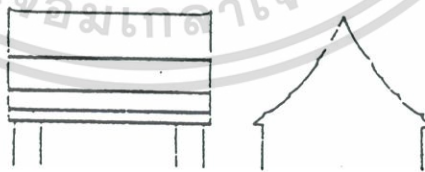
รูปแบบง่าย ๆ ช่างก็มักจะพยายามตัดรายละเอียดลงไปเพื่อให้สิ่งที่ทำขึ้นนั้นมีลักษณะเรียบง่าย

ภาพที่ 2.4 รูปแบบของหลังคายอดมณฑป (โชติ กัลยาณมิตร .2539 : 60)

2.2 ลักษณะของหลังคา

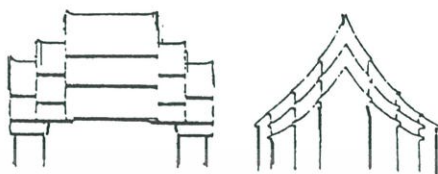
2.2.1 ลักษณะการซ้อนชั้นหลังคา ในสถาปัตยกรรมไทยที่มีขนาดใหญ่ เช่น อาคารโบสถ์ วิหาร เป็นต้น อาคารเหล่านี้จะมีหลังคาที่มีขนาดใหญ่ การซ้อนชั้นเป็นวิธีหนึ่งของการลดความเป็นขนาดใหญ่ของผืนหลังคาซึ่งคลุมอาคารโบสถ์ หรือวิหาร เพียงผืนเดียวให้เกิดความเป็นหลังคานาเล็กหลายผืนซ้อนกัน โชติ กัลยาณมิตร (2539 : 59) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดความถี่ของชั้นซ้อนของหลังคาโบสถ์ หรือวิหารไว้ว่า การสร้างความถี่ในตอนส่วนล่างของหลังคา เมื่อดูเส้นขนานของชั้นซ้อนหลังคาจากด้านข้างของอาคารนั้น จะเห็นว่า มีความห่างเพิ่มขึ้นในตอนบน และจะมีระยะห่างมากขึ้นในส่วนที่เป็นหลังคาคลุมโถงกลางของโบสถ์หรือวิหาร วิธีการแบ่งชั้นซ้อนดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการแตกหลังคาขนาดใหญ่ให้เป็นหลังคานาเล็กซ้อนกันหลายผืน โดยหลังคาจะมีขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นในตอนบนของหลังคา

ภาพที่ 2.5 ลักษณะการซ้อนชั้นของหลังคาโบสถ์ และวิหาร (โชติ กัลยาณมิตร .2539 : 59)

2.2.2. ลักษณะการลดชั้นหลังคา การลดชั้นของหลังคาเป็นอีกวิธีหนึ่งในการลดขนาดของหลังคาที่มีขนาดใหญ่ เช่น อาคารโบสถ์ หรือวิหาร ในงานสถาปัตยกรรมไทยในอดีต เช่น วิหารในสถาปัตยกรรมสุโขทัย ด้านหน้า และด้านหลังของวิหารอาจมีหลังคาลดชั้น ถ้าอาคารมีขนาดใหญ่ หรือย่อแผนผังลงมาเป็นมุขหน้าหลังแบบมุขลด (ทรงยศ วีระทวีมาศ .2539 : เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

101) โบสถ์ หรือวิหารในสมัยอยุธยาตอนต้นก็มีลักษณะการลดชั้นของหลังคาเช่นกัน ซึ่ง ม.ร.ว. แฉ่งน้อย ศักดิ์ศรี (2537 : 235)กล่าวถึงโบสถ์ หรือวิหารในสมัยอยุธยาตอนต้นไว้ว่า หลังคาโบสถ์ หรือวิหารมักทำเป็นจั่วลดหลั่นลงมาเป็นชั้นๆ

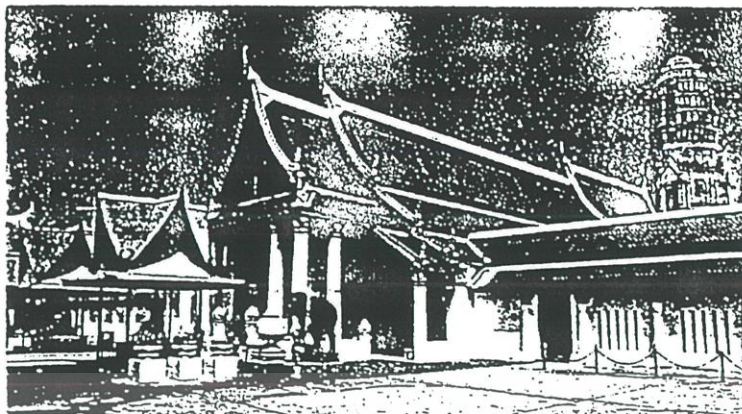

ภาพที่ 2.6 ลักษณะการลดชั้นของหลังคาโบสถ์ และวิหาร (ไซติ กัลยาณมิตร .2539 : 59)

2.2.3. ลักษณะการยื่นชายคายาว สภาพแวดล้อมของประเทศไทย โดยเฉพาะสภาพภูมิอากาศเขตร้อนชื้นที่มีแดดร้อน และฝนตกชุก ล้วนมีผลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยในอดีตอย่างเช่น สถาปัตยกรรมไทยภาคกลาง ซึ่งพบว่า ลักษณะของหลังคาจะมีชายคา หรือกันสาดที่ยื่นยาวออกมาจากตัวเรือนมาก เพื่อป้องกันฝนสาดและแดดส่อง (ฤทัย จงใจรัก ,2539 : 30) การมรชายคายาวจึงเป็นลักษณะไทยที่เหมาะสมสำหรับงานสถาปัตยกรรมเมืองร้อน ซึ่ง นุกูล ชมภูนิช (2535 : 81)ก็ได้กล่าวเอาไว้ว่า การมีชายคายาวนับว่าเป็นเอกลักษณ์ของบ้านเมืองร้อนที่มีความเหมาะสม

2.2.4 ลักษณะการยื่นชายคาสั้น งานสถาปัตยกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับอาคารทางศาสนา ในสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัย พบว่า โบสถ์ หรือวิหาร จะมีลักษณะของการยื่นชายคาสั้น ซึ่ง ทรงยศ จิระทวีมาศ(2539 : 101) ได้กล่าวถึงวิหารในสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัยไว้ว่า จากหลักฐานทั่วไป พบว่าไม่มีการใช้ไม้ค้ำยัน คันทวย หรือทวยหูช้างแบบอาคารวิหารล้านนา ดังนั้น ชายคาจึงยื่นออกจากผนัง หรือเสาพะไลเพียงเล็กน้อย เช่นเดียวกับโบสถ์ หรือวิหารในสมัยอยุธยาตอนต้น หลังคาโบสถ์ หรือวิหาร ไม่นิยมสร้างให้มีชายคายื่นออกมาจากตัวเสามาก (ม.ร.ว. แฉ่งน้อย ศักดิ์ศรี.2537 : 235) ลักษณะการยื่นชายคาสั้นนี้มีตัวอย่างให้เห็นได้ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.7 ลักษณะการยื่นชายคาชั้นที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

2.2.5 วัสดุผนังหลังคา วัสดุผนังหลังคาในอดีต เกิดจากการใช้วัสดุที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เช่น กระจังดินเผา ก็เป็นวัสดุผนังหลังคาชนิดหนึ่งที่ใช้ผนังหลังคาเรือนไทยเดิม มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา (น. ณ ปากน้ำ .2535 :13) สำหรับเรือนไทยเดิมทางภาคกลางก็มีการใช้กระจังดินเผาเป็นวัสดุผนังหลังคาเช่นเดียวกัน ซึ่ง ฤทัย จงใจรัก (2539 :183) ได้กล่าวไว้ว่า กระจังมีหลายชนิด และหลายแบบ ทำจากดินเผาสุก และมักมีชื่อเรียกตามลักษณะของรูปร่างของกระจัง เช่น กระจังหางมน กระจังหางตัด และกระจังขอ เป็นต้น มีความหนาโดยประมาณ 0.05 – 0.08 เซนติเมตร เป็นชนิดตัวผู้ และตัวเมีย

2.3 ลักษณะของเสาลอย

เสาลอยที่พบในอาคารโบสถ์ หรือวิหาร มีลักษณะเช่นเดียวกับเสานางเรียง กล่าวคือ เป็นเสาบักลงดินรับชายคาด้านข้างของโบสถ์ หรือวิหาร แทนที่จะใช้ทวยหรือไม้ค้ำยัน เช่น เสาด้านข้างอุโบสถ วัดพระเชตุพนฯ เป็นเสาที่อยู่ติดกับฐานอุโบสถรับน้ำหนักชายคาปีกนก ทำหน้าที่เป็นพาไล เว้นให้เป็นช่องทางเดินรอบ จากชลาหน้ำหลังไปตลอดพาไล จึงเรียกว่า เสพาไลอุโบสถ (น. ณ ปากน้ำ .2535 : 250)

สำหรับเสาลอยที่พบเรือนไทย เกิดจากการที่เรือนไทยยกใต้ถุนสูง เนื่องจากประเทศไทยมีน้ำท่วมเป็นบางเดือนเกือบทั้งปี ซึ่งหากเกิดน้ำท่วมขึ้นแล้ว ก็สามารถย้ายสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ จากใต้ถุนขึ้นไว้บนเรือนได้ ทั้งยังเป็นการป้องกันภัยจากสัตว์ร้าย หรือคนร้ายในเวลากลางคืนได้อีกด้วย

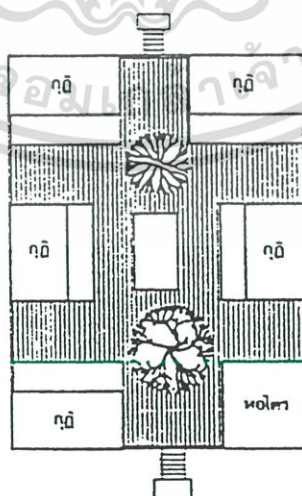
2.3.1 เสากลม ลักษณะของเสากลมที่ใช้กับเรือนไทยในอดีต เกิดจากการใช้วัสดุที่มีอยู่ในอดีต คือ ไม้เป็นโครงสร้างหลัก ดังนั้น เสาเรือนจึงใช้ไม้ท่อนยาวตลอดลำต้น (ฤทัย จงใจรัก .2539 : 167) สำหรับอาคารโบสถ์ หรือวิหาร ก็มีลักษณะของเสาลอยที่เป็นเสารับชายคาปีกนกบริเวณพาไลหรือเสาประธาน เช่น วิหารในสถาปัตยกรรมสุโขทัย เสาประธานในอาคาร เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตเห็นาไปใช้ประโยชน์ทางการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มักเป็นเสาน้ำตัดแปดเหลี่ยม หรือเสากลม (ทรงยศ วีระทวีมาศ .2539 : 101) ลักษณะของเสากลมจึง ปรากฏอยู่ในอาคารโบสถ์ หรือวิหาร ซึ่งสามารถพบเห็นได้จากซากของเสาลอยตามโบราณสถานต่างๆ

2.3.2 **เสาสีเหลี่ยมจัตุรัส** ในสถาปัตยกรรมเรือนไทยยังพบอีกว่า มีการใช้ลักษณะของเสาสีเหลี่ยมจัตุรัส เช่น ในเรือนไทยทางภาคใต้ จากการศึกษาของ มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครั้น มณีโชติ (2535 : 69) พบว่า เสาเรือนทางภาคใต้เท่าที่พบแทบทั้งหมด เป็นเสาสีเหลี่ยมจัตุรัส สำหรับในโบสถ์ หรือวิหาร ก็พบว่ามีการใช้เสาสีเหลี่ยมจัตุรัส เช่น วิหารในสถาปัตยกรรมสุโขทัย เสาประธานในอาคารบางส่วนเป็นหน้าตัดสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ทรงยศ วีระทวีมาศ .2539 : 101) ซึ่งสามารถพบเห็นได้จากซากของเสาลอยตามโบราณสถานต่างๆได้เช่นกัน กับลักษณะของเสากลม

2.4 ลักษณะของพื้นที่ว่างเชื่อมกับภายนอก

2.4.1 **พื้นที่ว่างของลานโล่งที่ถูกอาคารโอบล้อม** มีลักษณะที่สอดคล้องกับที่ว่างบริเวณชานของเรือนไทยซึ่งเป็นเรือนหมู่ หรือกุฎิ ชานเป็นที่ว่างที่มีตัวเรือนอยู่รอบๆ มีหน้าที่เชื่อมเรือนนอน เรือนครัว และเรือนอื่นๆ เข้าด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตาม มักจะเป็นการเชื่อมต่ออย่างหลวมๆ จึงทำให้ที่ว่างของชานถูกล้อมด้วยเรือน เกิดการไหลไปเทมาในที่ว่างชั้น(ฤทัย จงใจรัก . 2539 : 33) ที่ว่างของชานจึงเป็นลักษณะที่เด่นชัดอย่างหนึ่งในงานสถาปัตยกรรมเรือนไทย อาจเรียกที่ว่างของชานว่า "นอกชาน" ซึ่ง นิจ วิทยชิระนันท์ (2537 : 20) ได้กล่าวถึงที่นอกชานไว้ว่า เป็นที่มีแสงแดด กับมีแสงเดือนในเวลาค่ำคืน ซึ่งตรงกับลักษณะของชาน ที่เป็นที่ว่างปราศจากหลังคา หรือชายคาคลุม

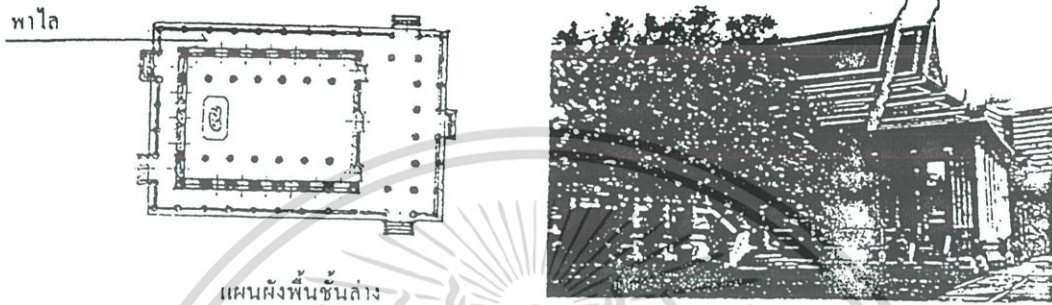

ภาพที่ 2.8 ผังพื้นของกุฎิที่เป็นเรือนหมู่ แสดงที่ว่างที่เชื่อมตัวเรือนที่อยู่รอบๆ (ฤทัย จงใจรัก .

2539 : 16)

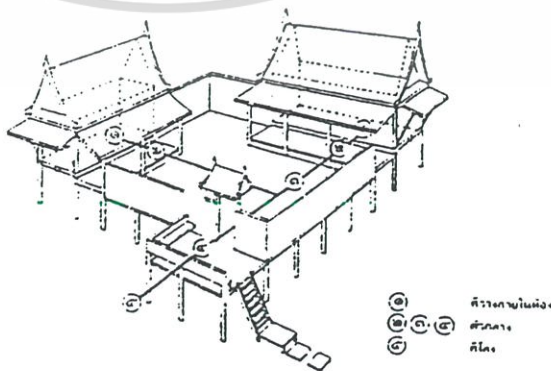
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.2 พื้นที่ว่างที่เป็นระเบียบ หรือพาไล เป็นที่ว่างที่มีความเด่นชัดอีกอย่างหนึ่งของอาคารโบสถ์ และวิหาร ซึ่ง น. ณ ปากน้ำ (2535 : 249) ได้กล่าวไว้ว่า อุโบสถ์ หรือวิหารสมัยรัชกาลที่ 3 และที่ 4 จะมีทางเดินโดยรอบบนตัวอาคารด้านนอก เพราะนอกจากจะมีชานชาลาด้านหน้า และด้านหลังแล้ว ยังมีพาไลด้านข้าง โดยมีเสาสี่เหลี่ยมรับชายคาเป็นพาไลทั้งสองข้าง

ภาพที่ 2.9 พื้นที่ว่างที่เป็นพาไลของพระอุโบสถ วัดเทพศิรินทร์ (เนตรนภิศ นาควัชระ และคณะ. 2525 : 251)

สำหรับเรือนไทย น. ณ ปากน้ำ (2535 : 249) ได้กล่าวไว้ว่า เรือนไทยจะมีด้านหน้าต่อเป็นชานคายนอกมา เรียกว่า ระเบียบ บางทีก็ทำหลังคาคลุมระเบียบมีหน้าจั่วแต่ลดขนาดย่อมลงมา เรียกว่า เรือนพาไล พื้นที่ว่างที่เป็นระเบียบ หรือพาไล เป็นที่ว่างที่มีความสัมพันธ์กับที่ว่างของชาน ซึ่ง ฤทัย จงใจรัก (2539 : 238) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนที่ว่างภายในสู่ที่โล่งภายนอกไว้ว่า ที่ว่างภายในห้องถูกห่อหุ้มด้วยวัตถุโดยรอบ กล่าวคือ ฝา 4 ด้าน หลังคา และพื้น เมื่อออกมาสู่ระเบียบ ที่ว่างจะถูกล้อมรอบด้วยฝา 3 ด้าน ชายคากันสาด และพื้น ซึ่งฝาดีกด้านหนึ่งถูกเปิดออกเมื่อออกมาสู่ชานจะมีฝาล้อมรอบ ซึ่งเป็นฝารั้วชานโปร่ง และไม่มีหลังคา ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ระเบียบ หรือพาไล เป็นตัวกลางที่เชื่อมระหว่างชานกับที่ว่างภายในห้องของตัวเรือน

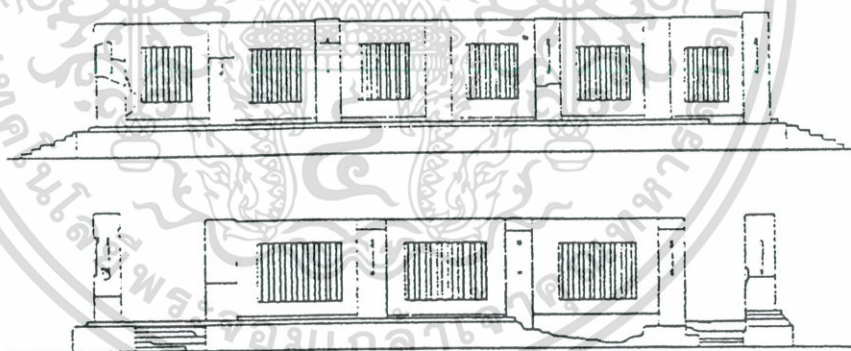
ภาพที่ 2.10 พื้นที่ว่างที่เป็นระเบียบ หรือพาไลของเรือนไทย (ฤทัย จงใจรัก .2539 : 243)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.) องค์ประกอบรอง

3.1 สัดส่วน และการจัดช่องเปิด

ช่องแคบสูงอยู่ชิดกันหลายช่อง สัดส่วน และการจัดช่องเปิดที่มีลักษณะเป็นช่องแคบสูงอยู่ชิดกันหลายช่อง พบได้จากลักษณะของหน้าต่างช่องลมของอาคารโบสถ์และวิหาร หน้าต่างช่องลมเป็นระบบหน้าต่างของสถาปัตยกรรมไทยโบราณ นิยมในสมัยสุโขทัย อุทอง และอยุธยาตอนต้น. (น. ณ ปากน้ำ .2522 : 456) สำหรับในสถาปัตยกรรมสุโขทัย วิหารที่มีผนัง จะมีการเจาะช่องแสงเป็นช่องสี่เหลี่ยมยาวทางตั้งหลายช่องในหนึ่งห้องเสา ทั้งด้านข้าง และด้านสกัด หรือด้านหุ้มกลอง ช่องแสงนี้จะเป็นส่วนที่ช่วยกระจายแสงเข้าสู่ภายในอาคาร ซึ่งให้แสงสว่างที่นุ่มนวลกว่าการเจาะเป็นช่องหน้าต่างขนาดใหญ่ และพบว่า ไม่มีการเจาะช่องเป็นช่องหน้าต่าง รวมทั้งการทำเป็นซุ้มประตูหน้าต่างด้วย ช่องแสงแคบๆที่มีความถี่ถึงระดับมาก ทำให้ระนาบผนังมีความต่อเนื่องมากกว่าการเจาะช่องเป็นหน้าต่างประดับด้วยซุ้มขนาดใหญ่ (ทรงยศ วีระทวี มาศ. 2539 : 101) ช่องแสงดังกล่าวนี้ พบได้จากผนังของมณฑปวัดพระนอน ผนังของวิหารวัดนางพญา ในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย เป็นต้น ส่วนโบสถ์ หรือวิหารในสมัยอยุธยาตอนต้น ...ผนังจะก่ออิฐถือปูน มีประตูแต่ไม่นิยมทำหน้าต่าง เพียงแต่เจาะผนังเป็นช่องเรียบๆบ้าง เช่น โบสถ์วัดมหาธาตุ เป็นต้น (ม.ร.ว. แฉ่งน้อย คักดีศรี.2537 : 235)

ภาพที่ 2.11 รูปด้านมณฑปของวัดพระนอนในสมัยสุโขทัย(ทรงยศ วีระทวีมาศ. 2539 : 66)

3.2 ลักษณะการเปิด

3.2.1 บานกระทุ้ง ลักษณะการเปิดแบบบานกระทุ้ง พบได้จากเรือน

ร้านค้าริมน้ำ บริเวณด้านข้างและตอนหน้าของเรือนร้านค้าริมน้ำจะทำเป็นฝาหน้าต่าง หรือบานกระทุ้ง หากเป็นบานกระทุ้งขึ้นก็มักจะทำด้วยวัสดุที่มีน้ำหนักเบา เช่น ฝาคาก (กระแจะอ่อนฝาส้ารวจ) และฝาชัดตะ ทั้งนี้ ก็เพื่อความสะดวกในการยกเพื่อเอาไม้ค้ำ (ฤทัย ใจจงรัก.2539 : 23)

นอกจากเรือนร้านค้าริมน้ำแล้ว ยังพบว่า มีการใช้บานกระทุ้งกับเรือนแพอีกด้วย ซึ่ง ฤทัย จงใจรัก เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้กล่าวถึงฝาหน้าถังของเรือนแพไว้ว่า แต่เดิมมักนิยมทำเป็นฝากระแซงอ่อน หรือฝาขัดแตะ ซึ่งมีน้ำหนักเบา และสามารถเปิดเป็นบานกระทุ้งได้

3.2.2 บานเปิด ลักษณะการเปิด และขนาดของหน้าต่าง จะขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศในแต่ละภาคของประเทศ เช่นเรือนไทยภาคกลาง ซึ่งจะพบว่า หน้าต่างแต่ละช่องจะมีบานสองบานเปิดเข้าข้างใน (นิจ วิทยุธีระนันท์ .2537 : 20) ในสถาปัตยกรรมเรือนไทยภาคใต้ก็พบว่ามิลักษณะการเปิดเป็นแบบบานเปิดเช่นเดียวกัน แต่เปิดออกด้านนอก ซึ่งมีโนพิสุทธิรัตนานนท์ และ ครี้น มณีโชติ (2535 : 74) ได้กล่าวไว้ว่า ประตูหน้าต่างเรือนไทยภาคใต้ยุคหลังยังนิยมเป็นแบบบานเปิดคู่ หน้าต่างจะเปิดปิดด้านนอก สำหรับเรือนไทยมุสลิมทางภาคใต้ จะมีหน้าต่างที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประตู เพราะมีความสูงจรดพื้น มีบานเปิดทั้งสองบาน (เขต รัตนจรรยา และคณะ .2537 : 54)

3.3 ผนัง

3.3.1 ผนังฉาบปูนทาสีขาว ผนังฉาบปูนทาสีขาวเป็นลักษณะที่คล้ายกับของอาคารทางศาสนา เช่น อาคารโบสถ์ หรือวิหาร เป็นต้น ผนังของอาคารโบสถ์ หรือวิหาร จะมีลักษณะเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนขาว สำหรับโบสถ์ หรือวิหารในปัจจุบันนี้ ก็พบว่ายังคงเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนขาวอยู่ เช่น ลิม หรือโบสถ์ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่วัดโพธิ์ชัยเสมาราม ตำบลหนองแปน อำเภอ กมลาไสย จังหวัด กาฬสินธุ์ ผนังและฐานของลิมหลังนี้ ใช้การก่ออิฐดิบแล้วฉาบด้วยปูนขาวพื้นเมือง (วิโรฒ ศรีสุโร .2536 : 104)

3.3.2 ผนังฉาบปูนทำลายขัดแตะ วัสดุที่ใช้ทำฝาผนังของเรือนไทยในอดีตที่มีอยู่หลายชนิด ซึ่งฝาขัดแตะก็เป็นฝาผนังชนิดหนึ่ง ส่วนใหญ่นิยมใช้ทำเป็นฝาเรือนครัว และเรือนในชนบท ซึ่ง น. ณ ปากน้ำ (2535 : 10) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของเรือนไทยโบราณไว้ว่า เรือนไทยนั้น บางทีก็ทำฝาฉาบกับลูกนอน แต่ใช้ไม้ไผ่ขัดแตะตามช่อง ปกติใช้กับครัวไฟ เพื่อให้มีช่องระบายควันไฟตามฝา จะได้ไม่อึดอัดในการทำครัว แต่ในชนบทคงนิยมทำฝาขัดแตะกับฝาปากกันมาก สำหรับเรือนไทยในชนบททางภาคใต้ เขต รัตนจรรยา และคณะ(2537:54) ก็ได้กล่าวไว้ว่า เรือนในชนบท ฝาผนังจะใช้ไม้ไผ่ หรือหวายขัดแตะ ดังนั้น การทำผนังฉาบปูนทำลายขัดแตะ จึงมีลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของฝาขัดแตะที่ทำด้วยไม้ไผ่ หรือหวายนั่นเอง

3.3.3 ผนังก่ออิฐโชว์แนว อาคารทางศาสนาในอดีต จะพบว่ามีการใช้อิฐในการก่อสร้างพุทธสถาน ซึ่งในแต่ละสมัยมักจะแตกต่างกัน เช่น ในสมัยทวารวดี มักจะใช้อิฐขนาดใหญ่ เมื่อก่อมักจะใช้อิฐหน้ายาวกับหน้าตัดในแถวเดียวกัน และไม่สอดปูน แต่จะสอดด้วยยางไม้ เรียกระบบนี้ว่า เฟลมมิชบอนด์ สำหรับในสมัยอู่ทอง สุโขทัย อโยธยา สุวรรณภูมิ อันเป็นสมัยพุทธศตวรรษที่ 16-19 อิฐมักมีขนาดเล็กเสียกัน มีส่วนสัดประมาณ 30 x 15 x 6 ซม.การก่อไม่สอดปูน โดย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สอดนสอดกับยางไม้แบบสนิท การก่อสร้างอิฐหน้ายาวกับหน้าตัด สลับกันไปอย่างละแฉว เรียกว่า ระบบอิงลิชบอนด์ (น. ณ ปากน้ำ .2522 : 484)

3.4 วัสดุปูพื้น

3.4.1 พื้นไม้ เรือนไทยใช้ไม้เป็นวัสดุปูพื้น ก็เนื่องมาจากไม้เป็นวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างเท่าที่มีอยู่ในอดีต พื้นไม้จึงเป็นลักษณะที่เด่นชัดของเรือนไทยในอดีต ซึ่ง ฤทัย จงใจรัก (2539 : 170) ได้กล่าวถึงพื้นของเรือนไทยไว้ว่า เรือนไทยนิยมไม้พื้นกว้างมาก ปูบนตง หรือบนรอด เพื่อเป็นที่พักผ่อน หลับนอน และอยู่อาศัย.

3.4.2 พื้นกระเบื้องดินเผา เป็นวัสดุปูพื้นที่นิยมใช้กันอีกชนิดหนึ่ง ดังที่ ม.ร.ว.เน่งน้อย ศักดิ์ศรี (2537 : 129) ได้กล่าวถึง กระเบื้องหน้าจั่ว ซึ่งเป็นกระเบื้องสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดใหญ่ใช้ปูพื้น ส่วนมากทำด้วยดินเผา เป็นต้น

3.5 ลักษณะราวระเบียง และผนังกันตก

ราว และลูกกรงคอนกรีตปรงแนวตั้ง มีลักษณะที่สอดคล้องกับราว และลูกกรงในอดีต ซึ่งจะใช้ไม้ทำเป็นแนวตั้ง มีลักษณะเป็นลูกตั้ง ซึ่ง ม.ร.ว. เน่งน้อย ศักดิ์ศรี(2537 :142) ได้กล่าวถึงลูกตั้งไว้ว่า ลูกตั้ง คือไม้ที่ตั้งเรียงกันเป็นลูกกรง หรือซี่กรง

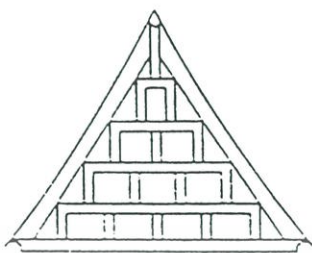
4.) องค์ประกอบย่อย

4.1 ลายหน้าจั่ว หน้าจั่วหรือหน้าบัน คือ จั่วด้านหน้าและด้านหลังของตัวบ้าน หรืออาคารที่มีทั้งที่ทำด้วยไม้ หรือก่อปูนจากผนังหุ้มกลองไปจนยันส่วนยอดของหลังคา (น. ณ ปากน้ำ .2535 : 250)

4.1.1 จั่วลายลูกปัก ในอดีตจะพบเห็นลายหน้าจั่วที่เป็นลายลูกปัก หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า จั่วหน้าพรหม หรือจั่วพรหมพัคตรี ซึ่ง น. ณ ปากน้ำ (2535 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า หลักฐานจากชิ้นส่วนของรูปปั้นสถาปัตยกรรมเคลื่อนที่เรียกว่า สังคโลก พบที่ศรีสขนาลัย มีการระบายสีหนักประกอบให้เห็นโครงสร้างด้านตัดของจั่ว เป็นจั่วแบบหน้าพรหม เห็นลักษณะการเข้าไม้เป็นแบบลูกปัก สำหรับจั่วแบบหน้าพรหมนี้ น. ณ ปากน้ำ ได้อธิบายไว้ว่า จั่วหน้าพรหมคือ จั่วเรือนไทยทั่วไป รวมทั้งจั่วของอุโบสถวิหารด้วย ทำแบบโครงสร้างไม้ภายในจั่ว เพื่อยึดจั่วให้แข็งแรง มีลูกตั้งกับลูกนอนรับกันไปเป็นทอดๆ จนถึงยอดแหลมของจั่วที่เป็นไม้ลูกตั้งอันเดียวตั้งอยู่บนช่องๆเดียวเหมือนกัน ซึ่งเรียกว่า หน้าพรหม ไต่ลงไปก็เหมือนมีแท่นรองลงไปเป็นชั้นๆ ชั้นล่างสุดจะแบ่งเป็นช่องมาก เพราะกว้างในช่องติดลูกปัก หรือลูกประกอบจากข้างล่างขึ้นไป จะคล้ายแท่นที่มีช่องน้อยกว่า แล้วก็น้อยลงไปจนเหลือเพียงช่องเดียว คือ เศียรพระพรหม หรือหน้าพรหม ลายลูกปักนี้จึงสามารถพบได้จากหน้าจั่วของสถาปัตยกรรมเรือนไทย และอาคารโบสถ์วิหาร สำหรับจั่วลูกปักของเรือนไทยภาคกลาง ซึ่ง ฤทัย จงใจรัก (2539 : 179) ได้กล่าวไว้ว่า จั่ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์ใดๆ ไม่ว่ากรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลูกฟัก หรือจั่วพรหมพักตร์ แบ่งหน้าจั่วโดยมีแนวนอน และแนวตั้งสลับกัน คล้ายฝาประกน แต่ขยายส่วนไปตามแนวนอน

ภาพที่ 2.12 จั่วลายลูกฟัก (ฤทัย ใจจงรัก . 2539 : 183)

4.1.2 จั่วลายตีเกล็ดไม้ การใช้ไม้ตีเกล็ดปิดหน้าจั่วของเรือนไทย เท่าที่พบมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะการตีเกล็ดปิดหน้าจั่วเว้นช่องให้มีอากาศถ่ายเทได้ และการตีเกล็ดปิดทึบ ในสถาปัตยกรรมไทยภาคกลางพบว่า มีลักษณะเดียวกับ จั่วใบปรีอ จั่วชนิดนี้มีตัวแผงประกอบด้วยแผ่นไม้ขนาดเล็กซ้อนเรียงทางแนวนอน นิยมใช้กับเรือนนอน และครัวไฟ (ฤทัย ใจ-จงรัก . 2539 : 183)

ภาพที่ 2.13 จั่วลายใบปรีอ หรือลายตีเกล็ดไม้ (ฤทัย ใจจงรัก . 2539 : 183)

4.1.3 จั่วลายแกะไม้ฉลุยอด เป็นลายหน้าจั่วที่เด่นชัดในเรือนไทยภาคใต้ และจะพบมากกับเรือนไทยมุสลิม (เขต รัตนจรณะ และคณะ.2537 : 54)

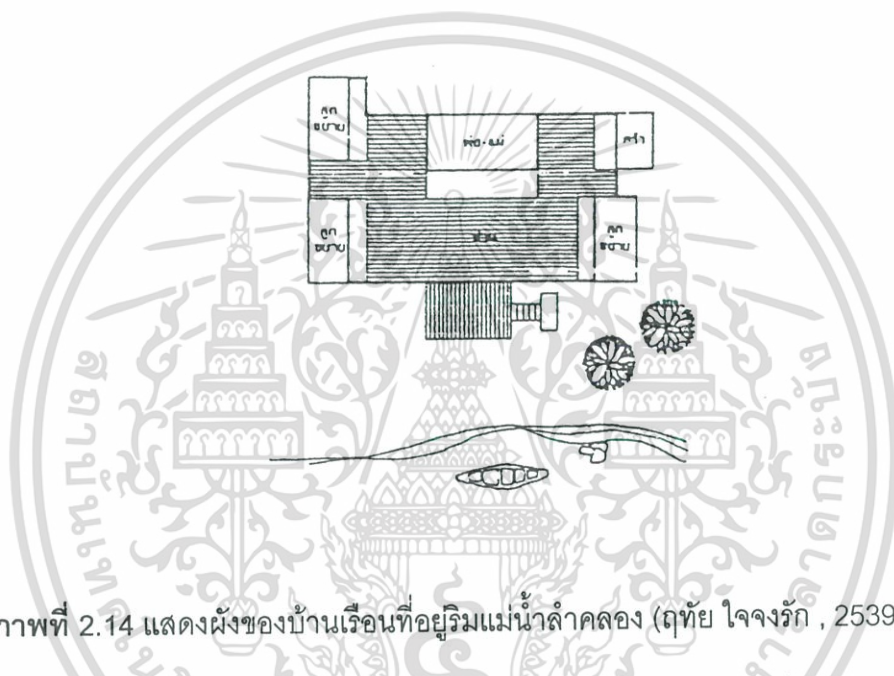
4.2 ลักษณะค้ำยัน ค้ำยันเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของเรือนไทย และยังพบได้จากโบสถ์ หรือวิหาร ลักษณะของค้ำยันจะต้องมีไม้ค้ำยัน หรือเสานางเรียงมารองรับ ดังนั้น ไม้ค้ำยันจึงเป็นไม้ที่รับชายคาด้านข้างของบ้าน หรือกุฏิ ถ้าเป็นโบสถ์ วิหาร จะเรียกว่า “ทวย” (น. ณ ปากน้ำ .2535 : 244)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.) การจัดภูมิทัศน์

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร

5.1.1 น้ำอยู่ใกล้อาคาร ในอดีตจะพบเห็นบ้านเรือนตั้งอยู่ใกล้กับแม่น้ำลำคลอง ก็เนื่องมาจากคนไทยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งต้องอาศัยน้ำเป็นปัจจัยสำคัญโดยตรง ทั้งในสมัยนั้นส่วนใหญ่จะนิยมใช้น้ำในการคมนาคม ทำให้หมู่บ้านต่างๆเกิดขึ้นตามริมคลอง ซึ่งเรียกว่า "หมู่บ้านริมน้ำ" (ฤทัย ใจจงรัก . 2539 : 5) การจัดภูมิทัศน์โดยออกแบบให้มีสระน้ำอยู่ใกล้กับอาคาร จึงเป็นลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานของคนไทย และวิถีชีวิตของคนไทยที่ผูกพันกับน้ำมาตลอด

ภาพที่ 2.14 แสดงผังของบ้านเรือนที่อยู่ริมแม่น้ำลำคลอง (ฤทัย ใจจงรัก , 2539 : 14)

5.1.2 น้ำอยู่ติดอาคาร การจัดภูมิทัศน์ให้น้ำอยู่ติดกับอาคาร มีลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยที่มีความใกล้ชิดกับน้ำ โดยอาศัยแม่น้ำลำคลองเป็นศูนย์กลางทางการค้า ดังจะเห็นได้จาก ลักษณะของหมู่บ้านริมน้ำ ซึ่งจะมีเรือนรัยค้าที่มีลักษณะยาวติดต่อกันเป็นพืดไปตามลำคลอง หรือแม่น้ำ และมีสะพานทางเดินยาวตลอดเชื่อมติดต่อกันทุกหลังคาเรือน ถัดจากสะพานออกไปก็จะมีท่าเทียบเรือสำหรับขนถ่ายสินค้าขึ้นลงได้โดยสะดวก (ฤทัย ใจจงรัก . 2539 : 20)

5.1.3 อาคารที่มีเสาจุ่มลงไปใต้น้ำ ลักษณะของอาคารที่มีเสาจุ่มลงไปใต้น้ำ มีลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงงานสถาปัตยกรรมเรือนไทย ซึ่งมีลักษณะสะท้อนน้ำ สะเทินบก อันเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ลักษณะทางภูมิอากาศ ภูมิประเทศ การประกอบอาชีพ เป็นต้น ปัจจัยต่างๆเหล่านี้มีอิทธิพลต่อรูปแบบของเรือนไทย เช่น การยกใต้ถุนสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วม เนื่องจากในทุกภาคของประเทศไทยมักจะมีน้ำท่วมเป็นบางเดือนเกือบทุกปี (ฤทัย จงใจรัก , 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

: 27) ดังจะเห็นได้จาก การยกได้สูงของเรือนไทยภาคกลางจะยกพื้นอยู่บนเสาสูง เพื่อให้พื้นเรือนอยู่เหนือระดับน้ำในฤดูน้ำหลาก (นิจ วิทยุธีระนันท์ .2537 : 18)

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับน้ำ

5.2.1 ต้นไม้อยู่กลางลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อม มีลักษณะที่สอดคล้องกับการปลูกต้นไม้ บริเวณกลางลานของเรือนหมู่ หรือกฎในสถาปัตยกรรมเรือนไทยภาคกลาง (ฤทัย ใจจรงค์ . 2539 : 33) กล่าวไว้ว่า เรือนหมู่ หรือกฎบางหลังปลูกต้นไม้ใหญ่กลางลาน ซึ่งช่วยเสริมปรุงแต่งให้อาคารกับธรรมชาติมีความสัมพันธ์กัน และทำให้บรรยากาศของลานร่มเย็นมากขึ้น พันธุ์ไม้ที่มักนิยมนำมาปลูกได้แก่ จัน จำปี ขนุน และมะม่วง เป็นต้น บางมุมของลานอาจจะปลูกต้นไม้ประดับไว้เพื่อดูเล่น เช่น บอนชนิดต่างๆ วาน โกลน ตะโกตัด บัวใส่ตุ้ม เป็นต้น

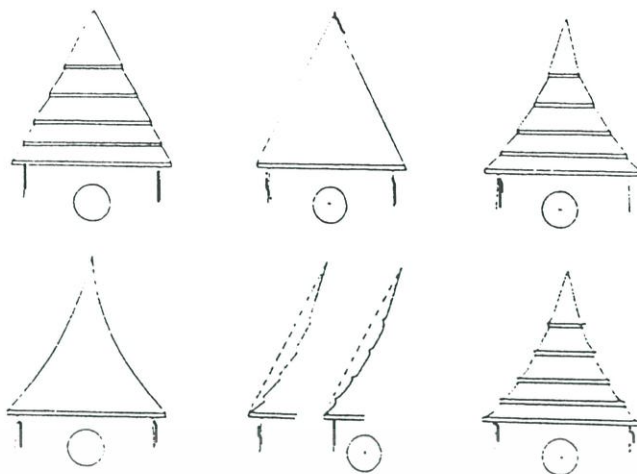
5.2.2 ต้นไม้อยู่ใกล้อาคาร การปลูกต้นไม้ใกล้กับอาคารนับได้ว่าเป็นการจัดภูมิทัศน์ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของประเทศ ดังที่ แสงอรุณ รัตกลีกร (2530 : 65) ได้กล่าวไว้ว่า การปลูกต้นไม้วางห้อมล้อมตัวอาคาร พืชพันธุ์ไม้ดังกล่าว ทำหน้าที่เป็นฉนวนป้องกันตัวเรือนให้พ้นจากความร้อน และฝน จัดได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของงานสถาปัตยกรรมไทย

ข. ลักษณะไทยเชิงนามธรรม

1.) ลักษณะเบาและลอยตัว

1.1 ความรู้สึกเบา และลอยตัวที่เกิดจากลักษณะของหลังคา

1.1.1 ลักษณะการซ้อนชั้นของหลังคา การซ้อนชั้นของหลังคาเป็นวิธีหนึ่งในการลดทอนขนาดของหลังคาโบสถ์ หรือวิหารที่มีขนาดใหญ่ ให้มีขนาดเล็กย่อยลงมา เป็นวิธีการสร้างความเบาโดยการทำลายปริมาณใหญ่ให้แตกออกเป็นปริมาณเล็ก ซึ่ง ชาติ กัลยาณมิตร (2539 : 59) ได้กล่าวถึงลักษณะการซ้อนชั้นของหลังคาโบสถ์ หรือวิหารไว้ว่า สำหรับอาคารที่มีขนาดใหญ่เช่นนี้ ช่างสามารถแบ่งชั้นซ้อนหลังคา เพื่อช่วยลดความรู้สึกหนักลงได้ อาคารขนาดเช่นนี้หากทำหลังคาคลุมเพียงลาดเดี่ยวโดยไม่มีชั้นซ้อนมาช่วยแบ่งแล้ว อาคารนั้นก็ จะดูหนักตามขนาด และปริมาณของอาคารที่ปรากฏจริง การสร้างสรรค์ความเบาโดยวิธีการแตกปริมาณสำหรับอาคารโบสถ์ หรือวิหารนี้ (นิจ วิทยุธีระนันท์ .2537 : 26) ก็ได้กล่าวไว้ว่า แดกหลังคาด้านข้างออกเป็นหลายชั้นย่อยๆ โดยจัดความถี่ของชั้นซ้อนให้หนาที่ส่วนล่างของหลังคา แล้วเพิ่มความห่างขึ้นในชั้นซ้อนถัดขึ้นไปเป็นลำดับ จนถึงหลังคายอดสุด เช่นเดียวกับการซ้อนชั้นของหลังคามณฑป ที่เป็นการสร้างความเบา ลอยตัวและชี้ขึ้นเบื้องสูง

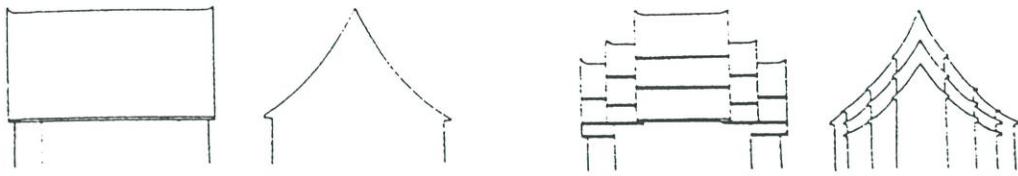
ภาพที่ 2.15 การวิเคราะห์การสร้างชั้นมณฑป ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความเบาลอยตัว และที่ขึ้นเบื้องสูง (ไซติ กัลยานมิตร .2539 : 60)

ภาพที่ 2.16 การเปรียบเทียบหลังคาผืนเดียวกับหลังคาที่แบ่งชั้นซ้อน (ไซติ กัลยานมิตร .2539 : 59)

1.1.2 ลักษณะการลดชั้นของหลังคา ลดชั้นของหลังคา ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งในการลดทอนขนาดของหลังคาที่มีขนาดใหญ่ ของอาคารโบสถ์ หรือวิหาร และยังมีส่วนเสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว ไซติ กัลยานมิตร (2539 : 59) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างความเบา โดยการทำลายปริมาตรใหญ่ให้แตกออกเป็นปริมาตรเล็ก โดยวิธีการลดชั้นของหลังคาได้ว่า วิธีการลดมุมของหลังคาที่อยู่ส่วนหน้า และหลังของโบสถ์ และวิหาร ที่ทำเป็นหลังคาให้ต่ำกว่าหลังคาใหญ่ทัวๆไป ก็ยังเป็นส่วนเสริมให้เกิดความรู้สึกเบาเพิ่มมากขึ้น นิจ วิทยุธีระนันท์ (2537 : 26) ก็ยังได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์ความเบาโดยวิธีแตกปริมาตรเช่นเดียวกันว่า การแตกหลังคาโบสถ์ หรือวิหารออกเป็น 3 ส่วน ให้หลังคาประธานที่มีขนาดใหญ่อยู่ตรงกลาง และมีหลังคามุขอยู่ที่ส่วนหน้า และส่วนหลังของโบสถ์ หรือวิหาร โดยลดหลังคามุขทั้งขนาด และระดับให้ต่ำกว่าหลังคาประธาน ซึ่งนับเป็นอีกวิธีหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเบาให้แก่หลังคา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.17 การเปรียบเทียบหลังคาผืนเดียวกับหลังคาที่ลดมุข (โชติ กัลยาณมิตร .2539 : 59)

1.2 ความรู้สึกเบา และลอยตัวที่เกิดจากการยกใต้ถุนสูง การยกใต้ถุนสูงของเรือนไทย มีสาเหตุหลายประการ เช่น เพื่อป้องกันน้ำท่วม , ป้องกันสัตว์ร้าย เป็นต้น หากพิจารณาถึงลักษณะทางนามธรรมที่เกิดจากการยกใต้ถุนสูง ก็จะทำให้เห็นว่า มีส่วนที่ทำให้เกิดความรู้สึกเบา และลอยตัว ฤทัย ใจจงรัก (2539 : 242) ได้กล่าวไว้ว่า การยกใต้ถุนสูงพื้นศิระของเรือนไทยนั้น สายตาสามารถมองไหลผ่านใต้ถุนเรือนไปยังรั้วอีกด้านหนึ่ง ทำให้ระยะของการมองคงที่ ไม่ถูกตัวเรือนบัง นอกจากนี้ ในความรู้สึกของสายตาก็เสมือนว่าอาคารนั้นเบา

2.) ลักษณะโปร่งโล่ง

2.1 ความรู้สึกโปร่งโล่งที่เกิดจากการยกใต้ถุนสูง

สภาพดินฟ้าอากาศของประเทศไทยที่เป็นเขตร้อนชื้น เป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมเรือนไทยในอดีต ด้วยสภาพอากาศร้อน และมีความชื้น อาคารต่างๆจึงต้องการความโปร่งเบา และลอย ซึ่งการที่ยกใต้ถุนของเรือนให้สูงขึ้นนั้น จะสอดคล้องกับลักษณะความต้องการของสิ่งแวดล้อม ดินฟ้าอากาศเป็นอย่างดี (ฤทัย ใจจงรัก . 2539 : 30) ลักษณะของความโปร่งโล่งจึงเกิดจากการยกใต้ถุนสูง เพื่อตอบสนองสภาพของดินฟ้าอากาศในประเทศนั่นเอง

2.2 ความรู้สึกโปร่งโล่งที่เกิดจากลักษณะของที่ว่าง

2.2.1 การจัดกลุ่มอาคารแบบมีลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อม เป็นการจัดที่ว่างซึ่งมีความสอดคล้องกับที่ว่างของชานในสถาปัตยกรรมเรือนไทยภาคกลาง (ฤทัย ใจจงรัก . 2539 : 30) ได้กล่าวถึงลักษณะของชานไว้ว่า ชานเป็นที่เปิดโล่งรับแสงแดด และอากาศบริสุทธิ์ ลมพัดผ่านได้สะดวก การจัดกลุ่มอาคารแบบมีลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อม ก็จะมีลักษณะเปิดโล่ง และช่วยให้มีการไหลเวียนของอากาศที่ต่อเนื่องกันได้ดี จึงมีส่วนช่วยทำให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง เช่นเดียวกับกับลักษณะชานของเรือนไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 การจัดที่ว่างแบบมีระเบียบ หรือพาไล ในงานสถาปัตยกรรม เรือนไทย ที่ว่างของระเบียบ จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ว่างกึ่งเปิดโล่ง (ตริงใจ บูรณสมภพ .2535 :116) กล่าวคือ ฝาอีกด้านหนึ่ง ที่ว่างของระเบียบจะมีฝ้าล้อมรอบ เป็นที่ว่างที่สามารถเชื่อมต่อกับที่ว่างภายนอกอาคาร จึงมีส่วนเชื่อมต่อระหว่าง (ฤทัย ใจจงรัก . 2539 : 30) ทำให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง

3.) ลักษณะร่มรื่น

3.1 ความรู้สึกร่มรื่นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับอาคาร

3.1.1 ต้นไม้ใหญ่อยู่กลางลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อม ความร่มรื่นที่เกิดจากการมีต้นไม้ใหญ่มาปลูกอยู่กลางลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อมนั้น มีลักษณะที่สอดคล้องกับความร่มรื่นที่เกิดจากการปลูกต้นไม้ใหญ่อยู่กลางลานของเรือนไทยภาคกลางที่เป็นเรือนหมู่หรือกุฎ ฤทัย จงใจรัก (2539 : 33) ก็ได้กล่าวไว้ว่า การปลูกต้นไม้ใหญ่ไว้กลางลาน ช่วยส่งเสริมปรุงแต่งให้อาคารกับธรรมชาติมีความสัมพันธ์กัน และทำให้บรรยากาศของชานนั้นร่มเย็นมากยิ่งขึ้น

3.1.2 ต้นไม้อยู่ใกล้อาคาร ความร่มรื่นที่เกิดจากการมีต้นไม้ใหญ่มาปลูกอยู่ใกล้อาคารนั้น มีลักษณะที่สอดคล้องกับความเชื่อเกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ชนิดต่างๆของคนไทยสมัยก่อน ดังที่ ไชแสง ศุขะวัฒน์ (2538 : 146 - 147) ได้กล่าวไว้ว่า การปลูกต้นไม้พันธุ์ต่างๆไว้ใกล้ตัวเรือน หรือในบริเวณบ้านไทยโบราณ คนไทยสมัยก่อนจะถือเคล็ดในการปลูกต้นไม้อย่างมาก ซึ่งเชื่อกันว่าทิศทั้ง 8 แต่ละทิศนั้น ถ้าปลูกต้นไม้ตามชนิดที่บรรพบุรุษได้กำหนดไว้ ก็จะทำให้เกิดความสุขดีมีสิริมงคล มีความสมบูรณ์พูนสุข แก่ผู้อยู่อาศัย และเกิดความร่มเย็นด้วย

2.8 ความหมายและประเภทของพิพิธภัณฑ์

2.8.1 ความหมายของคำว่าพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ (Museum) มีความหมายและคำจำกัดความอยู่มากมายตามแต่ผู้กล่าวถึงไว้ แต่ก็มีข้อใหญ่ใจความที่คล้ายกันเพียงแต่จะกำหนดขอบเขตความมุ่งหมาย ที่กว้างและแคบอย่างไรเท่านั้นเอง จึงพอสรุปได้ดังนี้

1. พิพิธภัณฑ์ หมายถึง “สถาบันที่ตั้งขึ้นอย่างถาวร มิได้มุ่งหวังการค้าหากำไร มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาเล่าเรียน และสุนทรียภาพของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เป็นสถาบันที่ดำเนินงานโดยคณะบุคคลมีอาชีพ ซึ่งทำหน้าที่แสวงหาวัตถุสิ่งของเข้ามาเป็นสมบัติ

ของพิพิธภัณฑ์ ทำหน้าที่ดูแล บำรุงรักษา อนุรักษ์ ค้นคว้าวิจัยหารายละเอียด ของวัตถุสิ่งของ เหล่านั้น และจัดแสดงเผยแพร่แก่สาธารณชนเป็นปกติวิสัย”

2. คำว่า พิพิธภัณฑ์ ในความหมายและตามความเข้าใจที่ง่ายที่สุดคือ “สถาบันซึ่งเป็น อาคารอันเป็นที่เก็บรวบรวม จัดแสดงวัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อการตรวจพินิจ(Inspection) เพื่อ การศึกษาหาความรู้(Study) และเพื่อความสนุกเพลิดเพลิน(Enjoyment)”

3. “The Museum is a library of Specimens. The Specimens must be preserved as vital records, to re-examined and perhaps re-interpreted in the years to come”

4. “The origin of the word.” As “a temple sacred to a muse”

5. “A museum is an educational institution”

6. “ The word“museum”means many things to many people.”

จากคำพูดที่ตกตัวอย่างมานี้ ส่วนใหญ่เป็นคำพูดของบุคคลต่างๆที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับ กิจการพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีการอธิบายความหมายของคำว่า พิพิธภัณฑ์ที่เป็นแบบไทยอีกไว้ ด้วยดังนี้

คำว่า “พิพิธภัณฑ์” พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว(รัชกาลที่ 4)ผู้ทรง เชี่ยวชาญทางภาษาบาลีและสันสกฤตได้เป็นผู้บัญญัติศัพท์คำนี้ขึ้นมาใช้ เนื่องจากพระองค์ได้ ทรงติดต่อสมาคมและศึกษาทางวิชาการกับชาวยุโรป จึงได้นำความรู้ใหม่มาพัฒนาบ้านเมือง ตลอดจนเป็นเหตุให้พระองค์คิดตั้งพิพิธภัณฑ์ส่วนพระองค์ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ซึ่ง พระองค์ได้ทรงสร้างพระที่นั่งขึ้นองค์หนึ่งในพระบรมมหาราชวังและทรงพระนามชื่อว่า “พระที่นั่ง ประพาสพิพิธภัณฑ์” ตรงบริเวณพระที่นั่งวิมลเมฆาปราสาทในปัจจุบัน ซึ่งใช้เป็นทีเก็บรวบรวม โบราณศิลปวัตถุ และเปิดให้แขกบ้านแขกเมืองได้ชมเป็นครั้งแรก เซอร์จอห์น บราวริง เมื่อครั้งเป็น ชูตในสมัยนั้น ได้เข้ามาติดต่อทำสัญญาการค้ากับไทย ก็ได้มีโอกาสชมพิพิธภัณฑ์ส่วนพระองค์ แห่งนี้ด้วย

คำว่า “พิพิธภัณฑ์” อาจแยกตามรูปคำและความหมายได้ดังนี้

“พิพิธ” เป็นภาษาบาลีและสันสกฤต แปลว่า “ต่างๆกัน”

“ภณฑ” แปลได้ว่า “สิ่งของ เครื่องใช้”

ดังนั้น คำว่า “พิพิธภัณฑ์” แปลรวมความได้ว่า “สิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ นานาที่เก็บ รวบรวมไว้ เพื่อการชื่นชมและศึกษาหาความรู้ เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เป็นต้น

ส่วนคำว่า “สถาน” หมายถึง แหล่ง ที่ตั้ง ปรางกร เป็นคำเติมท้ายสถานที่สำคัญ เช่น พระที่นั่งอัมพรสถาน ราชบัณฑิตยสถาน ทักษสถาน รวมทั้งพิพิธภัณฑ์สถานที่เป็นเฉพาะแห่งด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8.2 การจัดแบ่งประเภทของพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์สถานในโลกปัจจุบัน จำแนกได้เป็นหลายประเภท หลายสาขาด้วยกัน ซึ่งจะมีหลักในการจำแนกออกเป็นดังนี้

1.) จำแนกโดยวัตถุประสงค์จัดแสดง ได้เป็นประเภทใหญ่ดังนี้

- พิพิธภัณฑ์สถานทั่วไป(General Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานโบราณคดี(Archaeology Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ (Art Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์(History Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานชาติวงศ์วรรณา(Ethnography Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ธรรมชาติวิทยา(Nature History Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา(Geology Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์(Science Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานทางทหาร(Military Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานอุตสาหกรรม(Industrial Museum)

2.) จำแนกโดยลักษณะการบริหาร ได้แก่

- พิพิธภัณฑ์สถานรัฐ(Government Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานเทศบาลนคร(Municipal Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานมหาวิทยาลัย(University Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานทหาร(Army Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานเอกชน(Independent or Private Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานพาณิชย์(Commercial Company Museum)

3.) จำแนกโดยลักษณะขนาดพื้นที่ให้บริการ ได้แก่

- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ(National Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานภูมิภาค(Regional Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานท้องถิ่น(Local Museum)

4.) จำแนกโดยกลุ่มผู้เข้าชมที่มุ่งให้บริการ ได้แก่

- พิพิธภัณฑ์สถานการศึกษา(Educational Museum)
- พิพิธภัณฑ์สถานสำหรับนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ

(Specialist Museum)

- พิพิธภัณฑ์สถานสำหรับผู้เข้าชมทั่วไป(General Public Museum)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.) จำแนกโดยลักษณะวิธีการจัดแสดงนิทรรศการ ได้แก่

- พิพิธภัณฑ์สถานที่จัดแสดงตามแบบมาตรฐานทั่วไป

(Traditional Museum)

- พิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง(Open-Air Museum)

- พิพิธภัณฑ์สถานที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์มาแต่เดิม

(Historic House Museum)

2.8.3 การจำแนกประเภทของพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย

พิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทยปัจจุบัน จำแนกได้เป็นหลายประเภท หลายสาขาด้วยกัน ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปในบทบาทและหน้าที่ ตามลักษณะของการบริหารและการจัดการ ดังนี้

1.) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

ปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่เป็นองค์กรของรัฐในการจัดการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

2.) พิพิธภัณฑ์สถานประจำหน่วยงานรัฐอื่น

หน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานประจำหน่วยงานของตนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

ก. เป็น "พิพิธภัณฑ์สถาน" ตามหลักสากลทั่วไป มีการจัดองค์กรและการจัดการที่ครบกระบวนการตามหน้าที่ สามารถเปิดบริการสู่สาธารณชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และเพื่อความเพลิดเพลิน เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา พระที่นั่งวิมานเมฆ พิพิธภัณฑ์แร่และหิน สถาบันทักษิณคดี (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา) และอนุสรณ์แห่งชาติ เป็นต้น

ข. เป็นอนุสรณ์สถาน และประวัติศาสตร์ของหน่วยงานนั้นๆ จัดเป็นพิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็ก สามารถจัดการเพื่อบริการแก่สาธารณชนได้ในบางโอกาส ส่วนใหญ่แล้วพิพิธภัณฑ์สถานประจำหน่วยงานรัฐอื่นจะจัดอยู่ในประเภทนี้ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานอัยการไทย พิพิธภัณฑ์ตำรวจ พิพิธภัณฑ์กรมราชทัณฑ์ ฯลฯ

ปัจจุบัน หน่วยงานราชการอื่น เกือบทุกกระทรวง เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข ทบวงมหาวิทยาลัย การสื่อสารแห่งประเทศไทย ฯลฯ ก็นิยมจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานประจำหน่วยงานของตนขึ้น แม้ว่าหลายแห่ง ยังไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างครบถ้วนก็ตาม

3.) พิพิธภัณฑ์สถานในสถานศึกษา

ในปัจจุบัน สถานศึกษาหลายแห่งในระดับต่างๆ มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานประจำสถาบันไว้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยในสาขาต่างๆแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

การเริ่มต้นของการศึกษาจากวัตถุจริง ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของพิพิธภัณฑ์สถานในสถานศึกษานั้น เริ่มจากกรมทรัพยากรธรณี ได้นำเอาตัวอย่างหินและแร่ไปตั้งแสดงเป็นอุปกรณ์การศึกษา แผนกธรณีวิทยาและเหมืองแร่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อพ.ศ. 2475 และต่อมาก็ได้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานในสาขาอื่นๆเป็นลำดับ เช่น สาขาการแพทย์ สาขาด้านมานุษยวิทยา ชาติพันธุ์และศิลปพื้นบ้าน ที่เป็นที่ยอมรับหลาย ทั้งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในการให้เพิ่มจำนวนของสถานที่เก็บรวบรวมและจัดแสดงวัตถุสิ่งของและหลักฐานในด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีการดำรงชีวิต ฯลฯ จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์สถาน หรือศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม และหอวัฒนธรรม ดังเช่นในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันราชภัฏ ในขณะนี้ เช่นศูนย์วัฒนธรรมอีสาน(มหาวิทยาลัยขอนแก่น) สถาบันวัฒนธรรมภูมิภาคตะวันตก(มหาวิทยาลัยศิลปากร) หอวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และอื่นๆ เป็นต้น

4.) พิพิธภัณฑ์สถานเอกชน

พิพิธภัณฑ์สถานเอกชน ในที่นี้หมายถึง พิพิธภัณฑ์สถานที่ตั้งขึ้นโดยหน่วยงานหรือองค์กร ฯลฯ ที่มีใ้ภาครัฐ รวมถึงพิพิธภัณฑ์สถานส่วนบุคคล และพิพิธภัณฑ์สถานของวัดต่างๆด้วย จัดเป็นพิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็ก

พิพิธภัณฑ์สถานเอกชน เริ่มต้นจากความเป็นสถานที่เก็บรวบรวมสะสมวัตถุในหมู่ชนชั้นสูงและเจ้านาย ประเภทสิ่งของมีค่าของวงศ์ตระกูลและจากการที่รวบรวมตามความนิยมชมชอบเป็นการส่วนตัว เช่น พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด เป็นต้น

การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานเอกชนในประเทศไทยในปัจจุบันนั้น มีความหลากหลายสาขา ส่วนใหญ่เป็นการรวบรวมและจัดแสดงวัตถุและหลักฐานประเภทต่างๆเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมาที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องราวเฉพาะด้าน ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานประจำธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงเทพ พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย หรือเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานในอาคารประวัติศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑ์พระพุทธเลิศหล้านภาลัย หรืออุทยาน ร.2 หรือเพื่อเกิดขึ้นด้วยใจรักและชื่นชอบในเรื่องนั้นๆเป็นพิเศษ รวบรวมและสะสม นำออกแสดงดังเช่น พิพิธภัณฑ์รถไฟ ในบริเวณสวนจตุจักร พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจันทวี จ.พิษณุโลก เรือนคำเที่ยง ของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ พิพิธภัณฑ์บ้านปราสาท และพิพิธภัณฑ์เครื่องแก้วของบริษัทโอสถสภาเด็กเฮงหยู จำกัด เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.9 อาคารพิพิธภัณฑ์ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

1.) ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา พระนครศรีอยุธยา

(AYUTTHAYA HISTORICAL STUDY CENTRE)

ชื่อโครงการ

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา พระนครศรีอยุธยา

เจ้าของโครงการ

กระทรวงมหาดไทย

ที่ตั้งโครงการ

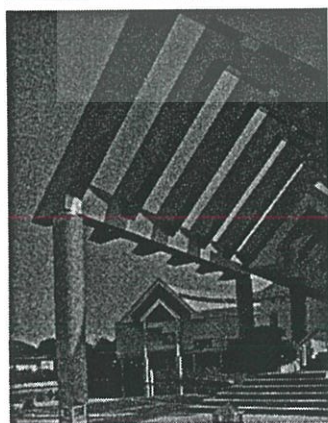
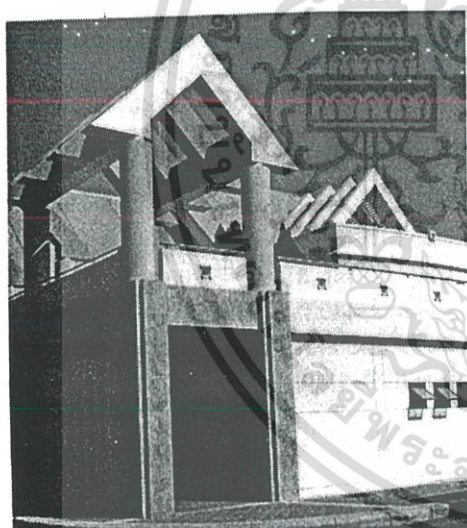
ถนนโรจนะ อำเภอเมืองฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พื้นที่โครงการ

1.8 ไร่

ปีที่สร้างแล้วเสร็จ

พ.ศ. 2533

สถาปนิกผู้ออกแบบ

ดร.อภิชาติ วงศ์แก้ว

และกลุ่มสถาปนิกบริษัท ไทยกรุ๊ป จำกัด

และนาย ฮิเดฮารุ อิซานโน สถาปนิกจากประเทศญี่ปุ่น

ออกแบบนิทรรศการ

บริษัท นิคเคน เซโกโนมูระ ดิสเพล คอนซัลแตนท์จำกัด

วิศวกรโครงสร้าง

บริษัท สินธุ พูนศิริวงศ์ คอนซัลแตนท์ จำกัด

วิศวกรสาขาภิบาล

บริษัท ประสาท คอนซัลแตนท์ จำกัด

วิศวกรไฟฟ้า

บริษัท ประสาท คอนซัลแตนท์ จำกัด

ผู้รับเหมาก่อสร้าง

KAJIMA COOPERATION

งบประมาณ

180 ล้านบาท(ค่าก่อสร้าง ตกแต่งภายใน และการจัดนิทรรศการ)

ระยะเวลาการก่อสร้าง

14 เดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.) อนุสรณ์สถานแห่งชาติ

(THE NATION OF MONUMENT)

ชื่อโครงการ

อนุสรณ์สถานแห่งชาติ

เจ้าของโครงการ

กองบัญชาการทหารสูงสุด

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กองประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร

ที่ตั้งโครงการ

บริเวณสามเหลี่ยมดอนเมือง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

พื้นที่โครงการ

38 ไร่ 1 งาน 97 ตารางวา

ปีที่สร้างแล้วเสร็จ

พ.ศ. 2533

สถาปนิกผู้ออกแบบ

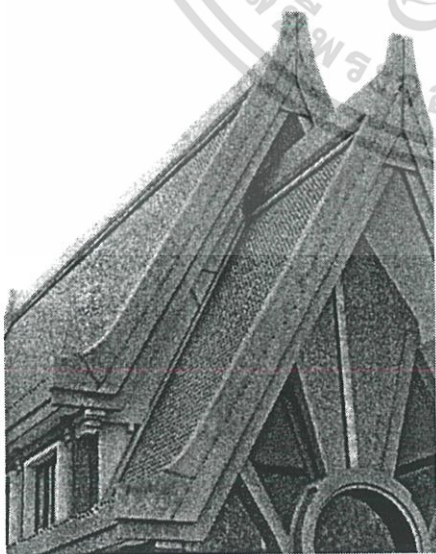
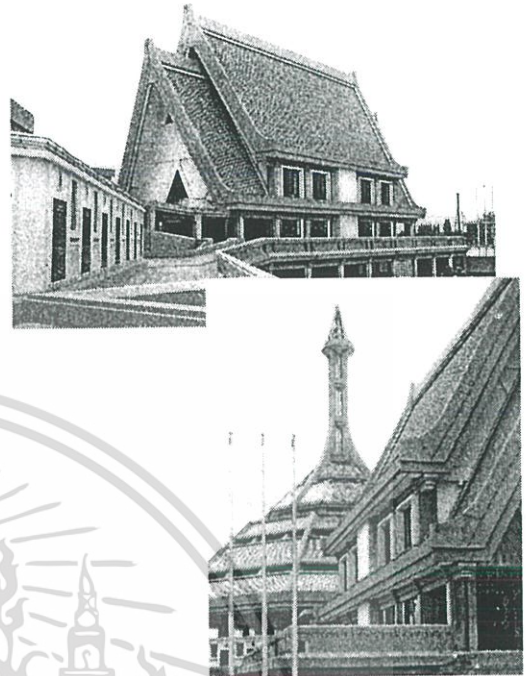
ศ. เรืองศักดิ์ กันตะบุตร, ศ. อรศิริ ปานินท์, ผศ. สุรน วิริยะสมบุรณ์, ผศ. สุรียา รัตนพุกษ์
ผศ. วีระ อินพันทัง, อ. ชัยชาญ ฤทธาวุธ, อ. พันธดา บุญเหลือหลอ, อ. วณิดา พึ่งสุนทร

ภูมิสถาปนิก

รศ. เดชา บุญค้ำ และ วีระพันธ์ ไพศาลนันท์

ออกแบบภายใน

บริษัท ชิตี นีออน จำกัด

วิศวกรโครงสร้าง

ดร. กมล วงศ์กลุฑูต และอ. ไพโรจน์ รอดทอง

วิศวกรสุขาภิบาล

ดร. กู้ศักดิ์ โกมลฤทธิ

วิศวกรไฟฟ้า

พล.อ.ต. เอกชัย มุสิกบุตร และ ผศ. ประสิทธิ์ พิทธิพัฒน์

ผู้รับเหมาก่อสร้าง

น.จ.ก.เกียรติพงษ์ ก่อสร้าง

งบประมาณ

130 ล้านบาท

ระยะเวลาการก่อสร้าง

ตุลาคม 2526 – พฤศจิกายน 2533

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.) หอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)

(THE ROYAL PARK (SUAN LUANG RAMA IX FOUNDATION))

ชื่อโครงการ

หอรัชมงคล สวนหลวง ร.9

เจ้าของโครงการ

มูลนิธิสวนหลวง ร.9

ที่ตั้งโครงการ

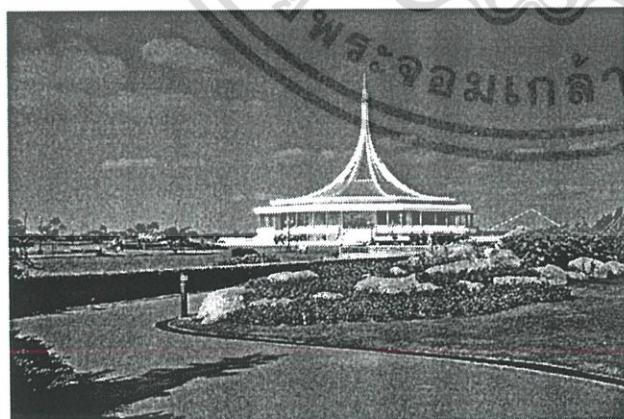
ถนนสุขุมวิท 103 ตำบลหนองบอน ประเวศ กรุงเทพฯ

ปีที่สร้างแล้วเสร็จ

พ.ศ. 2530

สถาปนิกผู้ออกแบบ

ม.ล.ตรีทศยุทธ เทวกุล บริษัท ไมเบลิคส์ จำกัด

วิศวกรโครงสร้าง

บริษัท อาร์.เค.วี. จำกัด

วิศวกรไฟฟ้า

บริษัท ว และสหาย คอนซัลแตนท์ จำกัด

ผู้รับเหมาก่อสร้าง

บริษัท อิตาเลียนไทย จำกัด

งบประมาณ

76 ล้านบาท(เฉพาะอาคาร)

ระยะเวลาการก่อสร้าง

14 เดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.) พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

(THE GOLDEN JUBILEE AGRICULTURAL MUSEUM)

ชื่อโครงการ

พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

เจ้าของโครงการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ตั้งโครงการ

ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

พื้นที่โครงการ

540 ไร่

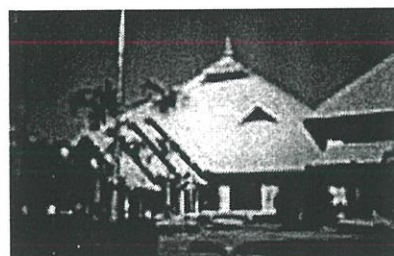
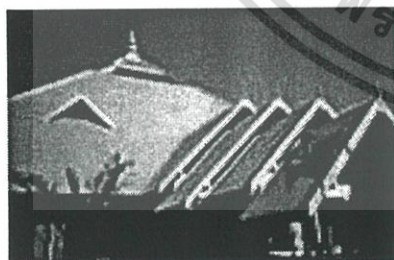
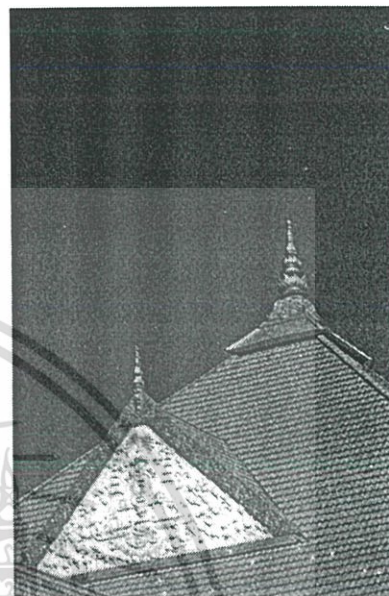
ปีที่สร้างแล้วเสร็จ

พ.ศ. 2539

สถาปนิกผู้ออกแบบ

นายธานี แก้วสปีลาต วสท.394

ฝ่ายสถาปัตยกรรม สำนักออกแบบ กรมชลประทาน

วิศวกรโครงสร้าง

นายสาริต มณีพาย สย.4896

ฝ่ายมาตรฐานสำนักออกแบบ กรมชลประทาน

วิศวกรสุขาภิบาล

สำนักออกแบบ กรมชลประทาน

วิศวกรไฟฟ้า

สำนักออกแบบ กรมชลประทาน

ผู้รับเหมาก่อสร้าง

บริษัท รวมนครก่อสร้าง(ประเทศไทย)จำกัด

งบประมาณ**ระยะเวลาการก่อสร้าง**

ปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง

เพิ่มเติมคาดว่า ปี 2546

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.) ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา มหาวิทยาลัย

ศิลปากร

(THE ART AND CULTURAL CENTER COMMEMORATING THE 6 th CYCLE BIRTHDAY ANNIVERSARY OF HIS MAJESTY KING BHUMIBOL A DULYADAJ)

ชื่อโครงการ

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร

เจ้าของโครงการ

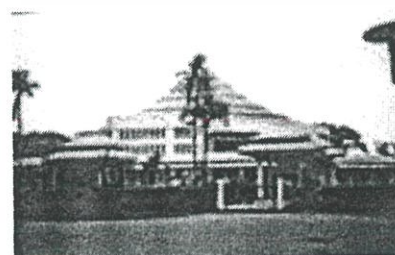
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ที่ตั้งโครงการ

พระราชวังสนามจันทร์ ถ.มรรคราชใน มหาวิทยาลัยศิลปากร

พื้นที่โครงการ

15 ไร่ 1 งาน

ปีที่สร้างแล้วเสร็จ

พ.ศ. 2544

สถาปนิกผู้ออกแบบ

นายชัยโรจน์ เจริญราษฎร์

และคณะสถาปัตยกรรม ม.ศิลปากร

วิศวกรโครงสร้าง

นายวิชัย อภิเมธีราษฎร์

วิศวกรสุขาภิบาล

นายมงคล สังข์จำกัด

วิศวกรไฟฟ้า

นายยงยุทธ ไสภ

ผู้รับเหมาก่อสร้าง

บริษัท ดำรงค์ก่อสร้างวิเศษ จำกัด

งบประมาณ

100 ล้านบาท

(จบแผ่นดินปี พ.ศ.2542-44)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.10 วัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่

เป็นการแสดงถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในด้านวัสดุก่อสร้าง ที่ถูกนำมาใช้ทดแทนวัสดุแบบเก่า ให้มีประสิทธิภาพในด้านของประโยชน์ใช้สอยเป็นอย่างดี โดยในที่นี่จะกล่าวเฉพาะการใช้วัสดุก่อสร้างที่สำคัญอันแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการและความแตกต่างของวัสดุที่นำมาใช้ โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การใช้วัสดุก่อสร้างแบบเก่า และการใช้วัสดุก่อสร้างในแบบใหม่ เพื่อให้เกิดแนวความคิดในการพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ต่อไปในอนาคต ซึ่งจะแบ่งออกตามประเภทของวัสดุต่างๆ ได้ดังนี้

1. การใช้วัสดุทำผนัง

1.1 ผนังแบบเก่า (แบบย้อนยุค) แบ่งออกเป็น

- ผนังก่ออิฐไม่ฉาบปูน เป็นการใช้อิฐก่อสลัความยาวก่อนกับหัวอิฐในแต่ละชั้น โดยเฉพาะการก่อเสาดด้วยอิฐ เป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของสถาปัตยกรรมไทย
- ผนังหินทราย เป็นการใช้นิทรายมาประกอบเป็นรูปทรงอาคาร แสดงถึงลักษณะของพื้นดินในอดีต (พบมากในรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยอีสาน)

1.2 ผนังแบบใหม่ (แบบสมัยใหม่) แบ่งออกเป็น

- ผนังกระจก มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน โดยเฉพาะกระจกที่สะท้อนแสง (Reflective glass) เป็นวัสดุที่นิยมใช้กันมากในสมัยใหม่ มีหลากสี เช่นสีฟ้า สีเทา สีเขียว ฯลฯ
- ผนังที่ใช้วัสดุอื่นๆ เช่น หินแกรนิต หินอ่อน อลูมิเนียม ซึ่งส่วนมากจะนำมาเป็นองค์ประกอบในส่วนต่างให้กับอาคาร เพื่อแสดงถึงความทันสมัย

2. การใช้วัสดุทำหลังคา

2.1 หลังคาแบบเก่า (แบบย้อนยุค) แบ่งออกเป็น

- กระเบื้องดินเผา มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน เป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของสถาปัตยกรรมไทย
- กระเบื้องปิกไม้ หรือ แป้นเกล็ด มีรูปทรงประยุกต์ได้ตลอดเวลา(ขึ้นอยู่กับภูมิภาคและพื้นที่อาคารตั้งอยู่)

2.2 หลังคาแบบใหม่ (แบบสมัยใหม่) แบ่งออกเป็น

- หลังคากระจกและอลูมิเนียม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นสากลและความทันสมัย บางครั้งอาจเป็นแผ่นโลหะ (Metal sheet)
- กระเบื้องดินเผาแบบปัจจุบัน คือกระเบื้องโมเนีย ส่วนใหญ่จะนิยมใช้กับอาคารพักอาศัย แต่บางครั้งก็สามารถนำมาใช้กับอาคารสาธารณะก็มี ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเลือกซื้อและติดตั้ง รวมทั้งยังสามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยได้อีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การใช้วัสดุทำการประดับตกแต่ง

3.1 ลายประดับตกแต่งแบบเก่า (แบบย้อนยุค) แบ่งออกเป็น

- การใช้ทองคำ (วัสดุมีค่า) มักจะประดับอยู่ตามส่วนสำคัญต่างๆของอาคาร เช่น ส่วนยอดของจั่ว ในงานสถาปัตยกรรมไทยในอดีต โดยมากเป็นอาคารทางศาสนา หรืออาคารสำหรับพระมหากษัตริย์

3.2 ลายประดับตกแต่งแบบใหม่ (แบบสมัยใหม่) แบ่งออกเป็น

- อลูมิเนียมหรือวัสดุโลหะ ซึ่งนิยมให้เป็นสีทอง คล้ายกับสมัยก่อน เพื่อให้เกิดความสวยงามและเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของงานสถาปัตยกรรมไทย ที่เป็นสมัยนิยม อาจเป็นวัสดุที่มันวาว เช่นแผ่นสแตนเลส เป็นต้น

4. การใช้สี

4.1 สีในแบบเก่า (แบบย้อนยุค) แบ่งออกเป็น

- สีเดิม (สีพื้นผิว) เช่น สีน้ำตาล หรือสีที่ดูเป็นธรรมชาติของอาคาร เช่น สีก่ออิฐที่ไม่ฉาบปูน เพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทย

4.2 สีในแบบใหม่ (แบบสมัยใหม่) แบ่งออกเป็น

- สีที่มีลักษณะคล้ายสีเดิม (สีพื้นผิว) เช่น สีขาว สีน้ำตาล หรือสีที่ดูเป็นธรรมชาติของอาคาร อาจมีมากกว่าหนึ่งสี แต่ต้องมองแล้วไม่ดูฉูดฉาดเหมือนรูปแบบโมเดิร์นไป

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการศึกษา แนวความคิดของสถาปนิกที่มีผลต่องานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ มีผู้ทำการวิจัยในลักษณะเดียวกันอีกจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

จิรวุฒน์ เหลืองอร่าม (2541 :260)ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ : องค์ประกอบและส่วนประณีตสถาปัตยกรรม ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

การพัฒนาารูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ จากการประยุกต์ใช้องค์ประกอบและส่วนประณีตสถาปัตยกรรมในอดีต เพื่อให้เกิดงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย และสามารถแสดงออกถึงลักษณะไทยในงานสถาปัตยกรรมได้มากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและส่วนประณีตสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ ที่มีลักษณะเด่นชัด ในงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ สรุปได้ว่า ทิศทางการพัฒนารูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ จำเป็นต้องสืบสานรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยในอดีต ซึ่งย่อมหมายความว่าจะต้องพัฒนาร่วมกันไปกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสถาปนิกผู้ออกแบบควรคำนึงถึงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังกล่าว เพื่อให้กลุ่มบุคคลทั่วไปสามารถรับรู้และยอมรับลักษณะไทย จากการใช้องค์ประกอบและ ส่วนประณีตสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ได้มากยิ่งขึ้น

เชษฐา พลายชุม (2541 : 222) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบสถาปัตยกรรมไทย สมัยใหม่ : วัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

จากการพยายามสืบสานเอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ พบว่า รูปแบบของสถาปัตยกรรมมีแนวโน้มเป็นสากลมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการใช้วัสดุและเทคโนโลยี ใหม่ ๆ มาแทนวัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีเก่า เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยและวิถีชีวิตในสังคม ปัจจุบัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การใช้วัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในงานสถาปัตยกรรม ไทยสมัยใหม่ ที่มีลักษณะเด่นชัด ล้วนมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมใกล้เคียงกับรูปแบบที่มีการใช้ วัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีอย่างที่เคยปรากฏในอดีต เมื่อพิจารณาในแง่ความเหมาะสมพบว่า การใช้ วัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ไม่ว่าจะแบบเก่าหรือแบบใหม่ ขึ้นอยู่กับรูปแบบของ อาคารที่สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยและประเภทของอาคาร ที่ตั้ง เป็นต้น

โชติช่วง ศรีหิรัญรัตน์ (2541 : 251) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบสถาปัตยกรรม ไทยสมัยใหม่ : รูปทรงและที่ว่าง ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยในอดีต เกิดจากการพัฒนางานสถาปัตยกรรมไทยที่เกิดจาก ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ และได้รับการพัฒนารูปแบบจนมีเอกลักษณ์ไทยที่เด่นชัด แต่ปัจจัยแวดล้อม ต่างๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะไทยสมัยใหม่ที่มีลักษณะเด่นชัด โดยมี แนวทางการพัฒนาความเป็นลักษณะไทย หรือการซ้อนชั้นของหลังคาแสดงความเป็นลักษณะไทย สมัยใหม่ ด้านรูปทรงและที่ว่าง เช่น การมียอดอาคารมีความเป็นลักษณะไทย ทั้งนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าสถาปนิกผู้ออกแบบควรตระหนักถึง ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีต่อลักษณะไทย สมัยใหม่ในงานสถาปัตยกรรมในกระบวนการออกแบบต่อไปในอนาคต

ประวิทย์ ประทีป (2540 : 241) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับ งานสถาปัตยกรรมประเภทบ้านพักอาศัย ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

รูปแบบอาคารประเภทบ้านพักอาศัยในอดีต เกิดจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เช่น ปัจจัย ทางด้านสังคม วัฒนธรรม ภูมิอากาศ เทคโนโลยี เป็นต้น และได้รับการพัฒนารูปแบบจนมี เอกลักษณ์ไทยที่เด่นชัด แต่ในปัจจุบัน ปัจจัยแวดล้อมดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะไทยสมัยใหม่ที่มีลักษณะเด่นชัด ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม และลักษณะ ไทยเชิงนามธรรม ส่วนแนวทางการพัฒนาความเป็นลักษณะไทย ของรูปแบบอาคารประเภท บ้านพักอาศัย คือการนำรูปแบบเดิมของลักษณะไทยท้องถิ่นตามที่ตั้งของอาคารในแต่ละภูมิภาค มาพัฒนาใช้กับการออกแบบเพื่อให้มีรูปแบบที่สืบสานทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่มี

ความสำคัญต่อสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปรีชา นวประภากุล (2540 : 240) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะไทยสมัยใหม่ สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบัน ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

อาคารประเภทสถาบัน เป็นอาคารประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจทางด้าน สังคมและวัฒนธรรมของประเทศ แต่ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนารูปแบบที่ต่อเนื่องจากอดีต เนื่องจากสถาปัตยกรรมไทยในอดีตไม่เคยมีอาคารประเภทนี้มาก่อน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะไทยสมัยใหม่ที่มีลักษณะเด่นชัด มีการอ้างอิงและพัฒนาการมาจากอดีต โดยมีความสอดคล้องกับ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม และลักษณะไทยเชิงนามธรรม โดยอาคารประเภทสถาบันที่ได้ทำการศึกษา ไม่ได้เจาะจงไปในแต่ละภาค อีกทั้งอาคารที่ศึกษาก็เป็นอาคารขนาดใหญ่ ก็เพื่อจะแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น เท่านั้น

สุวิทย์ วรรณญาพร (2540 : 239) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับ งานสถาปัตยกรรมประเภทพาณิชยกรรม : โรงแรมและสถานตากอากาศ ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

โรงแรมและสถานตากอากาศเป็นอาคารสาธารณะที่มีประโยชน์ใช้สอยใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและคนทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ แต่รูปแบบสถาปัตยกรรมไม่อาจพัฒนา อย่างต่อเนื่องจากอดีต เนื่องจากในอดีตไม่เคยปรากฏอาคารประเภทนี้มาก่อน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ลักษณะไทยสมัยใหม่ที่มีลักษณะเด่นชัด มีการอ้างอิงและพัฒนาการมาจากอดีต โดยมีความสอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม และลักษณะไทยเชิงนามธรรม โดยอาคารประเภทโรงแรมและสถานตากอากาศที่ได้ทำการศึกษา ไม่ได้เจาะจงไปในแต่ละภาค ทั้งนี้ ก็เพื่อจะแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

2. สถาปนิก

สถาปนิกที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จะแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- ก. กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ทำการศึกษา
- ข. กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยการศึกษารูปแบบของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ในเขตภาคกลาง ซึ่งมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ดังนี้

1. อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่มีเอกลักษณ์ทาง

สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ที่เด่นชัด เป็นที่ยอมรับและมีการกล่าวถึงกันในวงการสถาปนิกไทย ซึ่งในปัจจุบันอาคารที่มีความเป็นสมัยใหม่ประเภทนี้ยังมีจำนวนไม่มากนักและอยู่กระจัดกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งทางผู้วิจัยจึงเลือกอาคารที่อยู่ในเขตภาคกลางมาเป็นกรณีศึกษา เพราะเห็นว่าเป็นแหล่งที่ตั้งของอาคารประเภทนี้อยู่มาก อีกทั้งยังมีรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เด่นชัด และเป็นที่รู้จักหรือคุ้นหน้าคุ้นตากันเป็นอย่างดี ซึ่งรวบรวมได้ทั้งสิ้น 5 อาคาร ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การเชิงในหอสมุดแห่งชาติ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. อาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ต. คลองหนึ่ง อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี
2. อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา
อำเภอเมืองฯ จ. พระนครศรีอยุธยา
3. อาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ
บริเวณสามเหลี่ยมดอนเมือง อ. ลำลูกกา จ. ปทุมธานี
4. อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบพระชนพรรษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ ถ.ราชมรรคาใน จ. นครปฐม
5. หอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)
สุขุมวิท 103 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ

2. สถาปนิก

สถาปนิกที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จะแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มได้แก่

ก. กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ทำการศึกษา มีจำนวน 5 ท่าน (ตามรายชื่ออาคารที่ศึกษา) ดังนี้

1. อาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
สถาปนิก : นายธานี แก้วสีปลาด
2. อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา
สถาปนิก : อภิชาติ วงศ์แก้ว
3. อาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ
สถาปนิก : ศ. เรืองศักดิ์ กันตะบุตร
4. อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบพระชนพรรษา
สถาปนิก : ชัยโรจน์ เจนธำรง
5. หอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)
สถาปนิก : มล.ตรีทศยุทธ เทวกุล

ข. กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ คือ สถาปนิกที่มีบทบาทความรู้ และ ความเชี่ยวชาญในด้านการออกแบบอาคารทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ ประเภทอาคารพิพิธภัณฑ์และอาคารสาธารณะอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หรือมีผลงานทางด้านวิชาการ บทความ และบทสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ หรือเคยร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสินรางวัลทางด้านสถาปัตยกรรมดีเด่นของทางสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งยังเป็นที่ยอมรับและรู้จักจากบรรดาเหล่าสถาปนิกด้วยกันเป็นอย่างดี และยังมีการรับรองตามคุณสมบัติที่ทางวิชาชีพกำหนด อยู่ในระดับสามัญสถาปนิก และวุฒิสถาปนิกขึ้นไป ซึ่งรวมทั้งสิ้น 10 ท่าน ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับงานวิชาการเท่านั้น ไม่สามารถนำออกเผยแพร่ในสื่อออนไลน์เพื่อการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 รายชื่อกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ

สถาปนิกแกนนำ	เกียรติประวัติและผลงานทางวิชาการ
1. อ. นิจ หนีชูธีระนันท์	- นายกสมาคมสถาปนิกสยามฯ(พ.ศ.2524 – 2525) - สถาปนิกดีเด่นในโอกาสครบรอบ 60 ปีของสมาคมฯ - ปุชนิยมบุคคลผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ด้านสถาปัตยกรรมไทย ปี พ.ศ.2538
2. ศ.ดร. วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร	- ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่น เงินทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช ประจำปี พ.ศ.2537 - ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยม สาขาปรัชญา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2538
3. ศ. อรศิริ ปาณินท์	- อดีตคณะบดี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร - คณะกรรมการตัดสินรางวัลสถาปัตยกรรมดีเด่นปี พ.ศ. 2530 และ 2535 - นักค้นคว้าและวิจัย เกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. ร.ศ. วีระ อินพันทัง	- อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร - คณะกรรมการตัดสินการประกวดแบบ Experimental Design ครั้งที่ 7 หัวข้อ"ตักน้ำใส่กระโหลกชะโงกดูเงา"
5. ร.ศ. ฤทัย ใจจงรัก	- สถาปนิกผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ประเภทกิจกรรมและโครงการปี พ.ศ. 2539
6. ศ.ดร. เรืองศักดิ์ กันตบุตร	- ปุชนิยมบุคคลผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ด้านสถาปัตยกรรมไทย ปี พ.ศ.2538 - คณะกรรมการตัดสินรางวัลสถาปัตยกรรมดีเด่นปี พ.ศ. 2532
7. ผศ. ภิญโญ สุวรรณคีรี	- ปุชนิยมบุคคลผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ด้านสถาปัตยกรรมไทย ปี พ.ศ.2540 - ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์(สถาปัตยกรรม) ปี พ.ศ. 2537

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สถาปนิกแกนนำ	เกียรติประวัติและผลงานทางวิชาการ
8. ศ.ม.ร.ว. แฉ่งน้อย คักดีศรี	- บุคคลตัวอย่างด้านการศึกษา งานสถาปัตยกรรมเชิงอนุรักษ์ ปี พ.ศ.2537 - ปุชนิยมบุคคลผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ด้านสถาปัตยกรรมไทย ปี พ.ศ.2538 - นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ(สาขาปรัชญา) จากสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2538
9. รศ. ผุสดี ทิพทัส	- อดีตอุปนายกฝ่ายวิชาการ สมาคมสถาปนิกสยามฯ พ.ศ.2537-2539 - นักค้นคว้าและวิจัย เกี่ยวกับงานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม - อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ
10. รศ.ดร.ตรึงใจ บุรณสมภพ	- อดีตอธิการบดี ม.ศิลปากร - อดีตคณบดี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร - นักค้นคว้าและวิจัย เกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจ
2. แบบสัมภาษณ์

3.2.1 การสร้างเครื่องมือ

การวิจัยเรื่องแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ จะเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. แบบสำรวจ เพื่อสำรวจลักษณะทางกายภาพของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ซึ่งจะสร้างโดยการศึกษาจากทางทฤษฎี งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่างๆ มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสำรวจให้สอดคล้อง ให้ครอบคลุมถึงเนื้อหาสาระ และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการทำให้แบบสำรวจมี 1 ชุด ซึ่งจะทำให้การสำรวจด้วยตนเอง

ทั้งนี้จะเป็นการสำรวจรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะ เอกสารเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางที่ทำการศึกษาศาสนสถานที่ตั้งอาคาร ข้อมูลพื้นฐาน พร้อมกับบันทึกภาพอาคาร เพื่อนำมาประกอบเป็นข้อมูลในการวิจัยโดยแบ่งตามเอกลักษณ์ไทยออกเป็นส่วนๆ ดังนี้

1.1 เอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรมและนามธรรม

ก. เอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม ได้แก่

- องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
- การจัดกลุ่มอาคาร
- การจัดภูมิทัศน์

ข. เอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม ได้แก่

- ลักษณะเบาและลอยตัว
- ลักษณะโปร่งโล่ง
- ลักษณะร่มรื่น

2. แบบสัมภาษณ์ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยนี้ จะเป็นลักษณะการเก็บข้อมูลแบบตัวต่อตัว และใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแน่นอน (Structured Interview) โดยแบ่งชุดของแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ชุด ตามแต่ละกลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ศึกษา

แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
- ส่วนที่ 2. คำถามเกี่ยวกับ (1)แนวความคิดในการออกแบบผังบริเวณ (2)แนวความคิดในการออกแบบอาคาร รูปด้านรูปทรง (3)แนวความคิดในการเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง
- ส่วนที่ 3. คำถามเกี่ยวกับการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์

2.2 กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ

แบ่งออกได้เป็น 4 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
- ส่วนที่ 2. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)
- ส่วนที่ 3. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ในปัจจุบัน
- ส่วนที่ 4. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทย

สมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทในภาคกลาง ในอนาคตใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะเป็นใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ทำการวิจัยจะสร้างเครื่องมือ(แบบสัมภาษณ์)แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อทำการตรวจสอบและแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของถ้อยคำ สำนวนภาษา และความชัดเจนของคำถาม ก่อนที่จะนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

2. เมื่อทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผู้ทำการวิจัยจะนำเครื่องมือ(แบบสัมภาษณ์) เสนอต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของคำถาม โดยมีรายชื่อของผู้ทรงคุณวุฒิดังต่อไปนี้

- คุณ รณฤทธิ์ ธนโกเศศ ภูมิสถาปนิก 7 กองโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร
- อาจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- คุณ ยอดเยี่ยม เทพธรรานนท์ อดีตนายกศมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี พ.ศ.2537-2539
- ดร. ณรงค์ พิมสาร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- รศ.ดร.โกสุม สายใจ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ผู้เชี่ยวชาญสายงานศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย

3. เมื่อทำการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำแล้ว ผู้ทำการวิจัยก็จะนำเครื่องมือ(แบบสัมภาษณ์) เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม อีกครั้งเพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของคำถาม ก่อนที่จะนำเครื่องมือนั้นไปใช้จริงต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ มีรูปแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ในการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อกับทางบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากอาคารตัวอย่างที่ศึกษา และอนุเคราะห์ในการเข้าสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่างที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษาและกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการวิจัย

2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) ที่อยู่ในภาคกลาง จากเอกสาร หนังสือ วารสารและสิ่งพิมพ์อื่นๆ ทั้งที่มีการเผยแพร่และไม่มี การเผยแพร่ และข้อมูลเกี่ยวกับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ ทั้งรูปแบบในอดีต จนถึง ปัจจุบัน

3. การสำรวจผลงานการออกแบบที่นำรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) ของอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง เพื่อนำมาเป็นอาคารตัวอย่างในการศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกอาคารที่มีการนำรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) มาใช้ในการออกแบบ ตามการกล่าวอ้างของสถาปนิกผู้ออกแบบ เจ้าของอาคาร หรือแม้แต่ เอกสาร หนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งการได้รับรางวัลจากทางหน่วยงาน ต่างๆด้วย

4. การสังเกตและการบินที่ภาพอาคารตัวอย่างที่เลือกนำมาศึกษา จากสถานที่จริง

5. การสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่เลือกมาศึกษา และสถาปนิกแกนนำ สำคัญ ถึงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว โดยใช้การถามและ ตอบเป็นข้อๆจากแบบสัมภาษณ์ที่ได้เตรียมไว้ ซึ่งอาจมีการบันทึกเทปเพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูล ด้วย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจและสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ทาง ผู้วิจัยก็จะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การนำคำตอบและเหตุผลของผู้ที่ตอบแบบสัมภาษณ์มารวบรวม และแยกเป็นคำร้อยละตามจำนวนของความคิดเห็น มุมมอง ที่ตรงกันหรือต่างกัน โดยมีการแบ่งส่วน คำถามออกเป็นส่วนๆดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของอาคารอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ของอาคารที่ ศึกษา ประกอบด้วย

1.1 เอกลักษณะไทยเชิงรูปธรรมและนามธรรม

ก. เอกลักษณะไทยเชิงรูปธรรม ได้แก่

- องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
- การจัดกลุ่มอาคาร
- การจัดภูมิทัศน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. เอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม ได้แก่

- ลักษณะเบาและลอยตัว
- ลักษณะโปร่งโล่ง
- ลักษณะร่มรื่น

2. ความคิดเห็นทั่วไปของรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

3. ความคิดเห็นในการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ในปัจจุบัน

4. ความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ในอนาคต

เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ผลการศึกษาในส่วนต่างๆ จนครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จึงนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดนั้นมานำเสนอเป็นแนวทางในการออกแบบอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในภาคกลาง จากนั้นจึงนำเสนอผลการศึกษาต่อคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ในโอกาสต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยดังนี้

- 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ
- 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ

1. แบบสำรวจ

ลักษณะทางกายภาพของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในเขตภาคกลาง โดยการศึกษาจากทางทฤษฎี งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่างๆ มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสำรวจให้สอดคล้อง ให้ครอบคลุมถึงเนื้อหาสาระ และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสำรวจด้วยตนเอง ทั้งนี้จะเป็นการสำรวจรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางที่ทำการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาในการสำรวจออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของอาคาร ได้แก่ ชื่ออาคาร สถานที่ตั้งอาคาร ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ

ส่วนที่ 2 การสำรวจลักษณะไทยเชิงรูปธรรม

ส่วนที่ 3 การสำรวจลักษณะไทยเชิงนามธรรม

ส่วนที่ 4 การสำรวจแผนผัง รูปด้านรูปทรง และการบันทึกภาพถ่ายอาคาร

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ

การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพที่มีเอกลักษณ์ไทยสมัยใหม่ของอาคาร โดยทางผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและวิเคราะห์ ทั้งในลักษณะไทยเชิงรูปธรรมและลักษณะไทยเชิงนามธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 การสำรวจอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อยุธยา

ตารางที่ 4.1 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาคาร

ชื่อโครงการ:	อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เจ้าของโครงการ :	กระทรวงมหาดไทย
ที่ตั้ง :	ถนนโรจนะ อำเภอเมืองฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พื้นที่โครงการ :	1.8 ไร่
ปีที่สร้างแล้วเสร็จ :	พ.ศ. 2533
สถาปนิกผู้ออกแบบ :	ดร.อภิชาติ วงศ์แก้ว และกลุ่มสถาปนิกบริษัท ไทยกรุป จำกัด และนาย อิเดฮารุ อิซาโน สถาปนิกจากประเทศญี่ปุ่น
งบประมาณ :	180 ล้านบาท(ค่าก่อสร้าง ตกแต่งภายใน และการจัดนิทรรศการ)
ระยะเวลาการก่อสร้าง :	14 เดือน

ก. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม

1. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม

- 1.1 ทรงหลังคา: จากการสำรวจพบว่าหลังคาของอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา มีลักษณะ เป็นหลังคาทรงจั่วและมีการใช้หลังคาทรงยอดมณฑปคลุมอาคารบริเวณส่วนหน้าและส่วนกลางของกลุ่มอาคาร
- 1.2 ลักษณะของหลังคา: จากการสำรวจพบว่าหลังคาที่พบจะมีลักษณะของการทับซ้อนชั้นกันขึ้นไป ในส่วนของหลังคามณฑป และมีลักษณะการลดชั้นของหลังคาจั่วที่บริเวณทางเดินเข้าอาคาร ส่วนลักษณะของชายคา จะพบว่า มีลักษณะการยื่นชายคาแบบสั้น คือยื่นออกมาจากเสา และผนังเพียงเล็กน้อย และวัสดุที่มุงจะเป็นหลังคาคอนกรีตปะด้วยกระเบื้องเซรามิค สีของหลังคาเป็นสีเขียวอ่อน
- 1.3 ลักษณะของเสาลอย: จากการสำรวจพบว่าลักษณะของเสาที่พบในบริเวณชั้นล่างจะมีลักษณะของเสากลมอยู่บริเวณใต้ถุนอาคารที่เกิดจากการร่นผนังเข้าไป และตลอดทางบริเวณทางเดินเข้าสู่อาคารก็มีลักษณะของเสากลมแบบนี้เช่นกัน
- 1.4 ลักษณะของพื้นที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอก: จากการสำรวจพบว่าลักษณะของที่ว่างที่พบจะมีที่ว่างของระเบียงหรือพาไล ซึ่งอยู่บริเวณด้านหน้าโถงห้องนิทรรศการที่ชั้นสองของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้อาคาร เป็นลักษณะของที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอกจะโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

2. การจัดกลุ่มอาคาร

จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของอาคาร พบว่า อาคารมี
ลักษณะการจัดกลุ่มเป็นแบบอาคารเดี่ยว

3. องค์ประกอบรองทางสถาปัตยกรรม

- 3.1 สัดส่วนและการจัดช่องเปิด
- จากการสำรวจพบว่าลักษณะของอาคารมีลักษณะ เป็นสัดส่วน และการจัดช่องเปิดแบบเป็นช่องแคบสูงหลายๆช่อง เรียงเป็นจังหวะ และมีช่องสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดเล็กเรียงเป็นจังหวะอยู่ใต้บริเวณใต้ เพดานของอาคารทรงมณฑป
- 3.2 ลักษณะของช่องเปิด
- จากการสำรวจพบว่าช่องแคบที่พบจะมีลักษณะของการเปิดแบบ หน้าต่างทรงสูง ทำจากกระจกใส สามารถให้แสงแดดผ่านได้ใน บริเวณที่กำหนดไว้ ได้แก่บริเวณโถงทางเข้าของชั้นบนของอาคาร
- 3.3 ผนัง
- จากการสำรวจพบว่าลักษณะของผนังที่พบก่ออิฐฉาบปูนเรียบ
- 3.4 วัสดุปูพื้น
- จากการสำรวจพบว่าลักษณะของพื้นที่ใช้เป็นหินแกรนิตและหินขัด หลายสี และในบางที่เป็นทางเดินเชื่อมระหว่างภายนอกเข้าสู่ภายใน จะเป็นพื้นปูนฉาบปกติ

4. องค์ประกอบย่อยทางสถาปัตยกรรม

- 4.1 ลวดลายหน้าจั่วหรือหน้าบัน
- จากการสำรวจพบว่าหลังคาของอาคาร มีการทำโครงจั่วแบบ เน้นทางเข้า โครงสร้างของหลังคาทรงจั่วทำจากคอนกรีตเสริมเหล็ก และมีการใช้หลังคาทรงยอดมณฑปคลุมอาคารบริเวณส่วนหน้าและ ส่วนกลางของกลุ่มอาคาร

5. การจัดภูมิทัศน์

- 5.1 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร
- ในการจัดภูมิทัศน์ของอาคาร พบว่า จะมีการสร้างสระน้ำอยู่ ชิดกับ ตัวอาคารที่บริเวณด้านหน้าของโครงการ ส่วนที่บริเวณ ทางเดินเท้าเข้าสู่กลุ่มอาคารจะมีเสากลมลอยที่จุ่มลงไปในสระน้ำ และยังมีเสาของอาคารบางส่วนที่ทำยื่นออกมาจุ่มลงไปใต้น้ำ
- 5.2 ลักษณะของสระน้ำ
- จากการสำรวจพบว่า รูปร่างของสระน้ำบริเวณด้านหน้าของ โครงการที่อยู่ติดกับถนน จะมีการย่อมุมเป็นบางส่วนเพื่อแสดงถึง เอกลักษณ์ของความเป็นไทย และยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้ เกิดความรู้สึกเย็นสบายให้กับตัวอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะเบาและลอยตัว

- 1.1 ลักษณะการซ้อนชั้น และการลดชั้นของหลังคา จากการสำรวจพบว่าลักษณะทางกายภาพของอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา มีลักษณะของการซ้อนชั้นในหลังคาทรงมณฑปและมีลักษณะการลดชั้นของหลังคาจั่วที่ปกคลุมทางเดินเข้าสู่อาคาร ซึ่งเป็นทางยาว และเป็นการช่วยลดทอนขนาดของหลังคา อีกทั้งยังเป็นการสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว
- 1.2 การยกใต้ถุนสูง จากการสำรวจพบว่าลักษณะของยกใต้ถุนที่ค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว และยังเป็นการนำเอารูปแบบของการออกแบบบ้านพักอาศัยมาใช้ได้อย่างเหมาะสม
- 1.3 ลักษณะของเสาลอย จากการสำรวจพบว่าในส่วนของเสาลอยนั้น จะเห็นได้ว่าการใช้ลักษณะของเสาลอยบริเวณใต้ถุนอาคารที่เกิดจากการร่นผนังของพื้นที่ใช้สอยเข้าไป เป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว

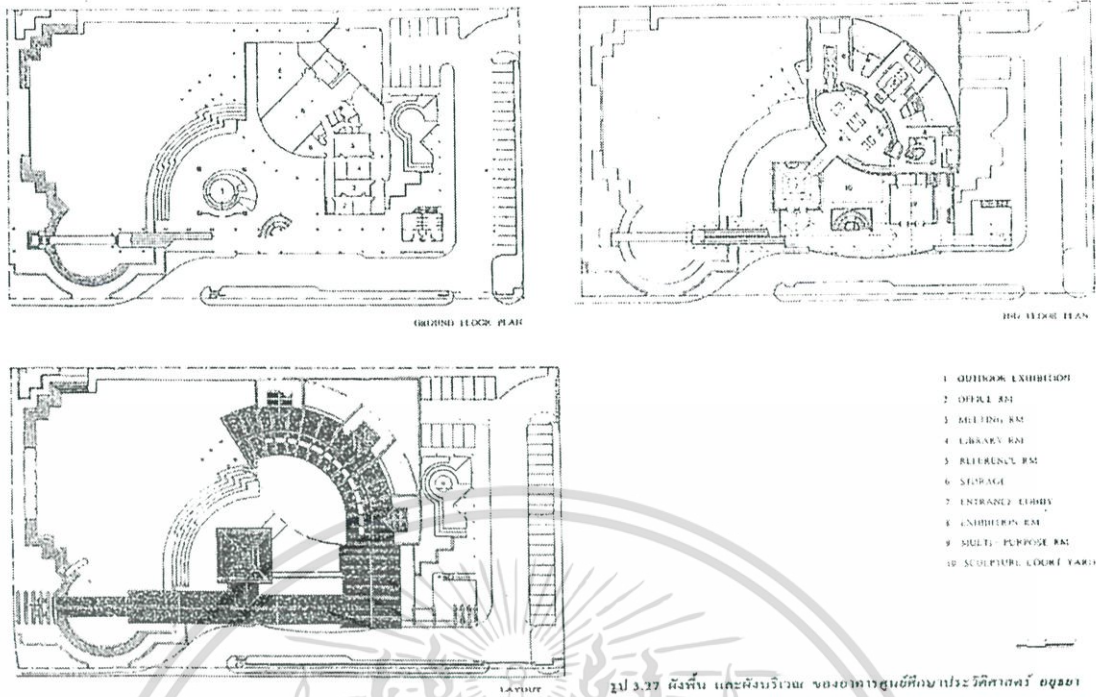
2. ลักษณะโปร่งโล่ง

- 2.1 การยกใต้ถุนสูง จากการสำรวจพบว่าลักษณะของยกใต้ถุนที่ค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง และให้มีลมพัดผ่านได้สะดวก
- 2.2 ลักษณะการจัดที่ว่าง จากการสำรวจพบว่าลักษณะของการจัดที่ว่างของระเบียงบริเวณชั้นที่ 2 ซึ่งมีลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง

3. ลักษณะร่มรื่น

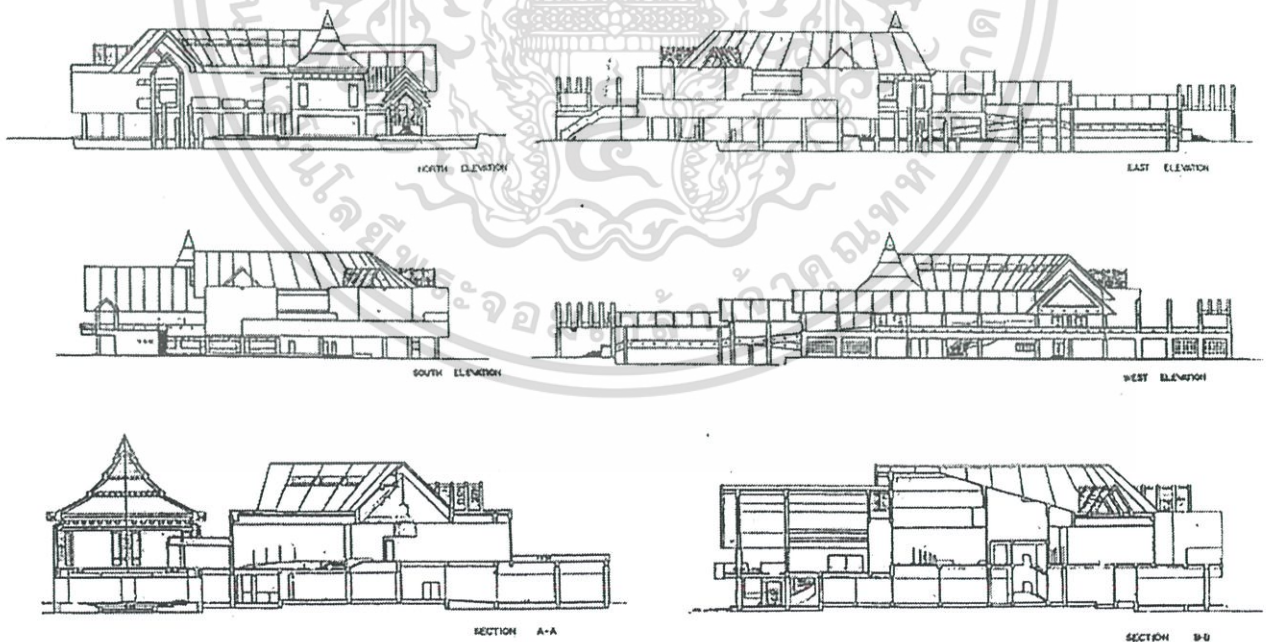
- 3.1 ความรู้สึกร่มรื่นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับอาคาร จากการสำรวจพบว่าลักษณะของต้นไม้ที่นำมาปลูกจะเป็น ไม้ยืนต้นที่มีขนาดใหญ่และเป็นพันธุ์ไม้แบบไม้ใบเร้นเช่นเช่นราชพฤกษ์ มะขาม เป็นต้นซึ่งถือเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง และให้มีลมพัดผ่านได้สะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูป 3.27 ห้างหุ้น และผังบริเวณ ของอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

ภาพที่ 4.1 แบบแสดงแปลนผังพื้นอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

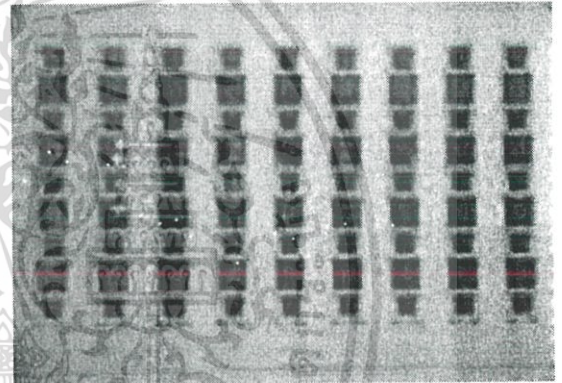

ภาพที่ 4.2 แบบแสดงรูปด้านอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

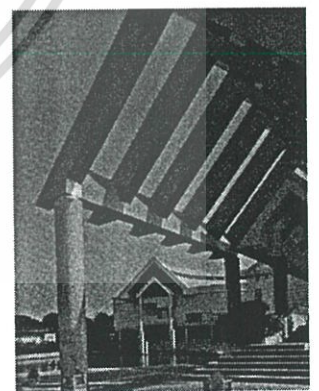
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.3 แสดงการซ้อนชั้นของหลังคารวมทั้งภูมิทัศน์ที่มีน้ำไหลล้อม และเสากลม ของอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

ภาพที่ 4.4 แสดงยอดมณฑป และการเจาะช่องเปิดของอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

ภาพที่ 4.5 แสดงรูปร่างของสระน้ำและโครงจั่วคอนกรีตเน้นทางเข้า ของอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 การสำรวจอาคารพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ตารางที่ 4.2 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาคาร

ชื่อโครงการ:	พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
เจ้าของโครงการ :	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ที่ตั้ง :	กม.46-48 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี
พื้นที่โครงการ :	500 ไร่
ปีที่สร้างแล้วเสร็จ :	พ.ศ. 2544
สถาปนิกผู้ออกแบบ :	นายธานี แก้วสปีลาด ฝ่ายสถาปัตยกรรม สำนักออกแบบฯ กรมชลประทาน
งบประมาณ :	310 ล้านบาท(ไม่รวมค่าตกแต่งภายใน และการจัดนิทรรศการ)
ระยะเวลาการก่อสร้าง :	ปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้างต่อเนื่อง

ก. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม

1. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม

- 1.1 ทรงหลังคา จากการศึกษาพบว่าหลังคาของอาคารมีลักษณะ เป็นหลังคาทรงปั้นหยาแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดใหญ่ (สี่เหลี่ยมทอง)และมีการใช้หลังคาทรงยอดมณฑปคลุมอาคารบริเวณส่วนยอดบนของอาคารแต่ลักษณะทำให้เกิดความเด่นชัดมากขึ้น อีกทั้งประกอบกับหลังคาทรงจั่วในบริเวณทางเข้าด้านหน้าและรอบบริเวณทางเดินเชื่อมระหว่างอาคารกับอาคาร
- 1.2 ลักษณะของหลังคา จากการศึกษาพบว่าหลังคาที่พบจะมีลักษณะของการทับซ้อนชั้นกันขึ้นไป โดยมีการลดชั้นของหลังคาจั่วที่บริเวณทางเดินเข้าอาคารหลัก ส่วนลักษณะของชายคา จะพบว่า มีลักษณะการยื่นชายคาแบบยาวคือยื่นออกมาจากเสา และผนังออกมา และวัสดุที่มุงจะเป็นหลังคาคอนกรีตประดับด้วยกระเบื้องเซรามิค สีของหลังคาเป็นสีเหลืองทอง
- 1.3 ลักษณะของเสาลอย พบว่าลักษณะของเสาที่พบในบริเวณชั้นล่างจะมีลักษณะของเสากกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.30 เมตร อยู่บริเวณทางเดินเชื่อมระหว่างอาคาร โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ตลอดทั้งบริเวณทางเดินเข้าสู่อาคารก็มีลักษณะของเสากกลม
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

1. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม(ต่อ)	
1.4 ลักษณะของพื้นที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอก	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของที่ว่างที่พบจะมีที่ว่างที่ถูกโอบล้อมคล้ายกับบริเวณชานเรือนของเรือนไทยในลักษณะของ เรือนหมู่ และส่วนของบริเวณอาคารแต่ละหลังจะมีระเบียงหรือพาไล ซึ่งเป็นลักษณะของที่ว่างแบบเปิดโล่ง
2. การจัดกลุ่มอาคาร	
	จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของอาคาร พบว่า อาคารมีลักษณะการจัดกลุ่มเป็นแบบปิดล้อมที่ว่างตรงกลาง รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส คล้ายรูปทรงของเรือนไทยภาคกลางแบบเรือนหมู่และมีหลังคาปกคลุมตลอดช่วงทางเดินเชื่อมระหว่างอาคารกับอาคาร ซึ่งจะดูเหมือนกัน
3. องค์ประกอบรองทางสถาปัตยกรรม	
3.1 สัดส่วนและการจัดช่องเปิด	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของอาคารมีลักษณะ เป็นสัดส่วนที่มีรูปทรงทางเรขาคณิต(สี่เหลี่ยมจัตุรัส) โดยมีพื้นที่ว่างแบ่งเป็นจังหวะๆ
3.2 ลักษณะของช่องเปิด	จากการสำรวจพบว่าช่องแคบที่พบจะมีลักษณะของการเปิดแบบหน้าต่างทรงสูงขนาดใหญ่ ติดกระจกใส สามารถให้แสงแดดผ่านได้ในบริเวณที่กำหนดไว้ ได้แก่บริเวณโถงทางเข้าและชั้นบนของอาคารบางส่วน
3.3 ผนัง	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของผนังที่พบก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสีขาวเรียบ
3.4 วัสดุปูพื้น	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของพื้นที่ใช้เป็นหินแกรนิตและหินขัดหลายสี และในส่วนที่เป็นทางเดินเชื่อมระหว่างภายนอกเข้าสู่ภายในจะเป็นพื้นปูนฉาบปกติ
4. องค์ประกอบย่อยทางสถาปัตยกรรม	
4.1 ลวดลายหน้าจั่วหรือหน้าบัน	จากการสำรวจพบว่าหลังคาของอาคาร มีการทำหน้าบันแบบปูนปั้นคอนกรีตตรงบริเวณด้านหน้าเพื่อเน้นทางเข้าหลักของอาคาร และมีการให้ลวดลายหลังคาทรงยอดมณฑปคลุมอาคารบริเวณส่วนยอดและส่วนกลางของอาคารแต่ละกลุ่มแล้วทาสีเหลือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

5. การจัดภูมิทัศน์

5.1 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของอาคารจะมีการสร้างสระน้ำอยู่บริเวณโดยรอบกับตัวอาคารซึ่งมองดูคล้ายกับเป็นเกาะกลางน้ำ ซึ่งเป็นลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในภาคเกษตรกรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยที่มีความผูกพันกับน้ำมาตลอด
5.2 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับน้ำ	จากการสำรวจพบว่า ลักษณะของการปลูกต้นไม้เป็นแนวยาว เป็นเส้นตรงตามแนวขนานไปกับสระน้ำ เพื่อให้เกิดความสวยงามและสร้างความร่มรื่นให้กับอาคาร อีกทั้งภายในส่วนปิดล้อมที่ว่างภายในก็มีการวางต้นไม้หลากหลายขนาดแบ่งเป็นกลุ่มๆด้วยเช่นกัน

ข. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะเบาและลอยตัว

1.1 ลักษณะการซ้อนชั้น และการลดชั้นของหลังคา	จากการสำรวจพบว่าลักษณะทางกายภาพของหลังคามีการและซ้อนชั้นเฉพาะส่วนยอดของหลังคาทรงปั้นหยารูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่มียอดมณฑปขนาดไม่ใหญ่นักดูคล้ายเครื่องยอดบนของโบสถ์หรือวิหาร ซึ่งการทำลักษณะนี้ก็เพื่อให้เกิดการลดทอนขนาดของหลังคาลงได้ และในส่วนที่เป็นบริเวณทางเข้าสู่อาคารหลัก มีลักษณะของการลดชั้นของหลังคาจั่วที่ปกคลุมทางเดินซึ่งเป็นทางขนาดใหญ่และเป็นการช่วยลดทอนขนาดของหลังคา โดยมีการลดมุขของหลังคาให้ส่วนบนมีขนาดเล็กลงเรื่อยๆซึ่งเป็นการสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัวได้เป็นอย่างดีในเชิงสถาปัตยกรรม
1.2 ลักษณะของเสาลอย	จากการสำรวจพบว่าในส่วนของเสาลอยนั้น จะเห็นได้ว่ามีการใช้ลักษณะของเสาลอยเฉพาะบริเวณด้านหน้าโถงทางเข้าสู่ตัวอาคารหลักและบริเวณทางเดินเชื่อมระหว่างอาคารหนึ่งไปสู่อีกอาคารหนึ่ง ซึ่งถือเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว

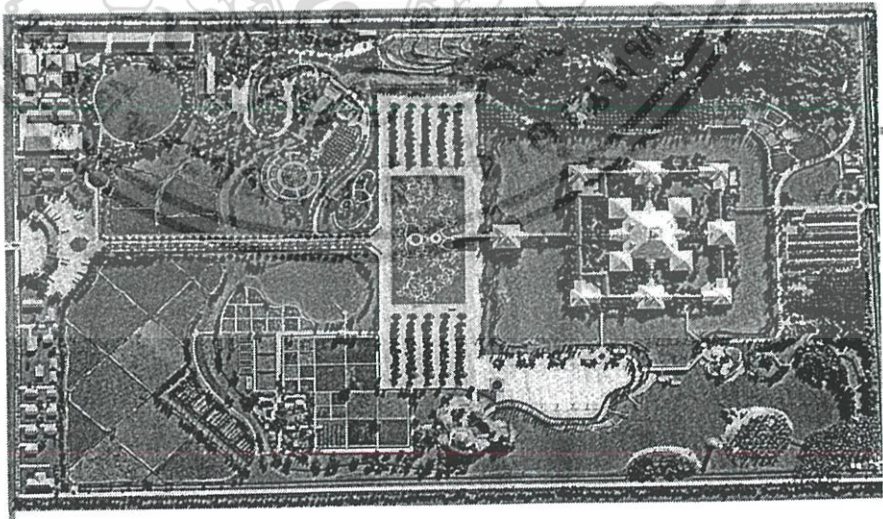
ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

2. ลักษณะโปร่งโล่ง

2.1 ลักษณะการจัดที่ว่าง จากการศึกษาพบว่าลักษณะของการจัดที่ว่างของการสร้าง ความรู้สึกโปร่งโล่งที่เกิดจากลักษณะของที่ว่าง(SPACE) โดยใช้ รูปแบบของการจัดกลุ่มอาคารแบบที่มีลานโล่งมาโอบล้อมกันทำให้เกิดมีพื้นที่ว่าง ซึ่งถือได้ว่ามีลักษณะของสถาปัตยกรรมของเรือน ไทยภาคกลางอย่างแท้จริงเพราะสามารถทำให้เกิดการไหลผ่าน ของลมและอากาศที่มีความต่อเนื่องกัน เป็นการเสริมสร้างให้เกิด ความรู้สึกโปร่งโล่งแก่อาคาร

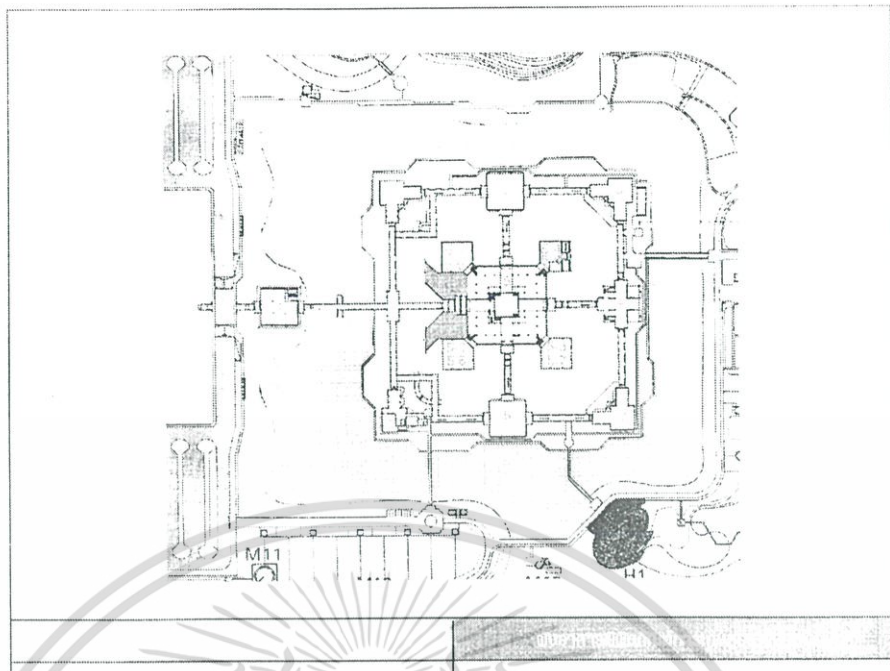
3. ลักษณะร่มรื่น

3.1 ความรู้สึกร่มรื่นที่เกิดจาก ความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้ กับอาคาร จากการศึกษาพบว่าลักษณะของต้นไม้ใหญ่มาปลูกอยู่กลาง ลาน โล่งที่มีกลุ่มอาคารคอยโอบล้อมอยู่ ถือได้ว่าเป็นลักษณะของการอยู่ อาศัยของบ้านแบบเรือนไทยภาคกลางที่เป็นเรือนหมู่และเป็นพันธุ์ ไม้ที่ปลูกจะเป็นแบบไม้ใบและไม้ดอกพุ่มเช่น ราชพฤกษ์ ชัยพฤกษ์ มะขาม จามจุรี และอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นลักษณะที่ทำให้เกิด ความรู้สึกโปร่งโล่ง และสร้างความสัมพันธ์กับธรรมชาติได้เป็น อย่างดี

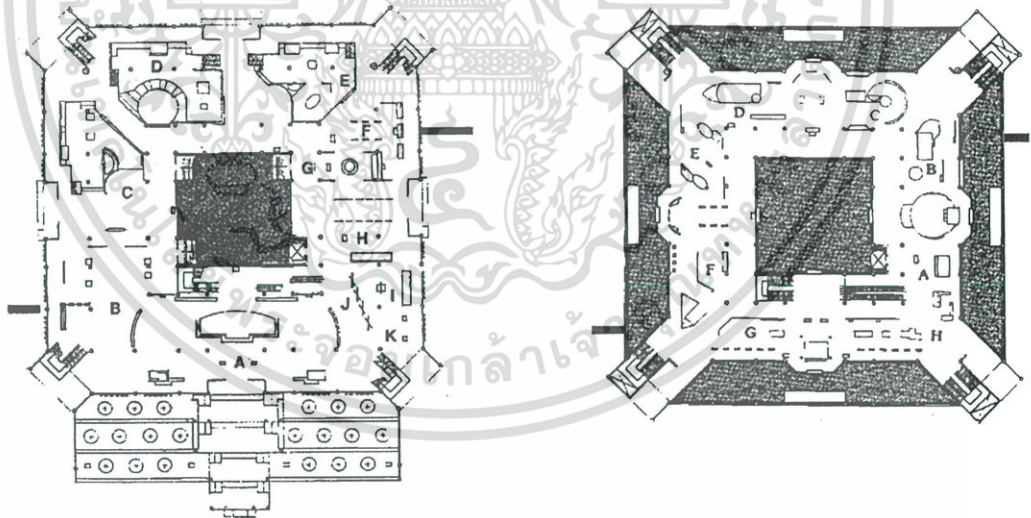

ภาพที่ 4.6 แสดงแผนผังที่ตั้งโครงการอาคารพินิจภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

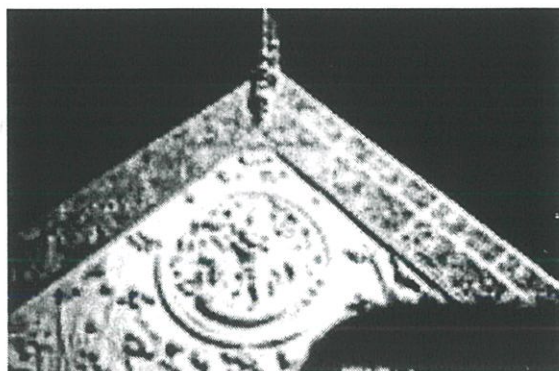

ภาพที่ 4.7 แสดงแบบผังอาคารพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

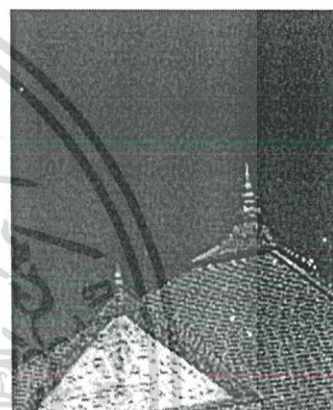

ภาพที่ 4.8 แสดงแบบแปลนภายในอาคาร 5 พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

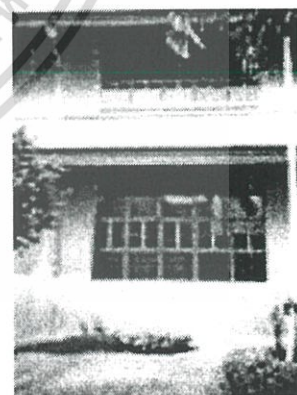
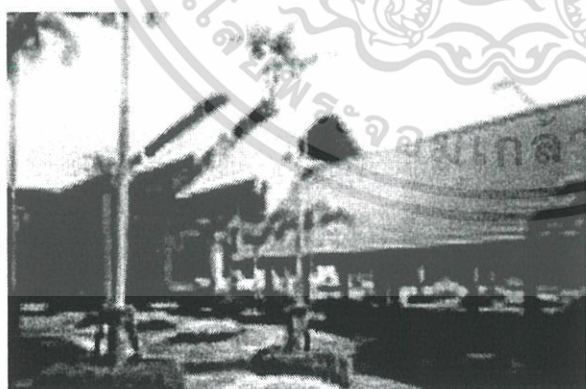
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.9 แสดงการซ้อนชั้นของหลังคา และหน้าบันที่ประดับลายแกะสลัก ด้านบน โครงจั่วของอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ภาพที่ 4.10 แสดงภูมิทัศน์และความสัมพันธ์ของต้นไม้ที่อยู่ใกล้อาคาร และยอดมณฑปหลังคาของอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ภาพที่ 4.11 แสดงการซ้อนชั้นของหลังคา และการเจาะช่องเปิดของอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 การสำรวจอาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)

ตารางที่ 4.3 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาคาร	
ชื่อโครงการ:	อาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)
เจ้าของโครงการ :	มูลนิธิสวนหลวง ร. 9
ที่ตั้ง :	ถนนสุขุมวิท 103 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ
พื้นที่โครงการ :	45 ไร่ (รวมทั้งหมด 500 ไร่)
ปีที่สร้างแล้วเสร็จ :	พ.ศ. 2530
สถาปนิกผู้ออกแบบ :	มล. ดรีทศยุทธ เทวกุล บริษัท โมเบลคส์ จำกัด
งบประมาณ :	76 ล้านบาท
ระยะเวลาการก่อสร้าง :	อาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น รูปทรง 9 เหลี่ยม
ก. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม	
1. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม	
1.1 ทรงหลังคา	จากการสำรวจพบว่าหลังคาของอาคารหอรัชมงคล มีลักษณะเป็นหลังคาทรงสูงรูป 9 เหลี่ยมเท่ากันทุกด้าน และมีการใช้หลังคาทรงยอดมนขบคลุมอาคารบริเวณส่วนบนและส่วนกลางของกลุ่มอาคาร
1.2 ลักษณะของหลังคา	จากการสำรวจพบว่าหลังคาที่พบจะมีลักษณะของSLAB ช้อนทับ มีหลังคากระเบื้องเคลือบสีเหลืองทองมุ่งเฉพาะบริเวณส่วนล่าง แล้วปิดทับด้วย SLAB อื่นที่ ส่วนของหลังคามณฑป มีลักษณะการรัดเป็นเส้นรอบเข้าหาจุดศูนย์กลางที่เป็นจุดสูงสุด และที่บริเวณส่วนยอดจะมีมณฑปแบบลดชั้นย่อมุม(ไม้สิบสอง)หุ้มด้วยทองคำ ซึ่งเมื่อมองดูแล้วจะรู้สึกได้ถึงความประณีตในการออกแบบและก่อสร้างเป็นอย่างมาก ส่วนวัสดุที่มุ่งจะเป็นกระเบื้องเคลือบสีของหลังคาเป็นสีเหลืองอ่อน
1.3 ลักษณะของเสาลอย	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของเสาที่พบในบริเวณโดยรอบของอาคารจะมีลักษณะของเสากลมอยู่บริเวณลานพาลาไลหรือโดงเฉลียงรอบอาคารที่เกิดจากการร่นผนังเข้าไป ทาสีเหลืองทองเดียวกันกับทรงหลังคาและตลอดทางบริเวณทางเดินเข้าสู่อาคารก็มีลักษณะของเสากลมแบบนี้เช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

1. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม(ต่อ)	
1.4 ลักษณะของพื้นที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอก	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของที่ว่างที่พบจะมีที่ว่างของที่ระเบียงหรือฟาไล ซึ่งอยู่บริเวณด้านหน้าโถงห้องนิทรรศการที่ชั้นสองของอาคาร เป็นลักษณะของที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอก
2. การจัดกลุ่มอาคาร	
	จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของอาคาร พบว่า อาคารมีลักษณะการจัดกลุ่มเป็นแบบปิดล้อมที่ว่างตรงกลาง รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส คล้ายรูปทรงของเรือนไทยภาคกลางแบบเรือนหมู่และมีหลังคาปกคลุมตลอดช่วงทางเดินเชื่อม
3. องค์ประกอบรองทางสถาปัตยกรรม	
3.1 สัดส่วนและการจัดช่องเปิด	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของอาคารมีลักษณะ เป็นสัดส่วนและการจัดช่องเปิดแบบเป็นช่องแคบสูงหลายช่อง เรียงเป็นจังหวะ และมีช่องสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดเล็กเรียงเป็นจังหวะอยู่ได้บริเวณใต้เพดานของอาคารทรงมณฑป
3.2 ลักษณะของช่องเปิด	จากการสำรวจพบว่าช่องแคบที่พบจะมีลักษณะของการเปิดแบบหน้าต่างทรงสูง ทำจากกระจกใส สามารถให้แสงแดดผ่านได้ในบริเวณที่กำหนดไว้ ได้แก่บริเวณโถงทางเข้าของชั้นบนของอาคาร
3.3 ผนัง	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของผนังที่พบก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสี
3.4 วัสดุปูพื้น	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของพื้นที่ใช้เป็นหินแกรนิตและหินขัดหลายสี และในส่วนที่เป็นทางเดินเชื่อมระหว่างภายนอกเข้าสู่ภายในจะเป็นพื้นปูนฉาบปกติ
4. องค์ประกอบย่อยทางสถาปัตยกรรม	
4.1 ลวดลายหน้าจั่วหรือหน้าบัน	จากการสำรวจพบว่าหลังคาของอาคาร มีการทำโครงสร้างคอนกรีตแบบทรงสูงที่วางอยู่บนพื้นหลังคาแบน (slab) ตามมุม 9 มุมให้มารวมกันที่จุดยอด และมีการใช้หลังคาทรงยอดมณฑปคลุมอาคารบริเวณส่วนหน้าและส่วนกลางของกลุ่มอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

5 การจัดภูมิทัศน์

5.1 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร	ในการจัดภูมิทัศน์ของอาคาร พบว่า จะมีการสร้างสระน้ำอยู่ติดกับตัวอาคารที่บริเวณด้านหน้าของโครงการ ส่วนที่บริเวณทางเดินเท้าเข้าสู่อาคารจะมีสระน้ำ ที่มีน้ำพุทรงสูงเพื่อเพิ่มความสนใจและให้อาคารเป็นศูนย์กลางของสวนฯ
5.2 ลักษณะของสระน้ำ	จากการสำรวจพบว่า รูปร่างของสระน้ำบริเวณด้านหน้าของโครงการที่อยู่ติดกับถนน เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นวิถีไทย ที่ต้องใช้ชีวิตผูกพันกับน้ำ และยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดความรู้สึกเย็นสบายให้กับตัวอาคาร

ข. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะเบาและลอยตัว

1.1 ลักษณะการซ้อนชั้น และการลดชั้นของหลังคา	จากการสำรวจพบว่าลักษณะทางกายภาพของอาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9) นี้ มีลักษณะของการซ้อนชั้นในหลังคาทรงแบนราบในระดับหนึ่งและยังมียอดหลังคาทรงสูงเป็นมณฑป มีลักษณะการปูหลังคาที่ปกคลุมให้มีเพียงเล็กน้อย ซึ่งเป็นกรช่วยลดทอนขนาดของหลังคา อีกทั้งยังเป็นการสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัวอีกด้วย
1.2 การยกใต้ถุนสูง	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของยกใต้ถุนที่ค่อนข้างสูง และปิดผนังโดยรอบด้วยการก่ออิฐฉาบเรียบ ซึ่งเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว และยังเป็นกรนำเอารูปแบบของการออกแบบบ้านพักอาศัยมาใช้อีกด้วย
1.3 ลักษณะของเสาลอย	จากการสำรวจพบว่าในส่วนของเสาลอยนั้น จะเห็นได้ว่าการใช้ลักษณะของเสาลอยบริเวณโดยรอบของอาคารที่เกิดจากการร่อนผนังของพื้นที่ใช้สอยเข้าไป เป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

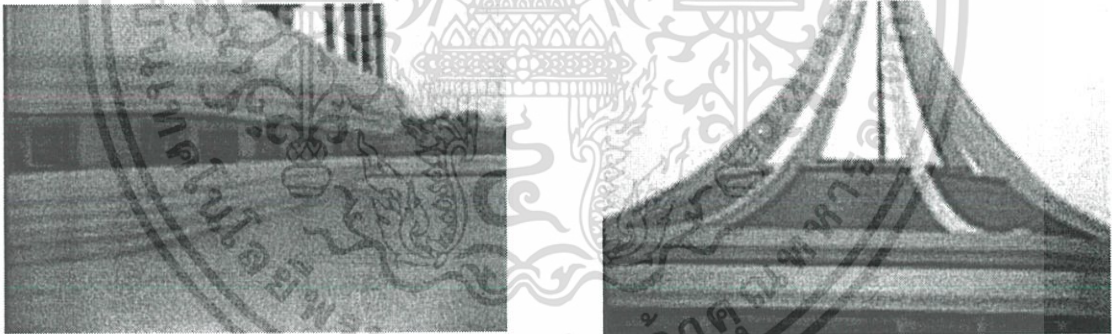
ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

2. ลักษณะโปร่งโล่ง

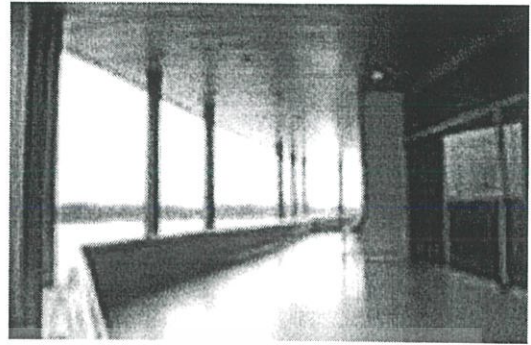
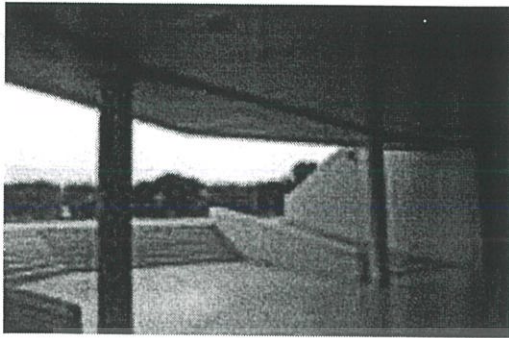
- 2.1 ลักษณะการจัดที่ว่าง จากการศึกษาพบว่าลักษณะของการจัดที่ว่างของระเบียบบริเวณ ชั้นที่ 2 ซึ่งมีลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง
- 2.2 การยกใต้ถุนสูง จากการศึกษาพบว่าลักษณะของยกใต้ถุนที่ค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง และให้มีลมพัดผ่านได้สะดวก

3. ลักษณะร่มรื่น

- 3.1 ความรู้สึกร่มรื่นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับอาคาร จากการศึกษาพบว่าลักษณะของต้นไม้ที่นำมาปลูกจะเป็นไม้ยืนต้นที่มีขนาดใหญ่และเป็นพันธุ์ไม้แบบไม้ใบ เช่น ราชพฤกษ์ มะขาม เป็นต้น อีกทั้งพื้นที่นี้ถูกจัดให้เป็นสวนสาธารณะอีกด้วย ถือเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง และให้มีลมพัดผ่านได้สะดวก

ภาพที่ 4.12 แสดงการมุงหลังคาแบบครึ่งหนึ่ง เพื่อช่วยลดขนาดของหลังคา และฐานบัวประดับลายลูกพีระหว่างชั้นของอาคารหอรัชมงคล(สวนหลวง ร. 9)

ภาพที่ 4.13 แสดงการยกได้สูงเพื่อให้อากาศถ่ายเทสะดวก และลักษณะระเบียงหรือพาไลที่อยู่โดยรอบของอาคารหอรัชมงคล(สวนหลวง ร. 9)

ภาพที่ 4.14 แสดงลักษณะทางกายภาพโดยรวม และลักษณะเสากลม ของอาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร. 9)

ภาพที่ 4.15 แสดงความสัมพันธ์ของอาคารที่อยู่ใกล้น้ำและต้นไม้ และลักษณะยอดมณฑปทองคำที่อยู่ด้านบนของอาคารหอรัชมงคล(สวนหลวง ร. 9)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 การสำรวจอาคารอนุรักษ์สถานแห่งชาติ

ตารางที่ 4.4 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารอนุรักษ์สถานแห่งชาติ

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาคาร

ชื่อโครงการ:	อาคารอนุรักษ์สถานแห่งชาติ
เจ้าของโครงการ :	กองบัญชาการทหารสูงสุด
ที่ตั้ง :	บริเวณสามเหลี่ยมดอนเมือง อ.ลำลูกกา จ. ปทุมธานี
พื้นที่โครงการ :	38 ไร่ 1 งาน 97 ตารางวา
ปีที่สร้างแล้วเสร็จ :	พ.ศ. 2534
สถาปนิกผู้ออกแบบ :	ศ.เรืองศักดิ์ กันตะบุตร และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร
งบประมาณ :	130 ล้านบาท
ระยะเวลาการก่อสร้าง :	กลุ่มอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก

ก. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม

1. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม

1.1 ทรงหลังคา	พบว่าหลังคาของอาคารอนุรักษ์สถานแห่งชาติมีลักษณะ เป็นหลังคาทรงจั่วขนาดใหญ่ และมีการใช้หลังคาทรงสูงมียอดมณฑปคลุมอาคารบริเวณส่วนหน้าและส่วนกลางของกลุ่มอาคาร
1.2 ลักษณะของหลังคา	หลังคาที่พบจะมีลักษณะของการทับซ้อนชั้นกันขึ้นไป ในส่วนของหลังคามณฑป และมีลักษณะการลดชั้นของหลังคาที่เป็นอาคารหลัก ส่วนลักษณะของชายคา จะพบว่า มีลักษณะการยื่นชายคาแบบสั้น คือยื่นออกมาจากเสา และผนังเพียงเล็กน้อย และวัสดุที่มุงจะเป็นหลังคาคอนกรีตประดับด้วยกระเบื้องเซรามิค หลังคาเป็นสีส้มอิฐ
1.3 ลักษณะของเสาลอย	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของเสาที่พบในบริเวณอาคารจะมีลักษณะของเสาสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ อยู่บริเวณรอบอาคารที่เกิดจากการร่นผนังเข้าไป ตลอดทางบริเวณใต้ถุน และทางเดินเข้าสู่อาคารก็มีลักษณะของเสาสี่เหลี่ยมแบบนี้เช่นกัน
1.4 ลักษณะของพื้นที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอก	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของที่ว่างที่พบจะมีที่ว่างของกับกระเบื้องหรือฟาไล ซึ่งอยู่บริเวณด้านหน้าโถงอาคารพิพิธภัณฑที่ชั้นสองของอาคาร เป็นลักษณะของที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอกด้วยลานโล่งขนาดใหญ่(open space)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

2. การจัดกลุ่มอาคาร

จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของอาคาร พบว่า อาคารมีลักษณะการจัดกลุ่มเป็นแบบเป็นหลายหลังในพื้นที่เดียวกัน ที่มีลานขนาดใหญ่สามารถเดินได้รอบตัวอาคาร

3. องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

- 3.1 สัดส่วนและการจัดช่องเปิด
- จากการสำรวจพบว่าลักษณะของอาคารมีลักษณะ เป็นสัดส่วนและการจัดช่องเปิดแบบเป็นช่องแคบสูงหลายๆช่อง เรียงเป็นจังหวะ และมีช่องสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดเล็กเรียงเป็นจังหวะอยู่ใต้บริเวณใต้เพดานของอาคารทรงมณฑป
- 3.2 ลักษณะของช่องเปิด
- จากการสำรวจพบว่าช่องแคบที่พบจะมีลักษณะของการเปิดแบบหน้าต่างทรงสูง ทำจากกระจกใสหลากสี สามารถให้แสงแดดผ่านได้ในบริเวณที่กำหนดไว้ ได้แก่บริเวณโถงทางเข้าของชั้นบนของอาคาร
- 3.3 ผนัง
- จากการสำรวจพบว่าลักษณะของผนังที่พบก่ออิฐไม่ฉาบปูน ทาสีคล้ายสีปูนโบราณ
- 3.4 วัสดุปูพื้น
- จากการสำรวจพบว่าลักษณะของพื้นที่ใช้เป็นหินแกรนิตและหินขัดหลายสี และในส่วนที่เป็นทางเดินเชื่อมระหว่างภายนอกเข้าสู่ภายในจะเป็นพื้นปูนฉาบปกติ

4. องค์ประกอบย่อยทางสถาปัตยกรรม

- 4.1 ลวดลายหน้าจั่วหรือหน้าบัน
- จากการสำรวจพบว่าหลังคาของอาคาร มีการทำโครงจั่วแบบเน้นทางเข้า โครงสร้างของหลังคาทรงจั่วทำจากคอนกรีตเสริมเหล็ก และมีการใช้หลังคาทรงยอดมณฑปคลุมอาคารบริเวณส่วนส่วนกลางของกลุ่มอาคารเพื่อให้เกิดเป็น LANDMARK ของเมือง

5. การจัดภูมิทัศน์

- 5.1 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร
- ในการจัดภูมิทัศน์ของอาคาร พบว่า จะมีการสร้างสระน้ำอยู่ชิดกับตัวอาคารที่บริเวณด้านหน้าของโครงการ ส่วนที่บริเวณทางเดินเท้าเข้าสู่กลุ่มอาคารจะมีเสากลมลอยที่จุ่มลงไปใ้ในสระน้ำ และยังมีเสากลางอาคารบางส่วนที่ยื่นออกมาจุ่มลงไปใ้ในน้ำ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

5. การจัดภูมิทัศน์ (ต่อ)

5.2 ลักษณะของสระน้ำ	จากการสำรวจพบว่า จะมีสระน้ำอยู่ตรงบริเวณด้านหน้าของโครงการที่อยู่ติดกับถนน เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นวิถีชีวิตแบบไทย และยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดความรู้สึกเย็นสบายให้กับตัวอาคารอีกด้วย
---------------------	--

ข. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะเบาและลอยตัว

1.1 ลักษณะการซ้อนชั้น และการลดชั้นของหลังคา	จากการสำรวจพบว่าลักษณะทางกายภาพของอาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ มีลักษณะของการซ้อนชั้นในหลังคาและมียอดมณฑปทรงสูงขนาดใหญ่ แต่มีการแบ่งช่องว่างของการมุงหลังคาเพื่อช่วยลดชั้นของหลังที่ปกคลุมอาคาร เป็นการช่วยลดทอนขนาดของหลังคาลง อีกทั้งยังเป็นการสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว
1.2 การยกใต้ถุนสูง	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของยกใต้ถุนที่ค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว และยังเป็นการนำเอารูปแบบของการออกแบบบ้านพักอาศัยของไทยมาใช้
1.3 ลักษณะของเสาลอย	ในส่วนของเสาลอยนั้น จะเห็นได้ว่ามีการใช้ลักษณะของเสาลอยบริเวณใต้ถุนอาคารที่เกิดจากการร่นผนังของพื้นที่ใช้สอยเข้าไปเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว

2. ลักษณะโปร่งโล่ง

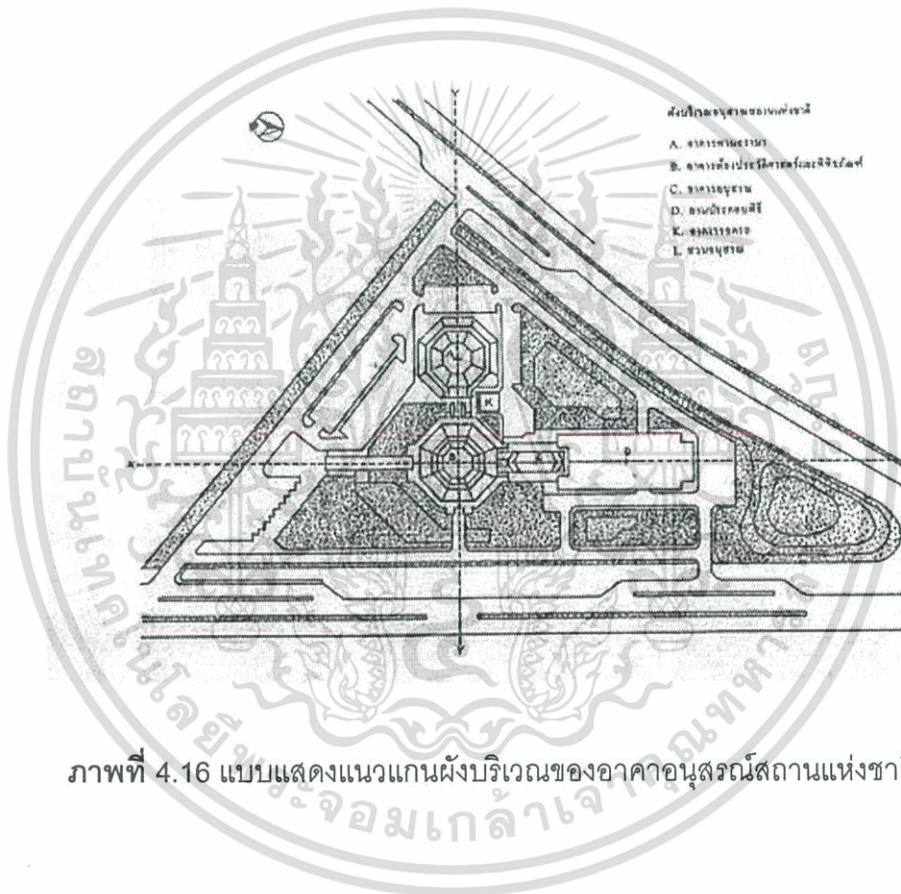
2.1 การยกใต้ถุนสูง	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของยกใต้ถุนที่ค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง และให้มีลมพัดผ่านได้สะดวก
2.2 ลักษณะการจัดที่ว่าง	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของการจัดที่ว่างของระเบียบบริเวณชั้นที่ 2 ซึ่งมีขนาดใหญ่ ที่เชื่อมโยงกับอาคารอื่นๆในกลุ่มเดียวกัน โดยเป็นทางเดินกว้างไม่มีสิ่งปกคลุม ถือเป็นเสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

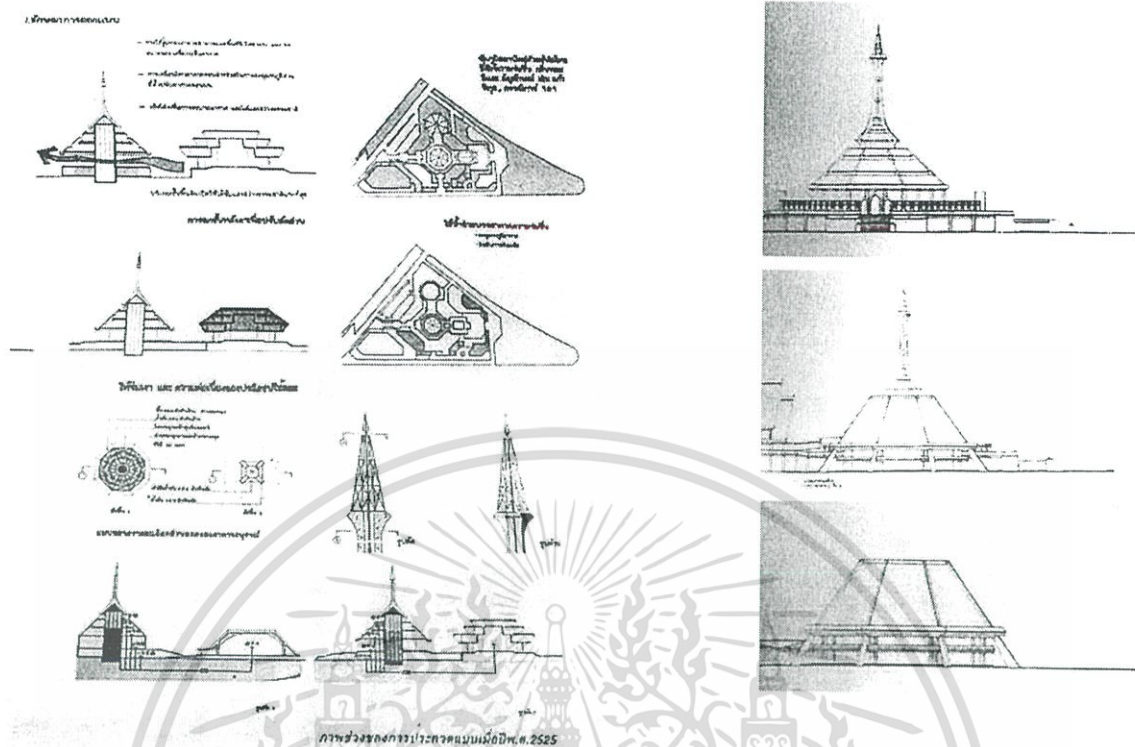
3. ลักษณะร่มรื่น

<p>3.1 ความรู้สึกร่มรื่นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับอาคาร</p>	<p>จากการสำรวจพบว่าลักษณะของต้นไม้ที่นำมาปลูกจะเป็นไม้ยืนต้นที่มีขนาดใหญ่และเป็นพันธุ์ไม้แบบไม้ใบเช่นเช่นราชพฤกษ์ ก้ามปู เป็นต้น ซึ่งถือเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง และให้มีลมพัดผ่านได้สะดวก</p>
---	---

ภาพที่ 4.16 แบบแสดงแนวแกนผังบริเวณของอาคารอนุรักษ์สถานแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

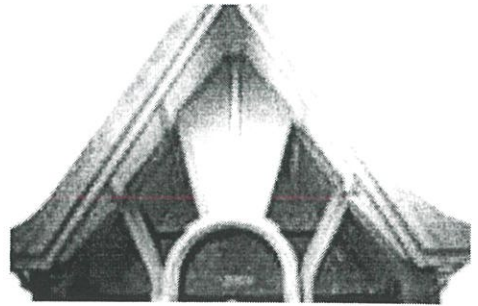
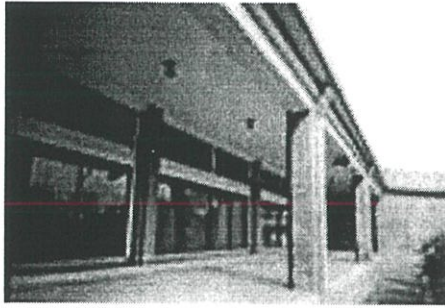

ภาพที่ 4.17 แบบแสดงแนวความคิดในการออกแบบและรูปด้านของอาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ

ภาพที่ 4.18 แสดงโครงจั่วคอนกรีตตรงทางเข้าอาคาร และยอดมณฑปของอาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.19 แสดงการยกได้สูงกับที่ว่าง และโครงจั่วด้านหน้าของอาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ

2.5 การสำรวจอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนม - พรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตารางที่ 4.5 การสำรวจประเด็นต่างๆ จากอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาคาร

ชื่อโครงการ :	อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระ ชนมพรรษา
เจ้าของโครงการ :	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่ตั้ง :	พระราชวังสนามจันทร์ ถ.ราชมรรคาใน ทับแก้ว จ.นครปฐม
พื้นที่โครงการ :	15 ไร่ 1 งาน
ปีที่สร้างแล้วเสร็จ :	พ.ศ. 2544
สถาปนิกผู้ออกแบบ :	นายชัยโรจน์ เจริญรัง และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร
งบประมาณ :	100 ล้านบาท
ระยะเวลาการก่อสร้าง :	อาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก

ก. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม

1. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม

1.1 ทงหลังคา	พบว่าหลังคาของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษามีลักษณะ เป็นหลังคาทรง 8 เหลี่ยมด้านไม่ เท่ากัน มีการใช้หลังคาทรงยอดมณฑปคลุมอาคารบริเวณ ส่วนกลางของอาคาร
--------------	---

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

1. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม	
1.2 ลักษณะของหลังคา	หลังคาที่พบจะมีลักษณะของการทับซ้อนชั้นกันขึ้นไป มีลักษณะการลดชั้นของหลังคาจั่วที่บริเวณทางเดินเข้าอาคาร ส่วนลักษณะของชายคา จะพบว่า มีลักษณะการยื่นชายคาแบบสั้น คือยื่นออกมาจากเสา และผนังเพียงเล็กน้อย และวัสดุที่มุงจะเป็นหลังคาคอนกรีตปะด้วยMetal Sheet สีของหลังคาเป็นสีเทาอ่อน
1.3 ลักษณะของเสาลอย	ลักษณะของเสาที่พบในบริเวณชั้นล่างจะมีลักษณะของเสากลม อยู่บริเวณรอบอาคารที่เกิดจากการร่นผนังเข้าไป และตลอดทางบริเวณทางเดินเข้าสู่อาคารก็มีลักษณะของเสากลมแบบนี้เช่นกัน
1.4 ลักษณะของพื้นที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอก	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของที่ว่างที่พบจะมีที่ว่างของ ระเบียง หรือพาไล ซึ่งอยู่บริเวณโถงทางเข้าของอาคาร เป็นลักษณะของที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอก
2. การจัดกลุ่มอาคาร	
	จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของอาคาร พบว่า อาคารมีลักษณะการจัดกลุ่มเป็นแบบเป็นหลังเดี่ยวที่มีหลังคาปกคลุมอยู่และสามารถเดินได้รอบตัวอาคารเรือนไม้ที่อยู่รอบๆ
3. องค์ประกอบรองทางสถาปัตยกรรม	
3.1 สัดส่วนและการจัดช่องเปิด	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของอาคารมีลักษณะ เป็นสัดส่วน และการจัดช่องเปิดแบบเป็นช่องแคบสูงหลายๆช่อง เรียงเป็นจังหวะ และมีช่องสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดเล็กเรียงเป็นจังหวะอยู่ใต้บริเวณใต้เพดานของอาคารทรงมณฑป
3.2 ลักษณะของช่องเปิด	จากการสำรวจพบว่าช่องแคบที่พบจะมีลักษณะของการเปิดแบบหน้าต่างทรงสูง ทำจากกระจกใส สามารถให้แสงแดดผ่านได้ในบริเวณที่กำหนดไว้ ได้แก่บริเวณโถงทางเข้าของชั้นล่างและบน
3.3 ผนัง	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของผนังที่พบก่ออิฐโชว์แนวและผนังฉาบปูนเรียบทาสี
3.4 วัสดุปูพื้น	จากการสำรวจพบว่าลักษณะของพื้นที่ใช้เป็นหินแกรนิตและหินขัดหลายสี และในส่วนที่เป็นทางเดินเชื่อมระหว่างภายนอกเข้าสู่ภายในจะเป็นพื้นปูนฉาบปกติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานภายในเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

4. องค์ประกอบย่อยทางสถาปัตยกรรม

- 4.1 ลวดลายหน้าจั่วหรือหน้าบัน จากการสำรวจพบว่าหลังคาของอาคาร มีการทำโครงปั้นหยาบแบบเน้นโครงสร้างที่ทำจากไม้ในบริเวณทางเข้า โครงสร้างของหลังคาทรงแปดเหลี่ยม เป็นโครงสร้างเหล็กมีการใช้หลังคาทรงยอดมณฑปคลุมอาคารบริเวณส่วนหน้าและส่วนกลางของอาคาร

5. การจัดภูมิทัศน์

- 5.1 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร ในการจัดภูมิทัศน์ของอาคาร พบว่า จะมีการสร้างสระน้ำรอบตัวอาคารที่บริเวณด้านหน้าของโครงการ ส่วนที่บริเวณทางเดินเท้าเข้าสู่กลุ่มอาคารสามารถมองเห็นสระน้ำได้
- 5.2 ลักษณะของสระน้ำ จากการสำรวจพบว่า รูปร่างของสระน้ำบริเวณด้านหน้าของโครงการที่อยู่ติดอาคารไม้หลังอื่นๆ เป็นแบบอิสระแสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดความรู้สึกเย็นสบายให้กับตัวอาคารอีกด้วย

ข. การสำรวจเอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะเบาและลอยตัว

- 1.1 ลักษณะการซ้อนชั้น และการลดชั้นของหลังคา จากการสำรวจพบว่าลักษณะทางกายภาพของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษามีลักษณะของการซ้อนชั้นในหลังคาทรงมณฑปและมีลักษณะการลดชั้นของหลังคาที่ปกคลุมอาคาร ซึ่งเป็นขนาดใหญ่ เป็นการช่วยลดทอนขนาดของหลังคา อีกทั้งยังเป็นการสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัวอีกด้วย
- 1.2 การยกใต้ถุนสูง จากการสำรวจพบว่าลักษณะคล้ายกับการยกใต้ถุนสูง แต่เป็นชั้นหนึ่งของอาคารซึ่งเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว และยังเป็นการนำเอารูปแบบของการออกแบบบ้านพักอาศัยมาใช้อีกด้วย
- 1.3 ลักษณะของเสาลอย จากการสำรวจพบว่าในส่วนของเสาลอยนั้น จะเห็นได้ว่าการใช้ลักษณะของเสาลอยบริเวณชั้นล่างของอาคารที่เกิดจากการร่นผนังของพื้นที่ใช้สอยเข้าไป เป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกเบาและลอยตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

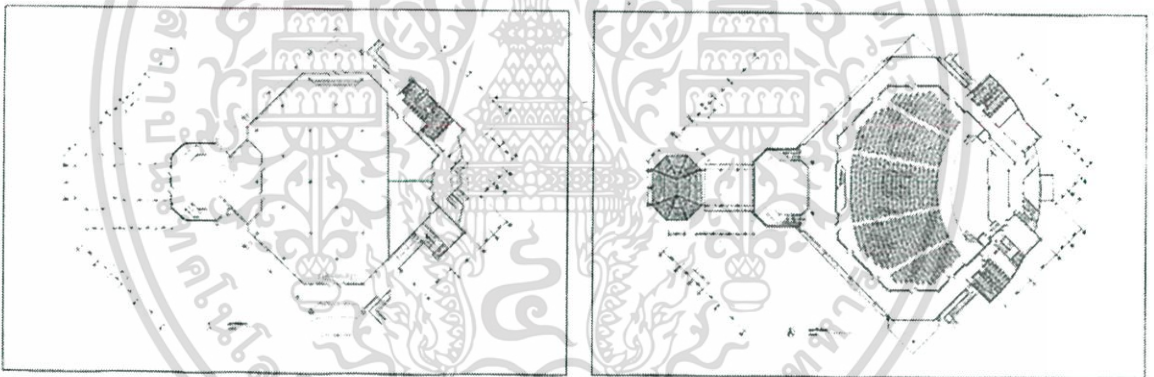
ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

2. ลักษณะโปร่งโล่ง

- 2.1 การยกใต้ถุนสูง จากการสำรวจพบว่าลักษณะของเสาคล้ายการยกใต้ถุนสูง ซึ่งเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง และให้มีลมพัดผ่านได้สะดวก
- 2.2 ลักษณะการจัดที่ว่าง จากการสำรวจพบว่าลักษณะของการจัดที่ว่างของระเบียบบริเวณโดยรอบ ซึ่งมีลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง

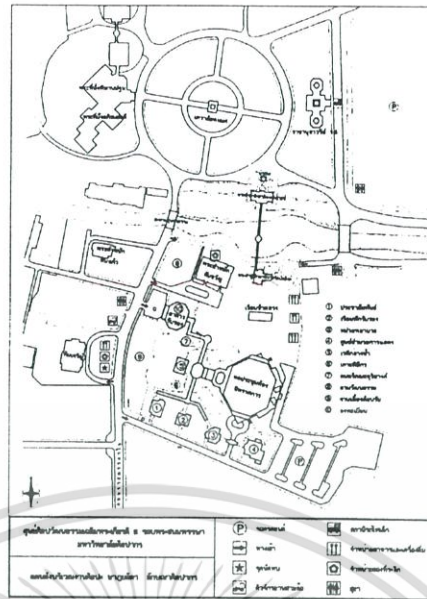
3. ลักษณะร่มรื่น

- 3.1 ความรู้สึกร่มรื่นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับอาคาร จากการสำรวจพบว่าลักษณะของต้นไม้ที่นำมาปลูกจะเป็นไม้ยืนต้นที่มีขนาดใหญ่และเป็นพันธุ์ไม้แบบไม้ใบ เช่น เช่นราชพฤกษ์ จามจุรี แสมดำ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นลักษณะที่เสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง และให้มีลมพัดผ่านได้สะดวก

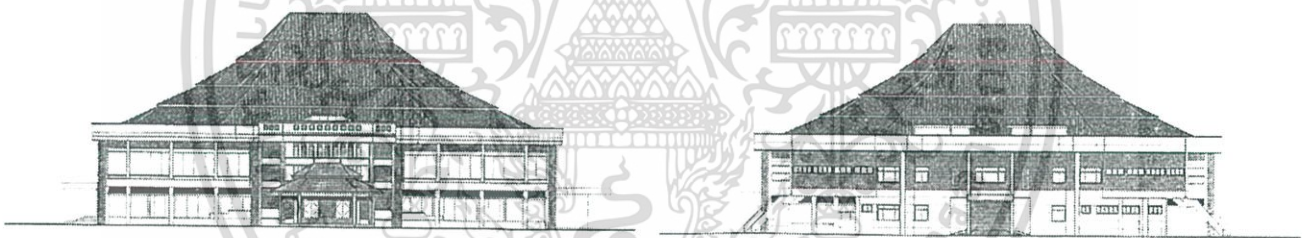

ภาพที่ 4.20 แบบแปลนของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.21 แผนผังที่ตั้งโครงการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา

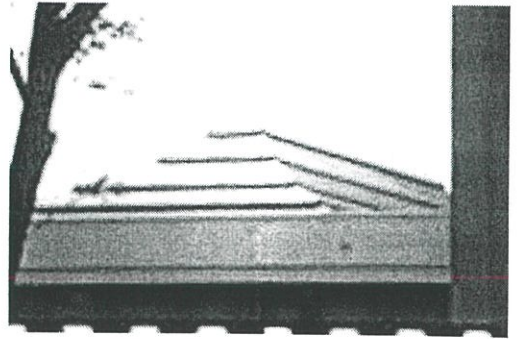

ภาพที่ 4.22 แสดงรูปด้านหน้าและด้านหลัง ของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบพระชนมพรรษา จ.นครปฐม

ภาพที่ 4.23 แสดงรูปด้านซ้ายและด้านขวา ของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบพระชนมพรรษา จ.นครปฐม

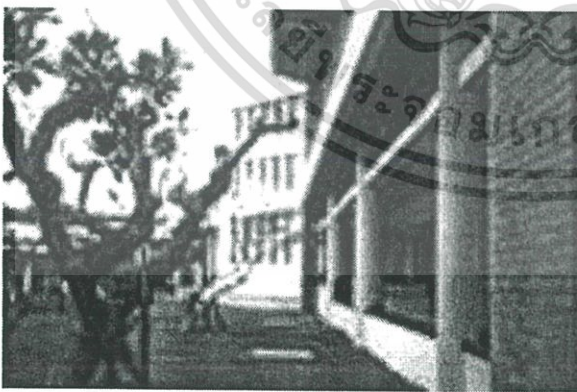
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.24 แสดงลักษณะอาคารที่สัมพันธ์กับต้นไม้ และยอดมณฑปของอาคารศูนย์
ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา

ภาพที่ 4.25 แสดงลักษณะการเจาะช่องเปิด และที่ว่างที่โอบล้อมด้วยต้นไม้ของอาคารศูนย์
ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา

ภาพที่ 4.26 แสดงลักษณะที่ว่างที่มีต้นไม้ล้อมรอบ และที่ว่างการยกใต้ถุนสูงของอาคารศูนย์
ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

จากการสำรวจที่อาคารตัวอย่างที่ศึกษา ที่มีลักษณะของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง โดยศึกษาจากหลักเกณฑ์และทฤษฎีทางเอกลักษณ์ไทยทางสถาปัตยกรรม ทั้งในรูปแบบขององค์ประกอบทางรูปธรรมและนามธรรม สามารถสรุป ได้ดังต่อไปนี้

ก. สรุปผลองค์ประกอบเชิงรูปธรรม ที่ได้จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

คำอธิบายตารางเพื่อความสะดวกในการแสดงผลข้อมูล

พทจ.	ย่อมาจาก	อาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ศปอ.	ย่อมาจาก	อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา
อนส.	ย่อมาจาก	อาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ
ศศว.	ย่อมาจาก	อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบพระชนมพรรษา
หรม.	ย่อมาจาก	อาคารหอระฆังคด (สวนหลวง ร.9)

ตารางที่ 4.6 แสดงองค์ประกอบเชิงรูปธรรม ที่ได้จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พทจ.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
1.) องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม					
1.1 ทรงหลังคาทรงจั่ว	●	●	●	—	—

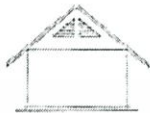

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พกฉ.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
1.) องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม					
- ทรงจั่วปีกนก 	-	-	-	-	-
- ทรงจั่วมนิลา(บลานอ) 	-	-	-	-	-
- ทรงปั้นหย่า 	•	•		•	•
- ทรงยอดมณฑป 	•	•		•	-
1.2 ลักษณะของหลังคา					
- การซ้อนชั้นหลังคา 	•	•	•	•	-
- การลดชั้นหลังคา 	•	•	•	•	-

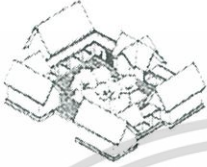
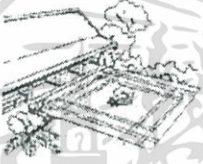

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พจน.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
1.) องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม(ต่อ)					
- การยื่นชายคายาว 	●	—	●	●	●
- การยื่นชายคาสั้น 	—	●	—	—	—
1.3 วัสดุผนังหลังคา					
- กระเบื้องดินเผา	—	—	●	—	—
- กระเบื้องลอนคู่	—	—	—	—	—
- กระเบื้องซีแพคโมเนีย	—	—	—	—	—
- กระเบื้องคอนกรีตเคลือบเซรามิค	●	●	—	●	●
1.4 ลักษณะของเสาถอย					
- เสากลม 	●	●	—	—	●
- เสาสี่เหลี่ยมจัตุรัส 	●	—	●	●	—

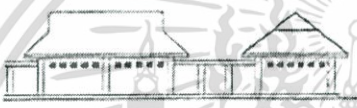

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พกจ.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม(ต่อ)					
1.5 ลักษณะของพื้นที่ว่างที่เชื่อมกับภายนอก -พื้นที่ว่างของลานโล่ง ที่ถูกอาคารโอบล้อม 	●	●	●	●	—
-พื้นที่ว่าง เป็นระเบียงหรือพาไล 	—	●	—	●	●
2. การจัดกลุ่มอาคาร					
2.1 ลักษณะของอาคารหลังเดียว 	—	—	—	●	●
2.2 กลุ่มอาคารปิดล้อมลานโล่งที่มีสวนตรงกลาง 	●	●	●	—	—
2.3 กลุ่มอาคารแบบมีทางเดินเชื่อม ที่มีหลังคาคลุม 	—	—	●	—	—

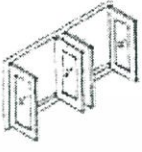

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	ปกฉ.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
3. องค์ประกอบรอง สัดส่วนและการจัดช่องเปิด - ช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีลูกมะหวด 	-	-	-	-	-
- ช่องสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดเล็กจัดเรียง เป็นจังหวะ 	-	-	●	-	-
- ช่องแคบสูง 1 ช่อง จัดเรียงเป็นจังหวะ 	●	●	-	●	-
- ช่องแคบสูง 2 ช่อง จัดเรียงเป็นจังหวะ 	-	-	●	-	-
- ช่องแคบสูง อยู่ชิดกันหลายช่อง 	-	-	-	-	●
ลักษณะเปิด - บานกระทุ้ง 	-	-	-	-	-

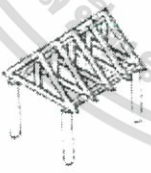

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พกฉ.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
3.) องค์ประกอบรอง(ต่อ)					
- บานเปิด					
	●	●	—	●	—
ผนัง					
- ผนังก่ออิฐฉาบปูนทาสีขาว	●	●	●	●	●
- ผนังก่ออิฐฉาบปูนทาลายขัดแตะ	—	—	—	—	—
- ผนังก่ออิฐโชว์แนว	—	—	—	●	—
วัสดุปูพื้น					
- พื้นไม้	—	—	—	—	—
- พื้นกรวดล้าง	●	●	—	●	●
- พื้นหินกาบ	—	—	—	—	●
- พื้นหินอ่อน / แกรนิต	●	●	●	●	●
ลักษณะราวระเบียงและผนังกันตก					
- ราวและลูกกรงไม้	—	—	—	—	—
					
- ราวและลูกกรงคอนกรีต แนวตั้ง	—	—	—	—	—
					
- ราวและลูกกรงเหล็กกลม แนวนอน	—	—	—	—	—
					

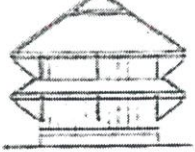
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พจน.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
3.) องค์ประกอบรอง(ต่อ) - รามีผนังกันตกคอนกรีต เจาะช่องสี่เหลี่ยมจัตุรัส 	-	●	●	●	●
ลักษณะราวบันได - ราวบันไดคอนกรีตโค้ง 	-	-	●	-	-
4.) องค์ประกอบย่อย การทำโครงจั่วเน้นทางเข้า - ลักษณะโครงจั่วคอนกรีต 	●	●	-	-	-
- ลักษณะโครงไม้สามเหลี่ยม 	-	-	-	-	-
ปลายหน้าจั่ว - ปลายลูกผี๊ก 	-	-	-	-	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พกฉ.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
4.) องค์ประกอบย่อย(ต่อ)					
- ลายตีเกล็ดไม้ 	-	-	-	-	-
- ลายตีเกล็ดไม้มียอดจั่ว 	-	-	-	-	-
- ลายแกะไม้ฉลุมียอดจั่ว 	-	-	-	-	-
- ลายรัศมีพระอาทิตย์ 	-	-	-	-	-
- ลายดาวเน 	-	-	-	-	-
ลักษณะค้ำยัน					
- ค้ำยันไม้จากกลางเสา 	-	-	-	-	-
- ค้ำยันไม้จากฐานเสา 	-	-	-	-	-
- ค้ำยันเป็นครีบก.ส.ล. 	-	-	-	-	-

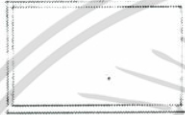

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พจน.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
4.) องค์ประกอบย่อย(ต่อ)					
- บัณฑิตอาคาร					
	●	●	●	●	●
- ลักษณะของการเข้าไม้โดยใช้ ค.ส.ล.					
	—	—	—	—	—
5. การจัดภูมิทัศน์					
ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร					
น้ำอยู่ใกล้อาคาร					
	●	—	—	●	●
อาคารอยู่ชิดน้ำ					
	—	—	—	—	—
อาคารมีเสาร่มลงไปน้ำ					
	—	●	—	—	—

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พจน.	ศปอ.	อนล.	ศศว.	หรม.
5.) การจัดภูมิทัศน์(ต่อ)					
รูปร่างของสระน้ำ					
สระน้ำรูปร่างสี่เหลี่ยมย่อมุม					
	-	-	-	-	-
สระน้ำรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า					
	-	-	-	-	-
ความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับอาคาร					
ต้นไม้อยู่กลางลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อม					
	•	•		-	-
ทางเดินอาคารมีต้นไม้อยู่ 2 ข้างทาง					
	-	•	-	•	-
ต้นไม้อยู่ใกล้กับอาคาร					
	-	-		•	-
ต้นไม้อยู่ห่างจากอาคาร					
	-	-	•	-	•

(๐) ลักษณะไทยที่แสดงให้เห็นได้ กับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่เป็นอาคารตัวอย่างที่

ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(๐) ลักษณะไทยที่แสดงให้เห็นได้ กับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่เป็นอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

ข. สรุปผลองค์ประกอบเชิงนามธรรม ที่ได้จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

คำอธิบายตารางเพื่อความสะดวกในการแสดงผลข้อมูล

พจน.	ย่อมาจาก	อาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ศปอ.	ย่อมาจาก	อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา
อนส.	ย่อมาจาก	อาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ
ศศว.	ย่อมาจาก	อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบพระชนพรรษา
หรม.	ย่อมาจาก	อาคารหอวังมณฑล (สวนหลวง ร.9)

ตาราง 4.7 แสดงองค์ประกอบเชิงนามธรรม ที่ได้จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงนามธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พจน.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
ลักษณะเบาและลอยตัว					
1.1 ความรู้สึกเบาและลอยตัวที่เกิดจากลักษณะของหลังคา					
- ลักษณะของการลดชั้น	—	●	●	—	—
- การซ้อนชั้นของหลังคา	●	—	●	●	—
- ลักษณะการยื่นชายคา	●	●	●	●	●
1.2 ความรู้สึกเบาและลอยตัวที่เกิดจาก					
- การยกใต้ถุนสูง	—	●	●	●	●
- เสาลอยแบบศาสนา	●	—	—	—	—
- เสาลอยจากการเว้นผนังเข้าไป	—	—	—	—	●

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาราง 4.7 (ต่อ)

องค์ประกอบ ลักษณะไทยเชิงนามธรรม	อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์				
	พทจ.	ศปอ.	อนส.	ศศว.	หรม.
1.) ลักษณะเบาและลอยตัว(ต่อ)					
1.3 ความรู้สึกเบาและลอยตัวที่เกิดจาก					
- การมีผืนน้ำอยู่ชิดอาคาร	-	●	-	-	-
- การมีผืนน้ำอยู่ใกล้อาคาร	●	-	●	●	●
2.) ลักษณะโปร่งโล่ง					
2.1 ความรู้สึกโปร่งโล่งที่เกิดจากการยกใต้ถุนสูง	-	●	●	●	●
2.2 ความรู้สึกโปร่งโล่งที่เกิดจากลักษณะของที่ว่าง					
- การจัดกลุ่มอาคารแบบมีลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อม	●	●	-	-	-
- การจัดที่ว่างแบบมีระเบียบ - พาไล	-	●	●	●	●
3. ลักษณะร่มรื่น					
3.1 ความรู้สึกร่มรื่นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับอาคาร					
- ต้นไม้ใหญ่อยู่กลางลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อม	●	-	●	-	-
- ต้นไม้ใหญ่กับอาคาร	●	●	●	-	-
- ต้นไม้ใหญ่อยู่ห่างอาคาร	-	-	●	-	-
3.2 ความรู้สึกร่มรื่นที่เกิดจากลักษณะของหลังคาที่มีชายคายื่นยาวมาปกคลุมอาคาร	●	●	●	●	●

(๐) ลักษณะไทยที่แสดงให้เห็นได้ กับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่เป็นอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยนี้ จะเป็นลักษณะการเก็บข้อมูลแบบตัวต่อตัว และใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแน่นอน (Structured Interview) โดยแบ่งชุดของแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ชุด ตามแต่ละกลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ศึกษา

แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2. คำถามเกี่ยวกับ (1)แนวความคิดในการออกแบบผังบริเวณ (2)แนวความคิดในการออกแบบอาคาร รูปด้าน รูปทรง (3)แนวความคิดในการเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3. คำถามเกี่ยวกับการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง

1.2 กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ

แบ่งออกได้เป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)

ส่วนที่ 3. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ในปัจจุบัน

ส่วนที่ 4. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทในภาคกลาง ในอนาคต

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2.1 การวิเคราะห์ประเด็นต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ศึกษา

ในการวิจัยเรื่องแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ศึกษาในแต่ละโครงการ มีจำนวน 5 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. นายธานี แก้วสีปลาด สถาปนิกผู้ออกแบบ อาคารพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จังหวัดปทุมธานี
2. คุณอภิชาติ วงศ์แก้ว สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ศ. เรืองศักดิ์ กั้นตะบุตร สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ กองบัญชาการทหารสูงสุด จังหวัดปทุมธานี
4. คุณชัยโรจน์ เจนธำรง สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
5. มล.ตรีทศยุทธ เทวกุล สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9) กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ศึกษา โดยใช้ชุดคำถามเดียวกัน สามารถทำการวิเคราะห์เป็นประเด็นต่างๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

ชื่อ - นามสกุล ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	ชื่ออาคารที่ออกแบบ	วัน / เดือน / ปี ที่สัมภาษณ์
คุณธานี แก้วสีปลาด	อาคารพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	9 ส.ค.2545
คุณอภิชาติ วงศ์แก้ว	อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	11 ส.ค. 2545
ศ. เรืองศักดิ์ กั้นตะบุตร	อาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ	30 พ.ค.2545
คุณชัยโรจน์ เจนธำรง	อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา	17 ก.ย. 2545
มล.ตรีทศยุทธ เทวกุล	อาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)	11 ก.ย. 2545

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 ประเด็นต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
1.) แนวความคิดในการออกแบบอาคาร	<p>ในการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษาสามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้</p> <p>1.) ด้านการออกแบบผังบริเวณ</p> <p>- อาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ</p> <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “การวางผังอาคารเกิดขึ้นจากความต้องการแบ่งส่วนพื้นที่ของส่วนแสดงกิจกรรมทางการเกษตรที่มีอยู่หลากหลายให้มารวมกลุ่มและเห็นเป็นรูปธรรม กอปรกับพื้นที่ของโครงการมีขนาดใหญ่ อาคารจึงต้องดูเป็น unity เดียวกัน เพื่อให้ดูเป็นกลุ่มก้อน (Mass) ที่มีขนาดใหญ่มองเห็นได้ชัดเจนในระยะไกล จึงเกิดแนวคิดในการจัดกลุ่มอาคารออกเป็นกลุ่มๆ แต่สามารถเชื่อมต่อกันได้ โดยตัวอาคารแบ่งออกเป็น 9 หลัง ซึ่งมีที่มาจากรัชสมัยของรัชกาลไทยในราชวงศ์จักรี (รัชกาลที่ 9) ตัวอาคารประกอบด้วย อาคารหลักได้แก่อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งตั้งอยู่ตรงกึ่งกลางของบริเวณพื้นที่โครงการและเป็นอาคารขนาดใหญ่ สูง 3 ชั้นแบ่งย่อยอาคารออกเป็นอีก 5 หลังเล็กๆมาประกอบเข้าด้วยกัน ลักษณะผังอาคารจัดให้วางอยู่ตรงกลางก่อนไปทางด้านในคดดมมีสระน้ำขนาดใหญ่โอบล้อมรอบคล้ายกับเกาะ ช่วยให้อาคารมีความเด่นชัดและสร้างความร่มรื่น เย็นสบาย ลดอุณหภูมิของความร้อนที่เกิดจากหลังคาที่มีอยู่มาก และมีขนาดใหญ่ได้เป็นอย่างดี ส่วนการวางแนวแกนอาคารให้สอดคล้องกับภูมิสถาปัตยกรรม ก็คือ การวางแกนให้อาคารเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสเพื่อที่จะต้องการสื่อถึงความหมาย ด้านความเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระจตุรพิมมมงคล โดยเฉพาะทางด้านเกษตรกรรมนั่นเอง”</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
<p>1.) แนวความคิดในการออกแบบอาคาร</p>	<p>- อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “การออกแบบใช้การกำหนด Zoning Mass ที่ชัดเจนให้ความสำคัญกับทางเข้าหลัก(ถ.โรจนะ)เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงอาคาร และนำน้ำเข้ามาเป็นองค์ประกอบเชื่อมกับอาคาร เป็นการสื่อถึงเรื่องราวของความเป็นไทยที่เด่นชัด”</p> <p>- อาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “เท่าที่จำได้ตอนรับโครงการออกแบบนี้ มีการจัดให้มีการประกวดจากสถาบันการศึกษามากมาย และมหาวิทยาลัยศิลปากรก็ได้ชนะเลิศ เนื่องจากแนวความคิดในการออกแบบ ที่ให้มีลักษณะของผังคล้ายกับป้อมค่ายหอรบโบราณ โดยให้ตัวอาคารอยู่ในแนวที่มองเห็นได้จากทุกมุมของถนน เน้นให้มีแกนที่ชัดเจน มีการแบ่งโซน(Zone) เป็น 3 ส่วนคือส่วนประกอบพิธี ซึ่งอยู่ทางด้านหน้า(ทางทิศเหนือ) ส่วนอาคารประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ และส่วนอาคารพานรามาและมีการใช้ จุดเด่นของอาคาร (Landmark)สร้างเป็นสัญลักษณ์ในแบบไทยที่สมัยใหม่”</p> <p>-อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบพระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “เนื่องจากโครงการมีขนาดใหญ่ และมีกลุ่มอาคารทั้งแบบเก่า(อาคารไม้)และอาคารสมัยใหม่ มาสร้างอยู่ในพื้นที่เดียวกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง ความ เป็นโบราณสถาน + แนวแกนถนน + ที่โล่ง + น้ำ + ทางสัญจร มาผสมผสานกัน มีการสร้างพื้นที่โล่งด้านหน้าอาคารให้เกิด ความ รู้สึกร่มเย็นและมีการขุดสระน้ำรูปทรงอิสระเพื่อลดSpace ให้ดูอบอุ่นในแบบไทยด้วย ส่วนเรื่องข้อกำหนดที่ตั้งของอาคาร จะดูจากตำแหน่ง(Zone) เดิมของอาคารไม้ก่อน และจึงกำหนดบริเวณสร้างอาคารหลังใหม่ ที่มีความใกล้เคียงกัน”</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
<p>1.) แนวความคิดในการออกแบบอาคาร</p>	<p>- อาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)</p> <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “อาคารหอรัชมงคลนี้ สร้างอยู่ในพื้นที่ร่วมกับ สวนสาธารณะขนาดใหญ่มาก ดังนั้น หากจะมองอาคารให้เห็นต้องสร้างอาคารให้มีจุดเด่นและ เหมือนกับเป็นสัญลักษณ์ของสถานที่ โดยวางรูปทรงของอาคารให้สามารถมองเห็นอาคารได้จากทุกด้านและเกิดความรู้สึกเดียวกัน อีกทั้งจะต้องอยู่ใกล้กับทางเข้าออก เพื่อความโดดเด่นอีกด้วย”</p> <p>2.)ด้านการออกแบบรูปทรงอาคาร</p> <p>- อาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ</p> <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “ อาคารถูกจัดให้เป็นหมวดหมู่ 9 หลัง โดยให้พื้นที่ สีเหลี่ยมจัตุรัส มีต้นไม้และน้ำมาช่วยโอบล้อมอาคาร และให้อาคารเป็นรูปทรงแบบบ้านหลังเล็กๆรวมเป็น Mass เล็กๆหลายๆก้อน มารวมกันให้เป็นกลุ่มอาคาร มีทรงหลังคาแบบปั้นหย่า ด้านเท่ามียอดจั่วเพื่อเน้นบริเวณทางเข้าให้กับอาคารบ้าง และก็ไม่ให้หลังคาดูใหญ่โตจนเกินไป นอกนั้นก็เป็นเรื่องรายละเอียดทางสถาปัตยกรรม ที่เน้นให้ยอดหลังคามีการซ้อนชั้น และสวมมณฑปยอดแหลมให้ดูเป็นอาคารของพระมหากษัตริย์ไทยเข้าไปด้วย”</p> <p>- อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา</p> <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “รูปทรงอาคารที่คิดไว้ตอนแรกเป็นแบบไทยร่วมสมัย ค่อนข้างออกไปทางตะวันออก(แบบเอเชียตะวันออก) แต่ต่อมาได้ปรึกษากับทางทีมงานสถาปนิกและสมาคมสถาปนิกสยามฯก็ได้มีการเพิ่มลักษณะของความเป็นสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยมากขึ้น สื่อถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม โดยสร้างเป็นอาคาร 2 ชั้น ที่มีได้ถุนสูง ใช้หลังคา ทรงจั่ว และปั้นหย่า เพื่อหวังให้อาคารเป็นโบราณสถานของอยุธยา”</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
1.) แนวความคิดในการออกแบบอาคาร(ต่อ)	<p>- อาคารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ</p> <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “อาคารถูกแบ่งให้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1.)อาคารประกอบพิธี เป็นอาคาร ชั้นเดียวแยกอิสระออกจากหลังอื่นๆ โดยสร้างหลังคาให้เป็นแบบจั่วซ้อนชั้นกัน 2.)คืออาคารพิพิธภัณฑ์ เป็นอาคารสูง 4 ชั้น ทรงแปดเหลี่ยม คล้ายป้อมหอรบสมัยโบราณ เป็นอาคารขนาดใหญ่ และ 3.)อาคารพาโนรามา หรืออาคารภาพปริทัศน์ สร้างเป็นอาคารชั้นเดียว รูปทรงแปดเหลี่ยม มีศูนย์กลางระหว่างเสาประมาณ 30 เมตร เพื่อต้องการช่องเสาที่กว้างมากๆเพื่อสร้างให้อาคารเป็น Landmark ที่มียอดโครงสร้างคอนกรีตสูง 50 เมตร”</p> <p>- อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบพระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร</p> <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “อาคารหลักที่ออกแบบเป็นหอประชุมขนาดใหญ่ 2 ชั้น ถูกแวดล้อมด้วยสถาปัตยกรรมไทยในแบบอาคารพระราชวังสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมในแบบอาร์ตโนโว ถือเป็นสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกที่มาประยุกต์กับไทยประเพณี ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันกับอาคารเดิมมากที่สุด จึง Design ให้อาคารเป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต ทรงแปดเหลี่ยมรูปรี ที่ได้แนวคิดมาจาก พระที่นั่งสามัคคีมุขมาศ ที่อยู่ด้านข้างสระ ใกล้กับตัวอาคารนั่นเอง มีเสากลมและแปดเหลี่ยม วางแบบลอยตัว มีหลังคาทรงแบบซ้อนทับกันเพื่อไม่ให้ดูใหญ่ไปกับตัวอาคารมากนัก”</p> <p>- อาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)</p> <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “รูปทรงอาคารเป็นรูปโค้ง มีเหลี่ยม ๙ เหลี่ยม ๓ ชั้น ด้านเท่ากันทุกด้าน มีรัศมี ๖๐ หมายถึง พระชนมายุ ๖๐ ปี ภายนอก มีเสากลม ทั้งหมด 9 ต้น (ด้านละ 3ต้น) เสาคอยรับ ๙ เหลี่ยม รอบอาคารสูง ๕ เมตร หมายถึง พระชนมายุ ๕ รอบ และเสาลอยนี้ทำให้ตัวอาคารแลดูเบา ลอยตั้ง เหมือนสิ่งที่จะต้องเกิดบูรณาการไว้</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
1.) แนวความคิดในการออกแบบอาคาร(ต่อ)	<p>มีหลังคารูปทรง 9 เหลี่ยม แบบทรงไทย ยอดมณฑป สูงขึ้นไปรวมกันตรงจุดศูนย์กลางของอาคาร มุงด้วยกระเบื้องเคลือบสีเหลืองทอง(เป็นวันพระราชสมภพของพระเจ้าอยู่หัวฯ)</p> <p>3. ด้านการออกแบบวัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “ส่วนใหญ่ของอาคารใช้คอนกรีตเสริมเหล็ก ที่มีเสากลม และสีเหลี่ยมจัตุรัส จะมีเทคโนโลยีก็ในเรื่องของ การใช้ผนังกระจกแบบ Timber 2 ชั้น มาช่วยกรองแสงสว่างเข้ามาในส่วนจัดแสดง และเพื่อลดความร้อนให้กับอาคาร โครงสร้างหลังคา ที่เป็นทรงปั้นหยาก็เป็น Truss ที่วางด้วยกระเบื้องซีเมนต์ นอกนั้นก็พยายามที่จะทำให้อาคารมีวิถีและเอกลักษณ์ของความเป็นไทยมากที่สุด”</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “ใช้คอนกรีตเสริมเหล็กเป็นหลัก มีการเพิ่มเติมเรื่อง เสาดอຍที่วางอยู่ในน้ำและโครงหลังคาเหล็กที่สามารถวางแนวหลังคาทอดยาวได้ง่าย อาจมีการเพิ่มผนังกระจกเพื่อช่วยเพิ่มที่ว่าง(Space) ให้กับอาคารนอกนั้นก็เป็นเรื่องของการเจาะช่องเปิดที่มีการนำแผ่นอลูมิเนียมมาบังแสงไม่ให้เกิดความร้อนโดยตรง เข้ามาสู่ตัวอาคาร”</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารอนุรักษ์สถานแห่งชาติ <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “โครงสร้างมีทั้งแบบเสาและคาน กับแบบหล่อในที่(Insight)เพื่อรองรับน้ำหนักกด ส่วนเทคโนโลยีที่นำมาใช้ก็มีพวกโครงยึดผนังที่ทำจากเหล็กเป็นโครงTruss นอกนั้นก็ใช้วัสดุที่ผลิตได้จากในประเทศและหาได้ง่าย เช่น หลังคากระเบื้องดินเผาเชียงใหม่เคลือบด้าน สีเหลืองนวล เป็นต้น”</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
<p>1.) แนวความคิดในการออกแบบอาคาร(ต่อ)</p>	<p>- อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 6 รอบ พระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร</p> <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “ใช้คอนกรีตเสริมเหล็กเป็นหลัก มีเครื่องไม้เป็นส่วนประกอบเฉพาะการตกแต่งภายใน มีการใช้ตะแกรงเหล็กมาแทนการใช้ระแนงไม้และลูกกรงระเบียง ใช้พื้นสำเร็จเพื่อเพิ่มช่วงกว้างของแนวเสาให้มากขึ้น มีการก่ออิฐโชว์แนวที่เป็นอิฐนำเข้ามาจากต่างประเทศ มีโครงสร้างหลังคาที่เป็นเหล็กเคลือบแบบรีดลอน(Metal sheet) เพราะมีน้ำหนักเบากว่ากระเบื้อง”</p> <p>- อาคารหอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)</p> <p>สถาปนิกผู้ออกแบบกล่าวว่า “อาคารใช้โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กแบบทั่วๆไป มีการวางพื้นสำเร็จมาแทนการวางคานเพื่อให้ได้ช่วงเสาที่กว้างขึ้น และก็เพิ่มวัสดุตกแต่งผิวเช่น แผ่นอลูมิเนียมหุ้มเสา เพื่อให้เกิดความสวยงามและทนทาน ด้านโครงหลังคาทำจากเหล็ก หลังคาลักษณะโค้ง ๙ ครีบ ไปรวมกัน ณ จุดยอด วางด้วยแผ่นเหล็กเคลือบแบบรีดลอน (Metal sheet) เพื่อให้มีน้ำหนักไม่มาก ส่วนด้านบนก็ใช้คอนกรีตหล่อทรงสูง 50 เมตร”</p>
<p>2.)แนวความคิดในการการนำรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) เข้ามาใช้ ออกแบบอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์</p>	<p>ผลจากการการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา สามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้</p> <p>- สถาปนิกส่วนใหญ่(4)เห็นว่ากรออกแบบอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่มีการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัย ใหม่(ไทย ร.9)เข้ามาเป็นแนวความคิดในการออกแบบนั้น มีความเหมาะสม เนื่องด้วยอาคารประเภทนี้ เป็นอาคารที่สามารถถ่าย ทอดให้เกิดการรับรู้ และความเข้าใจให้กับประชาชนที่อยู่ภายในชุมชนหรือท้องถิ่น ถือได้ว่าเป็นการสื่อสารกับมวลชนหรือกลุ่มชน(Mass Communication) ซึ่งมันสามารถสะท้อนถึงรูปแบบของการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี อันติงามของท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคที่ต่างกัน</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
2.)แนวความคิดในการการนำรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) เข้ามาใช้ ออกแบบอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์	<p>ดังนั้น การจะออกแบบอาคาร ก็จะต้องคำนึงถึงความเป็นไทย(ที่มีความเด่นชัด) และให้เหมาะสมกับพื้นที่ตั้งของโครงการหรือท้องถิ่นที่ตั้งนั้นๆ ส่วนความเป็นสมัยใหม่หรือไม่นั้น แล้วแต่จะเรียกกัน อาจเป็นเพราะวัสดุที่ผู้ออกแบบนำมาใช้ประกอบอาคารก็ได้</p> <p>- สถาปนิกบางส่วน(1)เห็นว่าการออกแบบอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่มีการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)เข้ามาเป็นแนวความคิดในการออกแบบนั้น มีความเหมาะสมน้อยกว่า การคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยของอาคาร(Function)ที่ต้องสามารถตอบสนองให้กับผู้ใช้อาคารได้เป็นอย่างดี ส่วนรองลงมาก็คือความเหมาะสมกับพื้นที่ ขนาด และสัดส่วนของอาคารที่ลงตัว แล้วค่อยมาคำนึงถึงรูปแบบภายนอกที่เป็นกวีแสดงถึงความเป็นสถาปัตยกรรมไทย ที่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้เกิดความรู้สึกสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม(Environment)ของท้องถิ่นที่ตั้งต่อไป</p>

1.2 การวิเคราะห์ประเด็นต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ

ในการวิจัยเรื่องแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ ที่มีบทบาทความรู้ และความเชี่ยวชาญในด้านการออกแบบอาคารทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ ประเภทอาคารพิพิธภัณฑ์และอาคารสาธารณะอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หรือมีผลงานทางด้านวิชาการ บทความ และบทสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ ทั้งยังเป็นที่ยอมรับและรู้จักจากบรรดาเหล่าสถาปนิกด้วยกันเป็นอย่างดี และยังมีกรรับรองตามคุณสมบัติที่ทางวิชาชีพกำหนด อยู่ในระดับสามัญสถาปนิก และวุฒิสถาปนิกขึ้นไป มีจำนวน 10 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 รายชื่อและเกียรติคุณของสถาปนิกแกนนำสำคัญ

ชื่อสถาปนิกแกนนำสำคัญ	เกียรติคุณ
1. ดร. นิจ หิณฐิระนันท์	- อดีตนายกสมาคมสถาปนิกสยามฯ(พ.ศ.2524 – 2525) - สถาปนิกดีเด่นในโอกาสครบรอบ 60 ปีของสมาคมฯ - ปุชนิยมบุคคลผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ด้าน สถาปัตยกรรมไทย ปี พ.ศ.2538
2. ศ.ดร. วิมลสิทธิ์ หรยางกูร	- ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่น เงินทุนวิจัยรัชดาภิเษก สมโภช ประจำปี พ.ศ.2537 - ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยม สาขาปรัชญา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2538
3. ศ. อรศิริ ปาณินท์	- อดีตคณะบดี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร - คณะกรรมการตัดสินรางวัลสถาปัตยกรรมดีเด่นปี พ.ศ. 2530 และ 2535 - นักค้นคว้าและวิจัย เกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. ผศ. วีระ อินพันทัง	- อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร - คณะกรรมการตัดสินการประกวดแบบ Experimental Design ครั้งที่ 7 หัวข้อ"ตักน้ำใส่กระโหลกชะโงกดูเงา"
5. ร.ศ. ฤทัย ใจจงรัก	- สถาปนิกผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ประเภทกิจกรรมและโครงการปี พ.ศ. 2539 - ศิลปินแห่งชาติ สาขาสถาปัตยกรรม
6. ศ.ดร. เรืองศักดิ์ กันตบุตร	- ปุชนิยมบุคคลผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ด้านสถาปัตยกรรมไทย ปี พ.ศ.2538 - คณะกรรมการตัดสินรางวัลสถาปัตยกรรมดีเด่นปี พ.ศ. 2532
7. ผศ. ภิญญา สุวรรณศิริ	- ปุชนิยมบุคคลผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ด้านสถาปัตยกรรมไทย ปี พ.ศ.2540 - ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์(สถาปัตยกรรม) ปี พ.ศ. 2537

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ชื่อสถาปนิกแกนนำสำคัญ(ต่อ)	เกียรติคุณ
8. ศ.ม.ร.ว. แฉ่งน้อย ศักดิ์ศรี	- บุคคลตัวอย่างด้านการศึกษา งามสถาปัตยกรรม เชิงอนุรักษ์ปี พ.ศ.2537 - ปูชนียบุคคลผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ด้านสถาปัตยกรรมไทย ปี พ.ศ.2538 - นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ(สาขาปรัชญา) จากสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2538
9. รศ. ผุสดี ทิพทัส	- อดีตอุปนายกฝ่ายวิชาการ สมาคมสถาปนิกสยามฯ พ.ศ.2537-2539 - นักค้นคว้าและวิจัย เกี่ยวกับงานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม - อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ
10. ศ.ดร.ตรึงใจ บุรณสมภพ	- อดีตอธิการบดี ม.ศิลปากร - อดีตคณบดี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร - นักค้นคว้าและวิจัย เกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ โดยใช้ชุดคำถามเดียวกัน สามารถ
ทำการวิเคราะห์เป็นประเด็นต่างๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.11 ข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์สถาปนิกแกนนำสำคัญ

ชื่อ – นามสกุล ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	ตำแหน่งทางวิชาการและทาง วิชาชีพสถาปัตยกรรม	วัน / เดือน / ปี ที่ สัมภาษณ์
1. นิจ ใหญ่ชีระนันท์	รองศาสตราจารย์	9 ส.ค.2545
2. วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร	ศาสตราจารย์ ระดับ 10	11 ต.ค. 2545
3. อรศิริ ปาณินท์	ศาสตราจารย์ ระดับ 10	17 ต.ค. 2545
4. วีระ อินพันทัง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8	17 ต.ค. 2545
5. ฤทัย ใจจงรัก	ศิลปินแห่งชาติ(สถาปัตยกรรม)	5 ส.ค. 2545
6. เรืองศักดิ์ กันตบุตร	ศาสตราจารย์(พิเศษ)	30 พ.ค.2545
7. ภิญโญ สุวรรณคีรี	รองศาสตราจารย์ ระดับ 10	30 มิ.ย. 2545
8. แฉ่งน้อย ศักดิ์ศรี(ม.ร.ว.)	ศาสตราจารย์ ระดับ 9	26 มิ.ย.2545
9. ผุสดี ทิพทัส	รองศาสตราจารย์ ระดับ 9	29 ก.ค.2545.
10. ตรึงใจ บุรณสมภพ	ศาสตราจารย์ ระดับ 11	20 ต.ค. 2545

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันฯ สำหรับการนำไปใช้โดยไม่ขออนุญาตเห็นำไปเผยแพร่หรือขึ้นทึนการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 ประเด็นต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์สถาปนิกแกนนำสำคัญ

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
<p>1.) แนวคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)</p>	<p>ในการสัมภาษณ์สถาปนิกแกนนำสำคัญ สามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้</p> <p>สถาปนิกแกนนำสำคัญทุกท่าน(10)มีความเข้าใจ และสามารถให้ห็นคล้ายคลึงกันแนวความคิดที่ผู้ออกแบบใช้ในการออกแบบอาคารในเรื่องของการออกแบบพื้นที่ใช้สอย (Function) ให้คำนิยามของคำว่า"สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ว่ารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่เป็นสิ่งใหม่ของวงการออกแบบ เพราะเพิ่งถูกเรียกกันในสมัยของรัชกาลปัจจุบัน(รัชกาลที่ 9) ที่ว่ารูปแบบของงานสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะที่ทันสมัย แต่มีความกลมกลืน ผสมผสานระหว่างความเก่า(สถาปัตยกรรมแบบไทยโบราณ)กับสิ่งใหม่(เทคโนโลยีสถาปัตยกรรม) จนแยกกันไม่ออก แต่ไม่ใช่การนำเอาส่วนใดส่วนหนึ่งของรูปแบบไทยมาปะติดเหมือนกับรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์หรือไทยร่วมสมัยส่วนอาคารในแบบใดที่จะเรียกว่าเป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่จะยากเพราะต้องดูกันในเรื่องของรายละเอียด และปัจจุบันสถาปนิกหลายคนยังแยกไม่ออกว่าจะสร้างสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ได้อย่างไร แต่ภาพรวมของความเป็นสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ก็คือ ต้องมีเอกลักษณ์และลักษณะไทยในการออกแบบเข้ามามีส่วนร่วมกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยจนเกิดความกลมกลืนกันไปในที่สุด ซึ่งบางครั้งอาจใช้หลักเกณฑ์ของความเป็นวิถีชีวิตแบบไทยเข้าไปใช้ก็เป็นได้</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
<p>2.)การนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ ในภาคกลาง ในปัจจุบัน</p>	<p>สถาปนิกแกนนำสำคัญบางท่าน(3) มีความเห็นว่าในปัจจุบันที่ทำงานอยู่ยังไม่ใช่อาคารที่เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทยร.9)โดยตรงเพราะตัวสถาปนิกผู้ออกแบบอาจจะยังไม่เข้าใจและแยกแยะไม่ออกถึงเรื่องการนำลักษณะไทยที่เป็นเอกลักษณ์เข้ามาเป็นส่วนประกอบในการออกแบบ หากแต่ทำการออกแบบตามความต้องการและประโยชน์ใช้สอยหลักก่อนแล้วจึงค่อยมาคิดถึงเรื่องของความเป็นไทย</p> <p>สถาปนิกแกนนำสำคัญบางท่าน(4) เห็นว่าอาคารที่เป็นอาคารสาธารณะ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ มีแนวคิดในการสร้างอยู่ 2 ประเภทคือ สร้างให้ดูเก่า และสร้างให้ดูใหม่ ซึ่งแยกกันออกได้ชัดเจนอย่างอาคารที่สร้างให้ดูเก่าก็คือ สถาปนิกผู้ออกแบบยึดหลักของความเป็นไทยที่มีเอกลักษณ์ และยึดถือตามหลักประเพณีนิยมจนลืมนำเทคโนโลยี หรือประเภทใหม่เกินก็คือ สถาปนิกที่คุ้นเคยกับพิพิธภัณฑ์ร่วมสมัยของชาติตะวันตกที่มีรูปทรงทันสมัย ไม่มีข้อกำหนดในการออกแบบใช้เทคโนโลยีอย่างเต็มที่เพราะคิดแต่เพียงว่า นี่คือนิทรรศการที่จะสร้างความเจริญไปสู่อนาคตแต่ลืมนึกถึงอารยธรรมที่ชนชาติเป็นผู้กำหนดมาแต่พิพิธภัณฑ์ที่ดีจะต้องสามารถผสมผสานระหว่างความเป็นอดีต และการใช้งานที่ทันสมัย เพื่อให้ตัวอาคารคงอยู่ต่อไปแต่ไม่ล้าสมัย</p> <p>สถาปนิกแกนนำสำคัญบางท่าน(3)มีความเห็นว่าในอดีตยังมีการสร้างพิพิธภัณฑ์กันน้อยยิ่งในภาคกลางแล้วพิพิธภัณฑ์ ก็จะออกไปทางไทยประเพณีเพื่อที่จะสื่อสาร(Communicate)ให้ผู้คนได้เรียนรู้รูปแบบและความเป็นอยู่ของชุมชนในอดีต แต่ไม่ได้มองถึงอนาคตของตัวอาคารที่จะตั้งอยู่ในเมืองที่มีการขยายตัว และที่สำคัญสถาปนิกมักจะคิดกันว่าพิพิธภัณฑ์ที่ดีจะต้องมีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีมากกว่าที่จะคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่เป็นไทย</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
<p>3.) การพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) มาใช้ กับอาคารสาธารณะประเภทในภาคกลาง ในอนาคต</p>	<p>สถาปนิกแกนนำสำคัญบางท่าน(5)</p> <p>มีความเห็นว่าการพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทยร.9) ในอนาคตจะต้องสร้างทัศนคติและความเข้าใจให้สถาปนิกได้ตระหนักถึงสิ่งที่สร้างสรรค์ ทางด้านการออกแบบให้หันกลับมาองเอกลักษณ์และเทคโนโลยีไปในทิศทางเดียวกันหรือควบคู่กันไป ไม่เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่งเหมือนดังแต่ก่อน ใส่ความเป็นไทยลงไปตั้งแต่การสร้างแนวความคิด ไม่ใช่แค่การนำไปปะติดต่อนำรูปด้าน หรือออกแบบให้ทันสมัยเพียงอย่างเดียวแต่ไม่เหมือนกับสร้างอยู่ในท้องถิ่น โดยเฉพาะหากเป็นอาคารสาธารณะที่เป็นพิพิธภัณฑ์ ยังต้องทำให้เห็นเป็นรูปธรรมให้มาก แต่ต้องมีนามธรรมในแนวคิดที่เป็นวิถีชีวิตของคนไทยร่วมอยู่</p> <p>สถาปนิกแกนนำสำคัญส่วนหนึ่ง(3)</p> <p>มีความเห็นว่าการพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ร.9) ในอนาคตจะต้องสร้างที่สถาบันการศึกษา โดยการให้นิสิตและนักศึกษาที่เรียนอยู่เข้าใจถึงรูปแบบและสามารถแยกแยะความงามที่เกิดจากการนำเอกลักษณ์และลักษณะไทยเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกแบบอาคาร ให้อาคารมีเอกลักษณ์และสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยภายในและภายนอก ผสมกับเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาจากต่างประเทศด้วย</p> <p>สถาปนิกแกนนำสำคัญส่วนหนึ่ง(2)</p> <p>หากจะทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ได้เป็นที่ยอมรับและมีรูปธรรมที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ ก็ต้องให้ภาครัฐร่วมมือ ที่จะส่งเสริมให้มีการออกแบบอาคารที่สามารถบ่งบอกถึงความมีเอกลักษณ์และลักษณะไทยที่เด่นชัด และเหมาะสมกับเทคโนโลยีและสภาพของพื้นที่ที่ตั้งของอาคารอย่างกลมกลืน ทั้งการส่งเสริมให้หน่วยงานที่นับผิดชอบ</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

คำถามที่สัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
3.)การพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)มาใช้ กับอาคารสาธารณะประเภทในภาคกลาง ในอนาคต	(สมาคมสถาปนิกสยามฯ)หรืออื่นๆมาร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนในการควบคุมพื้นที่อาคารในกลุ่มเฉพาะเช่น อาคารสาธารณะ ต้องแสดงถึงความเป็นไทย อาจจัดให้มีการประกวดแบบก่อนการก่อสร้างจริงหรือการระดมสมองจากสมาคมวิชาชีพในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาารูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ให้เด่นชัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ โดยแบ่งการสรุปผลการวิจัยได้เป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

จากการสำรวจที่อาคารตัวอย่างที่ศึกษา ที่มีลักษณะของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง โดยศึกษาจากหลักเกณฑ์และทฤษฎีทางเอกลักษณ์ไทยทางสถาปัตยกรรม ทั้งในรูปแบบขององค์ประกอบทางรูปธรรมและนามธรรม สามารถสรุป ได้ดังต่อไปนี้

ก. เอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม

- องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม พบว่า อาคารพิพิธภัณฑ์มีลักษณะไทยที่เป็นเอกลักษณ์คือ 1.) ด้านองค์ประกอบหลัก เป็นอาคารหลังคาจั่ว และหลังคาปั้นหย่า และมียอดมณฑปที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ไทยที่เด่นชัด มีการซ้อนชั้นและลดชั้นของหลังคาที่มีขนาดใหญ่ให้ดูเล็กลง มีการยื่นชายคายาวและสั้น แล้วแต่ลักษณะที่ออกแบบ ใช้กระเบื้องเคลือบเซรามิค และกระเบื้องดินเผา นิยมใช้เสากลมในการออกแบบ และมักสร้างอาคารให้มีที่ว่างในแบบปิดล้อมลานโล่งไว้ตรงกลางมากอาจมีพื้นที่ว่างหรือพาไลบ้าง 2.) ด้านองค์ประกอบรอง เป็นการจัดช่องเปิดแบบแคบและทรงสูง คล้ายแบบสมัยอดีต โดยวางเรียงกันเป็นจังหวะ นิยมใช้เป็นบานเปิดแบบเปิดออก ผนังก่ออิฐและฉาบปูนทาสี พื้นทำด้วยหินอ่อนหรือแกรนิตที่แข็งแรง ราวระเบียงเป็นแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก เจาะรูปเป็นช่องสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือปิดทึบ 3.) ด้านองค์ประกอบย่อย มีการใช้โครงจั่วคอนกรีต และยื่นชายคาเพียงเล็กน้อย มีฐานบัวบริเวณระหว่างชั้นของอาคารเป็นบางส่วน

- การจัดกลุ่มอาคาร พบว่า อาคารพิพิธภัณฑ์มีลักษณะไทยที่เป็นเอกลักษณ์คือ นิยมสร้างอาคารที่เป็นกลุ่มอาคารหลายหลังที่ถูกปิดล้อมด้วยลานโล่งและมีสวน หรือน้ำอยู่ตรงกลาง บางครั้งอาจมีทางเดินเชื่อมระหว่างอาคาร ที่มีหลังคาปกคลุม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การจัดภูมิทัศน์ พบว่า อาคารพิพิธภัณฑสถานที่มีลักษณะไทยที่เป็นเอกลักษณ์ คือ จะมีการก่อสร้างอาคารที่อยู่ใกล้กับบ่อน้ำหรือสระน้ำที่ขุดขึ้นมา เพื่อให้เกิดความรู้สึกในเรื่องของวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต ในวัฒนธรรมของคนในภาคกลาง บางอาคารอาจมีการสร้างอาคาร โดยที่ให้เสาจุ่มลงไปใต้น้ำเลย ซึ่งถือได้ว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับต้นไม้ ที่โอบล้อมอยู่รายล้อมอาคารหรือแม้แต่ตรงกลางของกลุ่มอาคาร

ข. เกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม

- ลักษณะเบาและลอยตัว พบว่า อาคารพิพิธภัณฑสถานส่วนมีลักษณะไทยที่เป็นเอกลักษณ์คือ มีการลดชั้น และซ้อนชั้นของหลังคา ที่ถือได้ว่าเป็นการสร้างควาเบาและลอยตัวให้กับอาคารประเภทนี้เป็นอย่างมาก เพราะอาคารมีขนาดใหญ่ จึงช่วยให้ดูเหมือนมีรูปทรงที่เล็ก และสลายตาขึ้น อีกทั้งยังมีการยกใต้ถุนหรือชั้นล่างของอาคารให้สูงกว่าปกติ เพื่อช่วยให้ลมผ่านได้สะดวก มีการยื่นชายคาออกไปเพื่อป้องกันแดด และมีผืนน้ำอยู่ใกล้กับตัวอาคาร หรือชิดกับตัวอาคารให้ดูเหมือนว่าอาคารลอยอยู่บนน้ำ

- ลักษณะโปร่งโล่ง พบว่า อาคารพิพิธภัณฑสถานส่วนมีลักษณะไทยที่เป็นเอกลักษณ์ คือ การที่อาคารมีการยกพื้นชั้นที่สองให้สูงขึ้น คล้ายกับการยกใต้ถุนของบ้านเรือนไทยในอดีต ทำให้อาคารดูโปร่งและโล่ง และยังการเพิ่มพื้นที่ว่างโดยทำลานโล่งหรือมีระเบียง(พาไล)ที่กว้างมาก เพื่อให้ดูอาคารโปร่งมากยิ่งขึ้นอีก

- ลักษณะร่มรื่น พบว่า อาคารพิพิธภัณฑสถานส่วนมีลักษณะไทยที่เป็นเอกลักษณ์ คือการปลูกไม้ใหญ่ให้อยู่ใกล้กับอาคาร หรือการให้อาคารโอบล้อมต้นไม้ใหญ่ไว้ตรงกลาง ทำให้อาคารมีความร่มและ ไม่ถูกแสงแดดมาสร้างความร้อนมากนัก อีกทั้งการยื่นชายคาให้ยาวออกไปหลายๆ ก็เพื่อช่วยลดอุณหภูมิของแดดที่ส่องลงมาสู่พื้นไม้ให้เข้าสู่ตัวอาคารได้โดยตรงอีกทางหนึ่ง

2. สรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย สามารถแบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้ดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา
แบ่งออกได้เป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

จากข้อมูลจำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ท่าน เป็นสามัญสถาปนิก 4 ท่านและเป็นวุฒิสถาปนิก 1 ท่าน และทั้ง 5 ท่านมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการออกแบบสถาปัตยกรรมไม่ต่ำกว่า 10 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2. ข้อมูลด้านแนวความคิดในการออกแบบ

จากข้อมูลจำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ท่าน โดยสามารถสรุปประเด็นของการสัมภาษณ์ได้ดังนี้ (1.)ทางด้านแนวความคิดในการออกแบบผังบริเวณ สถาปนิก ใช้หลักการของแนวความคิดและพื้นที่ใช้สอยมากกว่ารูปแบบของตัวอาคาร อีกส่วนหนึ่งใช้รูปแบบของตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่(แนวแกน)เป็นปัจจัยหลักในการออกแบบนอกจากนั้นยังใช้หลักการของเอกลักษณ์และความเป็นไทยมาเป็นส่วนประกอบของการใช้สอยอาคารด้วย (2.)ด้านแนวความคิดในการออกแบบรูปด้านและรูปทรงอาคาร สถาปนิก เห็นตรงกันว่าใช้หลักการของพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้มาเป็นตัวกำหนด พร้อมกับคำนึงถึงเอกลักษณ์ของอาคารที่เป็นอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ จึงทำให้มีเอกลักษณ์ของที่ตั้งรวมถึงอารยธรรมของท้องถิ่นที่อาคารนั้นตั้งอยู่ หรือวิถีชีวิตของไทยมาเป็นสื่อสัญลักษณ์ให้กับตัวอาคาร และ(3)แนวความคิดในการเลือกวัสดุและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสถาปนิกส่วนใหญ่ใช้หลักการเลือกวัสดุและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ตามแนวความคิดและความสะดวกในการใช้สอยเป็นหลัก และอีกส่วนหนึ่งใช้รูปแบบวัสดุและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยหรือคุณค่าทางสถาปัตยกรรมมาเป็นหลัก แต่ยังคงต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมโดยรวมของอาคารด้วย

ตอนที่ 3. ข้อมูลด้านความเหมาะสมของการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์

จากข้อมูลจำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ท่าน ทุกคนมีความเห็นตรงกันว่าอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ควรจะมีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่ชัดเจน สามารถบ่งบอกและสื่อความหมายออกไปได้โดยง่าย ตรงไปตรงมา มีความเฉพาะตัว เมื่อไปตั้งอยู่ในสถานที่นั้น สามารถแสดงถึงวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม และความเป็นพื้นถิ่นในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญต้องเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยและรูปแบบที่เป็นไทยตามแต่ที่จะให้เป็น ส่วนความเป็นสมัยใหม่หรือไม่ ไม่ควรไปยึดติด เพราะสถาปัตยกรรมสมัยใหม่หรือสถาปัตยกรรมประยุกต์ หรือร่วมสมัย ก็อาจจะแยกกันไม่ออกแล้วในสมัยนี้ แต่สิ่งที่จะบอกได้ว่าเป็นสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) นั้น ก็คือ มันถูกสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (รัชกาลที่ 9) ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่ง ก็คือเราใช้วัสดุและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นมาในสมัยนี้มาช่วยให้เทคโนโลยีในการก่อสร้างนั้นรวดเร็วขึ้น แข็งแรงขึ้น และมีอายุการใช้งานที่ยาวนานขึ้นมากกว่าเหล่านี้เอง เราจึงสามารถเรียกว่า อาคารที่มีลักษณะของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 กลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ

แบ่งออกได้เป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

จากข้อมูลจำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ มีจำนวนทั้งสิ้น 10 ท่าน ทุกท่านเป็นวุฒิสถาปนิก และทั้ง 10 ท่านมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการออกแบบสถาปัตยกรรมไม่ต่ำกว่า 10 ปี ทั้งยังเป็นผู้ที่บุคคลในวงการวิชาชีพสถาปัตยกรรมรู้จักและยอมรับเป็นอย่างดี

ตอนที่ 2. ข้อมูลด้านความคิดเห็นทั่วไปของรูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

จากข้อมูลจำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ มีจำนวนทั้งสิ้น 10 ท่าน ทุกท่านมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า ในปัจจุบันมีงานออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของหลักวิชาการน้อย และบางครั้งรูปแบบของอาคารที่สามารถแสดงออกถึงแนวคิดทางสถาปัตยกรรมก็ยากที่จะบอกได้ว่าอาคารแบบใดถึงจะมีรูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ที่สำคัญการเรียกชื่อรูปแบบของการออกแบบสถาปัตยกรรมก็แตกต่างกัน บางท่านอาจเรียกตามความรู้สึกถึงการมองเห็นว่าเป็นไทย บางท่านอาจเรียกตามความการรับรู้ ที่มีทฤษฎีทางแนวคิดเป็นเอกลักษณ์ชัดเจน และบางท่านก็เรียกกันตามที่คุณออกแบบเป็นผู้บอกว่า "อาคารนี้ เป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมแบบใด" และส่วนใหญ่ สถาปนิกแกนนำสำคัญ มักจะกล่าวถึงการนำเอกลักษณ์ไทยทางสถาปัตยกรรมที่แบ่งเป็นองค์ประกอบเชิงรูปธรรม อันได้แก่เสา ลอย ที่วางที่โอบล้อมด้วยน้ำหรือต้นไม้ จั่วหลังคา ฯลฯ และองค์ประกอบเชิงนามธรรม อันได้แก่ ความร่มรื่น ความรู้สึกเบาและลอยตัว และอื่นๆเข้ามาช่วยให้รูปแบบของสถาปัตยกรรมในสมัยใหม่ (ไทย ร. 9) มีความชัดเจน ส่วนที่ตามมาก็คจะเป็นพวกวัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้างให้อาคารมีความสมัยใหม่ น่าสนใจทั้งในด้านของพื้นที่ใช้สอย รูปทรงอาคารที่แปลกตา และยังมีวัสดุที่ถูกคิดค้นมาเพื่อใช้กันเป็นพิเศษ ทำให้อาคารที่ถูกสร้างขึ้นมีความเป็นเอกลักษณ์ในตัวเอง เป็นสถาปัตยกรรมในยุคของตัวเองได้

ตอนที่ 3. ข้อมูลด้านความคิดเห็นในการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ในปัจจุบัน

จากข้อมูลจำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ มีจำนวนทั้งสิ้น 10 ท่าน จากสถาปนิกแกนนำสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นว่ดังนี้

1. ปัจจุบันที่ทำกันอยู่ยังไม่ใช่อาคารที่เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทยร.9)โดยตรง

เพราะตัวสถาปนิกผู้ออกแบบอาจจะยังไม่เข้าใจและแยกแยะไม่ออกถึงเรื่องการนำลักษณะเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้รู้เห็นเข้าไปใช้ประโยชน์ทางการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไทยที่เป็นเอกลักษณ์เข้ามาเป็นส่วนประกอบในการออกแบบ หากแต่ทำการออกแบบตามความต้องการและประโยชน์ใช้สอยหลักก่อนแล้วจึงค่อยมาคิดถึงเรื่องของความเป็นไทย

2. ในปัจจุบันอาคารสาธารณะ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ มีแนวคิดในการสร้างอยู่ 2 ประเภทคือ สร้างให้ดูเก่า และสร้างให้ดูใหม่ ซึ่งแยกกันออกได้ชัดเจนอย่างอาคารที่สร้างให้ดูเก่าก็คือ สถาปนิกผู้ออกแบบยึดหลักของความเป็นไทยที่มีเอกลักษณ์ และยึดถือตามหลักประเพณีนิยมจนลืมนำเทคโนโลยี หรือประเภทใหม่เกินก็คือ สถาปนิกที่คุ้นเคยกับพิพิธภัณฑ์ร่วมสมัยของชาติตะวันตกที่มีรูปทรงทันสมัย ไม่มีข้อกำหนดในการออกแบบใช้เทคโนโลยีอย่างเต็มที่เพราะคิดแต่เพียงว่า นี่คือนิทรรศการที่จะสร้างความเจริญไปสู่อนาคต แต่ลืมนึกถึงอารยธรรมที่ชนชาติเป็นผู้กำหนดมา แต่พิพิธภัณฑ์ที่ดีจะต้องสามารถผสมผสานระหว่างความเป็นอดีตและการใช้งานที่ทันสมัย เพื่อให้ตัวอาคารคงอยู่ต่อไปแต่ไม่ล้าสมัย
3. ในอดีตยังมีการสร้างพิพิธภัณฑ์กันน้อย ยิ่งในภาคกลางแล้ว พิพิธภัณฑ์ก็จะอิงไปทางไทยประเพณีเพื่อที่จะสื่อสาร(Communicate)ให้ผู้คนได้เรียนรู้รูปแบบและความเป็นอยู่ของชุมชนในอดีต แต่ไม่ได้มองถึงอนาคตของตัวอาคารที่จะตั้งอยู่ในเมืองที่มีการขยายตัว
4. สถาปนิกมักจะคิดกันว่าพิพิธภัณฑ์ที่ดีจะต้องมีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีมากกว่าที่จะคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์และลักษณะที่เป็นไทยรวมอยู่ด้วยส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทางเดียวกัน
5. ปัจจุบันการนำรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ยังไม่ค่อยพบและเป็นที่ยอมรับมากนัก เพราะสถาปนิกยังขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องของการแยกแยะว่ารูปแบบใดเป็นสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)เพราะการออกแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)นั้นต้องคำนึงถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของการอยู่อาศัยของชุมชนหรือพื้นที่นั้นๆมาเป็นส่วนประกอบ และในส่วนของความต้องการในด้านพื้นที่ใช้สอยหลักมาเป็นสิ่งรอง

ตอนที่ 4. ข้อมูลด้านความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ในอนาคต

สถาปนิกแกนนำสำคัญส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ในอนาคต ว่าดังนี้

1. ต้องสร้างทัศนคติและความเข้าใจให้สถาปนิกได้ตระหนักถึงสิ่งที่สร้างสรรค์ ทางด้านการออกแบบให้หันกลับมาองเอกลักษณ์และเทคโนโลยีไปในทิศทางเดียวกันหรือควบคู่กันไป ไม่เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่งเหมือนดังแต่ก่อน
2. ใส่ความเป็นไทยลงไปตั้งแต่การสร้างแนวความคิด ไม่ใช่แค่การนำไปปะติดต่อนำรูปด้านหรือออกแบบให้ทันสมัยเพียงอย่างเดียวแต่ไม่เหมือนกับสร้างอยู่ในท้องถิ่น โดยเฉพาะหาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นอาคารสาธารณะที่เป็นพิพิธภัณฑ์ ยังต้องทำให้เห็นเป็นรูปธรรมให้มาก แต่ต้องมีนามธรรมในแนวคิดที่เป็นวิถีชีวิตของคนไทยร่วมอยู่

3. ต้องสร้างที่สถาบันการศึกษาโดยการให้นิสิตและนักศึกษาที่เรียนอยู่เข้าใจถึงรูปแบบและสามารถแยกแยะความงามที่เกิดจากการนำเอกลักษณ์และลักษณะไทย เข้าไปมีส่วนร่วมในการออกแบบอาคาร ให้อาคารมีเอกลักษณ์และสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยภายในและภายนอก ผสมกับเทคโนโลยีที่พัฒนาจากต่างประเทศด้วย
4. ต้องให้ภาครัฐร่วมมือ ที่จะส่งเสริมให้มีการออกแบบอาคารที่สามารถบ่งบอกถึงความมีเอกลักษณ์และลักษณะไทยที่เด่นชัด และเหมาะสมกับเทคโนโลยีและสภาพของพื้นที่ที่ตั้งของอาคารอย่างกลมกลืน ทั้งการส่งเสริมให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ(สมาคมสถาปนิกสยามฯ) หรืออื่นๆมาร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนในการควบคุมพื้นที่อาคารในกลุ่มเฉพาะเช่น อาคารสาธารณะ ต้องแสดงถึงความเป็นไทย อาจจัดให้มีการประกวดแบบก่อนการก่อสร้างจริงหรือการระดมสมองจากสมาคมวิชาชีพในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนารูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ให้เด่นชัด

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. เอกลักษณ์ไทยทางสถาปัตยกรรมที่ได้จากอาคารตัวอย่างที่ควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง

ผลจากการศึกษาแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า อาคารประเภทดังกล่าวที่ถูกสร้างขึ้นในยุคปัจจุบัน ส่วนใหญ่แล้วจะมีการอ้างอิงรูปแบบเดิม หรือมีการพัฒนาการทางองค์ประกอบของลักษณะไทยที่มาจากอดีต ทั้งในเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม และเอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม โดยสามารถอภิปรายผลออกมาได้ดังนี้

ก. เอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรม

1. การจัดกลุ่มอาคาร

ในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางในยุคปัจจุบัน ที่มีลักษณะเป็นกลุ่มอาคาร ควรออกแบบให้อาคารมีลักษณะเป็นแบบปิดล้อมลานโถงที่มีสวนตรงกลาง หรือมีน้ำโอบล้อม เพราะเนื่องจากเอกลักษณ์ไทยที่เด่นชัดและมีความสอดคล้องกับการจัดกลุ่มอาคารของเรือนไทยภาคกลางที่เป็นแบบเรือนหมู่ ตรงกับที่ ฤทัย ใจจงรัก(2539)ได้กล่าวไว้ว่า การจัดวางเรือนหมู่หรือเรือนคหบดี มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดวางอย่างมีขอบเขตเป็นกลุ่ม ตัวเรือนวางในแนวยาว และแนวขวางโดยรอบ และใช้ฐานเป็นตัวกลางเชื่อมเรือนทั้งหมดเข้าด้วยกัน ลักษณะของผังพื้นมีความสมดุลไปสองข้างคล้ายกัน

2. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม

องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางในยุคปัจจุบันที่เด่นชัดและควรนำไปใช้กับอาคารสาธารณะประเภทอื่นได้อีก นั้นได้แก่ หลังคาทรงจั่ว ทรงจั่วปีก นก ทรงจั่วมนิลา และทรงมณฑป สำหรับอาคารสาธารณะที่มีขนาดใหญ่ และจำเป็นที่จะต้องมีส่วนหลังคาขนาดใหญ่ช่วยปกคลุมอาคาร ก็ควรใช้ลักษณะของการซ้อนชั้นหรือลดชั้นของหลังคา เพื่อลดทอนขนาดของหลังคาให้ดูเล็กลง ซึ่งตรงกับความเห็นของ โชติ ภัลยานมิตร (2539) ที่ว่า"ในสถาปัตยกรรมไทยที่มีขนาดใหญ่ เช่นอาคารโบสถ์ วิหาร เป็นต้น อาคารเหล่านี้จะมีหลังคาที่มีขนาดใหญ่ การซ้อนชั้นเป็นวิธีหนึ่งของการลดความเป็นขนาดใหญ่ของผืนหลังคาซึ่งคลุมอาคารโบสถ์ วิหาร เพียงผืนเดียว ให้เกิดความเป็นหลังคาขนาดเล็กหลายผืน ซ้อนกันในส่วนของชายคาที่ยื่นออกมา ก็ควรออกแบบให้มีลักษณะชายคาที่ยื่นยาวออกมา เพื่อให้ความร่มรื่น" ตามที่ ฤทัย ใจจงรัก (2539) กล่าวว่า "การยื่นชายคายาวจึงเป็นลักษณะไทยที่เหมาะสมสำหรับงานสถาปัตยกรรมเมืองร้อน การใช้วัสดุที่เป็นกระเบื้องคอนกรีต หรือกระเบื้องดินเผา สร้างความสวยงาม เสาของอาคารที่ใช้ ควรออกแบบให้เป็นเสากลม ในส่วนที่เป็นเสาลอย เพื่อแสดงออกถึงเอกลักษณ์ไทยที่ชัดเจน" สีของหลังคาที่ใช้ควรจะเป็นสีที่มีการสะท้อนของแสงได้มากและสามารถระบายความร้อนได้เร็ว เช่น สีแดง สีเหลือง ทั้งยังช่วยแสดงถึงความชัดเจนของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (ไทย ร.9)ได้เป็นอย่างดี (เพราะสีเหลือง เป็นสีในวันประสูติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯพระองค์) และพื้นที่ว่างภายนอก ควรออกแบบให้มีพื้นที่ว่างที่โอบล้อมด้วยลานโล่ง น้ำ หรือ ต้นไม้ เพราะสิ่งเหล่านี้ ล้วนจะช่วยส่งเสริมให้งานออกแบบสถาปัตยกรรมมีความเด่นชัดและมีเอกลักษณ์ไทยแบบภาคกลางที่สมบูรณ์

3. องค์ประกอบรอง

องค์ประกอบรองทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางในยุคปัจจุบันที่เด่นชัดนั้นได้แก่ สัดสวนและการจัดช่องเปิดที่มีลักษณะเป็นแบบช่องแคบสูง ที่อยู่ชิดกันหลายๆช่อง หรือ ช่องแคบสูง 1 และ 2 ช่องที่เรียงเป็นจังหวะกัน ตรงกับที่ น.ณ ปากน้ำ(2522)ได้กล่าวไว้ว่า "การมีช่องเจาะแสงเป็นช่องสี่เหลี่ยมยาวทางตั้งหลายช่องในหนึ่งห้องเสา ทั้งด้านข้างและด้านสกัด หรือ ด้านหุ้มกลอง ช่องแสงนี้จะเป็นส่วนที่ช่วยกระจายแสงเข้าสู่ภายในอาคาร" ด้านลักษณะเปิดก็ควรออกแบบให้เป็นบานเปิดออก ส่วนผนังของอาคารนั้น ควรใช้การก่ออิฐฉาบปูนเรียบ ทาสีขาว หรือ เอกสารเป็นเอกสารที่สว่นไวสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะของการซ้อนชั้น หรือลดชั้นของหลังคา หรือแม้แต่การยื่นชายคาให้ยาวออกไป ก็สามารถทำให้อาคารนั้นมีลักษณะที่เบาได้ ซึ่งตรงตามที่ นิจ วิทยีระนันท์(2537) ได้กล่าวไว้ว่า “การแตกหลังคาด้านข้างออกเป็นหลายชั้นย่อยๆ โดยจัดความถี่ของชั้นซ้อนให้ส่วนล่างหลังคา เช่นเดียวกับการซ้อนชั้นของหลังคาผนัง ที่เป็นการสร้างความเบาและลอยตัว” และหากมีการยกใต้ถุนอาคารให้สูงขึ้น หรือใช้ลักษณะของการร่นผนังเข้าไป ก็ยิ่งจะทำให้อาคารมีความเบาและลอยขึ้นอีก อีกส่วนหนึ่ง คือการให้น้ำเข้ามาช่วยเป็นองค์ประกอบ โดยให้อยู่ใกล้ หรือชิดกับตัวอาคาร หรืออาจจะให้เสาถอยบางส่วนจมลงไปในน้ำ ก็ยิ่งจะทำให้อาคารนั้นมีลักษณะที่เบาและเสมือนลอยอยู่บนผิวน้ำได้เลยทีเดียว

2. ลักษณะโปร่งโล่ง

การออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทยร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางที่โปร่งโล่งนั้น ควรออกแบบอาคารให้มีการยกใต้ถุนสูง ตรงตามที่ ฤทัย ใจจงรัก (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะโปร่งโล่งจึงเกิดจากการยกใต้ถุนสูง เพื่อตอบสนองสภาพของดินฟ้าอากาศในประเทศ ทั้งยังออกแบบให้มีที่ว่างแบบลานโล่งที่มีกลุ่มอาคารโอบล้อม เพราะจะสามารถช่วยในการถ่ายเทอากาศ ทำให้อากาศไหลเวียนต่อเนื่องกันได้เป็นอย่างดี (Flour) จึงทำให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่งได้ดี ดังที่ ฤทัย ใจจงรัก (2539) ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดกลุ่มอาคารแบบมีลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อม ก็จะมีลักษณะเปิดโล่ง และช่วยให้มีการไหลเวียนของอากาศที่ต่อเนื่องกันได้ดี จึงมีส่วนช่วยทำให้เกิดความรู้สึกโปร่งโล่ง เช่นเดียวกับลักษณะชานของเรือนไทยภาคกลาง”

3. ลักษณะร่มรื่น

การออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางที่มีความร่มรื่นนั้น ควรออกแบบให้มีต้นไม้ใหญ่อยู่กลางลานโล่งที่มีอาคารโอบล้อม การปลูกต้นไม้ใกล้กับอาคาร และควรออกแบบลักษณะของหลังคาให้มีชายคาที่ยื่นยาวมาปกคลุมอาคาร ตามที่ ฤทัย ใจจงรัก (2539) ได้กล่าวไว้ว่า “การปลูกต้นไม้ใหญ่ไว้กลางชาน ช่วยส่งเสริมปรุงแต่งให้อาคารกับธรรมชาติมีความสัมพันธ์กัน และทำให้บรรยากาศของชานนั้นร่มเย็นมากยิ่งขึ้น”

2. การพัฒนาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมสมัยใหม่สำหรับการออกแบบอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางในอนาคต

ผลจากการศึกษาแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ สามารถสรุปได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ว่า อาคารประเภทดังกล่าวที่ถูกสร้างขึ้นในยุคปัจจุบัน ควรได้รับการพัฒนาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ซึ่งสามารถอภิปรายผลออกมาได้ดังนี้

ก. การนำเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์

การนำเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ ควรมีการพิจารณาถึงการนำเอกลักษณ์ไทยในเชิงนามธรรมเข้ามาใช้ เพราะถือว่าการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) นั้น มุ่งที่จะให้เกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์ ที่มาช่วยสร้างบรรยากาศแบบไทยเข้ามาเสริม สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ในยุคปัจจุบัน มีการนำเอกลักษณ์ไทยทางสถาปัตยกรรมเชิงรูปธรรมและนามธรรม เข้ามาใช้ ดังเช่น อาคารศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์ศรีสัตนาลัย จังหวัดสุโขทัยที่มี คุณเลวลักษณ์ พงษ์ธา เป็นผู้ออกแบบไว้ นั้น ได้ใช้แนวทางของการใช้เอกลักษณ์ไทยเหล่านี้ ได้แก่ การซ้อนชั้นของหลังคา การยื่นชายคาลิ้น หน้าต่างที่แคบยาว และสร้างบรรยากาศในแบบที่มีที่ว่างโอบล้อมลาน การปลูกต้นไม้บริเวณโดยรอบอาคาร มาผสมผสานให้เข้ากับวัฒนธรรมของความเป็นสุโขทัยได้อย่างลงตัว

ดังนั้น การนำเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ ควรคำนึงถึงความต้องการของอาคาร ในด้านประโยชน์ใช้สอยและความเป็นท้องถิ่นที่ตั้งของอาคารมาเป็นหลักในการออกแบบ การใช้สื่อสัญลักษณ์ในการออกแบบ ทั้งยังสามารถถ่ายทอดการปรับเปลี่ยน หรือทำให้สอดคล้องกับวัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ตรงกับที่ภิญโญ สุวรรณคีรี(2537: 56)กล่าวว่า “รูปแบบของไทยจะปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย โดยนำวัสดุที่หาได้ คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย รวมทั้งเทคโนโลยีของยุคนั้นๆมาประยุกต์ใช้ โดยมีฉันทลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทยเป็นต้นกำหนดรูปแบบโดยรวม ถือว่าเป็นสถาปัตยกรรมของชาติ”

ข. ประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่

การออกแบบประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่ของอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ ควรมีการพิจารณาถึงการตอบสนองของพฤติกรรมการใช้สอย และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ใช้ในแบบสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม บางครั้งอาจรวมไปถึงที่ว่างทางสถาปัตยกรรมที่ไปโอบล้อมอาคารให้เกิดความรู้สึก และประกอบกิจกรรมต่างๆได้จริง แม้จะไม่มีเฟอร์นิเจอร์หรือเครื่องเรือนที่เป็นหลักถาวรก็ตามที่ ที่สำคัญยังมีปัจจัยทางด้านอื่นๆที่เป็นองค์ประกอบของประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่นี้ อีก เช่น งบประมาณในการก่อสร้าง ความต้องการของเจ้าของอาคาร หรือการตอบสนองกับวัตถุประสงค์ในการใช้งานเป็นหลักด้วย เป็นต้น ซึ่งตรงกับมุสตี ทิพทัส (2539 : 265) ได้กล่าวไว้ว่า “อาคารที่สร้างในปัจจุบันสนองประโยชน์ใช้สอยในยุคปัจจุบัน ควรเป็นสถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 9 คือ ควรเป็นรูปแบบที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับยุคสมัย เทคโนโลยี และวัสดุในการก่อสร้างในปัจจุบัน ไม่ควรนำรูปแบบเก่ามาทำซ้ำใหม่”

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. สภาพภูมิอากาศ

ในการออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑน์ ควรมีการออกแบบให้อาคารนั้นสามารถสนองตอบความสอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศของประเทศ เช่นการพิจารณาให้อาคารมีที่ว่างหรือลักษณะช่องเปิดแบบสูงที่ช่วยทำให้ดูโปร่งโล่ง มีอากาศถ่ายเทที่สะดวก มีการยื่นชายคายาวออกไปเพื่อบังแสงแดดและความร้อน เป็นต้น ทั้งยังเป็นการช่วยประหยัดพลังงานในการใช้เครื่องปรับอากาศของอาคาร ที่สำคัญยังสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบและลักษณะทางสถาปัตยกรรมไทยได้อย่างเด่นชัดอีกด้วย ตามที่ผุสุติ ทิพทัส (2539 : 224) ได้ศึกษาถึงแนวความคิดในการออกแบบของสถาปนิกที่คำนึงถึงดินฟ้าอากาศ และสถาปัตยกรรมในเขตร้อนในช่วง พ.ศ.2526-2537เอาไว้ว่า "สถาปนิกที่ยังมีสำนึกในเรื่องนี้อยู่ จะใช้หลักการนี้กับอาคารประเภทต่างๆ ทั้งอาคารพักอาศัย และอาคารสาธารณะ ซึ่งจะวางอาคารให้ถูกต้องตามทิศทาง และคำนึง ถึงการป้องกันแดดฝน โดยมีส่วนยื่นออกไปจากผนังอาคารเป็นกันสาด หรือระเบียงที่จะช่วยบังแดดให้กับหน้าต่าง"

รูปแบบสถาปัตยกรรมของประเทศในเขตร้อนขึ้นนั้น การสร้างความโปร่งโล่งเพื่อการถ่ายเทอากาศ หรือการยื่นชายคายาวเพื่อการกันแดดกันฝน นอกจากจะออกแบบให้ตอบสนองต่อความสะดวกสบายของผู้ใช้สอยอาคารแล้ว ยังสามารถแสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในเชิงนามธรรม เช่น ความรู้สึกเบาและลอยตัว ความรู้สึกโปร่งโล่ง ความรู้สึกร่มรื่น ผ่อนคลายไปเป็นส่วนหนึ่งของผู้ใช้อาคาร เหตุนี้ สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารจะต้องทำความเข้าใจให้ลึกซึ้ง ถึงลักษณะทางสถาปัตยกรรมในเชิงรูปธรรมและเชิงนามธรรม เพื่อที่จะสร้างสรรครูปแบบที่มีความหลากหลายของอาคารทางด้านพิพิธภัณฑน์และวัฒนธรรมในประเทศเขตร้อนที่อยู่ละแวกเดียวกัน ดังที่ตริงใจ บุรณสมภพ (2533 : 119 -121) กล่าวไว้ว่า" สิ่งสำคัญที่สุดที่สร้างลักษณะสถาปัตยกรรมไทยคือ สภาพแวดล้อมต่างๆ ธรรมชาติแวดล้อมทางภูมิอากาศไม่ว่าจะเป็นแสงแดด ลม ฝน ความชื้น เป็นสิ่งที่เข้ามาช่วยในการดำรงชีวิตในสมัยก่อนเราไม่มีเครื่องปรับอากาศที่จะมาช่วยลดความร้อน และไม่มีไฟฟ้าใช้ แต่สมัยนี้เรามีเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ก็ต้องไม่ลืมนึกถึงอาคารที่เข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอก การไม่ลืมสภาพแวดล้อมนี้ นอกจากจะสร้างสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์แล้ว ยังช่วยให้ประหยัดพลังงาน และช่วยลดมลภาวะในอากาศ จึงควรใช้เครื่องปรับอากาศและไฟฟ้าเท่าที่จำเป็น เช่น ห้องประชุม สำหรับส่วนที่เป็นห้องโถง บันได ห้องน้ำ ทางเดิน และบางห้องที่ไม่จำเป็น การออกแบบให้ได้รับแสง และลมธรรมชาติก็น่าจะพอเพียง"

ง. วัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่

แนวทางในการออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑน์ การเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่นั้น ควรคำนึงถึงความสามารถในการสนองตอบกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารเป็นอันดับแรก โดยการเลือกใช้วัสดุ เช่น ผนังก่ออิฐโชว์แนว (ด้วยอิฐสมัยใหม่ บปรก.) ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้สีหรือวัสดุพิเศษมาประดับอาคาร และเทคโนโลยีในการก่อสร้างสมัยใหม่ ซึ่งนอกจากความสวยงามที่จะเกิดขึ้นของรูปทรงอาคารและมุมมองที่โดดเด่น ยังอาจต้องคำนึงถึงการช่วยประหยัดพลังงานให้กับอาคาร และช่วยลดระยะเวลาในการก่อสร้าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมคุณค่าให้กับอาคารประเภทนี้ได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามควรแสดงออกถึงความเป็นไทยที่มีเอกลักษณ์ของประเทศที่เด่นชัดด้วย ดังที่สุนทร บัญญัติการ (2539 : 79) ได้กล่าวถึงเรื่อง การเลือกใช้วัสดุอย่างเหมาะสมในแต่ละส่วนของอาคารไว้ดังนี้ว่า

- การเลือกวัสดุสำหรับผนังอาคารในส่วนที่มีระบบปรับอากาศ ควรใช้ผนังที่มีมวลสารน้อย เพื่อจะได้ไม่สะสมความร้อนไว้ในตัวผนัง สามารถป้องกันความชื้นและการรั่วซึมของอากาศได้ดี

- การเลือกวัสดุภายนอกอาคาร บริเวณที่ไม่มีระบบปรับอากาศ เช่น บริเวณห้องน้ำ ห้องเก็บของ ฯลฯ ควรใช้ผนังระบบก่ออิฐฉาบปูน เนื่องจากเป็นผนังที่มีมวลสารมาก สามารถกักเก็บและหน่วงเหนี่ยวความร้อนที่จะผ่านเข้ามาในอาคารให้อยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ทำให้ได้ประโยชน์ในเรื่องของ Mass Effect

- การเลือกวัสดุสำหรับตกแต่งผนังและพื้น ควรใช้วัสดุที่ให้ความเย็นด้วย เช่น กระเบื้องเคลือบ หินอ่อน ฯลฯ ที่จะช่วยในเรื่องของการถ่ายเทความร้อนระหว่างตัวคนกับสภาพแวดล้อม (Mean Radiant Temperature) ผลที่ได้ก็คือ ตัวคนจะรู้สึกเย็นกว่าอุณหภูมิจริงในขณะนั้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงอาคารตัวอย่างที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ที่โดดเด่น เพื่อหาแนวความคิดในการออกแบบอาคารให้มีความชัดเจน ซึ่งผลจากการวิจัยดังกล่าวได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่ก็ยังมีบางส่วนที่คิดว่า สามารถนำไปศึกษาเพิ่มเติมให้เกิดความสมบูรณ์ได้อีก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรม

การออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ความชัดเจนของรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นควรที่จะสามารถสะท้อนออกมาได้ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คือ ลักษณะของความเป็นไทย ที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทย โดยอาจเกิดขึ้นจากรายละเอียดของแต่ละส่วนอาคาร เช่น ลักษณะเสา ลวดลาย ลักษณะทรงหลังคา ลักษณะเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของที่ว่างที่มีการโอบล้อมด้วยต้นไม้หรือน้ำ และอื่นๆ ที่แสดงออกมาในรูปแบบเชิงรูปธรรม อีกทั้ง การสร้างบรรยากาศของความเป็นไทย ที่มีวัฒนธรรมของการอยู่อาศัย วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่แสดงออกได้ถึงกลุ่มชนหรือพื้นถิ่นของผู้อยู่อาศัย ด้วยความเป็นภาคกลาง ลักษณะ ของภูมิประเทศที่เอื้อต่ออาชีพเกษตรกรรมและการอยู่อาศัยที่ดี การตั้งถิ่นฐานที่มีแม่น้ำหล่อเลี้ยง ชีวิตจิตใจเป็นหลัก สามารถผนวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบอาคารในเรื่องของควารู้สึก ไปร่งโล่งเย็นสบาย ร่มรื่นน่าอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าทางความรู้สึกที่รับรู้ได้ในเชิงนามธรรม ทำ ให้อาคารที่ออกแบบนั้นเกิดชีวิตได้ด้วยตัวเอง

ส่วนที่ 2 คือ ลักษณะของความสมัยใหม่(ไทย ร. 9) ที่มีรูปแบบของการใช้วัสดุที่ มา ประกอบเข้ากับอาคาร โดยที่วัสดุเหล่านั้นไม่เคยมีมาในอดีต การที่จะนำมาใช้กับอาคารที่มี รูปแบบของประโยชน์ใช้สอยในเชิงที่สะท้อนวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของพื้นถิ่นนั้นๆ ย่อมทำได้ยาก ดังนั้น การออกแบบอาคารประเภทที่ที่เหมาะสม ควรให้ความสำคัญกับวัสดุ ประกอบอาคารให้มากที่สุด ไม่ใช่จะต้องนำวัสดุเก่าเหมือนในอดีตมาใช้ออกแบบ หากแต่ เลือกใช้ประเภทของวัสดุให้เหมาะสมกับความเป็นไปได้ในการติดตั้ง การทำนุบำรุงรักษาและ ความคงทนถาวรของวัสดุ เพราะอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ จะเป็นสื่อในการถ่ายทอดสิ่งต่างๆที่คน ในยุคหนึ่งต้องการถ่ายทอดไว้ให้กับคนอีกยุคหนึ่งที่เป็นยุคต่อไป เหตุนี้ การออกแบบที่ดีและ เหมาะสมกับความเป็นสถาปัตยกรรมสาธารณะ ก็ต้องเกิดความสอดคล้องและเมื่อรวมกับ เอกลักษณะที่เป็นไทยและ นั่นก็คือรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ที่เด่นชัด นั้นเอง

5.3.2 ตัวอย่างการออกแบบอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์

การออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ทางผู้วิจัยได้ใช้แนวทางที่ได้ศึกษามาทั้งหมดมาทดลองทำการ ออกแบบอาคารขึ้น เพื่อแสดงถึงการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับ อาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

โครงการจัดตั้ง

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์

(The Rattanakosin History of Education Center)

เจ้าของโครงการ

กรมศิลปากรและกรุงเทพมหานคร

ความเป็นมาและความสำคัญ

กรุงรัตนโกสินทร์ (เมืองบางกอก) เปรียบได้กับมรดกแห่งความรุ่งเรือง ที่มีอายุมา ยาวนาน หลายร้อยปีมาแล้ว ถือได้ว่าเป็นผลสรุปทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม แม้ในปัจจุบันกาลเวลาจะเปลี่ยนไป ความเจริญทางสังคมและวัฒนธรรมที่มากขึ้น แต่กรุงรัตนโกสินทร์ก็ยังคงอยู่ในสภาพที่ไม่ทราบทิศทางที่ชัดเจน การเปลี่ยนแปลงของสภาพ แวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมอย่างรุนแรง กลับไม่สามารถอธิบายความเป็นชุมชนเมืองของกรุงรัตนโกสินทร์ได้

ตามแผนพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานครและตามนโยบายแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ ที่จะปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่บริเวณภายในเกาะรัตนโกสินทร์ ให้เป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของชาติ โดยส่งเสริมกิจกรรมและประเภทอาคารที่เป็นประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งหนึ่งในโครงการที่รวมอยู่ในนโยบายดังกล่าวนี้ ได้กำหนดให้ดำเนินการจัดสร้างโครงการจัดตั้งศูนย์ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อใช้เป็นสถานที่ให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และอารยธรรมศึกษา เพราะกรุงรัตนโกสินทร์ถือได้ว่าเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญของชนรุ่นอดีตและปัจจุบันร่วมไปจนถึงรุ่นต่อไปอีกด้วย

แผนที่ : แสดงการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์
ที่มา : แผนแม่บทพัฒนากรุงเทพมหานคร

แผนที่ : แสดงการแบ่งเป็นราชแขวงในชั้นที่กรุงรัตนโกสินทร์
ที่มา : แผนแม่บทพัฒนากรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนภาพที่ 5.1 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ไว้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ และจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
2. เพื่อศึกษาและนำเสนอตำแหน่งที่เหมาะสม ในการจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการออกแบบทางสถาปัตยกรรม และการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยใช้แนวความคิดในการออกแบบ (Concept Design) จากรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) มาเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ขอบเขตของโครงการ

1. การจัดสถานที่เพื่อใช้ในการจัดแสดงประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ ในเรื่องของรูปแบบและบรรยากาศ โดยแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในอาคาร ตลอดจนกำหนดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งโครงการจัดตั้งศูนย์ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
2. กำหนดความสัมพันธ์ของแนวความคิดในการออกแบบ (Concept Design) และแนวความคิดย่อยต่างๆของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์แนวคิด (Conceptual Analysis) เพื่อนำไปสู่กระบวนการออกแบบขั้นต้น (Preliminary Design) ต่อไป

การเลือกที่ตั้งโครงการ (Site Selection)

จากการศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ สามารถใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ในการเลือกผ่านที่ตั้งของโครงการ โดยกำหนดตามความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับกรุงรัตนโกสินทร์ จึงแบ่งตัวเลือกออกเป็นย่านต่างๆได้ดังนี้

1. บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นใน
2. บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นนอก
3. บริเวณฝั่งธนบุรี (ตรงข้ามกับเกาะรัตนโกสินทร์) เรียกว่า "วังเดิม"

ทั้งนี้การพิจารณาจะเน้นประเด็นด้านการอนุรักษ์และพัฒนาเป็นหลัก โดยอาศัยข้อกำหนดทางกฎหมาย และแนวนโยบายการใช้ที่ดินของคณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นแนวทางในการพิจารณา รวมถึงแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ เป็นหลัก

ผลการพิจารณาสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นนอก มีความเหมาะสมที่สุดที่จะจัดตั้งโครงการ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันยาวนาน เช่นเดียวกับบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นใน แต่พื้นที่ในชั้นในส่วนใหญ่เป็นอาคารเก่าแก่ และ

มากมายด้วยโบราณสถานที่สำคัญ จึงยากที่จะทำการก่อสร้างอาคารที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ได้อีกทั้งพื้นที่ที่ได้มาก็เป็นที่ดินในส่วนของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่มีขนาดเพียงพอในการจัดตั้งโครงการ คือประมาณ 10 ไร่ ซึ่งจากการศึกษาสามารถเลือกที่ตั้งของโครงการได้ทั้งสิ้น 2 แห่งคือ

1. ที่ดินบริเวณที่ตั้งโรงแรมรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (พื้นที่ประมาณ 10 ไร่)
2. ที่ดินบริเวณตรงข้ามป้อมพระสุเมรุ ถ.พระอาทิตย์ (พื้นที่ประมาณ 11 ไร่)

ภาพที่ 5.2 แสดงการเลือกที่ตั้งโครงการบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์

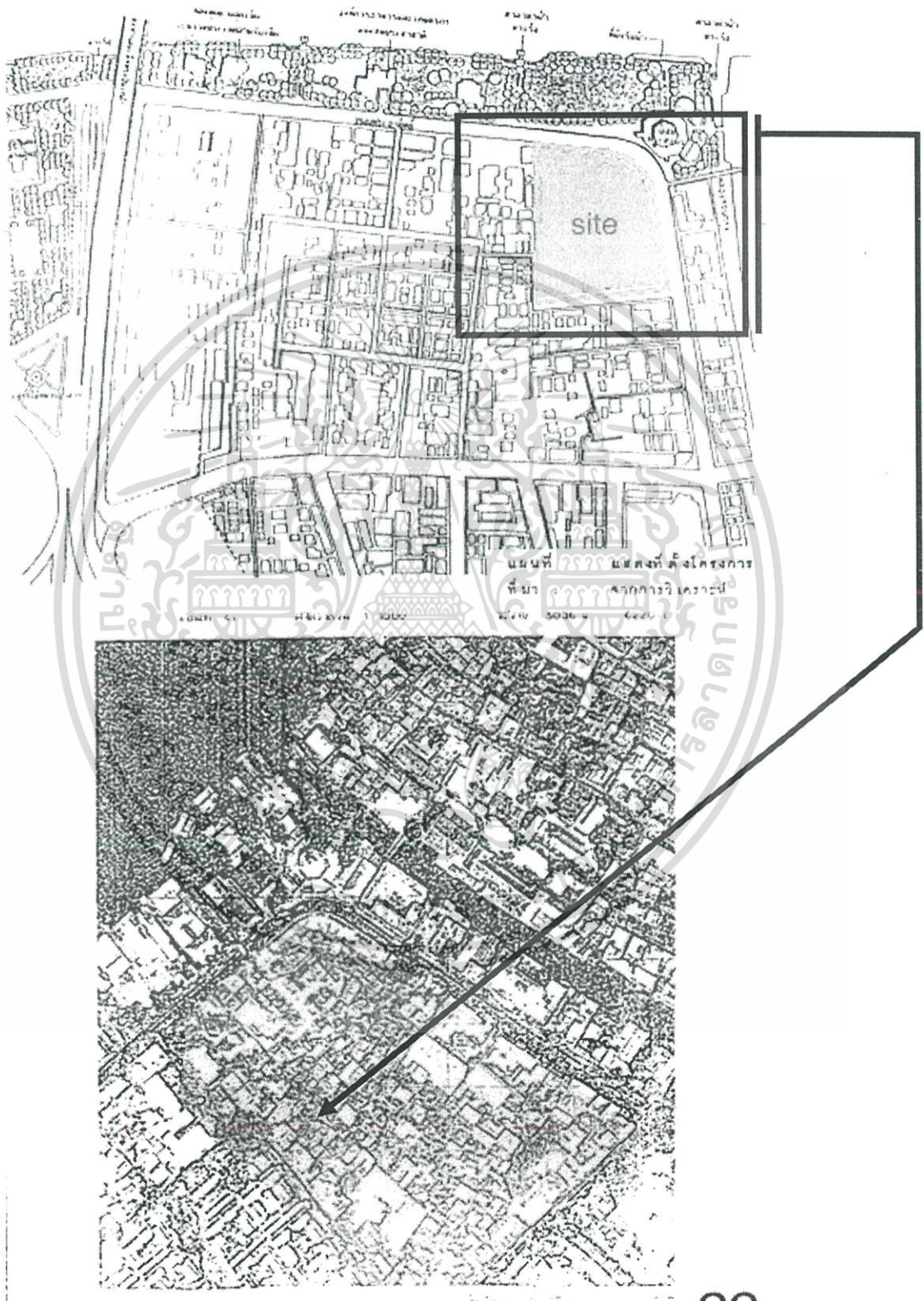
ตารางที่ 5.1 เกณฑ์การพิจารณาในการเลือกที่ตั้งโครงการ

เกณฑ์การพิจารณา	ค่าน้ำหนัก	พื้นที่ A		พื้นที่ B	
		คะแนน	น้ำหนัก	คะแนน	น้ำหนัก
1. การเข้าถึงโครงการ	3	3	9	4	12
2. ย่าน	3	4	12	4	12
3. การคมนาคม	3	3	9	3	9
4. กิจกรรมต่อเนื่อง	2	4	8	4	8
5. สาธารณูปโภค,สาธารณูปการ	2	2	4	2	4
6. สภาพแวดล้อม	2	2	4	4	8
7. ความเป็นศูนย์กลาง	1	4	4	4	4
8. ขนาด,รูปร่างที่ดินและการขยายตัว	1	2	2	3	3
9.ราคาและกรรมสิทธิ์ที่ดิน	1	4	4	4	4
รวม			56		64

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

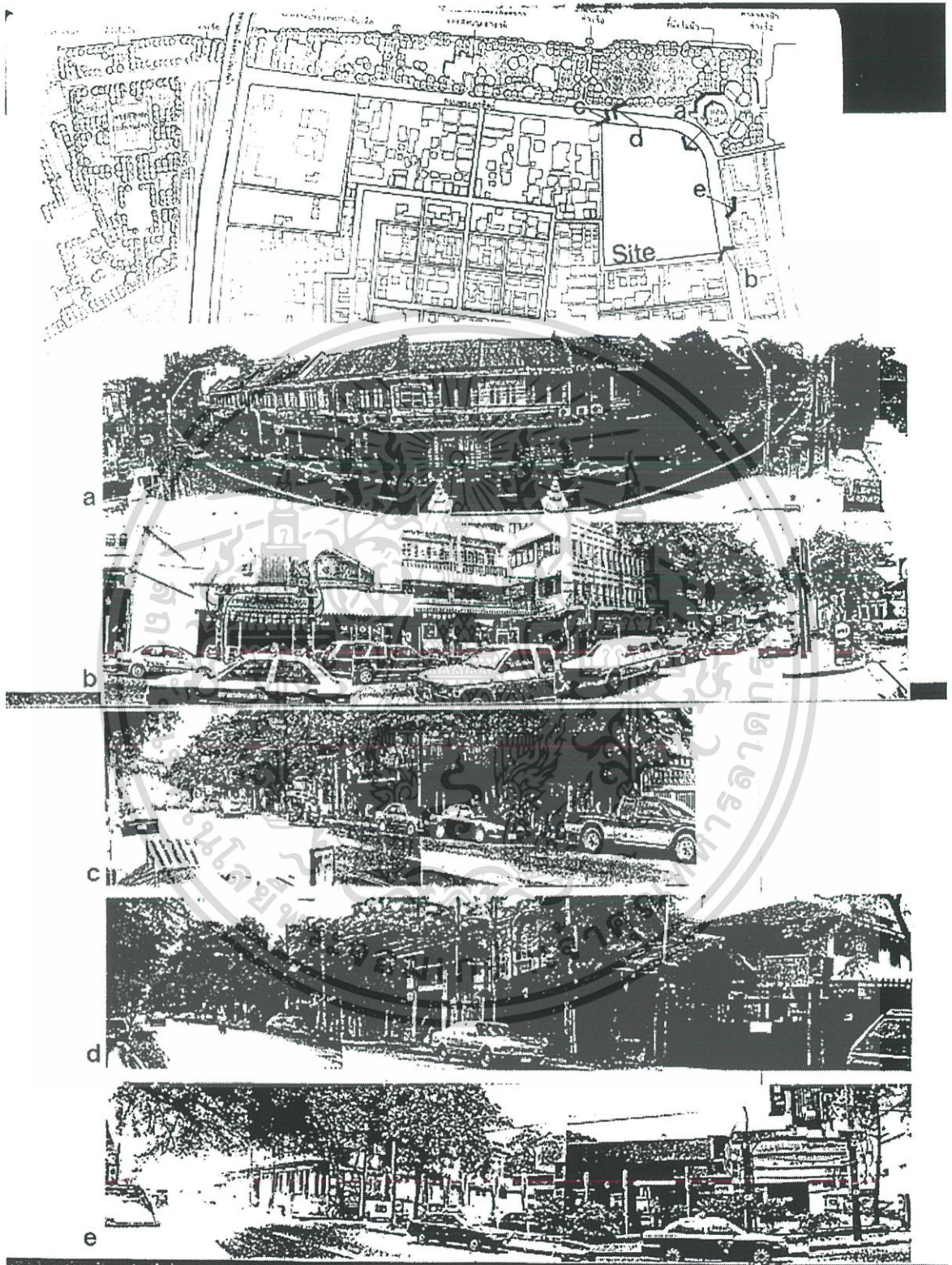
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการวิเคราะห์พบว่า บริเวณพื้นที่ B มีศักยภาพและความเหมาะสมสำหรับการตั้งเป็น ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์

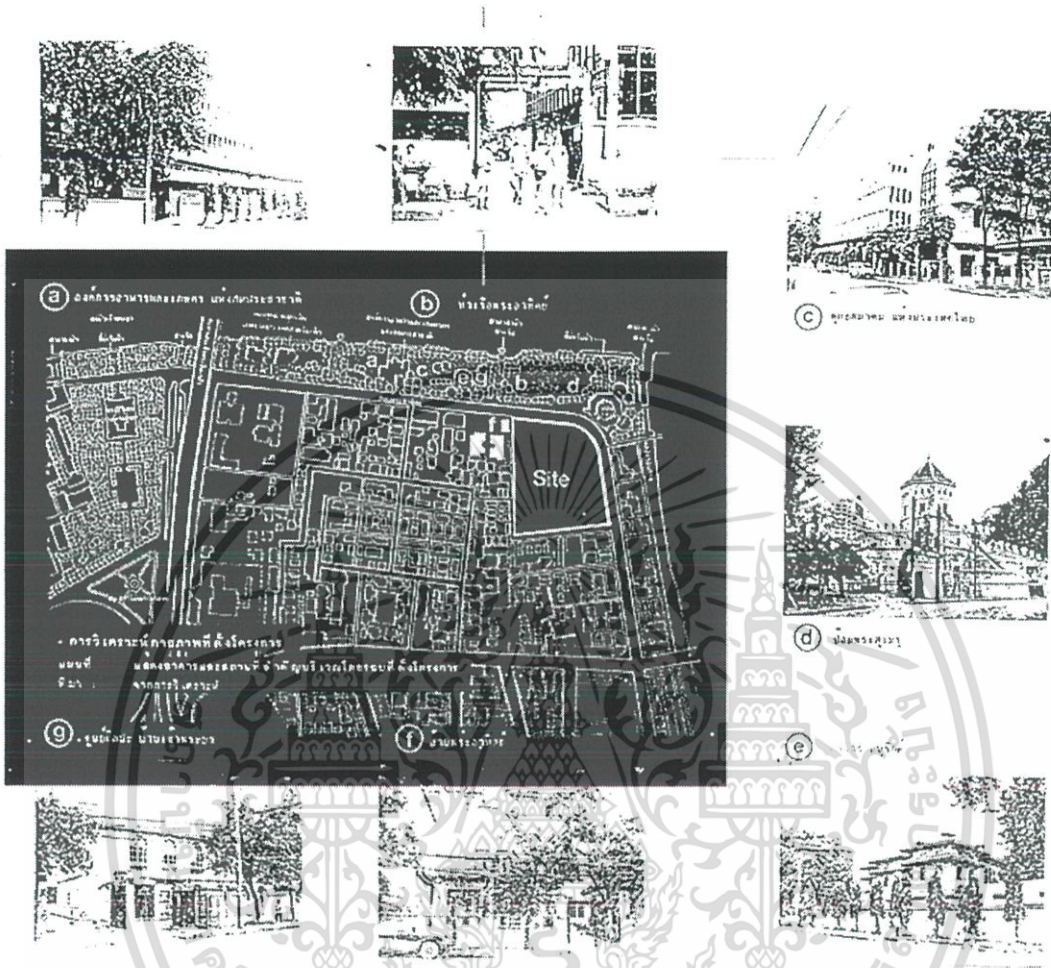
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสำรวจพื้นที่ตั้งโครงการ (SITE SERVAY)

ภาพที่ 5.4 แสดงภาพถ่ายบริเวณที่ตั้งโครงการ
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสำรวจพื้นที่ตั้งโครงการ (SITE SERVAY) (ต่อ)

ภาพที่ 5.5 แสดงการสำรวจบริเวณที่ตั้งโครงการและอาคารข้างเคียง

การวิเคราะห์พื้นที่ตั้งโครงการ (SITE ANALYSIS)

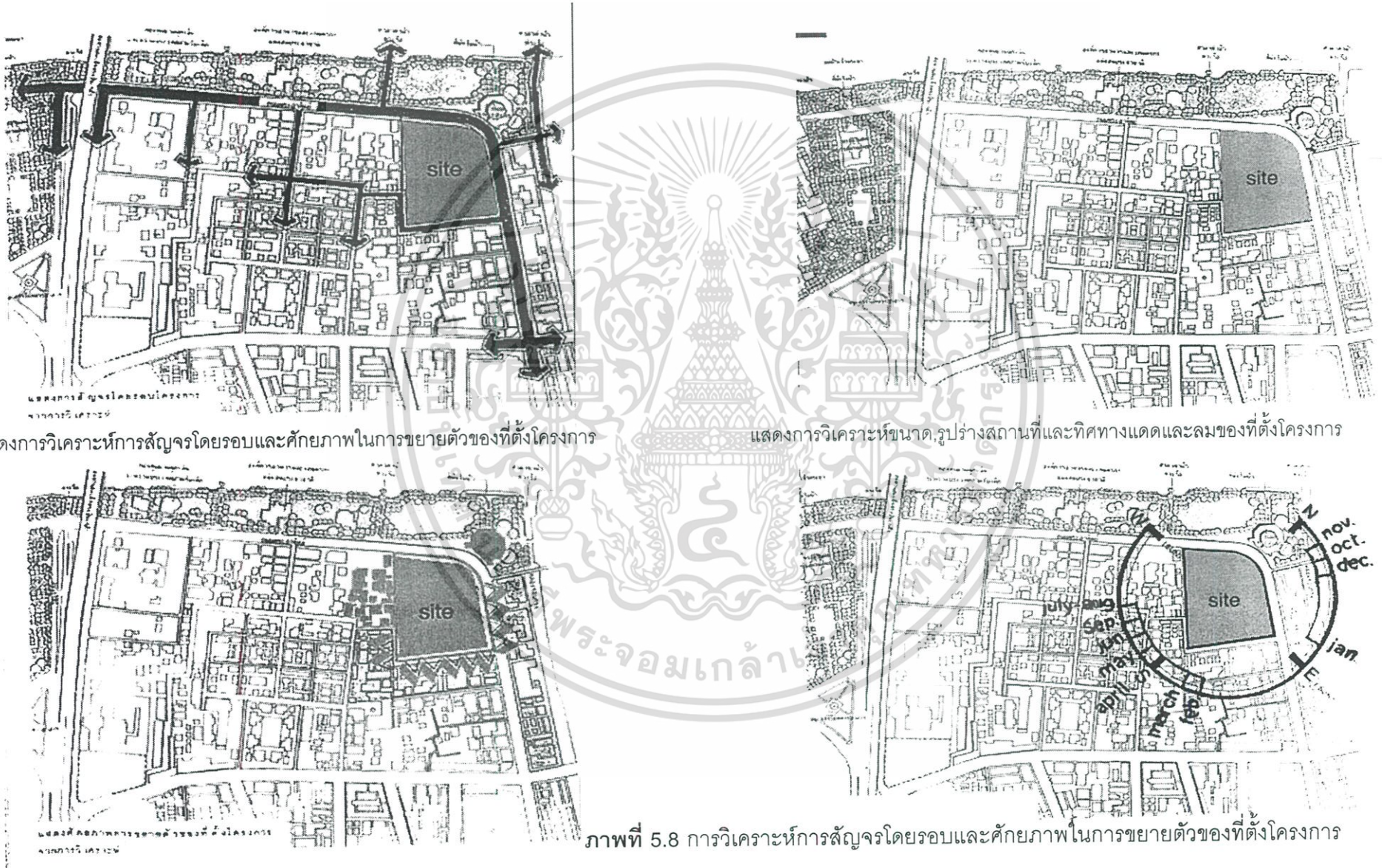

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับภาพที่ 5.6 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการดูให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

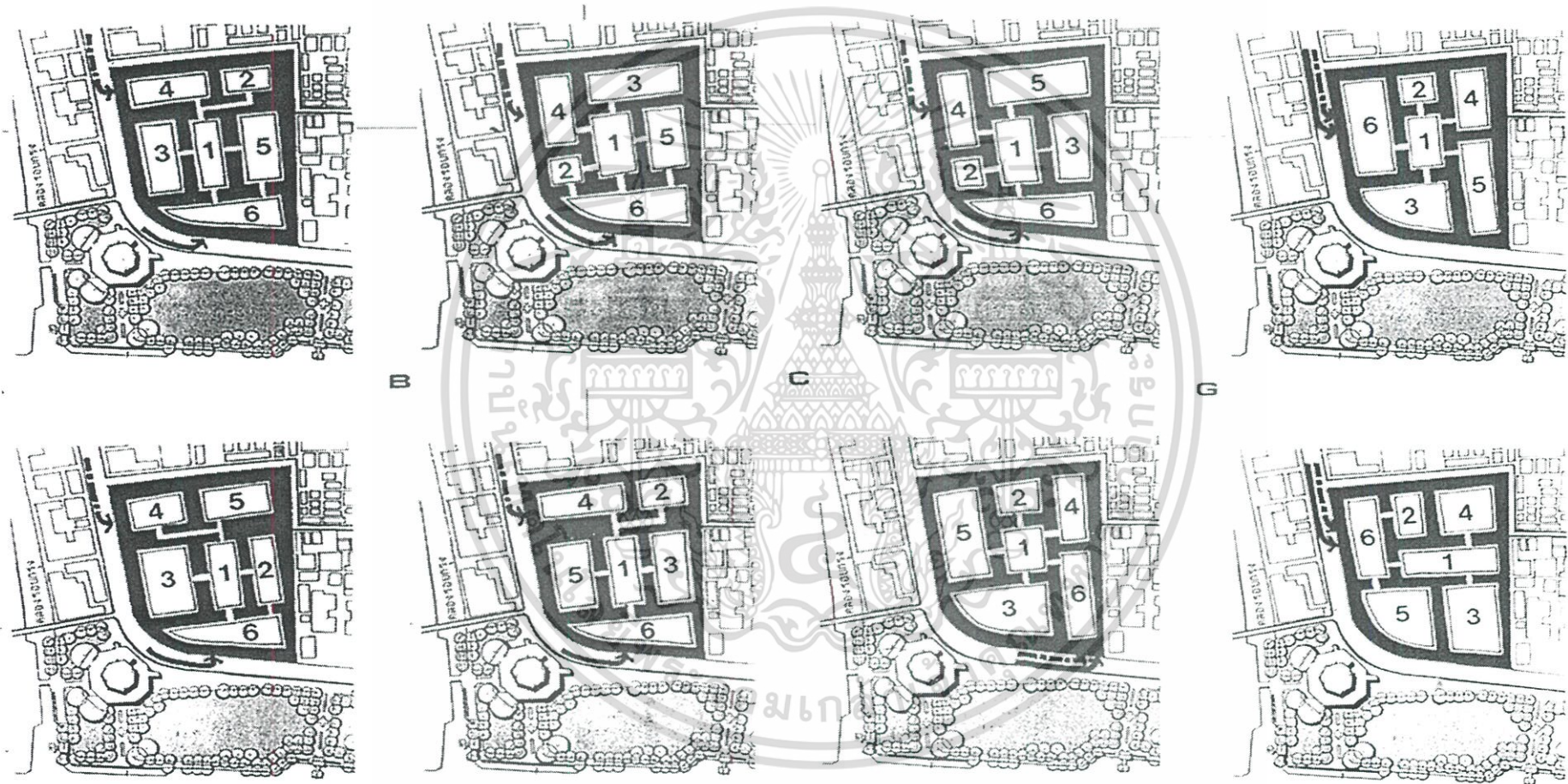
การวิเคราะห์พื้นที่ที่ตั้งโครงการ (SITE ANALYSIS)

ภาพที่ 5.8 การวิเคราะห์การสัญจรโดยรอบและศักยภาพในการขยายตัวของที่ตั้งโครงการ

การกำหนดการจัดวางพื้นที่โครงการ (GROUPING ZONEING ALTERNATIVE)

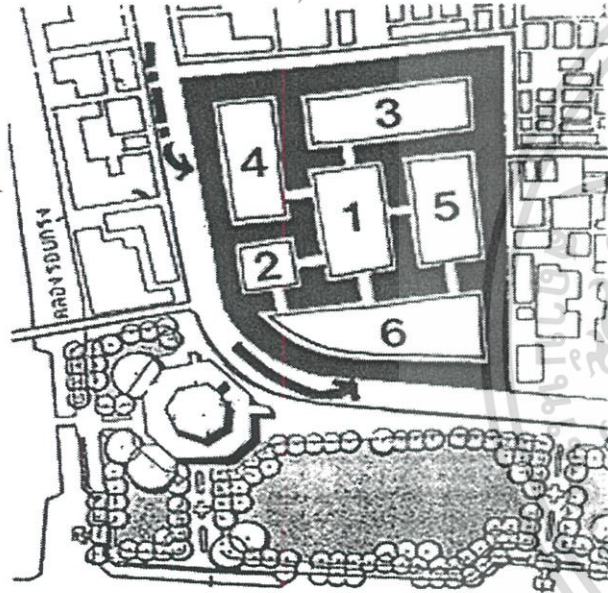
GROUPING ZONING ALTERNATIVE

ภาพที่ 5.9 แสดงการวิเคราะห์การจัดวางกลุ่มอาคารภายในที่ตั้งของโครงการ

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

การกำหนดการจัดวางพื้นที่โครงการ (GROUPING ZONEING ALTERNATIVE)

ALTERNATIVE	A	B	C	D	E	F	G	H
1. การเข้าถึง	3	3	3	3	3	2	2	2
2. ความสะดวกในการบริการ	2	4	4	4	2	2	4	4
3. มุมมอง	4	4	4	4	4	3	2	2
4. ความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบ	3	4	2	2	3	2	2	4
5. การขยายตัวในอนาคต	2	3	3	3	2	2	1	1
6. การใช้ประโยชน์จากที่ดิน	4	3	3	3	4	2	2	2
7. ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม	4	3	3	3	4	2	2	2
รวม	2	2	2	2	2	1	1	1
	2	4	2	2	2	5	5	7

1 ไม่ดี 2 พอใช้ 3 ดี 4 ดีมาก

- 1. ส่วนบริการสาธารณะ
- 2. ส่วนสำนักงาน
- 3. ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ
- 4. ส่วนสนับสนุนโครงการ
- 5. ส่วนวิทยบริการ
- 6. ส่วนจอดรถ

ภาพที่ 5.10 แสดงการวิเคราะห์การจัดวางกลุ่มอาคารภายในที่ตั้งของโครงการและตาราง

การวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการ (STATISTICS USER)

เวลาปิด – เปิด

โดยศึกษาข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร ดังนี้

ผู้ใช้โครงการ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ จะเปิดบริการทุกวัน (เว้นวันจันทร์)
ในเวลา 8.30 น.-16.30 น.

ด้วยโครงการเป็นอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่เป็นการมุ่งเน้นในด้าน
การให้บริการทางการศึกษาและค้นคว้าเฉพาะด้าน
ด้วยเหตุนี้ รูปแบบของการศึกษาด้านการดำเนินงานของศูนย์ฯจึงกำหนดให้มี
ลักษณะที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ เป็นหลัก
โดยศึกษาเกี่ยวกับผู้ใช้อาคารดังนี้

ตารางที่ แสดงจำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
ในปี 2531- พ.ศ. 2540

ปี พ.ศ.	นักเรียน นักศึกษา	ประชาชน ชาวไทย	พระภิกษุ สามเณร	ชาวต่าง ประเทศ	แขก ของ ทาง ราชการ	รวม
2531	72,519	69,635	12,574	52,543	ไม่มี ข้อมูล	207,271
2532	138,427	584,848	20,454	75,041	"	818,770
2533	32,249	72,006	9,991	69,877	"	184,125
2534	32,486	73,125	14,568	58,518	1,556	210,353
2535	64,900	75,897	7,990	57,178	1,008	206,973
2536	55,388	60,841	7,930	53,610	1,532	179,301
2537	48,015	56,808	6,950	54,294	319	166,386
ต.ค 2538	50,176	72,016	7,830	66,126	873	197,021
ก.ย 2539	39,902	41,989	5,789	50,311	979	138,960
ธ.ค 2540						
รวม	574,065	1,107,166	91,156	524,495	5,967	2,302,849

ผู้ใช้โครงการ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
ส่วนพิพิธภัณฑ์

จากสถิติ พบว่า จำนวนผู้ใช้สูงสุดในปี พ.ศ.2532 จำนวน 818,770 คน
และจำนวนผู้ใช้ที่ต่ำสุดในปี พ.ศ.25 40 จำนวน 136,650 คน ซึ่งมีจำนวนที่
แตกต่างกันมาก

ดังนั้น การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้โครงการ จึงใช้การเฉลี่ยจากจำนวนสถิติ
ของผู้ใช้จริงทั้งหมด 9 ปี (2535 -2545) จะได้ผู้ใช้โครงการ ดังนี้

$$2,302,849 / 9 = 255,872 \text{ คน / ปี}$$

$$\text{หรือ คิดเป็น } 255,872 / 317 (\text{วันเปิดบริการใน 1 ปี}) = 807 \text{ คน / วัน}$$

ที่มา : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

การวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการ (STATISTICS USER)

ตารางที่ แสดงจำนวนสถิติผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ ท้าวสุกรี
ในปี คศ 2534 - กย 2540

ปีงบประมาณ	จำนวนผู้ใช้บริการ		รวม
	กลางวัน	กลางคืน	
คศ 2534-กย 2535	810,468	219,817	1,030,285
คศ 2535-กย 2536	754,836	196,326	951,162
คศ 2536-กย 2537	744,097	216,278	960,375
คศ 2537-กย 2538	661,264	236,951	1,098,205
คศ 2538-กย 2539	704,377	165,365	869,742
คศ 2539-กย 2540	1,011,125	476,706	1,487,831
รวม	4,686,157	1,511,443	6,397,600

ผู้ใช้โครงการ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
ส่วนห้องสมุดและสำนักวิทยบริการ

ตารางที่ แสดงจำนวนผู้ใช้บริการห้องต่าง ๆ ในชั่วโมงที่มีคนเข้าใช้บริการ
มากที่สุด

ห้อง	จำนวนผู้ใช้บริการ(คน/ชม)	เปอร์เซ็นต์
วารสาร	463	27.89%
หนังสือทั่วไป	313	18.86%
หนังสือเกี่ยวกับประเทศไทย	175	10.54%
หนังสือเกี่ยวกับเอเชีย/ยุโรป	156	9.40%
หนังสือค้นคว้าอ้างอิง	152	9.16%
หนังสือเกี่ยวกับศาสนา	189	11.39%
หนังสือหายาก	8	0.48%
ห้องประชุม	96	5.78%
ห้องนิทรรศการ	96	5.78%
โสตทัศนศึกษา	12	0.72%
รวม	1,660	100%

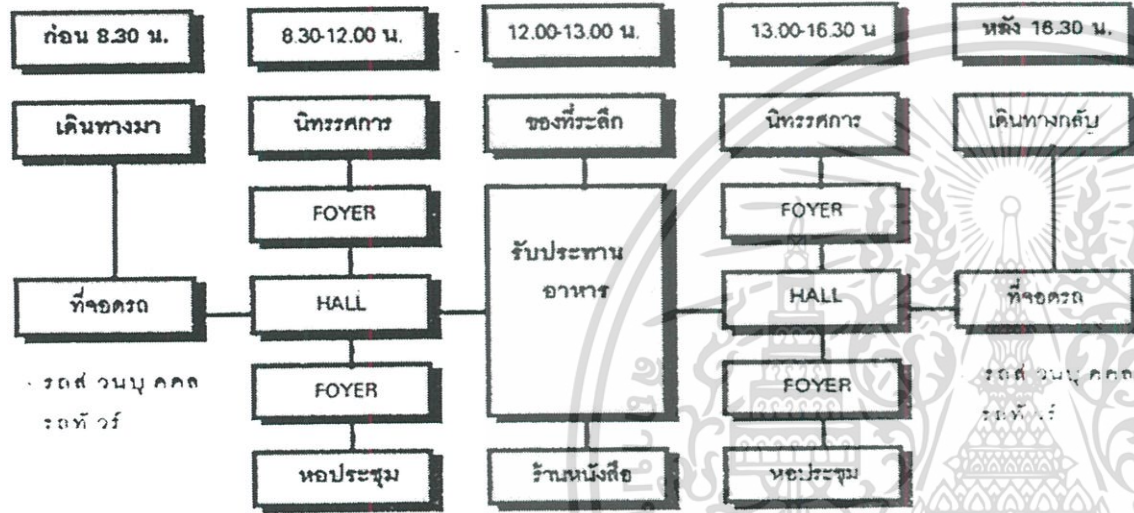
สรุป ผู้เข้าใช้บริการในศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
เท่ากับ 1,163 คน / วัน โดยแบ่งเป็น

1. ส่วนศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ 645 คน / วัน
 2. ส่วนวิทยบริการรัตนโกสินทร์ 518 คน / วัน
- รวมทั้งสิ้น 1163 คน / วัน

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ (USER BEHAVIOR)

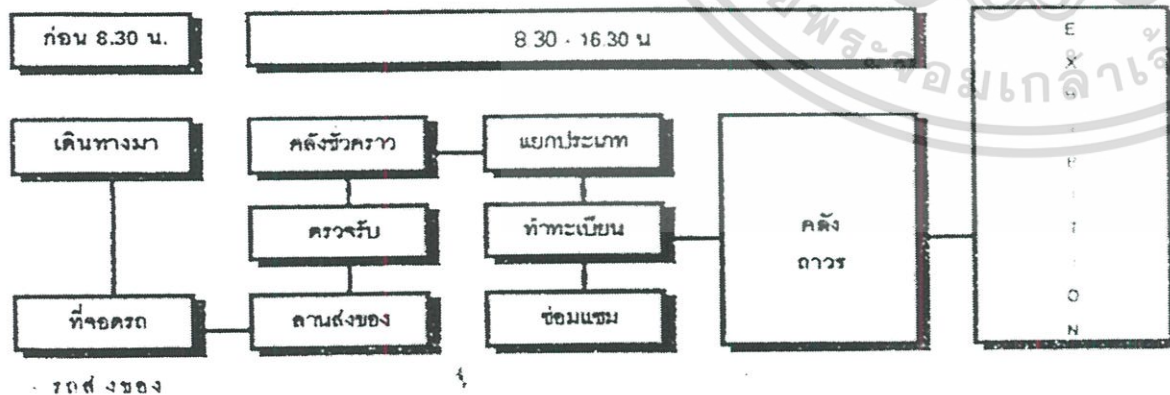
พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ
ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์

ด้วยโครงการเป็นอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่เป็นการมุ่งเน้นในด้านการให้บริการทางการศึกษาและค้นคว้าเฉพาะด้าน

พฤติกรรมและจุดมุ่งหมายในการเข้าใช้อาคาร สามารถสรุปความต้องการ โดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของศูนย์ และความต้องการของผู้ใช้นั้นพฤติกรรม ย่อมมีหลากหลายและแตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถแบ่งผู้ใช้ได้ดังนี้

1. ประชาชนทั่วไป (General Public) และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (Tourists)

พฤติกรรมวัตถุ (วัตถุแสดงของนิทรรศการ)

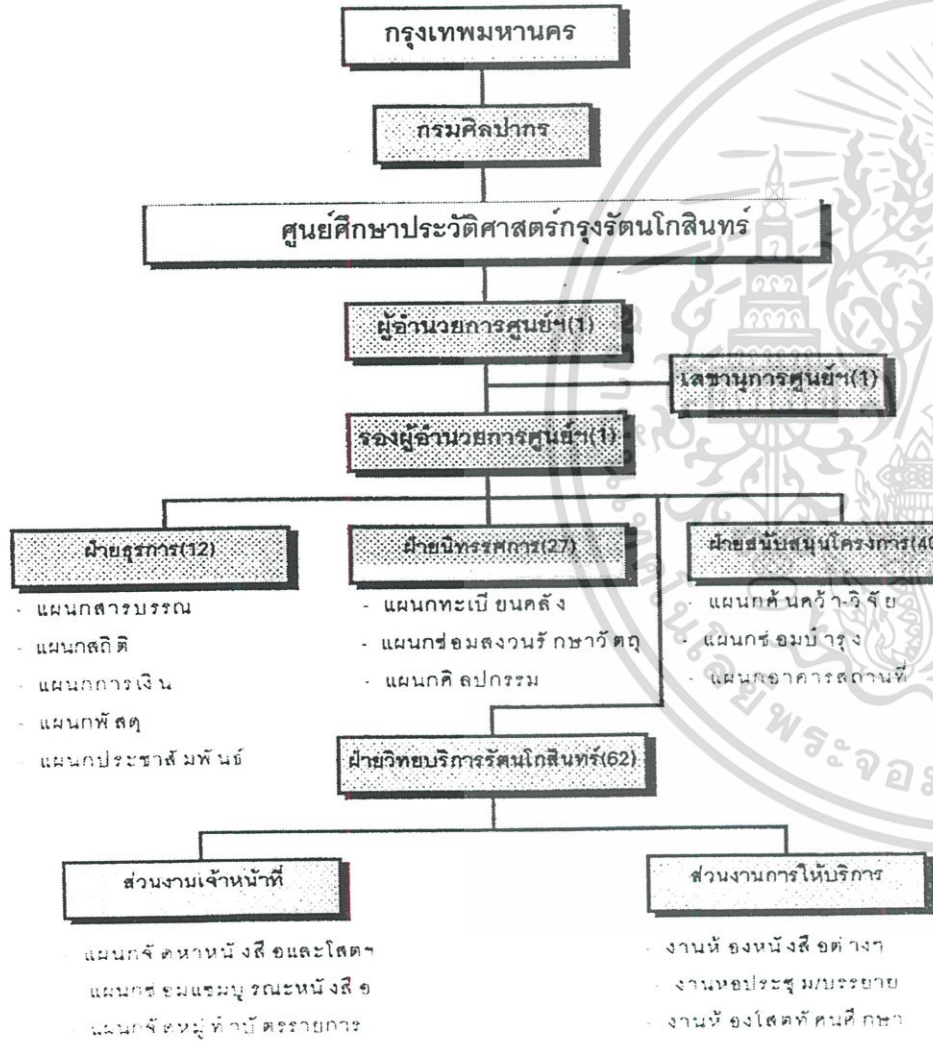

1. ประชาชนทั่วไป (General Public)
2. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (Tourists)
3. นักเรียน นักศึกษา, นักวิชาการ นักวิจัยค้นคว้า
4. ผู้มาติดต่อ
5. เจ้าหน้าที่และพนักงาน(ประจำ)
6. วัตถุจัดแสดง และพนักงานนำวัตถุ

องค์ประกอบของโครงการ (DEFINE ELEMENT)

๖๖ ผนวก มิ โครงสร้างการบริหารงานโครงการ

สรุปอัตรากำลังเจ้าหน้าที่โครงการ

1. ฝ่ายบริหาร	3	คน
2. ฝ่ายธุรการ	12	คน
3. ฝ่ายนิทรรศการและจัดแสดง	27	คน
4. ฝ่ายสนับสนุนโครงการ	40	คน
5. ฝ่ายวิทยบริการประวัติฯ	62	คน
รวมจำนวนบุคลากรทั้งหมด	144	คน

รายละเอียดพื้นที่ใช้สอยโครงการ

1.) ส่วนบริการสาธารณะ

1.1 โถงทางเข้าหลัก	195	ตร.ม.
1.2 ร้านอาหาร - เครื่องดื่ม	470	ตร.ม.
รวม	665	ตร.ม.
CIR 30 %(199.5)	864.5	ตร.ม.

2.) ส่วนสำนักงาน

2.1 ส่วนแสดงนิทรรศการถาวร	1,368.48	ตร.ม.
2.2 ส่วนแสดงนิทรรศการชั่วคราว	411	ตร.ม.
2.3 ส่วนแสดงนิทรรศการกลางแจ้ง	140	ตร.ม.
2.4 ส่วนทะเบียนคลังวัตถุนิทรรศการ	681	ตร.ม.
2.5 ส่วนซ่อมแซมสงวนรักษาวัตถุ	106	ตร.ม.
2.6 ส่วนศิลปกรรม	84	ตร.ม.
รวม	2,790.48	ตร.ม.
CIR 30 %(837.144)	3,627.62	ตร.ม.

3.) ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

3.1 ส่วนบริหาร - อูกรการ	329.5	ตร.ม.
รวม	329.5	ตร.ม.
CIR 70 %(98.85)	428.35	ตร.ม.

4.) ส่วนสนับสนุนโครงการ

4.1 ส่วนคั่นคว่ำ - วิจัย	81	ตร.ม.
4.2 ส่วนซ่อมบำรุง	701.6	ตร.ม.
รวม	782.6	ตร.ม.
CIR 30 %(234.78)	1,017.38	ตร.ม.

5.) ส่วนวิทยบริการรัตนโกสินทร์

5.1 ส่วนงานเจ้าหน้าที่	195	ตร.ม.
5.2 ส่วนงานการให้บริการ	3,205.5	ตร.ม.
รวม	3,400.5	ตร.ม.
CIR 30 %(1,020.15)	4,420.65	ตร.ม.

6.) ส่วนจอดรถ

6.1 ที่จอดรถทั่วไป		
- ที่จอดรถผู้เข้าชมศูนย์และผู้ให้บริการ	1,032	ตร.ม.(86 คัน)
- ที่จอดรถจักรยานยนต์	68	ตร.ม.(34 คัน)
- ที่จอดรถโดยสารขนาดใหญ่	180	ตร.ม.(5 คัน)
6.2 ที่จอดรถศูนย์ ฯ	24	ตร.ม.(2 คัน)
- ที่จอดรถตู้(ศูนย์)	216	ตร.ม.(18คัน)
6.3 ที่จอดรถบริการ	120	ตร.ม.(4 คัน)
รวม	1,640	ตร.ม.
CIR 50 %(820)	2,460	ตร.ม.

สรุปการใช้พื้นที่โครงการ		
พื้นที่อาคาร	10,358.5	ตร.ม.
พื้นที่จอดรถ	2,460	ตร.ม.
พื้นที่โครงการทั้งหมด	12,818.5	ตร.ม.

สรุป

๑ องค์ประกอบของโครงการ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์

- 1.) ส่วนบริการสาธารณะ
- 2.) ส่วนสำนักงาน
- 3.) ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ
- 4.) ส่วนสนับสนุนโครงการ
- 5.) ส่วนวิทยบริการรัตนโกสินทร์
- 6.) ส่วนจอดรถ

สรุปการใช้พื้นที่โครงการ		
พื้นที่อาคาร	10,358.5	ตร.ม.
พื้นที่จอดรถ	2,460	ตร.ม.
พื้นที่โครงการทั้งหมด	12,818.5	ตร.ม.

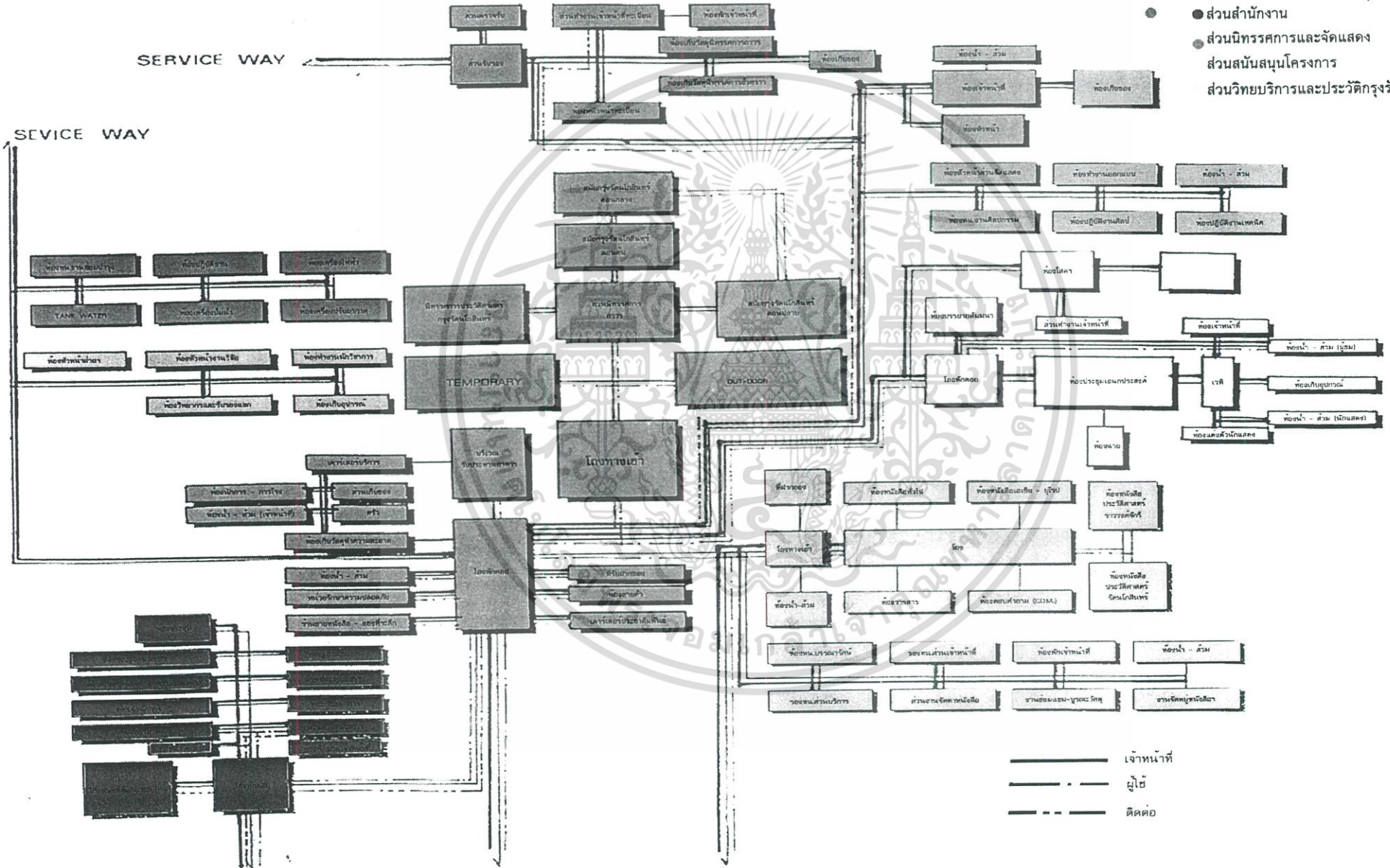
- องค์ประกอบของโครงการ
- ส่วนบริการ
- ส่วนสำนักงาน
- ส่วนนิทรรศการและจัดแสดง
- ส่วนสนับสนุนโครงการ
- ส่วนวิทยบริการและประวัติกรุงรัตนโกสินทร์

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

การกำหนดพื้นที่สัญจร (CIRCULATION DIAGRAM)

- องค์ประกอบของโครงการ
- ส่วนบริการ
- ส่วนสำนักงาน
- ส่วนนิทรรศการและจัดแสดง
- ส่วนสนับสนุนโครงการ
- ส่วนวิทยบริการและประวัติกรุงรัตนโกสินทร์

CONCEPT DESIGN

แนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม

แนวความคิดในการออกแบบและจัดทำโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ในครั้งนี้ ใช้รูปแบบของการศึกษาจากงานวิจัยนี้ นำมาเป็นทฤษฎีของความสัมพันธ์การประสานของสภาพแวดล้อมและที่ว่างภายนอกและภายใน และการนำรูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) เข้ามาเป็นองค์ประกอบให้เห็นถึงรูปแบบที่ลงตัวในเรื่องของรูปทรงและที่สำคัญ คือการนำเสนอให้เห็นถึงการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการออกแบบ และก่อสร้าง แต่ยังคงความรู้สึกถึงเอกลักษณ์และสอดคล้องกับลักษณะไทยที่เป็นอยู่ทุกประการ

การนำเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยมาออกแบบ ลักษณะเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรมที่นำมาใช้เป็นแนวทาง ในการออกแบบ

1. การจัดกลุ่มอาคาร (Grouping Building)

- จัดวางอาคารให้เป็นกลุ่มเดียวกันทั้งหมด โดยให้มีน้ำและต้นไม้มาโอบล้อม อีกทั้งใช้หลักการกำหนดโซน (Zone) คล้ายกับเรือนไทยภาคกลาง ที่มีเรือนหมู่, หอนอนและหอนั่ง เป็นต้น

2. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม (First Element of Architecture)

- ให้อาคารมีหลังคาทรงจั่ว, ปันหย้า หรือมีแบบผสมกันให้เกิดรูปทรงที่สวยงาม เพิ่มรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมให้ดูโดดเด่น มีการลดทอนหรือลดชั้นของหลังคาที่มีขนาดใหญ่ เพื่อให้เกิดความเบาและลอยตัวมากขึ้น และยังเป็นการใช้ช่องเปิดแบบแนวตั้งที่ขนานกันด้วย

5. การจัดภูมิทัศน์ (Landscape Setting)

- เชื่อมความสัมพันธ์ของอาคารให้เกิดขึ้น โดยใช้ต้นไม้และน้ำมาเป็นองค์ประกอบ และให้มีสระน้ำอยู่ใกล้กับตัวอาคารเพื่อความร่มรื่น คล้ายกับการออกแบบบ้านเรือนไทยสมัยโบราณที่ปลูกสร้างตามริมแม่น้ำลำคลองนั่นเอง

4. องค์ประกอบย่อยทางสถาปัตยกรรม (Third Element of Architecture)

- ให้มีการเจาะช่องเปิดแบบแคบสูงเป็นหลัก เพื่อให้แสงสว่างส่องลงมาในแนวเดียวกัน และเลือกวัสดุที่หาได้ง่ายภายในประเทศเป็นหลัก

3. องค์ประกอบรองทางสถาปัตยกรรม (Second Element of Architecture)

- มีการเน้นทางเข้า ด้วยโครงจั่วแบบซุ้มประตู เพื่อเน้นจุดสนใจให้กับอาคาร และยังมีการใช้ลวดลายปูนปั้นมาประดับโดยรอบระหว่างชั้นของอาคาร คล้ายลักษณะของลูกฟักบานประตูแบบไทย

เอกลักษณ์ไทย
เชิงรูปธรรม

การนำเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยมาออกแบบ
ลักษณะเอกลักษณ์ไทยเชิงรูปธรรมที่นำมาใช้เป็นแนวทาง
ในการออกแบบ

1. ลักษณะเบาและลอยตัว

- การลดชั้น / ชั้นชั้นของหลังคา
- การยื่นชายคาให้ยาว
- การยกได้สูงหรือการสร้าง เสาลอย
- ให้น้ำอยู่ใกล้กับอาคาร
- รันผนังเข้าไปด้านในอาคาร

เอกลักษณ์ไทย
เชิงนามธรรม

3. ลักษณะร่มรื่น

- มีการปลูกต้นไม้ใหญ่ ไว้ใกล้บริเวณด้านหน้า และด้านข้างของอาคารโดยรอบตลอดแนว เพื่อให้เกิดลมพัดผ่านเข้าสู่ตัวอาคาร และลดอุณหภูมิให้กับบริเวณโดยรอบ

2. ลักษณะโปร่งโล่ง

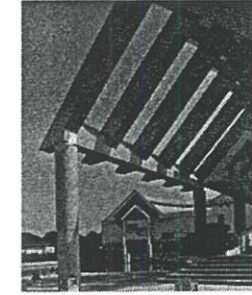
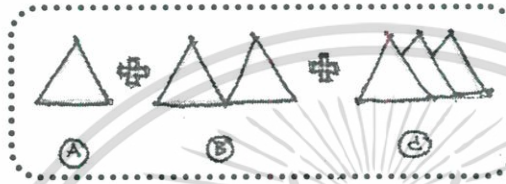
- มีการยกได้สูงพื้นที่ชั้นล่างให้สูงขึ้น (4.50 ม.)
- เพิ่มพื้นที่โล่ง หรือลานพาไล (ระเบียงและเฉลียงโดยรอบอาคาร)
- ใช้ต้นไม้และน้ำมาเป็นตัวเชื่อมองค์ประกอบอาคาร เพื่อลดอุณหภูมิและถ่ายเทอากาศได้สะดวก

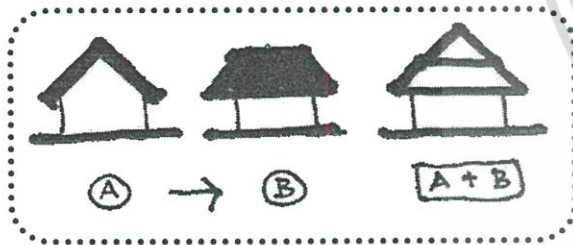
การกำหนดแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม
(CONCEPT DESIGN)

โครงสร้างของหลังคารูปสามเหลี่ยม

ถือเป็นแบบอย่างทางสถาปัตยกรรมไทย(ทรงจั่ว)
เมื่อถูกนำมาลดทอนให้เหลือแต่โครงสร้างแล้ว
สามารถสร้างเป็นเอกลักษณ์และจุดเด่นให้กับทางเข้า
อาคาร เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเอกลักษณ์ไทย
ที่เด่นชัดและมีเทคโนโลยีในเรื่องของอาคาร

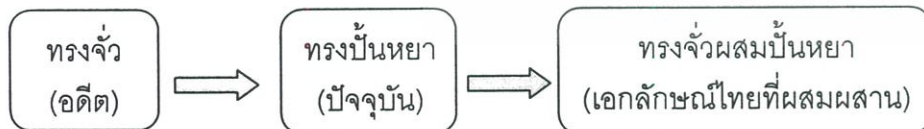
เปรียบเสมือนกับซุ้มประตูทางเข้า เรือนไทยและวัดในอดีต
ทั้งยังช่วยสร้างลักษณะเด่นให้กับทางเข้าหลัก เพื่อให้
มองเห็นได้ง่าย

โครงสร้างของหลังคาแบบผสม

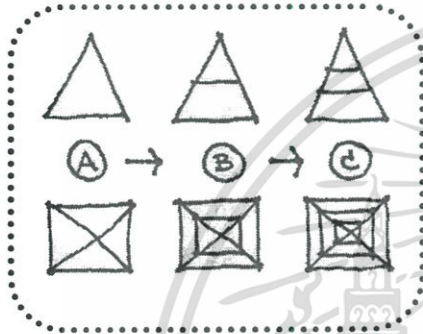
การสร้างความเชื่อมโยงขององค์ประกอบที่เกิดจาก
สถาปัตยกรรมไทยในอดีตในเรื่องของทรงหลังคา
ที่มีการใช้(ทรงจั่ว)แบบขนาน และการได้รับอิทธิพล
จากตะวันตก(ทรงปั้นหย่า)และ เมื่อนำมาประยุกต์
รวมกันก็จะเกิดรูปทรงทางสถาปัตยกรรมที่ผสมผสาน
ได้อย่างลงตัวและยังมองดูเป็นเอกลักษณ์ไทย
สมัยใหม่อีกด้วย

รูปทรงของหลังคา

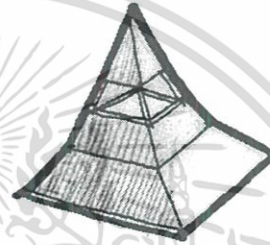

การกำหนดแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม
(CONCEPT DESIGN)

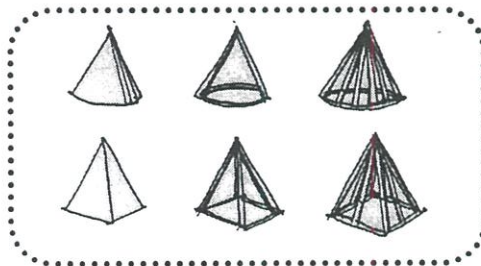

การเปิดแนวช่องเปิดด้านบนเพื่อเพิ่มช่องแสงสว่างให้ส่องลงไปภายในตัวโถงอาคาร

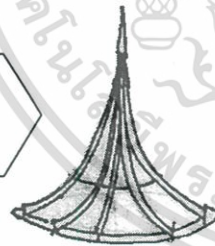

ยอดมณฑป

การเพิ่มรายละเอียด (Detail) ทางสถาปัตยกรรมให้อาคารดูมีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม โดยการลดทอนรายละเอียดของทรงมณฑปในอดีต มาเปลี่ยนรูปทรงและใช้วัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้างที่ทันสมัย เพื่อให้สื่อความหมายและยังสร้างเอกลักษณ์สมัยใหม่ในแบบที่สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ต้องการ

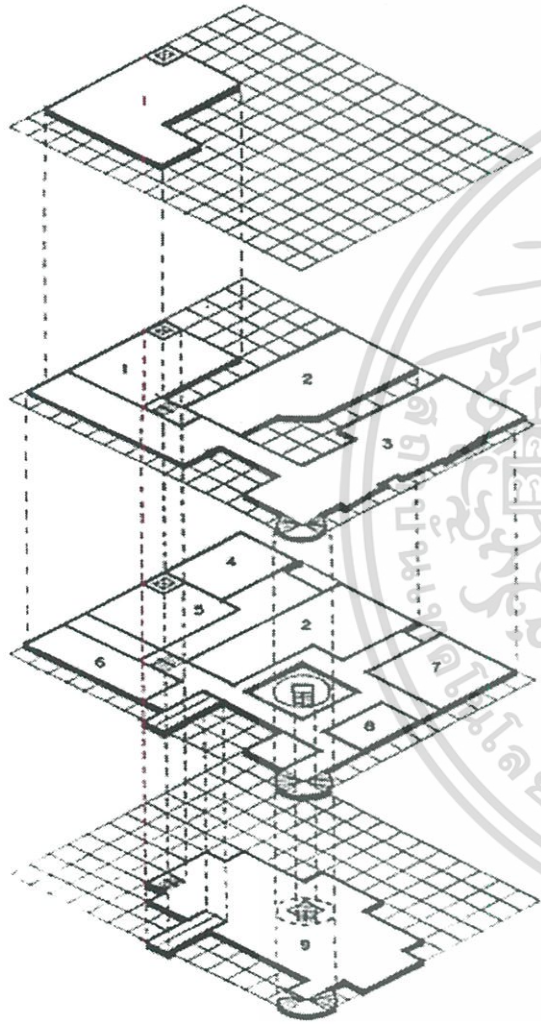

การเปิดแนวช่องเปิดด้านบนเพื่อเพิ่มช่องแสงสว่างให้ส่องลงไปภายในตัวโถงอาคาร

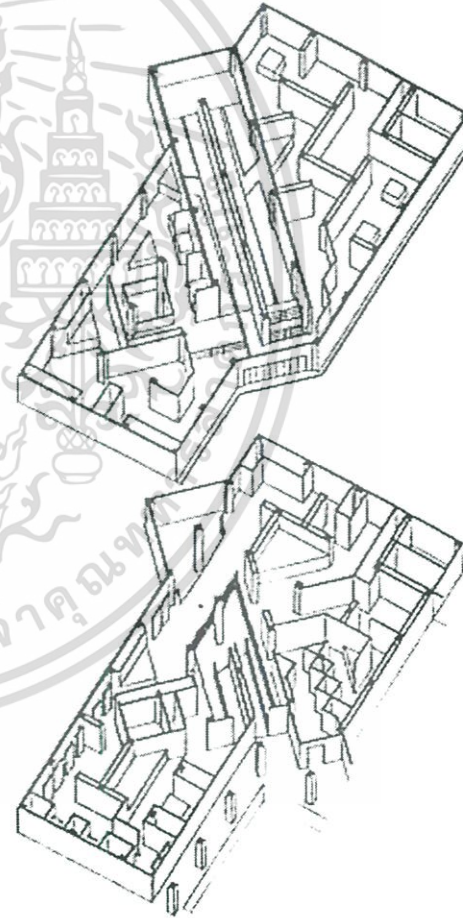

โครงคอนกรีตเปลือย

การเพิ่มรายละเอียดอีกรูปแบบหนึ่ง โดยการสร้างมณฑปที่มีแต่โครงสร้างและเพิ่มแนวแกนกลางให้เป็นเสมือนความเบาและลอยตัว ช่วยสื่อความหมายในเรื่องของเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.๙) ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเหมือนกับการสร้างจุดสนใจให้กับสถานที่รอบข้าง คล้ายกับการเป็นจุดเด่นของเมือง (Landmark)

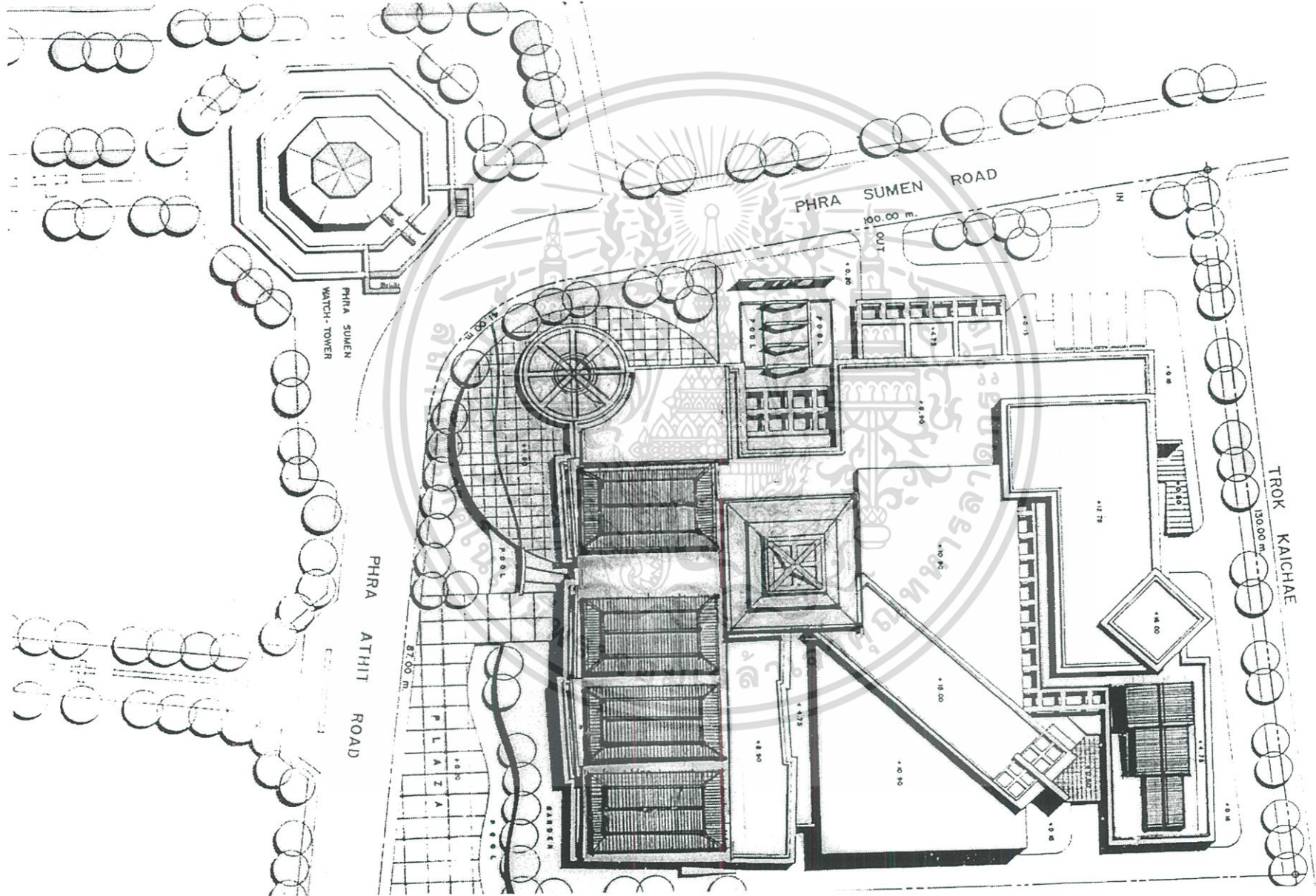
1. ส่วนสำนักงาน
2. ส่วนนิทรรศการถาวร
3. ส่วนวิทยุรัตนโกสินทร์
4. ส่วนงานซ่อมบำรุง
5. ส่วนคลังนิทรรศการ
6. ร้านอาหาร
7. หอประชุม
8. ส่วนนิทรรศการชั่วคราว
9. ส่วนจอดรถ

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

ผังบริเวณ (LAYOUT)

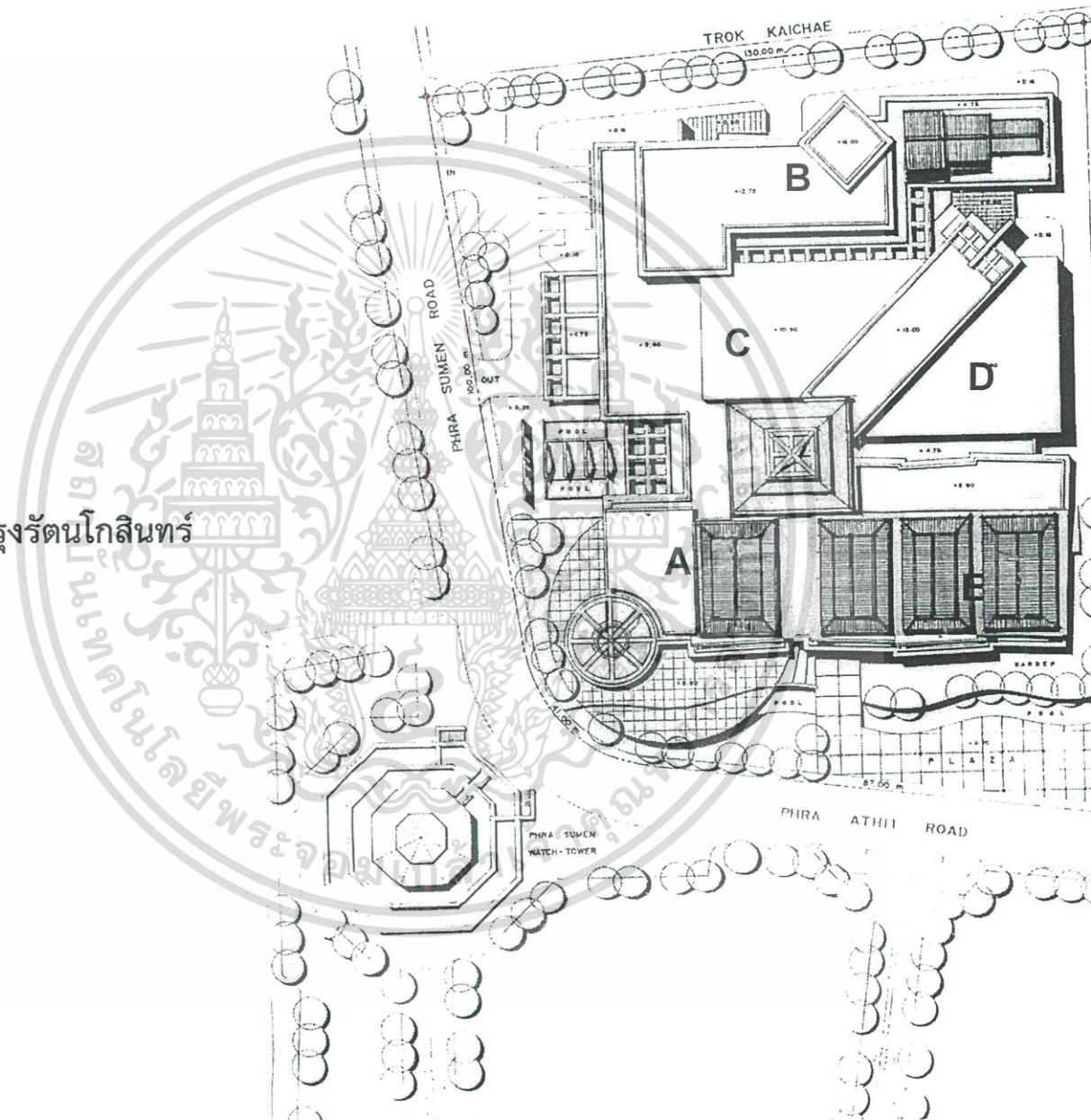

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

การออกแบบผังบริเวณ (LAYOUT)

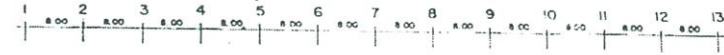
สรุปองค์ประกอบของโครงการ

- A ส่วนบริการ
- B ส่วนสำนักงาน
- C ส่วนนิทรรศการและจัดแสดง
- D ส่วนสนับสนุนโครงการ
- E ส่วนวิทยบริการและประวัติกรุงรัตนโกสินทร์

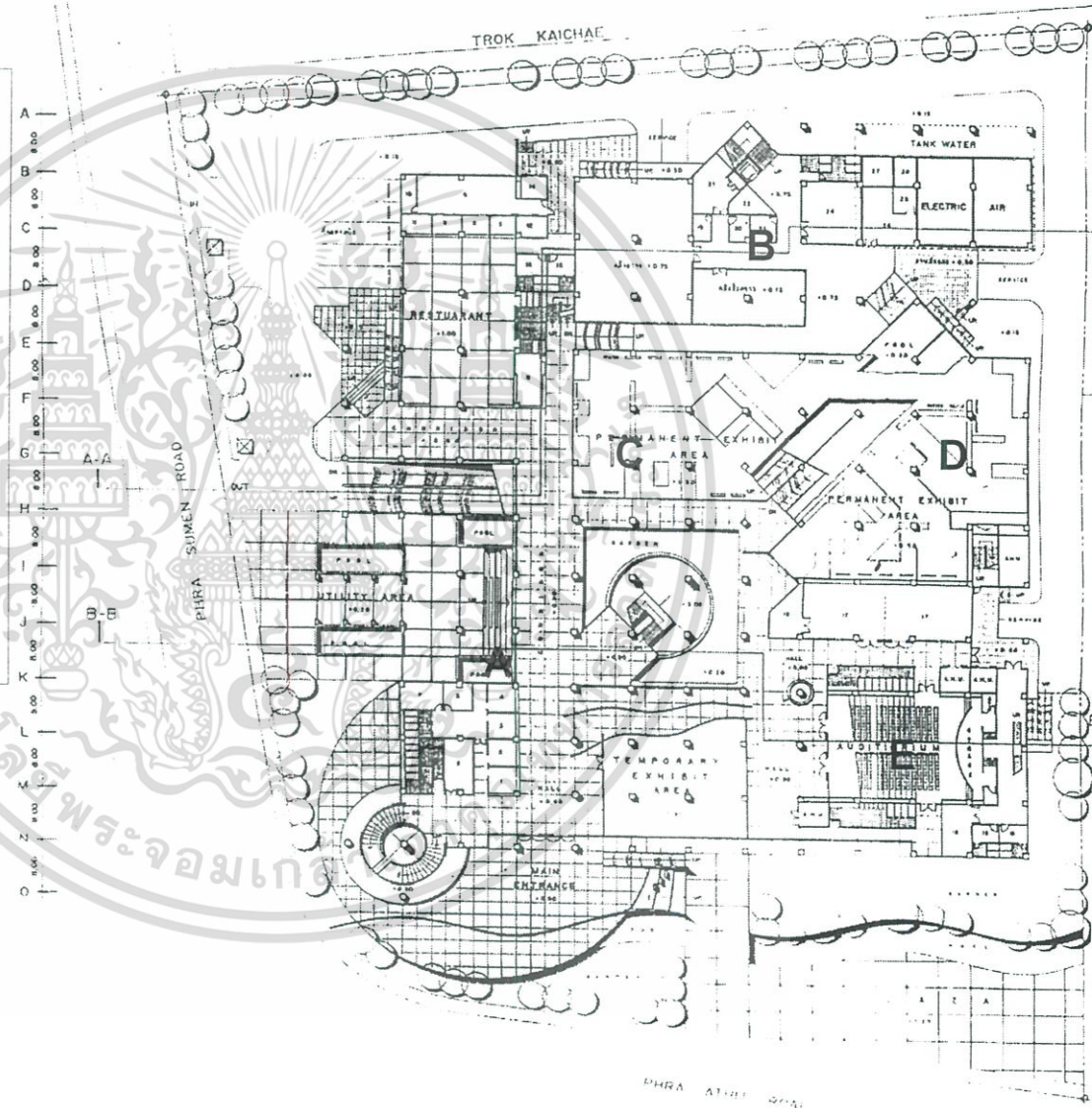
ผังพื้นที่ล่าง (GROUND FLOOR PLAN)

1. ประชาสัมพันธ์	15. ห้องพักนักแสดง (ชาย-หญิง)
2. ที่พักผ่อน- ฝากของ	16. ห้องเก็บอุปกรณ์หออประชุม
3. ที่ขายบัตร	17. ห้องบรรยาย
4. รักษาความปลอดภัย	18. ห้องเก็บอุปกรณ์บรรยาย
5. ห้องพยาบาล	19. ห้องหัวหน้าฝ่ายทะเบียนคลัง
6. ห้องพัก สปก.	20. ห้องปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนคลัง
7. ห้องพักนักการ-การโรง	21. ห้องบรรจุหีบห่อ
8. ร้านขายของที่ระลึก	22. ห้องพักเจ้าหน้าที่ภายใน
9. ครัว	23. ห้องหัวหน้าฝ่ายซ่อมแซมวัสดุ
10. ที่เก็บเครื่องมือทำความสะอาด	24. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายซ่อมแซม
11. เคา์นเตอร์ขายอาหาร	25. ห้องปฏิบัติงานฝ่ายซ่อมแซม
12. ห้องเก็บของ 1	26. ห้องหัวหน้าฝ่ายซ่อมบำรุง
13. ห้องพักพนักงาน ชาย-หญิง	27. ห้องเครื่องบิ่มน้ำ
14. ห้องเก็บของ 2	28. ห้องแพงควบคุมไฟฟ้ากำลัง

สรุปองค์ประกอบของโครงการ

- A ส่วนบริการ
- B ส่วนสำนักงาน
- C ส่วนนิทรรศการและจัดแสดง
- D ส่วนสนับสนุนโครงการ
- E ส่วนวิทยบริการและประวัติกรุงรัตนโกสินทร์

โครงการศึกษาการออกแบบ

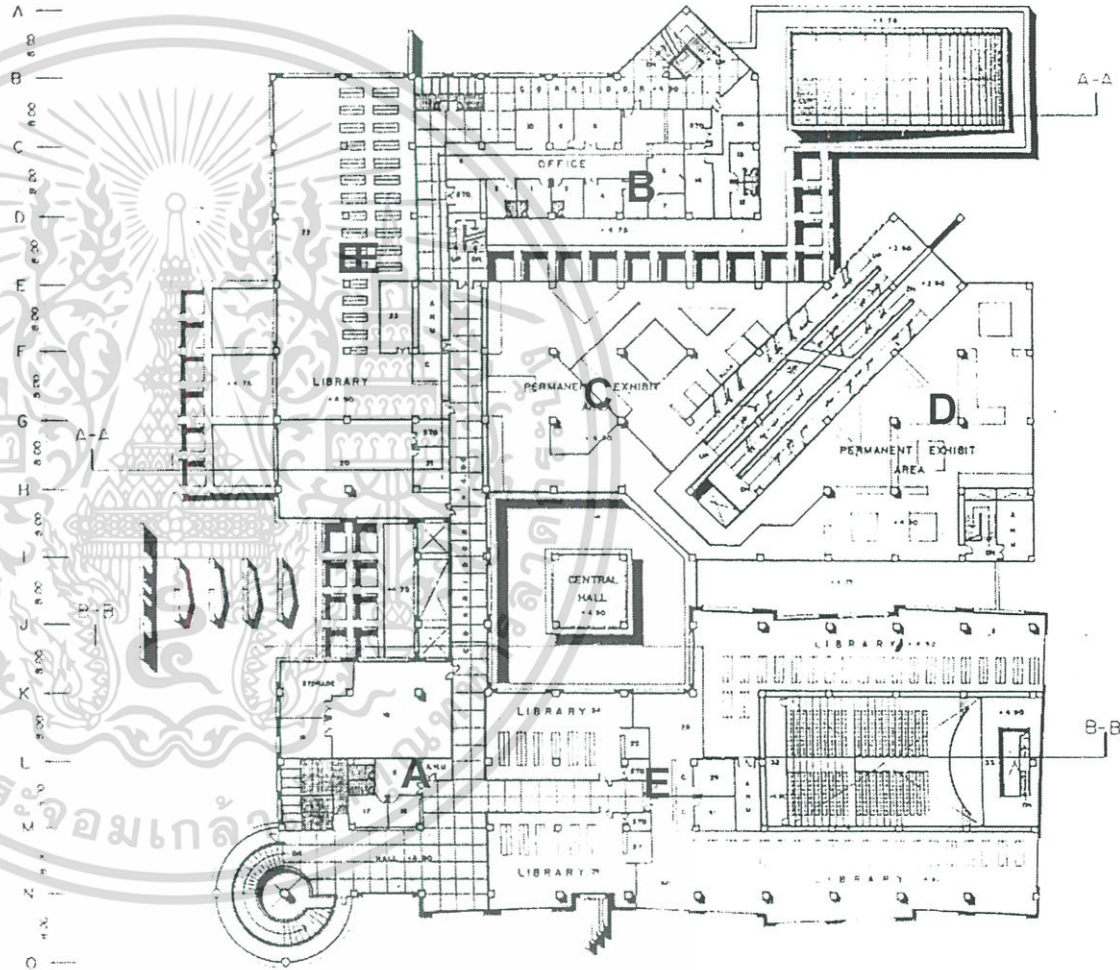

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
 (The Rattanakosin History of Education Center)
 เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

ผังพื้นที่ชั้น 2 (SECOND FLOOR PLAN)

1. ห้องหัวหน้าบรรณารักษ์	17. ที่ฝากของ
2. ห้องรองหัวหน้าบรรณารักษ์ – ส่วนงานเจ้าหน้าที่	18. ห้องตอบคำถาม
3. ห้องรองหัวหน้าบรรณารักษ์ – ส่วนงานบริการ	19. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
4. ห้องเจ้าหน้าที่งานจัดหนังสือ	20. ห้องโสตทัศนศึกษา
5. ห้องหัวหน้างานจัดหนังสือ	21. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
6. ห้องเจ้าหน้าที่งานซ่อมแซม	22. ห้องหนังสือ และวารสารทั่วไป
7. ห้องหัวหน้างานซ่อมแซม	23. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
8. ห้องเจ้าหน้าที่งานจัดหมู่หนังสือ	24. ห้องหนังสือเอเชีย
9. ห้องหัวหน้างานจัดหมู่หนังสือ	25. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
10. PANTRY	26. ห้องหนังสือยุโรป
11. ห้องพักเจ้าหน้าที่	27. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
12. ห้องหัวหน้าฝ่ายสนับสนุนโครงการ	28. ห้องหนังสือประวัติศาสตร์ราชวงศ์จักรี
13. ห้องหัวหน้างานค้นคว้าวิจัย	29. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
14. ห้องนักวิชาการ	30. ห้องหนังสือประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์
15. ที่พักวิทยากรและรับรองแขก	31. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
16. ติดต่อ-สอบถาม	32. ห้องเจ้าหน้าที่ควบคุมหอประชุม
	33. ส่วนจัดฉากเวที

สรุปองค์ประกอบของโครงการ

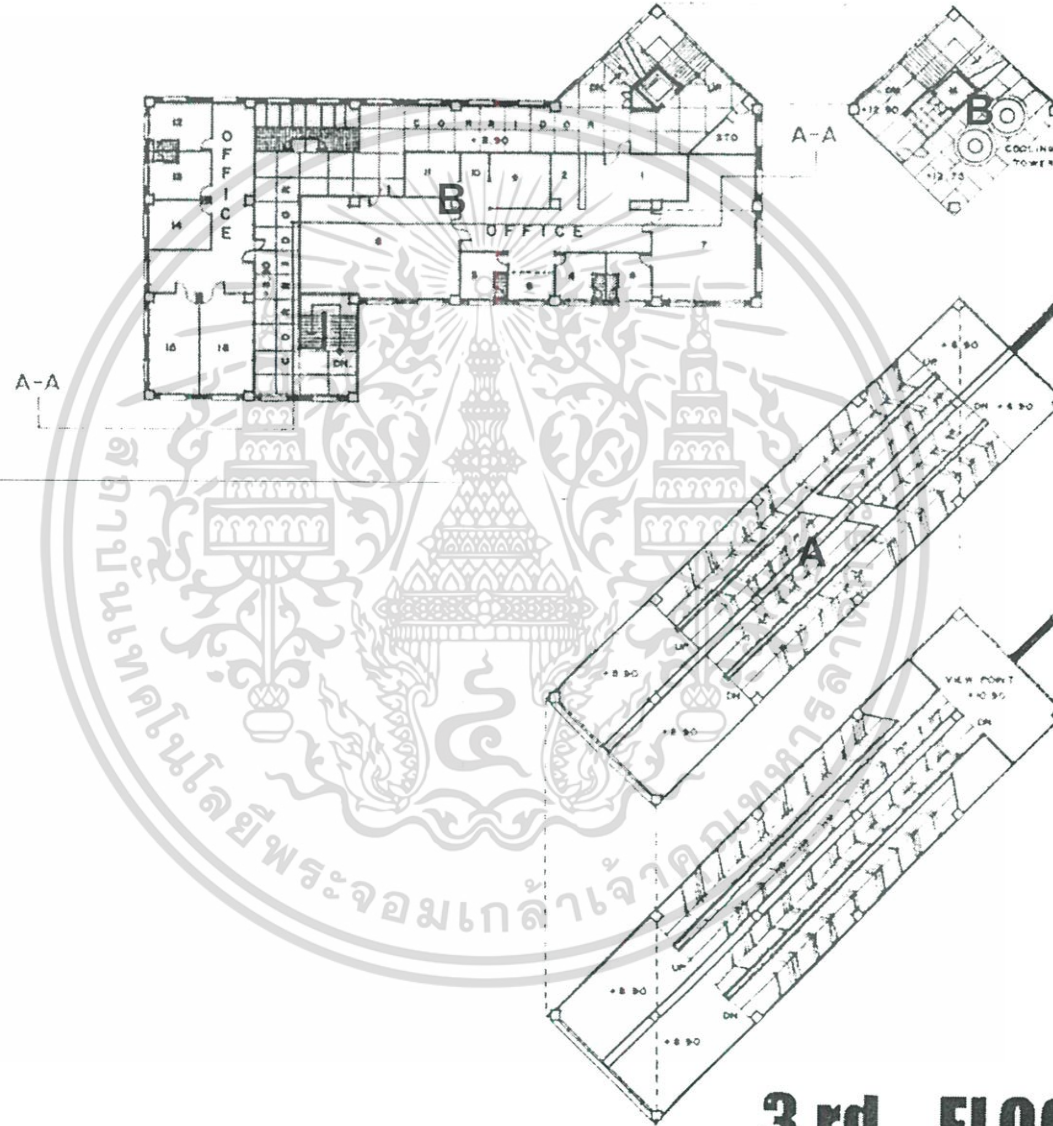
- A ส่วนบริการ
- B ส่วนสำนักงาน
- C ส่วนนิทรรศการและจัดแสดง
- D ส่วนสนับสนุนโครงการ
- E ส่วนวิทยบริการและประวัติกรุงรัตนโกสินทร์

2nd FLOOR PLAN

สรุปองค์ประกอบของโครงการ

- A ส่วนบริการ
- B ส่วนสำนักงาน
- C ส่วนนิทรรศการและจัดแสดง
- D ส่วนสนับสนุนโครงการ
- E ส่วนวิทยบริการและประวัติกรุงรัตนโกสินทร์

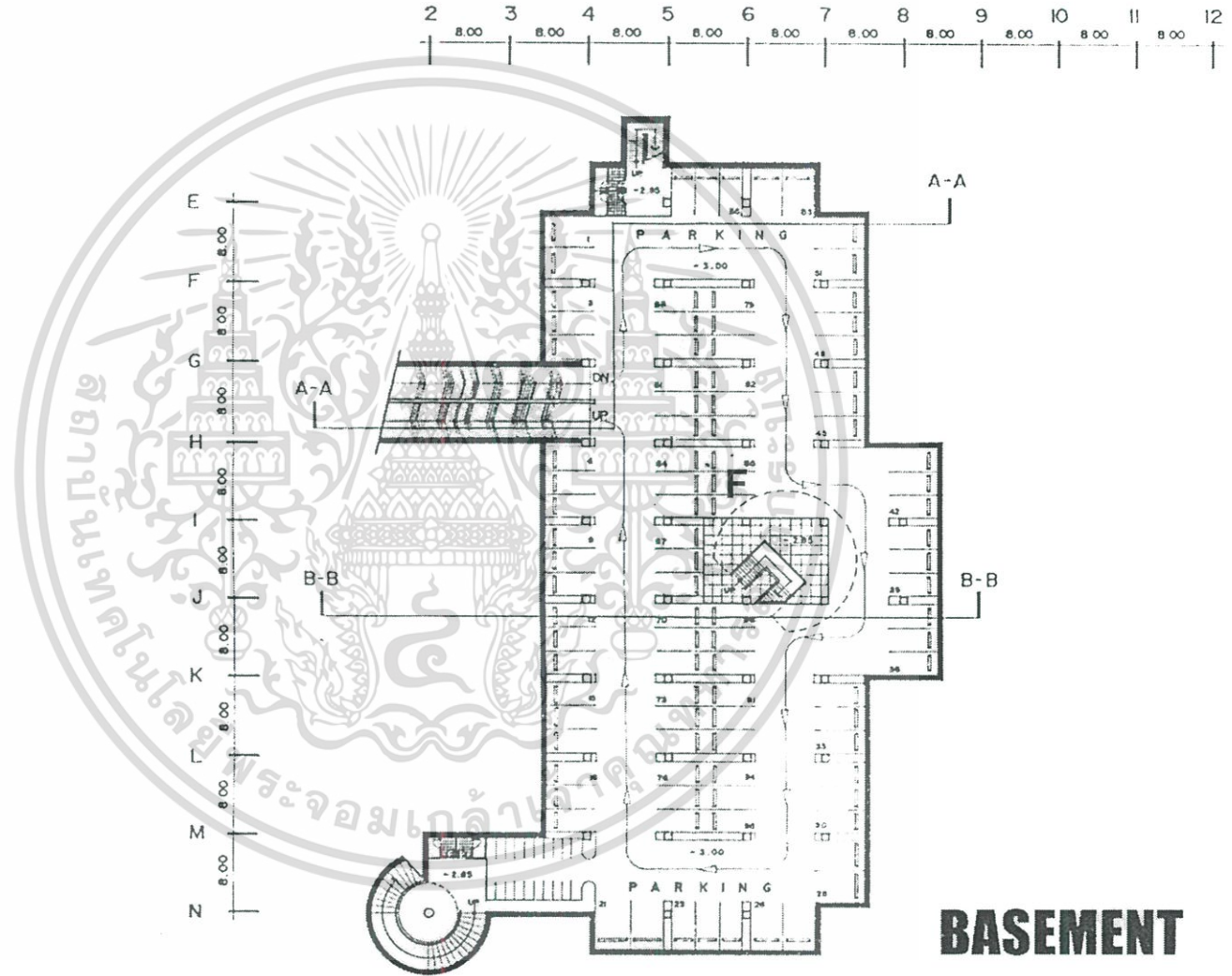
1. โถงพักคอย
2. ติดต่อกองตอม
3. ห้องผู้อำนวยความสะดวก
4. ห้องรองผู้อำนวยความสะดวก
5. ห้องทำงานเลขานุการ
6. ห้องหัวหน้าฝ่ายธุรการ
7. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ธุรการ
8. ห้องประชุมผู้บริหาร
9. ห้องพักผ่อนเจ้าหน้าที่
10. PANTRY
11. ห้องเก็บเอกสาร
12. ห้องหัวหน้าฝ่ายจัดนิทรรศการ
13. ห้องหัวหน้างานศิลปกรรม
14. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ออกแบบ
15. ห้องปฏิบัติงานฝ่ายศิลปกรรม
16. ห้องปฏิบัติงานฝ่ายช่างเทคนิค

3 rd FLOOR PLAN

ผังพื้นที่ใต้ดิน (BASEMENT FLOOR PLAN)

F ส่วนจอดรถ

BASEMENT

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

รูปด้าน 1-4 (ELEVATION)

ELEVATION - 1

ELEVATION - 2

ELEVATION - 3

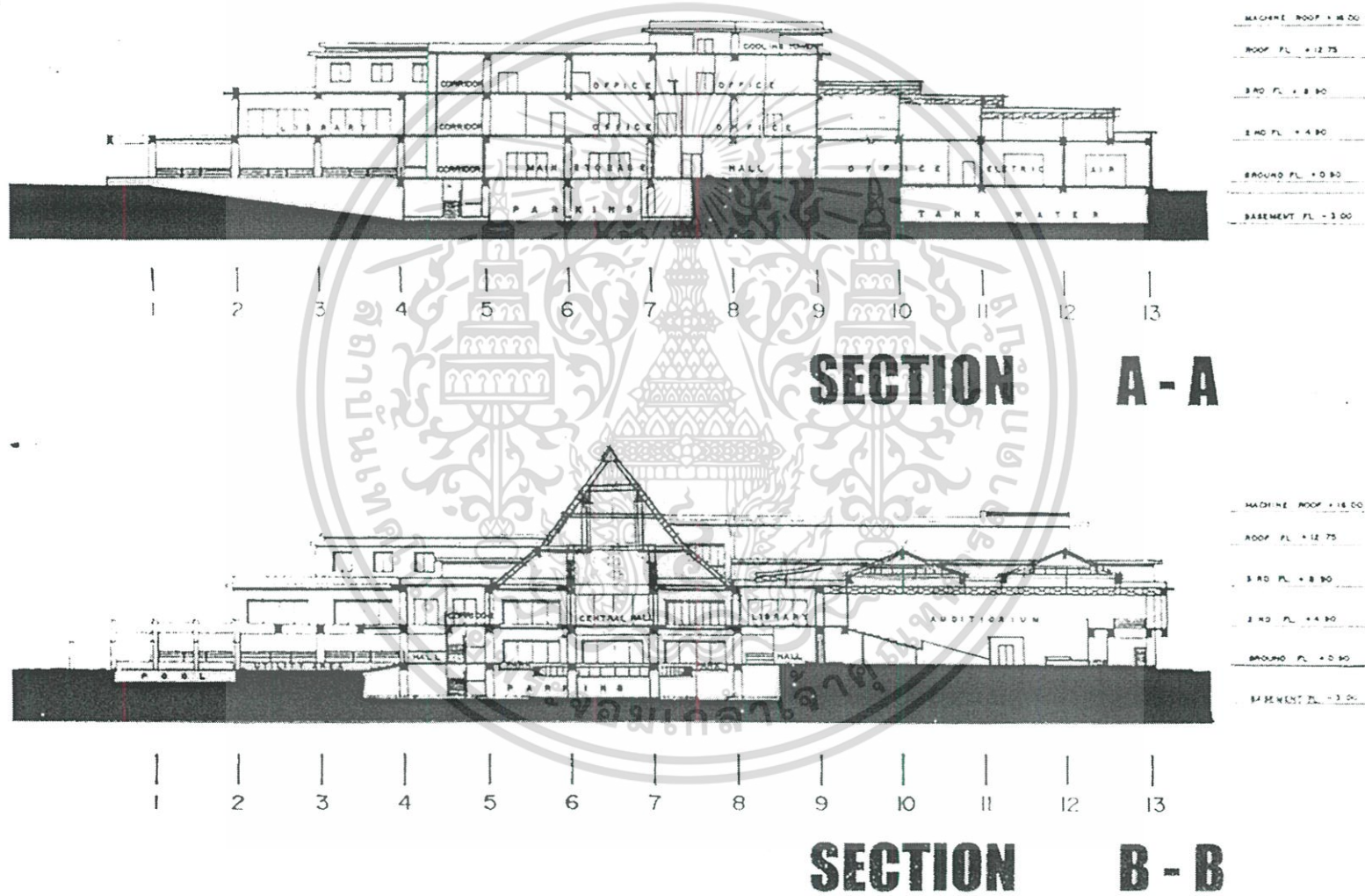

ELEVATION - 4

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

รูปตัด A - B (SECTION)

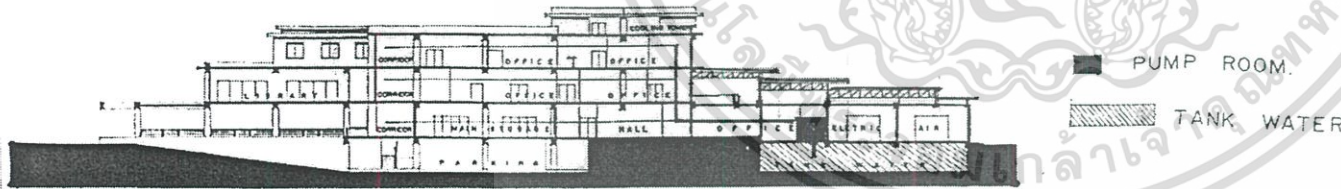

TECHNICAL SYSTEM

งานระบบ (System)

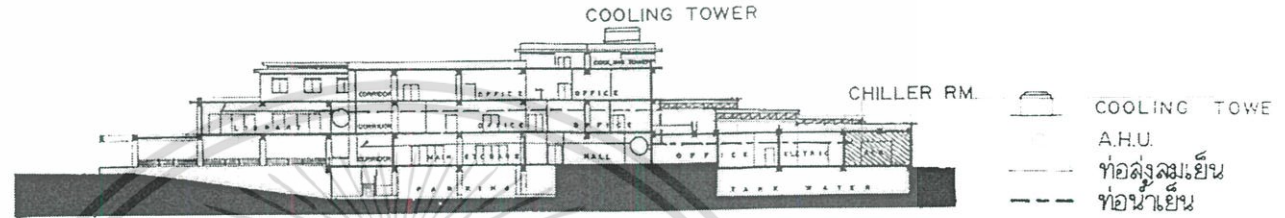
ระบบโครงสร้าง ใช้ระบบเสาและคานเป็นหลัก โดยใช้ช่วงเสา 8 - 12 เมตร
ในส่วนของคลังพืชรักษาและห้องประชุมใหญ่ ซึ่งต้องการช่วงเสากว้างมาก
จึงได้นำระบบโครงสร้างทรัสเหล็กมาใช้ในการออกแบบ

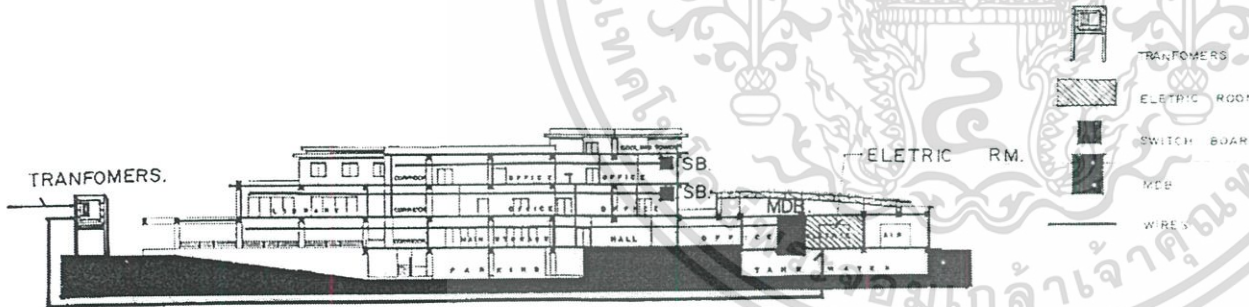
ระบบประปา เนื่องจากเป็นอาคารในแนวราบ ใช้ระบบเก็บน้ำใต้ดิน โดยรับน้ำจาก
การประปานครหลวงมาเก็บในถังใต้ดิน และใช้เครื่องปั้มน้ำจ่ายน้ำไปยัง
ส่วนต่างๆ ของอาคาร

งานระบบ (System)

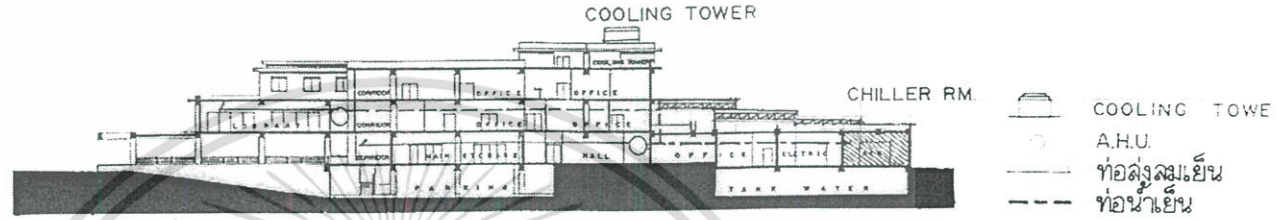

ระบบปรับอากาศ ใช้ระบบ CENTRAL CHILLED WATER SYSTEM. โดยมีห้องเครื่องอยู่ที่ชั้นล่าง และใช้ A.H.U. เป็นตัวกระจายลมเย็นในแต่ละชั้น โดยใช้ระบบระบายความร้อนด้วย COOLING TOWER ซึ่งติดตั้งอยู่บนดาดฟ้า ส่วนคลังพิกิธภัณฑ์ และ ห้องประชุม. ห้องสมุด ล้วนสำนักงานทั้งหมด ใช้ระบบ SPLIT TYPE

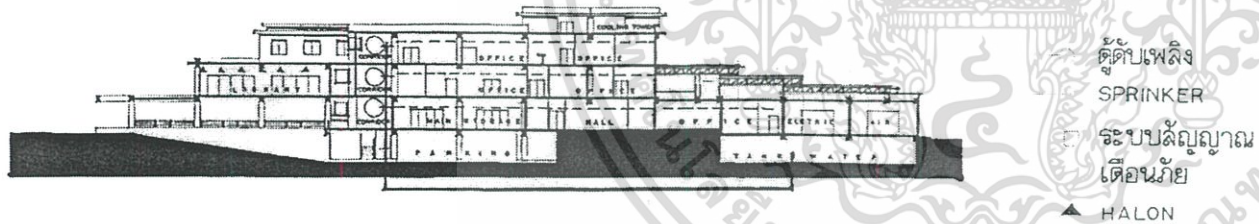

ระบบไฟฟ้าในโครงการใช้ไฟฟ้ากำลังขนาด 3 เฟส 4 ลาย จากการไฟฟ้านครหลวง โดยต่อจากสายเมน กระแสสูงแปลงเป็นกระแสต่ำ โดยการผ่านหม้อแปลงขนาด 12 KV. แปลงกระแสและแรงสูง เป็น 2 ขนาด คือ

- 1.ขนาด 380 โวลท์สำหรับจ่ายให้กับเครื่องกล และอุปกรณ์ในการปรับอากาศ ระบบระบายอากาศ ลิฟท์
- 2.ขนาด 220 โวลท์ เฟสเดียว 50 รอบ/วินาที ใช้สำหรับไฟฟ้าแสงสว่าง

ระบบปรับอากาศ ใช้ระบบ CENTRAL - CHILLED WATER SYSTEM. โดยมีห้องเครื่องอยู่ที่ชั้นล่าง และใช้ A.H.U. เป็นตัวกระจายลมเย็นในแต่ละชั้น โดยใช้ระบบระบายความร้อนด้วย COOLING TOWER ซึ่งติดตั้งอยู่บนดาดฟ้า ส่วนคลังพืชรักษาพันธุ์ และห้องประชุม ห้องสมุด ล้วนสำนักงานทั้งหมด ใช้ระบบ SPLIT TYPE

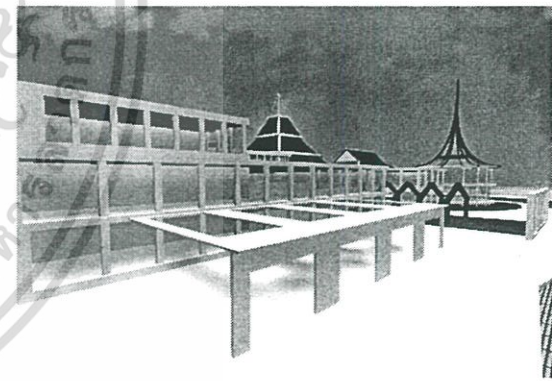
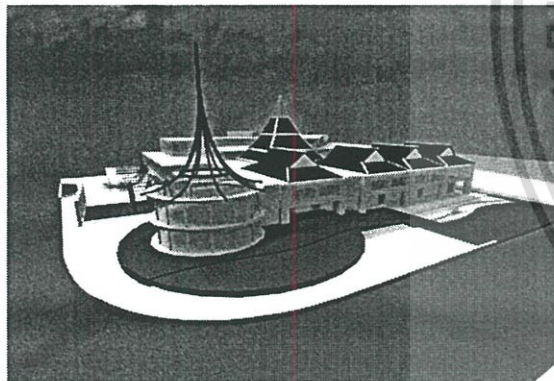
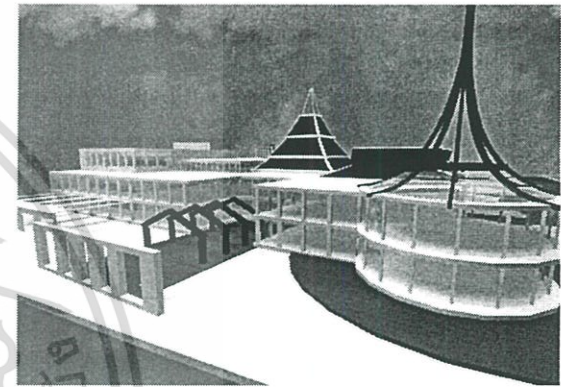
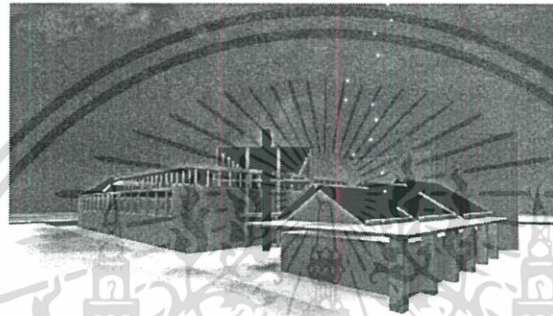
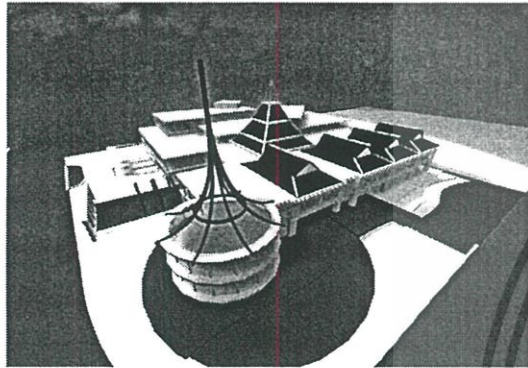
ระบบป้องกันอัคคีภัย. ของอาคารประกอบด้วย.

- ระบบเตือนภัย
- ระบบปรัยน้ำเป็นฝอยแบบทอเปียก ระยะห่างหัวฉีด 4.50 ม.
- ตู้ดับเพลิงขนาด 0.65 ม. หัวฉีดขนาด 25 มม. ลายยาว 23 ม. ติดตั้งไว้บริเวณ CORE LIFT.และทางหนีไฟห่าง 30 ม
- บังโคหนีไฟ
- ระบบHALONจะติดตั้งแบบอัตโนมัติ โดยใช้สารHALON 1301 เป็นสารดับไฟ สำหรับห้องคอมพิวเตอร์ และห้องที่มีอุปกรณ์สำคัญ

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

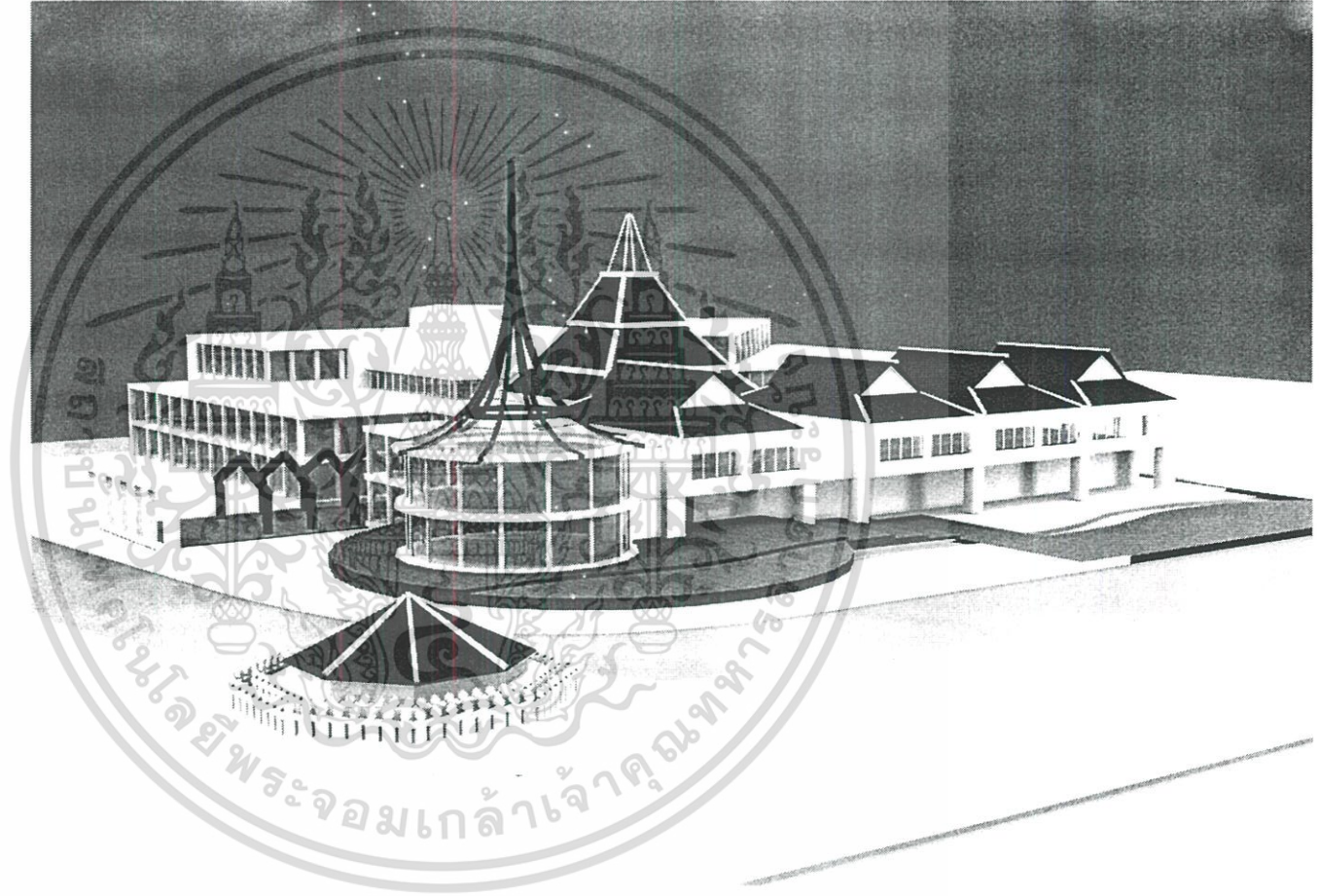
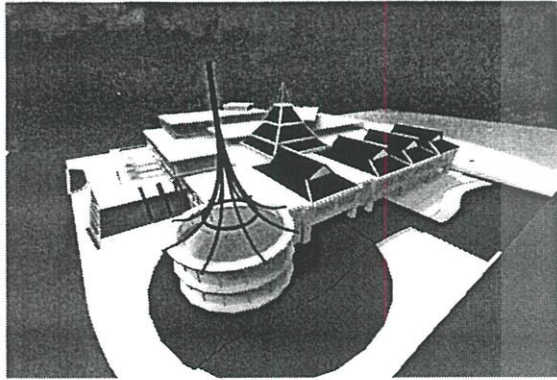
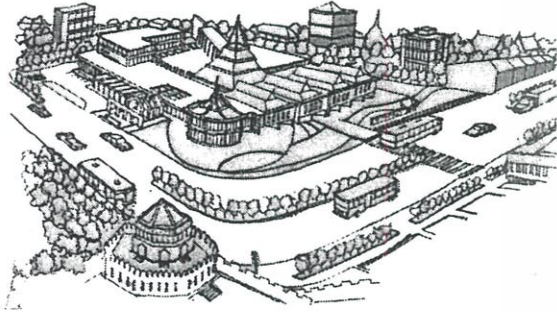
ทัศนียภาพเฉพาะจุด (PERSPECTIVE)

โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
(The Rattanakosin History of Education Center)
เจ้าของโครงการ กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากร

ทัศนียภาพโดยรวม (PERSPECTIVE)

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลางครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงอาคารตัวอย่างที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ที่โดดเด่น แต่เนื่องจากอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์นั้น มีข้อจำกัดในเรื่องของการออกแบบที่ส่วนใหญ่เป็นอาคารขนาดใหญ่ และจัดทำในนามของหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานขนาดใหญ่เป็นหลัก ดังนั้น การศึกษาแนวความคิดที่เกิดขึ้นจึงเป็นรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมในแบบกว้างๆ แม้แต่ในภาคกลางเอง รูปแบบของอาคารสาธารณะนั้น ก็มีความหลากหลายอยู่มาก เหตุนี้ ทางผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อที่จะขยายขอบเขตของรูปแบบงานสถาปัตยกรรมออกไปในอาคารประเภทต่างๆ ต่อไปดังนี้

1. การศึกษาอาคารตามถิ่นฐานที่ตั้ง เช่น

- แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคเหนือ ,ภาคอีสาน และภาคใต้ เป็นต้น เพราะจะการศึกษาพบว่า การออกแบบอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ มีความสำคัญเป็นอย่างมากทั้งด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของกลุ่มชนที่อยู่อาศัยในแต่ละภาค ที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นก็จะอยู่บนฐานของวัฒนธรรมและแนวคิดทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันด้วย

2. การศึกษาอาคารตามประเภทที่หลากหลาย เช่น

- แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

สำหรับอาคารสาธารณะประเภทอาคารทางการศึกษา , อาคารหอสมุด, ธนาคาร หรืออื่นๆ เป็นต้น เพราะผู้วิจัยเห็นว่าอาคารที่ถูกสร้างขึ้นในยุคปัจจุบันบางอาคารถือได้ว่าเป็นอาคารที่ไม่เคยมีการสร้างมาก่อนในอดีต จึงทำให้ยากในการกำหนดรูปแบบหรือจัดให้อู่ในประเภทเดียวกันให้ชัดเจน ดังนั้น การแยกประเภทของอาคารในแต่ละประโยชน์ใช้สอยที่แตกต่างกันย่อมทำให้การศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมนั้นมีความละเอียดและชัดเจนมากขึ้น

3. การศึกษาอาคารตามวัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้าง เช่น

- แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)โดย

ใช้วัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้างสมัยใหม่ เป็นต้น เพราะว่าเทคโนโลยีในการก่อสร้างที่นับวันจะเริ่มมีความหลากหลายและสะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งสามารถนำมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมต่อไป

4. การศึกษาอาคารตามขนาดและความสูง เช่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนแนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ถ้ามีการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับอาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ เป็นต้น เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าอาคารที่หลากหลายรูปแบบในปัจจุบัน มีอาคารที่มีความสูงเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น ที่หันมาให้ความสนใจในหลักการออกแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่(ไทย ร.9) เพราะอาจจะสามารถสะท้อนถึงรูปแบบของความเป็นไทยที่ง่ายและสามารถสื่อสารกับผู้ใช้สอยให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามถึงเรื่องความเป็นไทย แต่อาจจะยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควรนัก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกับทั้งในทางปฏิบัติและในทางความคิดของผู้ออกแบบ

5. การศึกษาอาคารจากกลุ่มคนประเภทอื่นๆ เช่น

- แนวความคิดของผู้ใช้สอยอาคารที่มีรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) เป็นต้น เนื่องจากทางผู้วิจัยเองได้ศึกษาแนวความคิดในการออกแบบ จึงเลือกสถาปนิกทั้งบุคคลที่เป็นผู้ออกแบบอาคารหลังนั้น และสถาปนิกที่เป็นแกนนำสำคัญที่มีการยอมรับเท่านั้น ซึ่งผลของการศึกษา ยังพบว่า ควรจะมีการศึกษากลุ่มผู้ใช้อาคารหรือกลุ่มคนประเภทอื่นๆที่มีความเกี่ยวข้องกับอาคารประเภทนี้ เพื่อที่จะให้เกิดความครอบคลุมในเรื่องของความชัดเจนและลงตัวในรูปแบบ ของสถาปัตยกรรมที่ดี และความรู้สึกที่ดีต่อรูปแบบอาคารสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ต่อไป

บรรณานุกรม

- จุลทรรศน์ พยาชวานนท์. อภิธานศัพท์เรือนไทยภาคกลาง.(ม.ป.ท. : ม.ป.ป.)
- จิรวัดน์ เหลืองอร่าม, 2541 “รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ : องค์ประกอบและส่วนประณีตสถาปัตยกรรม” วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เชษฐา พลายชุม., 2541 “รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ : วัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง” วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โชติช่วง ศรีหิรัญรัตน์, 2541 “รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ : รูปทรงและพื้น” วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โชติ กัลยานมิตร. อ่างใน เย็นใจ เล่าหวนช มรดกของชาติ : เรือนไทย. กรุงเทพฯ : วิตอริเปาเวอร์พอยท์
- ตรึงใจ บุรณะสมภพ., 2533 การนำลักษณะไทยประเพณีมาใช้ในการงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัย. หน้าจั่ว วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับที่ 10
- น. ณ. ปากน้ำ., 2535 แบบแผนบ้านเรือนไทยในสยาม. กรุงเทพฯ : ด้านสถาการพิมพ์
- น. ณ. ปากน้ำ., 2522 พจนานุกรมศิลป. กรุงเทพฯ : กรุงสยามการพิมพ์
- นิจ พิญชีรันทน., 2537 ปาฐกถา ชุดสิรินธร เรื่อง สถาปัตยกรรมไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นุกูล ชมพูนิช., 2530 บ้านไทยเอกลักษณ์ของชาติ. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์
- แน่นน้อย คักดีศรี, ม.ร.ว., 2537 คลื่นความคิด. กรุงเทพฯ : บริษัท อี เอส พี พริน จำกัด
- ประวิทย์ ประทีป., 2540 “ลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรม ประเภทบ้านพักอาศัย” วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปรีชา นวประภากุล., 2540 “ลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรม ประเภทอาคารสถาบัน” วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มุสดี ทิพทัส, 2539 สถาปนิกสยามฯ พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด(พ.ศ.2475-2537) เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บริษัท แอ็กซิส กราฟฟิค จำกัด. เนื่องในโอกาสกาญจนาภิเษก สมโภชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผุสดี ทิพทัส, 2531 **สถาปัตยกรรม ย้อนมองอดีต พิธีปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เมฆาเพรส
 ภิญญา สุวรรณศิริ. **เรือนไทย : การออกแบบเรือนไทยแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.

ภิญญา สุวรรณศิริ., 2537 **รูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยรัชกาลที่ 9 ภาษา : วารสารของสมาคม
 สถาปนิกสยามฯ : กรุงเทพฯ.(ธันวาคม), 53-56**

ฤทัย ใจจงรัก., 2536 **เรือนไทย : เรือนไทยภาคกลาง**. กรุงเทพฯ : ฉลองรัตน์

ฤทัย ใจจงรักและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2518 **โครงการค้นคว้าวิจัย เรื่อง
 เรือนไทยเดิม : กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร**

ฤทัย ใจจงรัก, 2530 **เรือนไทยเดิม : ลักษณะเฉพาะและคติความเชื่อ ภาษา : วารสารของสมาคม
 สถาปนิกสยามฯ : กรุงเทพฯ.(มิถุนายน), 31-33**

วิมลสิทธิ์ หรยางกูรและคณะ, 2536 **พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม
 อดีตกาล ปัจจุบัน และอนาคต**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้ง

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2539 **สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) ภาษา : วารสารของ
 สมาคมสถาปนิกสยามฯ : กรุงเทพฯ.(มิถุนายน), 48-65**

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2537 **สถาปัตยกรรมไทย : ข้อจำกัดและทางเลือกในการสืบสาน ภาษา :
 วารสารของสมาคมสถาปนิกสยามฯ : กรุงเทพฯ.(พฤศจิกายน)**

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2541 **พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2539 **เอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย : ข้อคิดเห็นบางประการในการกำหนด
 แนวรูปแบบ สูตรสำเร็จในการสร้างสรรค์**. ภาษา : วารสารของสมาคมสถาปนิกสยามฯ :
 กรุงเทพฯ.(มิถุนายน)

วีระ อินพันทัง., 2538 **พัฒนาการของงานสถาปัตยกรรม. ในพัฒนาการของงานสถาปัตยกรรม,
 กรุงเทพฯ : บริษัท กราฟฟิค แอนด์ พรินติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด., หน้า 97-103**

วิวัฒน์ เตมียันท์., 2539 **เอกสารประกอบการบรรยายวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมและ
 สถาปัตยกรรมไทย. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.

สุนทร บุญญาธิการและคณะ, 2536 **รายงานผลการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ สภาวะน่าสบายและ
 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องของอาคารสถาปัตยกรรมไทย**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ วรรณญาพร., 2540 **“ลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรม ประเภทอาคาร
 พาณิชยกรรม” วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิต
 วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.

สมภพ ภิรมณ์, น.อ., 2532 **บ้านไทยภาคกลาง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา.

สมภพ ภิรมณ์, น.อ., 2538 **สืบสานสถาปัตยกรรมไทย**. ภาษา : วารสารของสมาคมสถาปนิก
 สยามฯ : กรุงเทพฯ.(มกราคม-กุมภาพันธ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อภิรักษ์ พงศ์เมธากุล., 2542 “ลักษณะไทยภาคกลางสมัยใหม่ในงานออกแบบสถาปัตยกรรม ประเภทบ้านพักอาศัยในปัจจุบัน” วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา สถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Alan Blanc, Michael McEvoy and Roger Plank, 1993. Architecture and Construction in Steel. London : E & FN Spon, an imprint of Chapman & Hall.

Charles Jencks., 1978 The Language of Post Modern Architecture. (revised and enlarged edition) Great Balding & Mansell Ltd., Wisbech

Collin Duly., 1979. The house of Mankind. London : Calmann Cooper Ltd.

Jon Lang. 1987 Creating Architectural Theory. New York : Van Nostrand Reinhold Company Inc.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
แบบสำรวจประกอบการวิจัย

เรื่อง

แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)

สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง

โดย

นาย อานนท์ ลิมสุวรรณ์

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 ลักษณะทางกายภาพของอาคาร (ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม)

1. องค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรม	
1.1 ทรงหลังคา	บันทึกภาพถ่าย
1.2 ลักษณะของหลังคา	บันทึกภาพถ่าย
1.3 ลักษณะของเสา ลอย	บันทึกภาพถ่าย
1.4 ลักษณะของพื้นที่วางที่เชื่อมกับภายนอก	บันทึกภาพถ่าย
2. การจัดกลุ่มอาคาร	
	บันทึกภาพถ่าย
3. องค์ประกอบรองทางสถาปัตยกรรม	
3.1 สัดส่วนและการจัดช่องเปิด	บันทึกภาพถ่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 ลักษณะของช่องเปิด	บันทึกภาพถ่าย
3.3 ผนัง	บันทึกภาพถ่าย
3.4 วัสดุปูพื้น	บันทึกภาพถ่าย
4. องค์ประกอบย่อยทางสถาปัตยกรรม	
4.1 ลวดลายหน้าจั่วหรือหน้าบัน	บันทึกภาพถ่าย
5. การจัดภูมิทัศน์	
5.1 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร	บันทึกภาพถ่าย
5.2 ลักษณะของสระน้ำ	บันทึกภาพถ่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 ลักษณะทางกายภาพของอาคาร (ลักษณะไทยเชิงนามธรรม)

1. ลักษณะเบาและลอยตัว	
1.1 ลักษณะการซ้อนชั้น และการลดชั้นของหลังคา	บันทึกภาพถ่าย
1.2 การยกใต้ถุนสูง	บันทึกภาพถ่าย
1.3 ลักษณะของเสาลอย	บันทึกภาพถ่าย
2. ลักษณะโปร่งโล่ง	
2.1 การยกใต้ถุนสูง	บันทึกภาพถ่าย
2.2 ลักษณะการจัดที่ว่าง	บันทึกภาพถ่าย
3. ลักษณะร่มรื่น	
3.1 ความรู้สึกร่มรื่นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับอาคาร	บันทึกภาพถ่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 4. แผนผัง รูปด้านรูปทรง และการใช้เทคโนโลยีอาคาร

แผนที่ตั้งโดยสังเขป

บันทึกภาพถ่าย

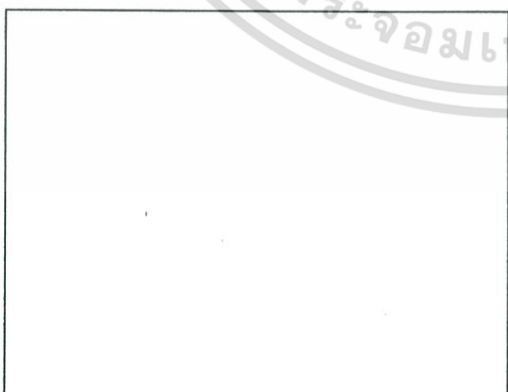
รูปด้านและรูปทรงของอาคาร

บันทึกภาพถ่าย

เทคโนโลยีอาคาร

บันทึกภาพถ่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

(สำหรับกลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่ศึกษา)

เรื่อง

แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง

โดย

นาย อานนท์ ลิ้มสุวรรณ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คำชี้แจง

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาเหมาะสมของรูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง และกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบในอนาคตให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของอาคาร

ด้วยเหตุนี้ จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ตอบแบบสัมภาษณ์ตามสภาพความเป็นจริง และให้ครบทุกข้อ ซึ่งจะทำให้การวิจัยครั้งนี้ได้ผลตรงตามเป้าหมายยิ่งขึ้น คำตอบและความคิดเห็นต่างๆของท่าน ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งท่านจะไม่มีผลต่อตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และหน่วยงานของท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

แบบสัมภาษณ์และคำชี้แจงในครั้งนี้มีทั้งหมด 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2. คำถามเกี่ยวกับ (1)แนวความคิดในการออกแบบผังบริเวณ (2)แนวความคิดในการออกแบบอาคาร รูปด้าน รูปทรง (3)แนวความคิดในการเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยี

ส่วนที่ 3. คำถามเกี่ยวกับการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2. แบบสัมภาษณ์ แนวความคิดในการออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ที่สถาปนิกเป็นผู้ออกแบบ

1.ท่านมีแนวความคิดในการออกแบบอาคารหลังนี้อย่างไร ?

1.1 แนวความคิดในการออกแบบผังบริเวณ

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 แนวความคิดในการออกแบบอาคาร รูปด้าน รูปทรง

.....

.....

.....

.....

.....

1.3 แนวความคิดในการเลือกวัสดุและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

เพิ่มเติม.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย
(สำหรับกลุ่มสถาปนิกแกนนำสำคัญ)

เรื่อง

แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)

สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง

โดย

นาย อานนท์ ลิ้มสุวรรณ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คำชี้แจง

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาเหมาะสมของรูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง และกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบในอนาคตให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของอาคาร

ด้วยเหตุนี้ จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ตอบแบบสัมภาษณ์ตามสภาพความเป็นจริง และให้ครบทุกข้อ ซึ่งจะทำให้การวิจัยครั้งนี้ได้ผลตรงตามเป้าหมายยิ่งขึ้น คำตอบและความคิดเห็นต่างๆของท่าน ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งท่านจะไม่มีผลต่อดำเนินการตอบแบบสัมภาษณ์และหน่วยงานของท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

แบบสัมภาษณ์และคำชี้แจงในครั้งนี้มีทั้งหมด 5 ตอน คือ

ส่วนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

ส่วนที่ 3. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ในปัจจุบัน

ส่วนที่ 4. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทในภาคกลาง ในอนาคต

ส่วนที่ 2. แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นทั่วไปของรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)

1. ท่านคิดว่ารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)เป็นอย่างไร ? และแบบใดเรียกว่ารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 . แบบสัมภาษณ์ ทศนคติ และแนวความคิดเกี่ยวกับในการนำรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ในปัจจุบัน

1.ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการนำรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

(หมายเหตุ ใช้สื่อรูปภาพอาคารตัวอย่างที่ศึกษาประกอบการสัมภาษณ์ด้วย)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 4 . แบบสัมภาษณ์ ทักษะคิด และแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของงาน

สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)ที่มาใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทพิพิธภัณฑ์ใน
ภาคกลาง ในอนาคต

1. ท่านความคิดเห็นอย่างไรในการที่จะพัฒนารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่(ไทย ร.9)มา
ใช้กับอาคารสาธารณะ ประเภทในภาคกลาง ในอนาคต

.....
.....
.....
.....
.....
.....

(ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์)
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504 / 5230

คณะกรรมการอุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๔ ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน รศ.โกสุม สายใจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายอานนท์ ลิมสุวรรณ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9)
สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง”

คณะกรรมการอุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยทั้งที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามี
เนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บข้อมูลการวิจัย
ของ นายอานนท์ ลิมสุวรรณ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คณบดี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ที่ ทม 1504 / 3936

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๗ กันยายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณรณฤทธิ์ ธนโกเศศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายอานนท์ ลิ้มสุวรรณ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย. ร.9) ของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ” คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสัมภาษณ์ ดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การเก็บข้อมูลของนายอานนท์ ลิ้มสุวรรณ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ในสื่ออื่น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3936

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๗ กันยายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.อัจฉรา สืบสินธุ์สกุลไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายอานนท์ ลิ้มสุวรรณ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย. ร.9) ของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ” คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสัมภาษณ์ ดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การเก็บข้อมูลของนายอานนท์ ลิ้มสุวรรณ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งไปใช้รองรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

โทร. 327-1199, 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร 3269040

อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษา สจล. 3692

ที่ ทม 1504/ 3936

วันที่ ๗ กันยายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์สุรศักดิ์ กังขาว

ด้วย นายอานนท์ ลิ่มสุวรรณ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย. ร.9) ของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ” คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ เครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสัมภาระนี้ ดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อย เพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูล ของนายอานนท์ ลิ่มสุวรรณ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบบททดสอบเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอบคุณ เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

ที่ ทม 1504 / 3936

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๗ กันยายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณยอดเยี่ยม เทพรานนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายอานนท์ ลิ้มสุวรรณ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย. ร.9) ของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ” คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสัมภาษณ์ ดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การเก็บข้อมูลของนายอานนท์ ลิ้มสุวรรณ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

เอกสารที่ 1199, 737-3000 ต่อ 3692 รับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า โทรสาร 32690400 ลิขสิทธิ์ห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษา สจล. 3692

ที่ ทม 1504/

3936

วันที่ ๗ กันยายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ณรงค์ พิมสาร

ด้วย นายอานนท์ ลิ่มสุวรรณ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย.ร.9) ของอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง ” คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ เครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสัณยาณ คั้งที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อย เพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูล ของนายอานนท์ ลิ่มสุวรรณ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบบททดสอบเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอบคุณ เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

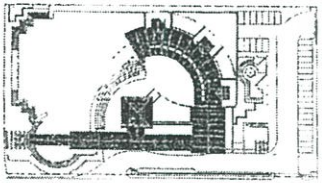

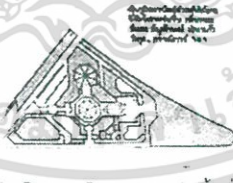

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

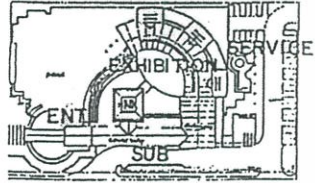

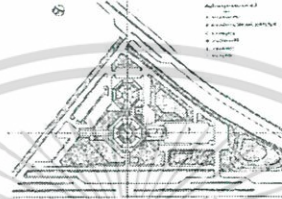

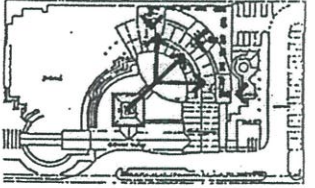
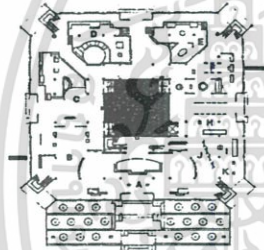
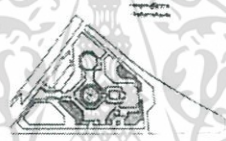

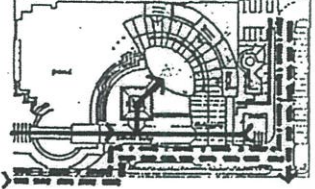
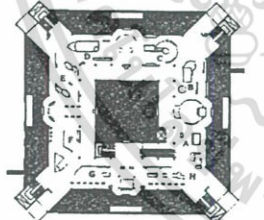

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

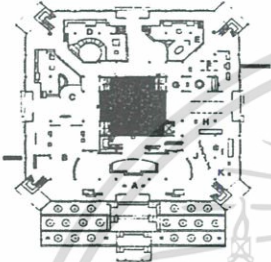
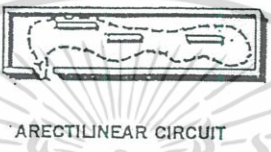
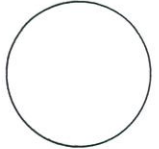
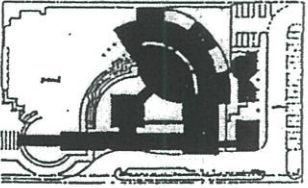
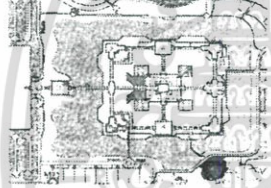
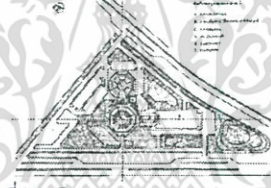

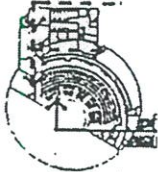
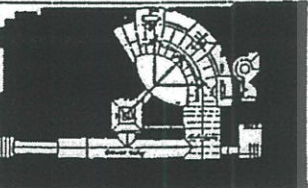

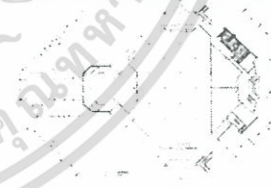
การวิเคราะห์ด้านองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

องค์ประกอบ	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อยุธยา 	พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระ เกียรติฯ 	อนุสรณ์สถานแห่งชาติ 	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระ เกียรติฯ 	หอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9) 	โครงการจัดตั้ง ศูนย์ศึกษา ประวัติศาสตร์ กรุง รัตนโกสินทร์
สถาปนิกผู้ออกแบบ	ดร.อภิชาติ วงศ์แก้ว และกลุ่มสถาปนิกบริษัท ไทยกรุ๊ป จำกัด	นายธานี แก้วตึปลาด ฝ่ายสถาปัตยกรรม สำนักออกแบบฯ กรม ชลประทาน	ศ. เรืองศักดิ์ กันตະบุตร และคณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร	นายชัยโรจน์ เจนธำรง และคณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.ศิลปากร	มล. ตริตศุภยุทธ เทวกุล บริษัท ไมเบลล์ จำกัด	-
พื้นที่โครงการ	1.8 ไร่	500 ไร่	38 ไร่ 1 งาน 97 ตารางวา	15 ไร่ 1 งาน	45 ไร่ (รวมทั้งหมด 500 ไร่)	10.3 ไร่
ปีที่สร้างแล้วเสร็จ	พ.ศ. 2533	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2534	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2530	-
1.) ที่ตั้งโครงการ	ถ.โรจนะ เกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา	กม.46-48 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ. คลองหลวง จ.ปทุมธานี	บริเวณสามเหลี่ยมตอนเมือง อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี	ม.ศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ จ.นครปฐม	สุขุมวิท 103 แขวงหนองบอน เขต ประเวศ กรุงเทพฯ	ตรงข้ามป้อมพระสุเมรุ บางลำพู กรุงเทพฯ
2.) องค์ประกอบอาคาร	- ส่วนนิทรรศการ - ส่วนเอนกประสงค์ - ห้องสมุด - ส่วนบริการ - ส่วนสำนักงาน - จอดรถ	- ส่วนนิทรรศการ - ส่วนเอนกประสงค์ - ห้องสมุด - ส่วนบริการ - ส่วนสำนักงาน - จอดรถ	- ส่วนนิทรรศการ - ส่วนเอนกประสงค์ - ส่วนบริการ - หอประชุม/ บรรยาย - จอดรถ	- ส่วนนิทรรศการ - ส่วนเอนกประสงค์ - ห้องสมุด - หอประชุม/ บรรยาย - ส่วนสำนักงาน - จอดรถ	- ส่วนนิทรรศการ/ หอนิทรรศน์ - ส่วนเอนกประสงค์ - ส่วนบริการ	- ส่วนนิทรรศการ - ส่วนเอนกประสงค์ - ห้องสมุด - หอประชุม/ บรรยาย - ส่วนสำนักงาน - จอดรถ
3.) การจัดวาง กลุ่ม อาคาร	 จัดวางอาคารรวมกันเป็นกลุ่มอาคารเดียว ซ้อน กันเป็นชั้น	 จัดวางอาคารแบบแยกเป็นหลังเล็กๆ อยู่ใน บริเวณเดียวกัน สามารถเดินเชื่อมต่อกันด้วย หลังคาเดินรอบ	 จัดกลุ่มเป็นแบบเป็นหลายหลังในพื้นที่ เดียวกัน ที่มีลานขนาดใหญ่สามารถเดิน ได้รอบตัวอาคาร	 จัดกลุ่มเป็นแบบเป็นหลังเดียวที่มีหลังคาปก คลุมอยู่และสามารถเดินได้รอบตัวอาคารเรือน ไม้ที่อยู่รอบๆ	 จัดกลุ่มเป็นแบบเป็นหลังเดียวที่มี หลังคาปกคลุมอยู่และสามารถเดินได้ รอบตัวอาคาร	นำลักษณะของการจัด วางอาคารแบบเป็น กลุ่มอาคารเดียว แล้ว จัดFunction ภายใน เป็น ZONE เพื่อความ ชัดเจนและเหมาะสม

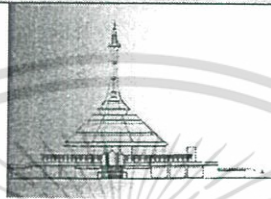

องค์ประกอบ	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	อนุสรณ์สถานแห่งชาติ	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ	หอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
4.)การจัดวาง ZONEING	 <p>วางแบบซ้อนกันในแนวตั้ง ให้เกิดการซ้อนกันในพื้นที่เดียวกัน</p>	 <p>กระจายตัวออกเป็นอาคารหลังเล็กๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน</p>	 <p>กระจาย ZONE ออกเป็นอาคารประกอบ โดยใช้แนวแกน (AXIT) เป็นตัวเชื่อม</p>	 <p>ใช้โดงใหญ่ เป็นตัวกระจาย ZONE ออกไป ชายและขวา</p>	 <p>ใช้ทางเดินโดยรอบ เป็นตัวกระจาย ZONE ออกไป เป็นแบบวงกลม</p>	<p>นำการกระจาย ZONE ในรูปของแนวแกน และการวางซ้อนกัน มาใช้ เพราะเนื้อหาของโครงการมีไม่มากนัก อีกทั้งยังสามารถใช้พื้นที่ได้มากขึ้นด้วย</p>
5.) การสัญจรภายใน	 <p>มี Hall เป็นตัวกระจายออกไปสู่ส่วนต่างๆ (แบบรูปพัด)</p>	 <p>มีอาคารหลังใหญ่เป็นแกนกลาง</p>	 <p>ใช้แนวแกน AXIT เป็นโดงตรงกลางแล้วกระจายออกสู่อาคารเล็กในแนวเดียวกันแบบต่อเนื่อง</p>	 <p>มีอาคารหลังใหญ่เป็นแกนกลาง แล้วใช้โดงเป็นจุดเชื่อมต่อภายใน</p>	<p>จัดวางพื้นที่แบบ วงกลม (Circle zone) เพื่อให้สามารถเดินได้โดยรอบอาคาร และมี Function ทุกอย่างอยู่ตรงกึ่งกลางอาคารใช้พื้นที่ว่างแบบระเบียบหรือพาโล เป็นตัวเชื่อมโยง</p>	<p>ใช้ Hall เข้ามาช่วยในการกระจายพื้นที่ ออกไปตาม Function ส่วนต่างๆ แล้ววนไปตามโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด</p>
6.) การสัญจรภายนอก	 <p>มีการแบ่งส่วนของทางเข้าหลัก และส่วน Service ที่เด่นชัด ไม่ปะปนกัน</p>	 <p>มีการแบ่งส่วนของทางเข้าหลัก และส่วน Service ที่เด่นชัด สามารถเดินทางเชื่อมต่อกันได้โดยรอบอาคาร</p>	 <p>มีการแบ่งส่วนของทางเข้าหลัก และส่วน Service ที่เด่นชัด สามารถเดินทางเชื่อมต่อกันได้โดยรอบอาคาร</p>	 <p>มีทางเข้าและออกแบบ ทางเดียว ในรูปแบบทรง 8 เหลี่ยม และส่วน Service ที่เด่นชัดที่อยู่ด้านหลังอาคารหลัก</p>	 <p>มีทางเข้าและออกแบบ 4 ทาง ในรูปแบบวงกลมและส่วน Service ที่เด่นชัด</p>	<p>มีการแยกทางเข้า - ออกโครงการอย่างชัดเจน เน้นโดงทางเข้าหลักให้ใหญ่ขึ้น (เพื่อเห็นได้ชัด) และแยกส่วน Service ออกไปอยู่ด้านหลังอาคาร</p>

องค์ประกอบ	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	อนุสรณ์สถานแห่งชาติ	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ	หอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
7.) ระบบการจัดแสดงงาน	 <p>FAN SHAPE</p> <p>ใช้รูปแบบของ การกระจายออกไปตามห้องแสดงต่างๆ คล้ายรูปพัด(Fan Shape)</p>	 <p>RECTILINEAR CIRCUIT</p> <p>การกระจายออกไปตามห้องแสดงต่างๆ คล้ายรูปพัด(A rectilinear circuit)</p> <p>การกระจายออกไปจากแกนกลาง (Center)</p>	 <p>TWISTING CIRCUIT</p>	 <p>ใช้รูปแบบของ การกระจายแบบวงกลมที่มีห้องแสดงอยู่ตรงกลางและเดินได้โดยรอบ (Circle Shape)</p>		
8.)ที่ว่างภายใน	 <p>พื้นที่หลักเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนนิทรรศการถาวร (60%) นิทรรศการหมุนเวียน (10%) นอกนั้นเป็นพื้นที่ส่วนอื่นๆ 	 <p>พื้นที่หลักเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนนิทรรศการถาวร (40%) - นิทรรศการหมุนเวียน (20%) - นิทรรศการชั่วคราว (10%) 	 <p>พื้นที่หลักเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนนิทรรศการถาวร (60%) - หอประชุม (30%) - บริการ (10%) 	 <p>พื้นที่หลักเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนนิทรรศการถาวร (40%) - หอประชุม (60%) 	 <p>พื้นที่หลักเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนนิทรรศการถาวร (90%) - บริการ (10%) 	<p>พื้นที่หลักเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนนิทรรศการถาวร (40%) - นิทรรศการหมุนเวียน (10%) - นิทรรศการชั่วคราว (10%) - ห้องสมุดและสำนักวิทยบริการ (30%)
9.) ที่ว่างภายนอก	 <ul style="list-style-type: none"> - ลานเอนกประสงค์ (20%) - พื้นที่สีเขียว(ต้นไม้) (50%) - พื้นที่ สระน้ำ (30 %) 	 <ul style="list-style-type: none"> - ลานเอนกประสงค์ (20%) - พื้นที่สีเขียว(ต้นไม้) (30%) - พื้นที่ สระน้ำ (50 %) 	 <ul style="list-style-type: none"> - ลานเอนกประสงค์ (40%) - พื้นที่สีเขียว(ต้นไม้) (40%) - พื้นที่ สระน้ำ 20 % 	 <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่สีเขียว(ต้นไม้) (40%) - พื้นที่ สระน้ำ (40 %) - ลานเอนกประสงค์ (20%) 	<p>พื้นที่หลักเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลานเอนกประสงค์ (10%) - พื้นที่สีเขียว(ต้นไม้) (40%) - พื้นที่ สระน้ำ (50 %) 	<p>ต้องการพื้นที่หลักเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลานเอนกประสงค์ (40%) - พื้นที่สีเขียว(ต้นไม้) (30%) - พื้นที่ สระน้ำ (10 %)

องค์ประกอบ	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	อนุสรณ์สถานแห่งชาติ	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ	หอรัชมงคล (สวนหลวง ร.9)	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์
10.) รูปทรงอาคาร	 ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ (ไม่ทาสี)หลังคาจั่วคอนกรีต หลังคากระเบื้อง(สีเทา)	 ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ (ทาสีเหลือง) หลังคากระเบื้อง(สีเหลืองทอง)	 ผนังก่ออิฐไม่ฉาบปูน (ไม่ทาสี) หลังคากระเบื้อง(สีเหลืองทอง)	 ผนังก่ออิฐโชว์แนว (ไม่ทาสี) หลังคากระเบื้อง(สีเทา)	 ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ (ทาสีขาว) หลังคากระเบื้อง(สีเหลืองทอง) มณฑป	
11.) ผู้ใช้อาคาร	ประมาณ 800 คน / วัน	ประมาณ 2200 คน / วัน	ประมาณ 1500 คน / วัน	ประมาณ 1000 คน / วัน	ประมาณ 700 คน / วัน	ประมาณ 860 คน / วัน
12.) จอctrองรับได้	- รถยนต์ 80 คัน (กลางแจ้ง) - รถบัส 4 คัน - รถอื่น 12 คัน (รวม 96 คัน)	- รถยนต์ 200 คัน(กลางแจ้ง) - รถบัส 20 คัน - รถอื่น 30 คัน (รวม 250 คัน)	- รถยนต์ 52 คัน(กลางแจ้ง) - รถบัส 4 คัน - รถอื่น 20 คัน (รวม 76 คัน)	- รถยนต์ 70 คัน(กลางแจ้ง) - รถบัส 8 คัน - รถอื่น 30 คัน (รวม 108 คัน)	- รถยนต์ 300 คัน(กลางแจ้ง) - รถบัส 40 คัน - รถอื่น 60 คัน (รวม 400 คัน)	- รถยนต์ 200 คัน - รถบัส 20 คัน (รวม 250 คัน)
13.) แนวความคิดในการออกแบบ	- การนำลักษณะของเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบโครงการ - การเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมกับอาคาร	- การประยุกต์รูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบโครงการ - แบ่งfunction ของกิจกรรมภายในโดยจัดอาคารมาเป็นที่นั่งกำหนด - การเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมกับอาคาร	- การนำลักษณะของเอกลักษณ์ไทยมาใช้ในการออกแบบโครงการ โดยอิงความเป็นป้อมปราการแบบทหาร - นำแนวแกน (AXIT) มาใช้กับการจัดวางผังอาคาร - การเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมกับอาคาร	- การลดขนาดของหลังคามายช่วยให้ไม่ให้อาคารดูใหญ่มากนัก - นำเอกลักษณ์ของชุมชนมาผสมผสานกับการออกแบบ - การเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมกับอาคาร	- การนำเอกลักษณ์ของรูปทรงสถาปัตยกรรม มาใช้เป็นแนวทางหลัก - การสื่อความหมายแบบด้วยสัญลักษณ์ของกษัตริย์ที่เด่นชัด - การเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมผสานกับอาคาร	การนำลักษณะไทยที่เป็นเอกลักษณ์เข้ามาช่วยในการออกแบบให้อาคารที่ก่อสร้างด้วยวัสดุสมัยใหม่ แต่ยังคงความเป็นสถาปัตยกรรมไทยอย่างผสมผสานและสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย
14.) ข้อดี - ข้อเสีย	ข้อดี - มีพื้นที่กว้างขวาง และใหญ่ - Function ค่อนข้างสมบูรณ์ ข้อเสีย - การจัดแสดงบางจุดยังขาดความต่อเนื่อง เพราะอาคารไม่เชื่อมพื้นที่กัน - ที่ว่าง(ในอาคาร)มากเกินไป	ข้อดี - มีพื้นที่กว้างขวาง และใหญ่ทำให้ออกแบบง่าย - ผู้เข้าชม สามารถเลือกเดินได้ ข้อเสีย - การจัดแสดงบางจุดยังขาดความต่อเนื่อง เพราะอาคารไม่เชื่อมพื้นที่กัน - ที่ว่าง(นอกอาคาร)มากเกินไป	ข้อดี - ใช้แนวแกนมาเป็นรูปแบบของการออกแบบ - ใช้สื่อในการนำเสนอที่หลากหลาย ข้อเสีย - การจัดแสดงบางจุดยังขาดความต่อเนื่อง เพราะอาคารไม่เชื่อมพื้นที่กัน - scale อาคารที่ใหญ่มาก	ข้อดี - อาคารอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม - Function ค่อนข้างสมบูรณ์ ข้อเสีย - ขาดความต่อเนื่อง เพราะอาคารไม่เชื่อมพื้นที่กัน - ไม่มีพื้นที่สำหรับโถงมากนัก ทำให้การกระจายตัวทำได้ยาก	ข้อดี - มีพื้นที่อาคารเป็นทรงกลมสามารถเดินได้รอบ - พื้นที่ใช้สอยเหมาะสม ข้อเสีย - ที่ว่าง(ในอาคาร)มากเกินไป - อาคารไม่ใหญ่นัก	

อาคารตัวอย่างที่ศึกษา

อาคารพิพิธภัณฑ์ที่มีการออกแบบทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

ประวัติโดยย่อ	ลักษณะอาคาร	แนวความคิดหลักของการจัดแสดง
<p>จัดตั้งขึ้นตามโครงการที่นักวิชาการไทยและนักวิชาการญี่ปุ่นปรับขยายมาจากข้อเสนอเดิมของสมาคมไทย-ญี่ปุ่นและจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเคยเสนอปรับปรุงบริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้านญี่ปุ่นให้จัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านญี่ปุ่น มาเป็นการเสนอให้จัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสถาบันวิจัยและพิพิธภัณฑ์สถานเกี่ยวกับราชอาณาจักรอยุธยาโดยรวม และได้รับงบประมาณช่วยเหลือแบบให้เปล่าจากรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นเงิน ๙๙๙ ล้านบาท เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในพระบรมราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๖๐ พรรษา และเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่มีตราพระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับราชอาณาจักรไทยได้สถาปนาขึ้นนานมาครบ ๑๐๐ ปี</p>	<p>แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนอาคารหลัก ตั้งอยู่ที่ถนนโรจนะ ใกล้กับสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นอาคาร ๒ ชั้น มีห้องจัดแสดงพิพิธภัณฑ์อยู่ชั้นบน และ อีกส่วนคือส่วนอาคารผนวก ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเรียนในบริเวณหมู่บ้านญี่ปุ่น</p>	<p>พิพิธภัณฑ์ของศูนย์แห่งนี้มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากพิพิธภัณฑ์อื่นคือ การพยายามสร้างภาพชีวิต สังคม วัฒนธรรมในอดีตให้กลับมามีชีวิตขึ้นใหม่ด้วยข้อมูลการวิจัย (Researched based Reconstruction) โดยการนำเทคโนโลยีของการจัดพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่มาใช้จัดแสดงนิทรรศการซึ่งจะทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจชีวิตในอดีตได้ง่าย การจัดแสดงมีทั้งสิ้น ๕ หัวข้อ คือ อยุธยาในฐานะราชธานี อยุธยาในฐานะเมืองท่า อยุธยาในฐานะของศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองและการปกครอง ความสัมพันธ์ของอยุธยากับนานาชาติและชีวิตชาวบ้านไทยสมัยก่อน</p>

อนุสรณ์สถานแห่งชาติ

ประวัติโดยย่อ	ลักษณะอาคาร	แนวความคิดหลักของการจัดแสดง
<p>เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ผู้เสียสละชีวิตเพื่อประเทศไทย และจารึกนามผู้กล้าหาญ เหล่านี้ไว้ให้สถิตถาวรสืบไป</p> <p>๒. เพื่อเป็นสถานที่แสดงประวัติวีรกรรม และเหตุการณ์รบครั้งสำคัญต่าง ๆ</p> <p>๓. เพื่อเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนให้ประชาชนได้ตระหนักถึงภัยที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต อันเป็นผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์</p> <p>๔. เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป</p>	<p>มีลักษณะคล้ายป้อมค่ายหรือบรรณของไทยสมัยโบราณ ประกอบด้วยอาคาร ๓ หลังคือ</p> <p>๑ อาคารประกอบพิธี ๑ ใช้เป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนา ลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียว หลังคาทรงไทย ภายในเป็นห้องโถงขนาดใหญ่สำหรับจัดพิธี ด้านหน้าอาคารเป็นลานประกอบ พิธี ใช้สำหรับวางพวงมาลาในโอกาสสำคัญ ๆ</p> <p>๒ อาคารประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหาร ๑ เป็นอาคารแปดเหลี่ยม มี ๕ ชั้น สำหรับจัดแสดงหุ่นจำลองเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์และหุ่นแสดงเครื่องแบบ เครื่อง หมายยศ</p> <p>๓ อาคารภาพปริทัศน์ ๑ เป็นอาคารแปดเหลี่ยม ฝาผนังภายในโค้งเป็นวงกลม ฉาบภาพจิตรกรรมฝาผนังเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ผู้เข้าชมภายในอาคารสามารถ มองเห็นภาพเขียนได้โดยรอบ</p>	<p>ส่วนพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง เป็นพื้นที่จังหวัดแสดงวัตถุพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งขนาดใหญ่ ประกอบด้วย</p> <p>๒.๑ รถสะเทินน้ำสะเทินบก (LVT)</p> <p>๒.๒ รถถังแบบ ๘๓ (Light tank Type ๙๕ HA - GO)</p> <p>๒.๓ เครื่องบิน บ.จฝ.๑๓ (T - 28 D)</p> <p>๒.๔ เรือยนต์เร็วตรวจการลำน้ำ (เรือ นปช.)</p> <p>๒.๕ เฮลิคอปเตอร์แบบ ๑๓</p> <p>๒.๖ รถถังเบาแบบ ๗๗</p> <p>๒.๗ ปืนใหญ่ภูเขาแบบ ๖๓</p> <p>๒.๘ ปืนใหญ่เบากระสุนวิถีโค้ง ๑๐๕ มิลลิเมตร โบฟอร์ส</p> <p>อัตรารจ</p> <p>๒.๙ สะพานเครื่องหนุนมัน</p>

หอรัชมงคล

ประวัติโดยย่อ	ลักษณะอาคาร
<p>เป็นสัญลักษณ์ของสวนหลวง ร.๙ ซึ่งออกแบบโดย ม.ล.ตรีทศยุทธ เทวกุล อาคารนี้สามารถสื่อความหมายให้ระลึกถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ</p>	<p>- ลักษณะของอาคารเป็นรูปโค้ง มีเหลี่ยม ๙ เหลี่ยม ๓ ชั้น มีรัศมี ๖๐ หมายถึง พระชนมายุ ๖๐ ปี เสาคอดรับ ๙ เหลี่ยม รอบอาคารสูง ๕ เมตร หมายถึง พระชนมายุ ๕ รอบ และเสาถอยนี้ทำให้ตัวอาคารแลดูเบา ลอยต้ง เหมือนสิ่งที่จะต้องเทิดทูนรักษาไว้</p> <p>- หลังคาลักษณะโค้ง ๙ ครีบ ไปรวมกัน ณ จุดยอด เป็นสัญลักษณ์แห่งการร่วมแรงร่วมใจของปวงชนชาวไทย มุงหลังคาด้วยกระเบื้องดินเผาสีเหลือง ซึ่งเป็นสีประจำวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายในอาคารจัดเป็นตู้แสดงสิ่งของเครื่องใช้ส่วนพระองค์ และเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ ๙ ตู้ ซึ่งหมายถึงลำดับรัชกาล และความกว้างของตู้ ๕ เมตร หมายถึง พระชนมพรรษา ๕ รอบ</p>

อาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ประวัติโดยย่อ	ลักษณะอาคาร
<p>พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ จัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื่องจากในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปี พ.ศ. 2539 และทรงได้รับการยกย่องเป็น "กษัตริย์เกษตร" เพื่อเผยแพร่พระเกียรติคุณ พระอัจฉริยภาพ และพระราชกรณียกิจด้านการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ ให้เป็นสถานที่แสดงเรื่องราวการเกษตรไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและความสัมพันธ์ของพระมหากษัตริย์ไทยกับการเกษตร ตลอดจนเป็นศูนย์รวมความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ตลอดจนเป็นศูนย์รวมความรู้ เกี่ยวกับการเกษตร ทั้งภาครัฐและเอกชน</p>	<p>ตัวสถาปัตยกรรม เป็นหมู่อาคารจำนวน 9 หลัง ซึ่งมีที่มาจากรัชกาลไทยในปัจจุบัน คือรัชการที่ 9 นั้นเองหลังคาสีเหลืองทอง อันเป็นสีประจำวันพระราชสมภพ ซึ่งตรงกับวันจันทร์ และสีเขียวในหลังคาส่วนที่เชื่อมต่อตัวอาคาร หมายถึงความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตร รูปทรงหลังคาเป็นทรงปั้นหย่า แสดงเอกลักษณ์ของชาติไทย</p> <p>หมู่อาคารทั้งเก้าหลังประกอบด้วย อาคารหลัก คือ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่ตรงกึ่งกลางผนังบริเวณเป็นอาคารขนาดใหญ่ ความสูงสามชั้น ชั้นแรกประกอบด้วยส่วนจัดแสดงกิจกรรมด้านชลประทานแมลงและการอารักขาพืช พืชพรรณ และบริเวณพักผ่อน ชั้นสองเป็นส่วนแสดงกิจกรรมศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และห้องสมุด ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมและให้บริการหนังสือเอกสาร ข้อมูล ตลอดจนสื่อต่าง ๆ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า ด้านการเกษตร และชั้นที่สาม เป็นส่วนแสดงกิจกรรมการแสดงผล และกิจกรรมใหม่ไทย</p> <p>ถัดออกมาจากอาคารเฉลิมพระเกียรติ จะเป็นหมู่อาคารย่อยที่ล้อมรอบ ซึ่งประกอบด้วยอาคารจัดแสดงได้แก่ อาคารการประมง แสดงเรื่องราวกิจการประมงน้ำเค็ม น้ำจืด และระบบนิเวศวิทยาใต้น้ำ อาคารระบบนิเวศ แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเต่าทะเล การเลี้ยงหอยแบบต่าง ๆ ระบบนิเวศป่าชายเลน การทำนาถ้ำแบบปิด สัตว์เศรษฐกิจที่น่าสนใจ เช่น จะเข้ ตะพาบน้ำ หมู่บ้านชาวประมง รวมถึงผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ผลิตภายในประเทศไทย อาคารการปศุสัตว์ แสดงข้อมูลและหุ่นจำลอง เกี่ยวกับพันธุ์สัตว์ และวิวัฒนาการด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ การจัดการเลี้ยงดู โรคและการป้องกันรักษา สัตว์เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ตลอดจนประเพณีเกี่ยวกับสัตว์ ที่มีความสัมพันธ์กับสังคมเกษตรไทย ทั้ง 4 ภาค เช่น การชนวัว ชนไก่ การใช้ควายไถนา</p> <p>อาคารทรัพยากรป่าไม้ แสดงภาพจำลองป่าชนิดต่าง ๆ สภาพถ้ำ สัตว์ป่า อุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้า เครื่องมือในการทำไม้ การทำป่าไม้ในอดีต ชีวิตประวัติ ของสืบ นาคะเสถียร และการอนุรักษ์สัตว์ป่าข้อมูลแนะนำอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย และอาคารพัฒนาที่ดิน แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตสภาพลักษณะใต้ดิน ตัวอย่างดินทั้งสี่ภูมิภาค อุปกรณ์การสำรวจดิน การปฏิรูปที่ดิน สหกรณ์ตามทฤษฎีใหม่</p> <p>นอกเหนือจากอาคารจัดแสดงแล้ว ในหมู่อาคารย่อยจะมีอาคารบริการ คือ อาคารอำนวยการซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์อำนวยการพิพิธภัณฑ์ฯ และร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ศูนย์อาหาร ตั้งอยู่บริเวณริมทะเลสาบ และ อาคารประชุมสัมมนา สำหรับจัดการประชุมสัมมนาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ภายในบริเวณโครงการนอกตัวอาคาร มีการสร้างบรรยากาศให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่จัดแสดงเช่น การจำลองสภาพป่าสภาพชุมชนการเกษตร แปลงนาสาธิต และเรือนไทยสี่ภาค เป็นต้น</p>

พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบ ของงานสถาปัตยกรรม

อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ลำดับสถาปัตยกรรม

- รัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ. 2325 – 2352 รวม 28 ปี)
- รัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. 2352 – 2367 รวม 15 ปี)
- รัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2367 – 2394 รวม 27 ปี)
- รัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2394 – 2411 รวม 17 ปี)
- รัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411 – 2453 รวม 42 ปี)
- รัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453 – 2468 รวม 15 ปี)
- รัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2468 – 2477 รวม 9 ปี)
- รัชกาลที่ 8 พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2477 – 2489 รวม 12 ปี)
- รัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพล (พ.ศ. 2489 – ปัจจุบัน)

คณะผู้วิจัย

- ดร. วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร
- กอบกุล อินทรวิจิตร
- ดร. สันติ ฉันทวิลาสวงศ์
- วีระ อินพันทัง

2536

สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

รัชกาลที่ 1

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ. 2325 – 2352 รวม 28 ปี)

บรรยากาศในรัชกาลนี้คงเป็นเรื่องสงคราม มีการทำศึกใหญ่กับพม่าถึง 4 ครั้ง แม้ว่าการทำสงครามนั้นจะไม่ใช้การทำศึกเพื่อผู้ชาติเช่นรัชกาลก่อน แต่ก็ เป็นศึกเพื่อป้องกันรักษาชาติเอาไว้ ในการสร้างขวัญ และกำลังใจของหมู่ชนชาวไทย สิ่งที่น่าสนใจคือ การขยายระบอบเมืองแล้วตั้งขึ้นเป็นศาลาไว้ใช้ถือนิย บุษบก ส่วนการรวมคนไทยไว้ให้เป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้น จนเป็นอู่สร้างพระบรมมหาราชวังขึ้นเป็นหลักฐานของ การก่อสร้าง เมื่อปรากฏว่าบริเวณที่อยู่ของชุมชนจีนถูก เลิกให้เป็นพระราชฐาน พระอารามศรีอยุธยาจึงได้นำ ชาวจีนย้ายลงไปทางใต้และแควสามะหัง อันเป็นเขต ปลายน้ำที่อยุธยา

โดยที่ได้กำหนดว่าจะสืบทอดแบบแผนอันดีงาม คล้ายเดิมต่อไป รูปแบบของผังพระบรมมหาราชวัง และพระมหาราชมณฑลจึงต้องให้ถือเอาแบบอย่างแห่ง กรุงศรีอยุธยาสมัยบ้านเมืองดีเป็นแนวปฏิบัติ ผังของ พระบรมมหาราชวังของทั้งสองสมัยนี้แม้จะต่างกันแต่ ก็มีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน โดยวางหน้าวังให้หันไปสูทิศ เหนือ และมีแนวกำแพงวังเบื้องซ้ายอยู่ใกล้กับ พระที่นั่ง อมรินทร์ภิรมย์มหาปราสาทมีต้นแบบมาจากพระที่นั่ง สรรเพชญ์ปราสาท เมื่อเกิดฝนตกที่ผ่าและเพลิงไหม้ ในปี พ.ศ. 2332 แล้ว จึงได้สร้างพระที่นั่งดุสิตมหา- ปราสาทขึ้นแทน อันมีพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์

ของกรุงเก่าเป็นต้นแบบ พระวิหารของวัดสุทัศนเทพ- วราราม (2.2) ที่จะสร้างขึ้นใหม่ก็กำหนดให้ถ่ายแบบจาก วิหารพระมงคลบพิตร (ระดังเดิม) ที่อยู่อยุธยาเช่นเดียวกัน สิ่งก่อสร้างที่สำคัญอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในรัชกาลนี้ยัง ได้แก่ พระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) เสาชิงช้า และโบสถ์พราหมณ์ วัดพระแก้ว หอพระ- มณฑลธรรม มณฑลพระพุทธรูปที่สระบุรี เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีกรปฏิสังขรณ์วัดสลัก (วัดมหาธาตุ) วัดโพธิ์หรือโพธาราม (วัดพระเชตุพน) ส่วนวัดสระแก ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดสระเกศ”

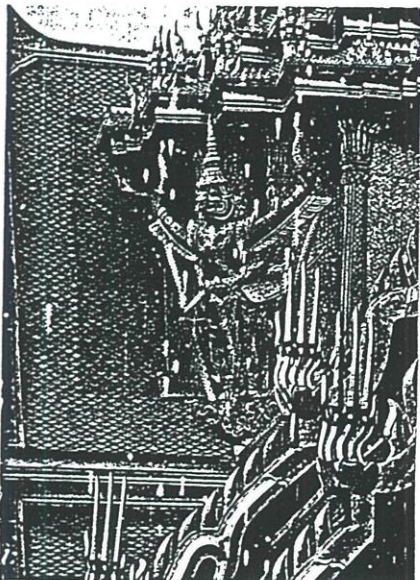
เมื่อบ้านเมืองยังต้องทำศึกสงคราม การสร้างป้อม และกำแพงเมืองจึงยังเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น โดยได้ สร้างขึ้นทั้งตามแนวด่านธรรมชาติและทั้งตามคลอง ที่ขุดเสริมขึ้นใหม่ เช่น คลองรอบกรุง (คลองบางลำภู และคลองโอ่งอ่าง) คลองหลอดทั้งสองสาย และคลอง มหานาค เป็นต้น ถ้าคลองต่าง ๆ ยังใช้เป็นสายสัญจร หลักและเพื่อชักน้ำเข้าไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภคภายใน กำแพงเมืองอีกด้วย

ช่างฝีมือที่ได้ขาดและมักเป็นช่างเก่าจากสมัย อยุธยาตอนปลายและธนบุรี งานช่างส่วนใหญ่มีฝีมือ หยิบไม่ประณีต เพราะบ้านเมืองอยู่ในภาวะสงคราม วัสดุก่อสร้างสำคัญคงเป็นไม้และอิฐ โดยที่มีการขนย้าย อิฐจากกรุงเก่ามาใช้ในงานก่อสร้างเป็นจำนวนมาก

พระบรมมหาราชวังสมัยรัชกาลที่ 1

สมัยรัชกาลที่ 1

ดังได้กล่าวตั้งแต่ต้นแล้วว่า การสถาปนาพระบรมมหา- ราชวังนั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้ยึดถือแบบแผนพระราชวังหลวงของกรุงศรีอยุธยา เป็นหลัก ฉะนั้นในการสร้างพระมหาปราสาทและพระราชมณฑลและอาคารอื่น ๆ ในพระบรมมหาราชวังสมัยรัชกาล ที่ 1 จึงยังคงยึดถือรูปแบบและวิธีการตามแบบอยุธยา เช่น การสร้างพระที่นั่งอมรินทร์ภิรมย์มหาปราสาทให้มีขนาดสูงใหญ่ เท่าพระที่นั่งศรีสรรเพชญ์ปราสาท หรือพระที่นั่งดุสิตมหา- ปราสาทให้มีขนาดสูงใหญ่เท่าพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ หรืออาคาร ที่มีขนาดเล็กงมก็ได้แก่ต่าง ๆ ในเขตพระราชฐานชั้น ในก็สร้างขึ้นในรูปแบบของ เรือนหมู่ ซึ่งเป็นแบบเรือนไทย สำหรับคนตึกากลางโดยทั่วไป เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอู ่างทั้งหลายก็ยังเป็นฝีมือช่างที่สืบทอดมาจากอยุธยาตอน ปลาย และสมัยนั้นการศึกษาศิลปะจากพม่ายังไม่สงบ ฉะนั้น การก่อสร้างจึงยังไม่ประณีตเท่าที่ควรและยังไม่มีอิทธิพลของ ศิลปะชาติอื่นเข้ามาเจือปน รูปแบบของสถาปัตยกรรมในยุค นี้จึงเป็นแบบไทยประเพณีที่มีอิทธิพลสืบเนื่องจากสมัยกรุง ศรีอยุธยา

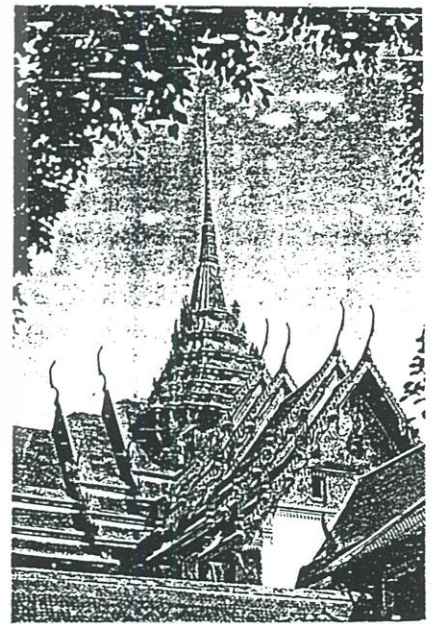

พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทในสมัยรัชกาลที่ 1

พระบรมมหาราชวังสมัยรัชกาลที่ 1

สมัยรัชกาลที่ 1

อาคารที่สำคัญในพระบรมมหาราชวัง คืออาคารก่ออิฐ ราบปูน แต่โครงสร้างหลังคายังคงเป็นโครงไม้และมุงด้วย วัสดุที่คงทนถาวร เช่น แผ่นดินบุก หรือกระเบื้องดินเผา นอก จากนั้นอาคารบางหลังยังมีเครื่องยอดประดับบนหลังคาอีก ชั้นหนึ่งที่สำคัญถึงความสำคัญของอาคารนั้นแตกต่างไปจาก อาคารโดยทั่วไป อาคารมีเครื่องยอดเหล่านี้มักจะเป็นอาคาร แบบจัตุรมุข โดยส่วนที่มุมต่าง ๆ มุมบรรจบกันตรงกลาง จะ ประดับด้วยเครื่องยอด ซึ่งในรัชกาลนี้มักจะเป็นเครื่องยอด ที่ทำด้วยไม้ตั้งบนหลังคาโครงไม้อีกชั้นหนึ่งเรียกว่า เครื่อง ยอด “ทรงมณฑปจอมแห” มีการปิดทองประดับกระจกที่ เครื่องยอดทั้งหมดนี้ ตัวอย่างสำคัญได้แก่พระที่นั่งดุสิตมหา- ปราสาทซึ่งเป็นพระที่นั่งที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ประกอบพระ- ราชพิธีที่สำคัญต่าง ๆ ของชาติ นอกจากนั้นเครื่องยอดทรง มณฑปจอมแหดังกล่าวนี้ ยังใช้ประดับหลังคาอาคารที่สำคัญ ทางศาสนา เช่น พระมณฑปที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และ ยังมีการนำเครื่องยอดทรงมณฑปจอมแหไปเป็นแบบอย่างการ สร้างซุ้มประตูพระบรมมหาราชวังอีกด้วย

พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

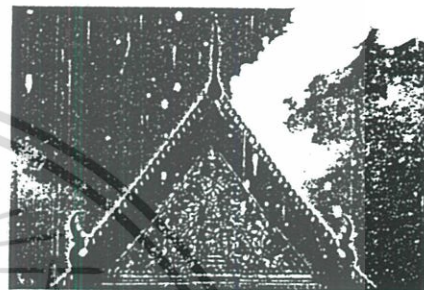

หน้าบัน

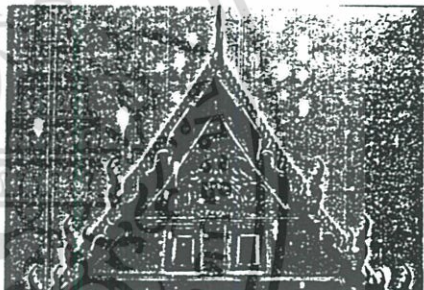
สมัยรัชกาลที่ ๑

โครงสร้างหลังคาที่สร้างขึ้นในรัชกาลนี้เป็นโครงสร้างไม้ และหน้าบันก็เป็นโครงไม้ด้วยการตกแต่งหน้าบันมีการวาง โครงเป็นกระหนกช่อหางโต ปลายกระหนกเป็นเทพนมหรือ ปรุราชสีห์ คชสีห์ สืบทอดจากสมัยอยุธยาตอนปลาย ลาย เหล่านี้ทำด้วยไม้แกะสลักนูนและมักจะมีวงรักปิดทอง ส่วนที่ เป็นพื้นมักจะมีประดับด้วยกระเจียวเกลียวสี ซึ่งส่วนใหญ่จะมี กะใช้สีน้ำเงินเข้ม หน้าบันจะมีความสำคัญของอาคาร ถ้าอาคาร นั้นพระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาและมีความสำคัญสูงมักจะทำ เป็นรูปนารายณ์ทรงครุฑลอยตัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนางลง รักปิดทอง แต่ส่วนเปลือยรายละเอียดจะมีการประดับ กระเจียวเกลียวสีตามรายละเอียดนั้น ตัวอย่างของหน้าบันนี้ ได้แก่ หน้าบันของพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท หน้าบันของ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นต้น

นอกเหนือไปจากรูปพระนารายณ์ทรงครุฑแล้ว ยังปรากฏ ว่ามีการใช้สัญลักษณ์อย่างอื่นแทน อาทิ ทำเป็นรูปเทวดา ประจักษ์ประชันบนพระแท่น เช่น หน้าบันพระที่นั่งจักรพรรดิ พิฆานซึ่งเป็นพระวิมานที่บรรทม การมอวิธีการประดับที่ว่ามี เช่นเดียวกับการประดับรูปพระนารายณ์ทรงครุฑดังกล่าว มาแล้ว

หน้าบันรูปเทวดาประจักษ์ประชันบนพระแท่น ที่พระที่นั่งจักรพรรดิพิฆาน สมัยรัชกาลที่ ๑

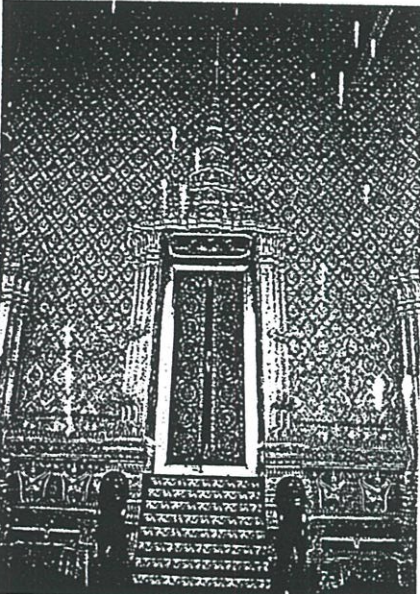
หน้าบันเทวดาประจักษ์ประชันบนพระแท่น ที่พระที่นั่งจักรพรรดิพิฆาน สมัยรัชกาลที่ ๑

การตกแต่งผนัง สมัยรัชกาลที่ ๑

อาคารในพระบรมมหาราชวังจะมีการตกแต่งผนังภายนอกเฉพาะอาคารศาสนาที่สำคัญเป็นส่วนใหญ่ เช่น ที่ผนัง ภายนอกพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ซึ่งตามประวัติ กล่าวไว้ว่ามีการเขียนลายรดน้ำเป็นลายกระหนกเครือพุ่มข้าว บินต์ดอกใน ส่วนอาคารที่เป็นพระมหาปราสาทและพระราชมณเฑียรจะเป็นผนังฉาบปูนทาสีขาว ไม่มีการเขียนลายใด ๆ ทั้งสิ้น

ผนังภายในอาคารทางศาสนามีการเขียนจิตรกรรมฝาผนังเรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น เรื่องพระพุทธรูปประวัติและ ภาพเทพชุมนุมภายในพระอุโบสถ เขียนภาพเทพชุมนุมภายใน หอพระมณฑปธรรมในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม นอกจาก นั้นยังมีการเขียนภาพเรื่องราวเกี่ยวกับตามผนังพระระเบียง โดยรอบ ซึ่งนับเป็นจิตรกรรมชั้นเยี่ยมของพระบรมมหาราชวัง ส่วนที่พระที่นั่งที่เป็นท้องพระโรงพระราชพิธี เช่นพระ ที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ไม่สามารถสืบได้แน่ชัดว่ามีมีการเขียนฝา ผนังเป็นลวดลายแบบใด ส่วนพระที่นั่งอื่นเป็นที่ประทับเช่น พระที่นั่งจักรพรรดิพิฆาน หรือพระที่นั่งพิฆานรัตยา เป็นผนัง ฉาบปูนทาสีขาวไม่มีการเขียนลายใด ๆ บนผนัง

บานพระทวารอ่าวพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ด้านนอกประตูชั้นนอก หน้าบันรัชกาลที่ ๑

บานพระทวารประตูชั้นนอกในอาคารทางศาสนาในสมัยรัชกาลที่ ๑

ชั้นพระทวาร ชั้นพระบัญชา และชั้นประตู หน้าต่าง

ชั้นพระทวาร ชั้นพระบัญชา และชั้นประตูหน้าต่างเป็น เครื่องเอกถึงความสำคัญอย่างหนึ่งของอาคาร เช่น อาคารที่สำคัญจะใช้ชั้นพระทวาร พระบัญชา และ/หรือประตูหน้าต่าง แบบหนึ่ง อาคารที่สำคัญรองลงมาจะใช้อีกแบบหนึ่ง และอาคาร ที่ไม่สำคัญ ไม่มีชั้นเหล่านี้

สมัยรัชกาลที่ ๑

อาคารที่สำคัญในรัชกาลนี้จะก่อสร้างเป็นโครงก่ออิฐ ฉาบปูน ดังนั้นการตกแต่งชั้นพระทวาร พระบัญชาซึ่งเป็นลาย ปูนเป็น แบ่งได้เป็น ๒ รูปแบบคือ ชั้นทรงมณฑปจอมแห และ ชั้นทรงบันแถลงนาคสามเศียร ๒ ชั้น

ชั้นทรงมณฑปจอมแห มักใช้กับอาคารที่เป็นพระมหา ปราสาท เช่น พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท และพระที่นั่งมณฑป ปราสาท หรือ เป็นอาคารที่สำคัญทางศาสนา เช่น พระอุโบสถ และพระมณฑป นอกนั้นอาจใช้เฉพาะการเน้นทางเข้า เช่น ชั้นพระทวารทางเข้าหอพระมณฑปธรรมในวัดพระศรีรัตน ศาสดาราม เป็นต้น

ชั้นทรงบันแถลงนาคสามเศียร ๒ ชั้น มักจะใช้กับอาคาร ทิวไปที่มีใช้พระมหาปราสาท อาจจะเป็นพระมณฑปธรรม ที่ประทับหรือพระวิมานที่บรรทม เช่น ที่พระที่นั่งจักรพรรดิ พิฆาน พระที่นั่งพิฆานรัตยา หรือที่อาคารทางศาสนา เช่น ที่ หอพระมณฑปธรรมในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ยกเว้น พระทวารทางเข้าซึ่งเป็นชั้นทรงมณฑปจอมแห

วัสดุก่อสร้างและวิธีการก่อสร้าง

สมัยรัชกาลที่ ๑

ในสมัยนี้เป็นสมัยที่เริ่มมีการก่อสร้างขึ้นในพระบรม มหาราชวังเป็นครั้งแรก อาคารโดยทั่วไปจะเป็นอาคารไม้ ยกเว้น อาคารที่สำคัญเท่านั้นที่ก่อสร้างด้วยงานก่ออิฐถือปูน อาคาร เหล่านี้ได้แก่ อาคารทางศาสนา เช่น พระอุโบสถวัดพระศรี รัตนศาสดาราม หอพระมณฑปธรรม และอาคารที่ประทับ และท้องพระโรงเสด็จออกอาราธนาหรือประกอบพระราช พิธีต่าง ๆ อาคารเหล่านี้ได้แก่ หมู่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท และหมู่พระที่นั่งจักรพรรดิพิฆาน ส่วนอาคารอื่น ๆ ที่นอก เหนือจากนี้ไม่ว่าจะเป็นศาลาลูกขุนใน หรือตึกต่าง ๆ ใน เขตพระราชฐานชั้นในล้วนก่อสร้างด้วยโครงไม้และมีฝาเป็น ไม้ทั้งสิ้น

ชั้นทรงบันแถลงนาคสามเศียร ๒ ชั้น มักจะใช้กับอาคาร ทิวไปที่มีใช้พระมณฑปธรรม ที่ประทับ หรือพระวิมานที่บรรทม หรืออาคารทางศาสนา ในสมัยรัชกาลที่ ๑

เนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างอาคารสำคัญในพระบรมมหาราชวัง จึงมีอาคารที่มีเครื่องยอดหลังคาตามแบบสถาปัตยกรรมไทยประเพณี

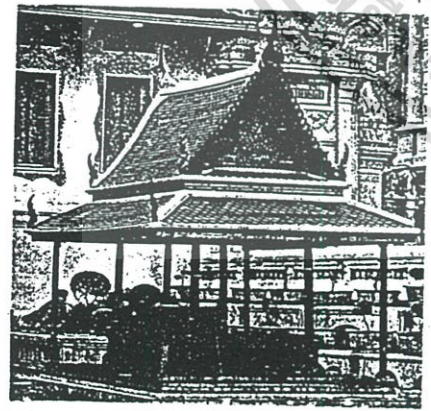
รัชกาลที่ 2

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. 2352 - 2367 รวม 15 ปี)

งานศิลปกรรมหลากหลายในรัชกาลนี้ ก่อประับองค์พระเจ้ายุวราชรังษีที่พระทัยในจวนกรมคดี ศิลปะและโดยที่พระองค์ได้ทรงร่วมในงานก่อสร้างหลายชิ้น เช่น ได้ทรงแสดงฝีมือพระหัตถ์วาดลวดลายบนผืนผาของศาลาโถงพระที่นั่งสนามจันทร์ (2.4) และได้รับสลักบานประตูไม้ของพระวิหารวัดสุทัศน์ เป็นต้น งานช่างแขนงต่าง ๆ จึงได้เริ่มต้นขึ้น ผนวกกับความระริ่งในการกำหนดแบบอย่างของครั้งกรุงเก่ามาจัดตั้งแต่รัชกาลก่อนได้จึงส่งแล้ว ช่วงนี้เองจึงถือให้เกิดความพยายามในการแสวงหารูปแบบเฉพาะของตนเองในสมัยรัตนโกสินทร์ขึ้น

ด้านการศึกษา มีการส่งคณะทูตไปยังกรุงจีนถึงสองครั้ง รัชกาลนี้เมืองอาคารแบบจีนจึงเริ่มมีปรากฏให้เห็นกันอีก เช่น การสร้างเก๋งนารายณ์ในพระบรมมหาราชวัง เป็นต้น ส่วนชาติตะวันตกก็มีอังกฤษและอเมริกาเป็นอาทิ ก็ได้เข้ามาทำสัมพันธไมตรี ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุคก่อตัวของอิทธิพลอย่างเทศ อันจะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นลำดับต่อไป

สิ่งก่อสร้างสำคัญชิ้นเดียวในรัชกาลนี้ที่คงกล่าวถึงคือ "สวนขวา" พระราชดำริที่จะสร้างสวนขวานี้ แต่เดิมก็เพียงแต่จะรวบรวมผู้มีฝีมือช่างไม้ช่างปูน ช่างสลัก ช่างเขียน ให้มาประกวดประชันความสามารถกัน แต่ถ้าพิจารณาตามผลที่เกิดขึ้นแล้ว มิใช่แค่จะเกิดประโยชน์ในแง่ทำนุบำรุงพวกช่างเท่านั้น แต่ได้เกิดประโยชน์เป็นผลทางใจแก่บุคคลหลายประเภท และทั้งยังเป็นที่เชิดชูประเทศไทยในด้านศิลปะและวัฒนธรรมอีกด้วย สวนขวา (สวนศิลาอันในปัจจุบัน) เป็นการสร้างอุทิศ เสนอแบบธรรมชาติอันสวยงามขึ้นในพระบรมมหาราชวัง กล่าวกันว่ามีความงามเป็นอย่างยิ่ง เป็นสระน้ำขนาดใหญ่กว้าง 48 วา ยาว 64 วา (บางแห่งว่า 66 วา) พื้นสระเป็นปูนกันขอบสระขึ้นมาด้วยอิฐก่อ ทำทอระบายน้ำให้เกิดการไหลเวียน น้ำจึงใสสะอาดอยู่เสมอ ภายในสระมีเกาะเรียงเป็นระยะขนาดเกาะใหญ่พอที่จะสร้างเก๋งได้หนึ่งถึงสองเกาะ มีภูเขาอิฐก่อรูปไว้พร้อมดอกไม้ประดับงามจับตา ปัจจุบันนี้สวนขวานี้ไม่มีร่องรอยเหลืออยู่เลย เพราะถูกตัดแปลงและมีอาคารอื่น ๆ สร้างขึ้นแทนที่⁴

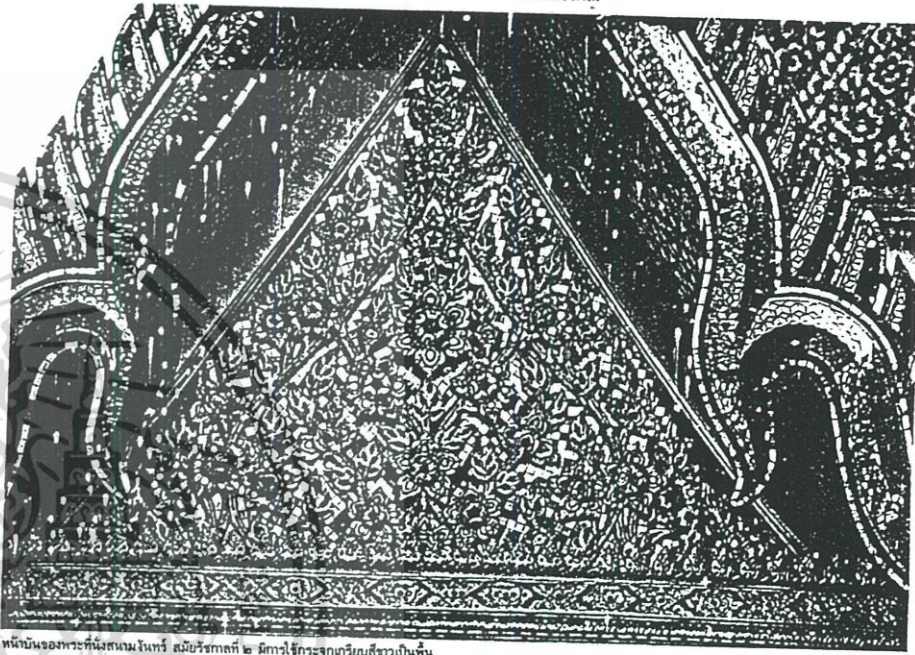
รูป/ ศาลาโถงพระที่นั่งสนามจันทร์

ศิลปกรรมแบบจีนและแบบฝรั่ง

สมัยรัชกาลที่ ๒

ในรัชกาลนี้ประเทศเริ่มห่างจากศึกสงคราม เป็นยุคฟื้นฟูศิลปกรรม การช่าง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้โปรดเกล้าฯ ให้ทะนุบำรุงและสนับสนุนการช่างเป็นการใหญ่ อีกทั้งมีพระราชอุปนิสัยสนพระทัยในการช่างด้วยพระองค์เอง จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างสวนขวาเป็นพระราชอุทยานทั้งงดงามยิ่งในพระบรมมหาราชวัง ในรัชสมัยนี้การติดต่อค้าขายกับเมืองจีนได้มีขึ้นแล้ว โดยมีพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์เป็นองค์สำคัญ การติดต่อกับจีนเป็นเหตุให้เริ่มมีอิทธิพลของศิลปะจีนเข้ามาปรากฏในการสร้างอาคารในพระบรมมหาราชวัง เช่น ที่มุขกระสันระหว่างหอพระอุดมเศียรและพระที่นั่งไพศาลทักษิณซึ่งสร้างเป็นแบบจีน เริ่มมีการใช้คำว่า "เก๋ง" ซึ่งเป็นภาษาจีน ดังจะเห็นได้ว่ามี "เก๋ง" จำนวนมากในสวนขวา นอกจากนั้นสถาปัตยกรรมแบบจีนที่สมบูรณ์แบบได้เริ่มปรากฏในพระบรมมหาราชวัง เช่นที่เก๋งนารายณ์ซึ่งยังปรากฏอยู่ตราบจนทุกวันนี้

ในขณะเดียวกันนั้นอิทธิพลของศิลปะแบบตะวันตกหรือเรียกกันเป็นสามัญว่าฝรั่งได้เริ่มเข้ามามีบทบาทโดยการนำเข้ามาของพวกมิชชันนารี ดังจะเห็นได้ว่ามีอาคารที่เรียกว่าตึกฝรั่งในสวนขวาลายหลัง แต่ไม่ปรากฏรูปแบบว่าเป็นเช่นใด เพราะอาคารต่าง ๆ ได้ถูกรื้อถอนไปหมดในรัชกาลที่ ๓

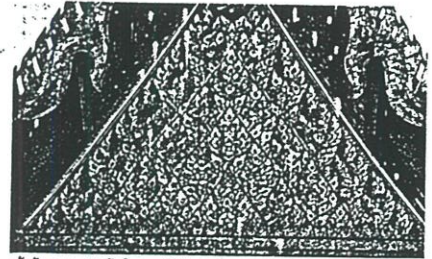
หน้าบันของพระที่นั่งสนามจันทร์ สมัยรัชกาลที่ ๒ มีการใช้กระเบื้องกรวยสี่ขาเป็นพื้น

สมัยรัชกาลที่ ๒

การตกแต่งหน้าบันยังคงดำเนินไปมาอย่างรัชกาลที่แล้ว แต่ได้มีการกำหนดให้ลายกระหนกมีความละเอียดมากขึ้นและสิ่งสำคัญที่สุดคือ ได้เริ่มนำเอาเส้นสามเหลี่ยมเสี้ยวเข้ามาใช้ร่วมกับเส้นสามเหลี่ยมของหน้าจั่วมาประกอบลาย และได้มีการเพิ่มการใช้กระเบื้องกรวยสี่ขา คือสีขาวขึ้นม่ออีกสีหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากหน้าบันของพระที่นั่งสนามจันทร์

อนึ่ง ในรัชกาลนี้ได้เริ่มมีการใช้ลายดอกพุดตานซึ่งเป็นอิทธิพลศิลปะจีนมาสอดแทรกในลายกระหนกบ้างเป็นบางแห่ง ดังจะเห็นได้จากหน้าบันของหอพระสุลาลัยพิมาน และพระที่นั่งสนามจันทร์ ในพระราชฐานชั้นกลาง

ส่วนหน้าบันของอาคารและสิ่งก่อสร้างทั้งใหญ่และเล็กจะตกแต่งตามศิลปะจีน กล่าวคือ มีการเขียนภาพสิ่งลงบนผิวแบนหรือมีการปั้นปูนลงบนผิวแบน แล้วจึงเขียนภาพตามคติและศิลปะจีนไว้ และกรรมวิธีนี้ได้สืบทอดลงมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ เช่นที่สุ่มประตูกงเข้าสวนขวาหรือสวนศิลาอันในปัจจุบัน หรือที่มุขกระสันหอพระอุดมเศียรและหอพระสุลาลัยพิมาน เป็นต้น

หน้าบันหอพระสุลาลัยพิมาน สมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นลายกระหนกสอดแทรกลายดอกพุดตาน

หน้าบันหอพระน้อย ตกแต่งปูนปั้นและเขียนสีตามศิลปะจีน

ศิลปะแบบจีนและฝรั่ง

สมัยรัชกาลที่ ๓

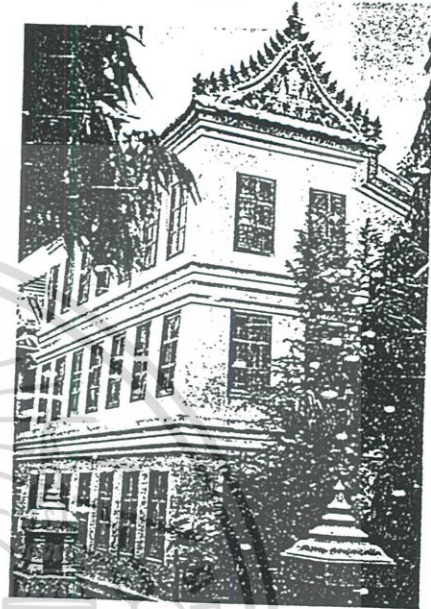
ประเทศไทยมีการค้าขายติดต่อกับจีนเป็นการใหญ่ มีทั้งสาขาของหลวงและของพ่อค้า จึงมีการนำศิลปะวัตถุของจีนเข้ามาในรูปของอับเฉาเรือ เช่นรูปจำลองหินเป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการส่งกระเบื้องแบบที่ใช้ในเมืองจีนมาประดับพระอาราม ตลอดจนรับรูปแบบของการก่อสร้างมาใช้ เช่น การเปลี่ยนอาคารในเขตพระราชฐานชั้นในเป็นก่ออิฐถือปูนทั้งหมด เปลี่ยนรูปทรงหลังคาแบบไทยแบบมีชราจาประดับด้วยไม้ป่านลมเป็นก่ออิฐฉาบปูนไม่มีชราเป็นต้น อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงนี้ยังเป็นแบบที่ผสมผสานกับความเป็นอยู่แบบไทยซึ่งเห็นได้จากคำหนักต่าง ๆ ในเขตพระราชฐานชั้นในยังคงอาศัยรูปแบบของเรือนหมู่เป็นหลัก แต่เปลี่ยนวัสดุก่อสร้างและโครงสร้างบางอย่างเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลฝรั่งปรากฏในรัชกาลนี้บ้าง เช่น โปรดเกล้าฯ ให้สร้างซุ้มประตูแบบฝรั่งที่ประตูสุนทรวิภา แต่อิทธิพลของศิลปะอย่างฝรั่งไม่รุนแรงเท่าอิทธิพลของศิลปะชาติอื่น

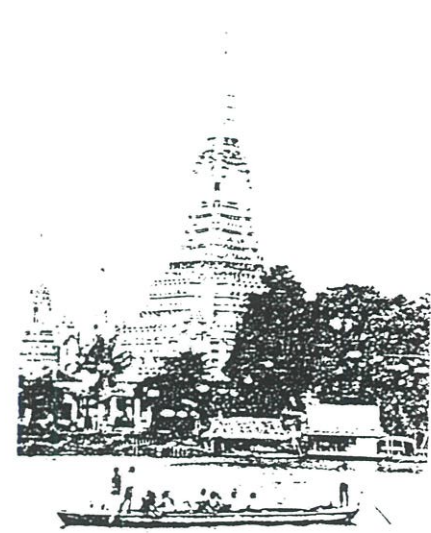
พระบรมมหาราชวัง

กรมวิจิตรก่อสร้างเริ่มเปลี่ยนแปลง โดยเหตุที่อาคารไม้ที่ได้ก่อสร้างมาแต่ครั้งสมัยรัชกาลที่ ๑ เริ่มผุพัง ดังนั้นอาคารที่โครงสร้างเป็นไม้จึงได้เปลี่ยนเป็นโครงสร้างก่ออิฐถือปูน โดยกำหนดให้ก่ออิฐนั้นจะทำหน้าที่รับน้ำหนัก อาคารที่มีโครงสร้างเป็นไม้ เช่น ศาลาลูกขุนใน ตลอดจนพระตำหนักต่าง ๆ ในเขตพระราชฐานชั้นในเปลี่ยนเป็นอิฐ ซึ่งมีโครงสร้างเป็นงานก่ออิฐถือปูนทั้งสิ้น

อนึ่ง ในสมัยนี้ได้มีการค้าขายกับจีน งานก่อสร้างได้ใช้ช่างปูนชาวจีนเข้ามาช่วยเป็นจำนวนมาก และเป็นสมัยที่วัสดุตกแต่งจากเมืองจีนได้เข้ามาสู่เมืองไทยเป็นอันมาก วัสดุเหล่านี้ได้แก่ กระเบื้องปูเคลือบแบบจีน เครื่องกระเบื้องเคลือบสีในรูปลักษณะต่าง ๆ แบบจีน เช่น กระเบื้องเคลือบที่ใช้ในเมืองจีนและกระเบื้องที่เขียนลายส่งไปให้จีนทำส่งเข้ามาประดับอาคารที่สำคัญ อีกทั้งงานจำลองหินทำเป็นรูปต่าง ๆ แบบจีน

รูป พระปรางค์วัดราชบูรณะ

รูป พระปรางค์วัดราชบูรณะ

รัชกาลที่ 3

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2367 - 2394 รวม 27 ปี)

พระบรมมหาราชวัง

สมัยรัชกาลที่ ๓

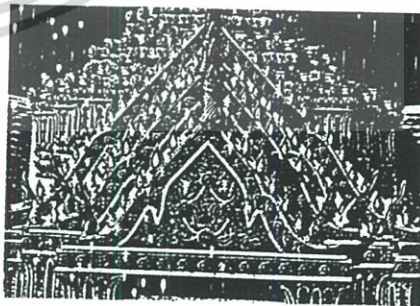
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพัฒนาการก่อสร้างในรูปแบบใหม่ โดยโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแปลงเป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูนทั้งหลังตั้งแต่ฐานถึงหลังคา และในส่วนเครื่องยอดก็ได้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเป็นเครื่องยอด "ทรงมงกุฎ" และมีการนำชิ้นกระเบื้องเคลือบสีต่าง ๆ ขนาดเล็กมาประดับเป็นลวดลายไปไม้ดอกไม้ หรือนำเครื่องถ้วยชามเคลือบสีมาประดับเป็นดอกไม้และใช้ชิ้นกระเบื้องเคลือบสีชิ้นเล็ก ๆ มาประดับเป็นใบและกิ่งก้าน ดังจะเห็นได้ที่พระเศวตภูคากรวิหารยอดในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าอาคารยังคงใช้โครงสร้างเป็นไม้ ก็ยังโปรดเกล้าฯ ให้ใช้รูปแบบสีหอคตามแบบรัชกาลที่ ๑ คือเป็นเครื่องยอดทรงมณฑปจอมแห แต่ลดขนาดเครื่องยอดลงมาเป็นเครื่องยอด ๕ ชั้น มีการปิดทองประดับกระจกที่เครื่องยอดนั้น เช่น ที่พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท

สมัยรัชกาลที่ ๓

เมื่อมีการนำโครงสร้างแบบก่ออิฐฉาบปูนมาใช้ทั้งอาคารตลอดถึงชั้นหลังคา รูปแบบของอาคารเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ส่วนหน้าจั่วกลายเป็นไม่มีชรา มีการลดหน้าจั่วด้วยงานก่ออิฐฉาบปูน ฉะนั้นเครื่องประดับหลังคาจึงเป็นงานปูนปั้นตามไปด้วย โดยมีเครื่องลี้ยงอย่างทั้งหมดประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีชิ้นเล็ก ๆ มาประกอบเข้าเป็นลวดลายไม้ ลักษณะเช่นนี้ปรากฏที่พระเศวตภูคากรวิหารยอด

แต่อย่างไรก็ดี ถ้าเป็นอาคารเดิมที่มีการบูรณะปฏิสังขรณ์ และมีเครื่องลี้ยงเป็นไม้ก็ยังคงใช้รูปแบบและวัสดุตามแบบของเดิมทุกประการ

สมัยรัชกาลที่ ๓

อาคารทางศาสนา มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการตกแต่งผนังหลายหลัง เช่น ที่พระอุโบสถและพระมณฑป มีการแก้ไขจากลายรดน้ำบนพื้นสีแดงมาเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ดอกไม้เป็นด้วยดินเผาสำหรับพระอุโบสถ ส่วนที่พระมณฑปเป็นลายเทพพนมหล่อด้วยดินกลึงรักปิดทองประดับกระจก นอกจากนี้ยังมีการส่งกระเบื้องเคลือบสีเขียนลายดอกไม้แบบจีนและภาพทิวทัศน์แบบจีนเข้ามาใช้ กระเบื้องเหล่านี้ได้นำมาประดับที่เชิงผนัง เเชิงเสา บัวชันทันได และที่กำแพงแก้วพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีอาคารบางหลังที่แต่เดิมเป็นโถงไม่มีฝาผนังและโปรดเกล้าฯ ให้ก่อฝาขึ้นเช่นที่พระที่นั่งดุสิตาภิรมย์ สันนิษฐานว่าคงจะมีการเขียนลายรดน้ำเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ขึ้นด้วยในรัชกาลนี้ ปัจจุบันเป็นพระที่นั่งมอังกษิเดชาติยังเหลืออยู่ที่มีการเขียนลายภาพนอกอาคาร

ส่วนฝาผนังภายใน จะเห็นอิทธิพลของศิลปะจีนที่ฝาผนังของหอพระธาตุมณฑป โดยเขียนเป็นรูปเครื่องบูชาแบบจีนที่ฝาผนังโดยรอบ นอกจากนี้คงจะเป็นการบูรณะให้เหมือนของเดิม เช่น การเขียนภาพเรื่องรามเกียรติ์ที่พระระเบียงโดยรอบขึ้นใหม่ทั้งหมด และเขียนภาพหัวเป็นทหารบาลแบบจีนที่บานประตูพระระเบียงทุกบาน

เครื่องยอด ๕ ชั้น ทรงมณฑปจอมแห วัดพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท สมัยรัชกาลที่ ๓

สมัยรัชกาลที่ ๔

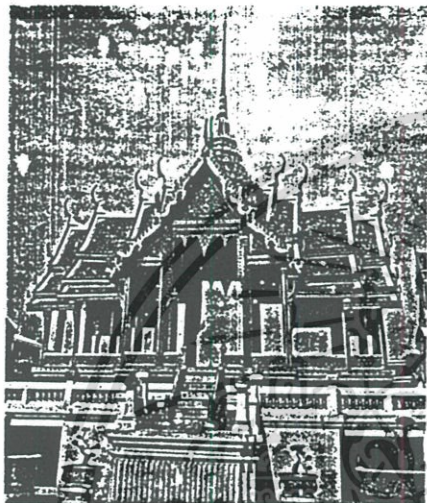
ในรัชกาลนี้ซุ้มพระทวาร และพระบัญชาแบ่งได้เป็น ๔ รูปแบบคือ ซุ้มทรงมณฑปจอมแห ซุ้มบันแถลงนาคสามเศียร ๒ ชั้น ซุ้มทรงมงกุฏ และซุ้มทรงอย่างเทศ

ซุ้มทรงมณฑปจอมแหยังคงใช้กับอาคารที่เป็นพระมหาปราสาท เช่นเดียวกับที่ได้ปฏิบัติติดต่อกันมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ซุ้มในลักษณะนี้ปรากฏที่พระที่นั่งมหาราชปราสาท และหอพระพุทธรัตนสถานในสวนศิवालีย์

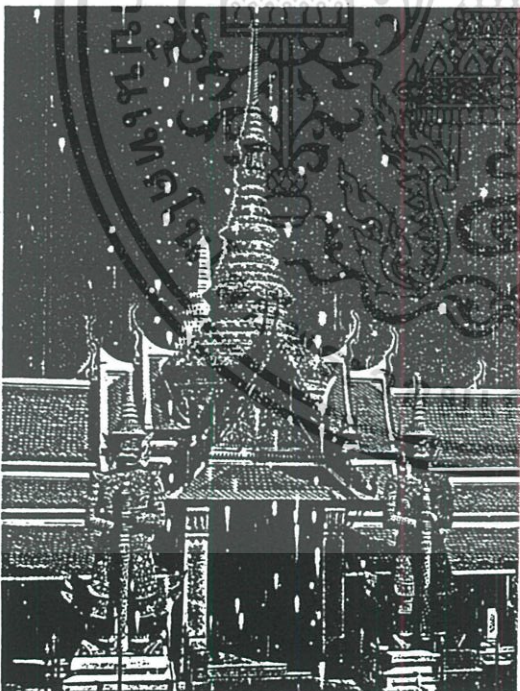
ซุ้มทรงบันแถลงนาคสามเศียร ๒ ชั้น ยังคงใช้กับอาคารสำคัญ แต่มีใช้พระมหาปราสาท เช่น ซุ้ม พระทวารและพระบัญชาที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยฯ

ซุ้มทรงมงกุฏ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับซุ้มทรงมณฑปจอมแห แต่รูปร่างของเครื่องยอด และการทำรายละเอียดตกแต่งแตกต่างกันไป โดยเลียนรูปร่างของมงกุฏ ซุ้มทรงนี้มักจะใช้กับอาคารสำคัญเช่นเดียวกัน เช่น ที่พระพุทธปรารังปราสาทหรือ ปราสาทพระเทพบิดรในปัจจุบัน เป็นต้น

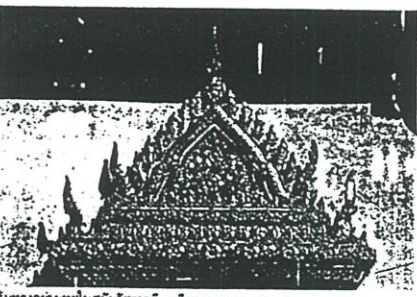
ซุ้มทรงอย่างเทศ ซึ่งมีรูปแบบสืบเนื่องมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๒ และอิทธิพลของศิลปะตะวันตกได้เพิ่มมากขึ้นในรัชกาลนี้ จะเห็นได้ที่รายละเอียดของซุ้มโดยที่แม้จะยังคงใช้ลายดอกพุดตานเป็นพื้น แต่ส่วนประกอบของดอก ใบ และก้าน จะมีลักษณะของลายแบบตะวันตกปรากฏอย่างชัดเจน เช่น ซุ้มพระบัญชาที่หอพระราชทานสุร และหอพระราชกรมานุสร ซึ่งทำเป็นลักษณะซุ้มทรงบันแถลงแต่มีการดัดแปลงส่วนของรายละเอียดทั้งหมด เช่น ซ้อทำเป็นลักษณะดอกไม้ ตัวลายนอกเป็นใบไม้ และหางหงส์เป็นดอกไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้รูปสัตว์ที่ทรงพลังในป่าหิมพานต์มาใช้ประกอบกับลายซุ้มอีกด้วย เช่น ที่สิทษัญชรธรรมฐานกระสันหอพระธาตุมณเฑียร มีรูปหัวสิงห์ที่ประกอบลายตอนมุมล่างทั้ง ๒ มุมให้เหมาะสมกับชื่อของสถานที่นั้นด้วย

เครื่องยอดทรงมณฑปจอมแห ที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยมหาปราสาท สมัยรัชกาลที่ ๔

ซุ้มประตูยอดทรงมงกุฏที่พระที่นั่ง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม สมัยรัชกาลที่ ๔

ซุ้มทรงอย่างเทศในสมัยรัชกาลที่ ๔ ที่หอพระราชทานสุร และหอพระธาตุมณเฑียร

สมัยรัชกาลที่ ๕

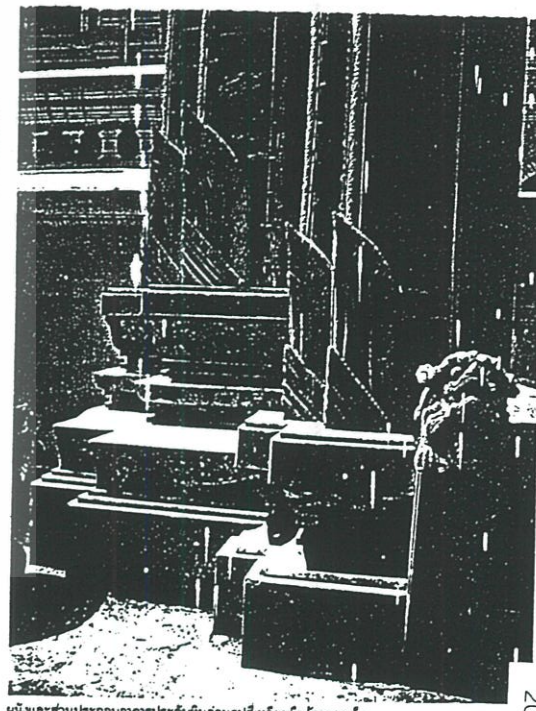
ในรัชกาลนี้หนึ่งภายนอกของอาคารที่สำคัญทางศาสนา ยังนิยมการตกแต่งเช่นรัชกาลก่อน แต่ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบ ีเขียนลายลงไปสีทำจากเมืองจีนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๓ เช่นที่พระพุทธปรารังปราสาทซุ้มประตูมณฑปและหอระฆัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการตกแต่งบัวฐานและเชิงเสาด้วยกระเบื้องเคลือบสีที่ผูกหลายแบบไทยแต่สั่งทำจากเมืองจีน เช่นที่พระพุทธปรารังปราสาทอีกด้วย อาคารที่สำคัญในพระพุทธศาสนาบางหลัง เช่นที่พระพุทธรูปรัตนสถานในสวนศิवालีย์ มีการประดับผนังด้วยหินอ่อนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดเล็กเรียงทางนอนทั้งอาคารตั้งแต่ฐานให้ที่ตลอดจนฐานปัทม์

ในรัชกาลนี้พระราชเจนิมเกี่ยวกับการตกแต่งผ่านนังภายในเริ่มเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยโปรดเกล้าฯ ให้เขียนภาพและบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ พระราชกรณียกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในอาคารต่างๆ หลายหลัง เช่น ที่หนึ่งภายในหอราชพงษาและหอราชกรมานุสร เขียนภาพและบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และพระราชกรณียกิจ ตลอดจนการสร้างวัดกุฎสถานต่างๆ เช่นการสร้างวัด จุดคลอง สร้างงาน เขียนภาพพิธีทางศาสนาหรือพระคันธารราษฎร์ เช่น พระราชพิธีพืชมงคล ศกษณ์ไม้กวาดพิธีเขียนภาพสุภภิมที่บันและพระอุโบสถและหอพระมณฑปเขียนภาพเกี่ยวกับประเพณีและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่บานที่ ๒ ข้างของสิทษัญชรธรรมฐานกระสันของหอพระธาตุมณเฑียร นอกจากนี้ยังมีการปั้นรูปแบบคนจริงไว้เช่น มีการปั้นเจ้าคุณประจตุตทินไว้ตรงใต้ฐานบุษบกมณฑปที่ตั้งอยู่กลางผนังด้านทิศใต้ของพระที่นั่งสุทธีมหาปราสาท หรือลายปั้นทหารยืนยกที่บานซุ้มประตูกำแพงแก้วพระที่นั่งสุทธีมหาปราสาท

กรมศิลปากร

สมัยรัชกาลที่ ๕

อิทธิพลของศิลปะจีนยังสืบเนื่องจากสมัยรัชกาลที่ ๓ เห็นได้จากการใช้รูปเขียนทางเป็นเทพยดารักษาพระทวารโดยการ ใช้ไม้แกะสลักหุ่นลงรัก ปิดทองติดที่บานประตูทางขึ้นฐานให้ที่ พระพุทธรูปปราสาทด้านทิศใต้ นอกจากนั้นยังมีการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนทางเงี้ยวหรือเหยียบสิงโตที่ผนังกับพระทวารพระอุโบสถที่เขียนขึ้นในรัชกาลที่ ๓ ให้เป็นลายปั้นลงรักปิดทอง ซึ่งเป็นการทำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่ในส่วนอาคารที่ไม่สำคัญ เช่น ซุ้มประตูกำแพงแก้วพระที่นั่งสุทธีมหาปราสาท ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นการใช้ไม้แกะสลักหุ่นเป็นรูปอาหารแต่งตัวตามแบบไทยติดที่บานประตูด้านนอกหรือซุ้มกำแพงแก้วพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน ที่บานด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตก แกะสลักไม้เป็นรูปเครื่องศตวรรษ

ผนังและส่วนประกอบอาคารประดับหินอ่อนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดเล็กรียงทากนอน ที่ซุ้มพระทวารเอวบัน ในสมัยรัชกาลที่ ๕

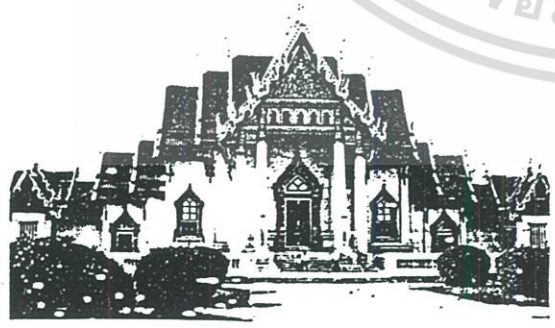

สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่เพียงแต่จะทรงเสด็จประพาสไปตามหัวเมืองต่าง ๆ อย่างกว้างขวางทั่วพระราชอาณาจักรเช่นเดียวกับรัชกาลก่อนเท่านั้น แต่ยังได้ทรงเสด็จประพาสต่างแดน เช่น สิงคโปร์ ขาว และประเทศต่าง ๆ ในยุโรปถึงสองครั้ง ซึ่งล้วนเป็นประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบ้านเมืองทั้งสิ้น

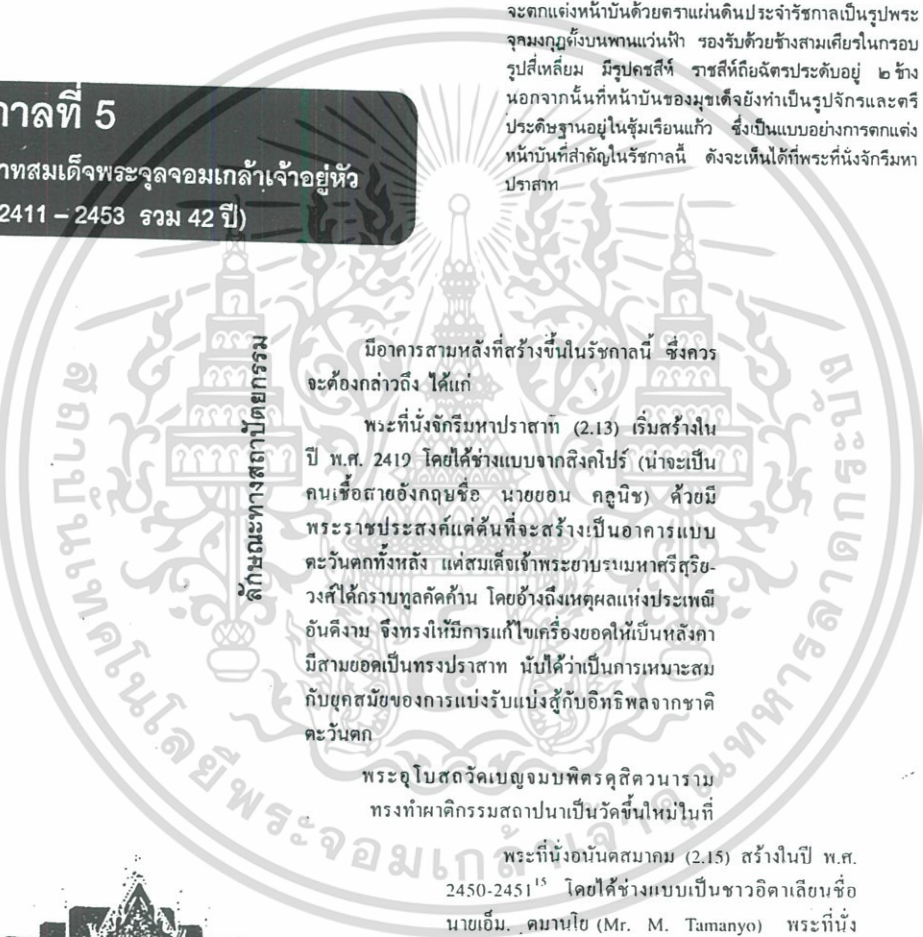
ทรงเปลี่ยนแปลงจารีตประเพณีเพิ่มเติมไปจากรัชกาลก่อน ที่สำคัญคือ ทรงประกาศเลิกประเพณีหมอบกราบเวลาเข้าเฝ้า และเริ่มหันมาใช้เก้าอี้และเครื่องเรือนต่าง ๆ ให้ดูศิวิไลซ์กว่าแต่ก่อน ทรงกำหนดให้แยกสถานที่ประกอบกิจการออกจากรั้วที่ประทับ ซึ่งเคยผนวกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอยู่ตามวังต่าง ๆ ทรงกำหนดนโยบายเลิกทาสอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งทำให้ขนาดของเรือนเจ้านายทั้งหลายมีแนวโน้มเล็กลงทีละเล็กละน้อย

ในด้านสาธารณูปการสมัยใหม่ ทรงว่าจ้างฝรั่งเข้ารับราชการตามกรมกองต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าของบ้านเมือง และเพื่อให้ข้าราชการไทยได้เรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่เพิ่มขึ้นด้วย งานสาธารณูปการต่าง ๆ ได้แก่ การไปรษณีย์ การโทรเลข การโทรศัพท์ การประปา การไฟฟ้า งานรักษาพยาบาล เริ่มมีกิจการโรงเรียนเด็ก โรงรับจำนำ และการธนาคาร เป็นต้น

งานราชการเองก็มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง เช่น การตั้งโรงเรียนหลวง กรมอุทกศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานโรงพยาบาล (ใหม่) โรงเรียนแผนที่ กรมทศน้ำ หอสมุดแห่งชาติ พระทรวงธรรมเนียม กระทรวงยุติธรรม (2.11) กรมไปรษณีย์ โรงพยาบาลวังหลัง (ศิริราช) โอสถศาลา เป็นต้น กิจการที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมาขึ้นนี้ย่อมต้องการอาคารสถานที่รองรับไว้ จึงได้ทรงใช้ทั้งที่เป็นวังของเจ้านายที่ว่างร้างลง และทั้งที่เป็นอาคารที่สร้างขึ้นใหม่ ในรัชกาลนี้มีการว่าจ้างงานช่างสถาปนิกและวิศวกรจากยุโรป เช่น นายช่างชาวอังกฤษ ชาวเยอรมัน และชาวอิตาลีเข้ามาออกแบบอาคารเป็นจำนวนมาก แต่ถึงอย่างไรก็ดี งานก่อสร้างส่วนใหญ่ยังคงต้องอาศัยช่างและแรงงานชาวจีนอย่างมาก เช่นเดียวกับรัชกาลที่แล้ว"

รัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411 – 2453 รวม 42 ปี)

มีอาคารสามหลังที่สร้างขึ้นในรัชกาลนี้ ซึ่งควรจะต้องกล่าวถึง ได้แก่

พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท (2.13) เริ่มสร้างในปี พ.ศ. 241๖ โดยได้ช่างแบบจากสิงคโปร์ (น่าจะเป็นคนเชื้อสายอังกฤษชื่อ นายยอน คลูนิช) ด้วยมีพระราชประสงค์แค่นั้นที่จะสร้างเป็นอาคารแบบตะวันตกทั้งหลัง แต่สมเด็จพระราชชายาบรมราชเทวีเสวยวงศ์ได้กราบทูลคัดค้าน โดยอ้างถึงเหตุผลแห่งประเพณีอันดีงาม จึงทรงให้มีการแก้ไขเครื่องยอดให้เป็นหลังคามีสายยอดเป็นทรงปราสาท นับได้ว่าเป็นการเหมาะสมกับยุคสมัยของการแบ่งรับแบ่งสู้กับอิทธิพลจากชาติตะวันตก

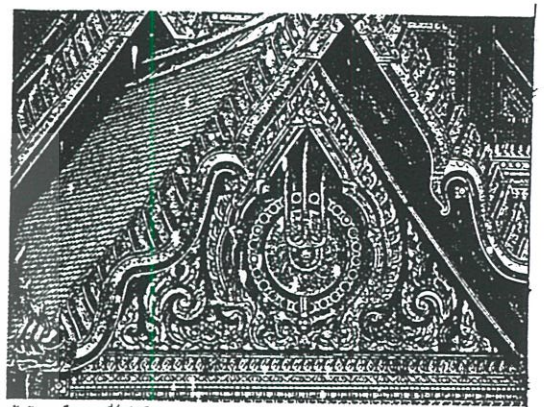
พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ทรงทำหาคีกรมสถาปนาเป็นวัดขึ้นใหม่ในปี

พระที่นั่งอนันตสมาคม (2.15) สร้างในปี พ.ศ. 2450-2451¹⁵ โดยได้ช่างแบบเป็นชาวอิตาลีชื่อ นายเอ็ม. ตามาโย (Mr. M. Tamanyo) พระที่นั่งองค์นี้เป็นอาคาร 2 ชั้นมียอดโดม 7 ยอด สร้างด้วยหินอ่อนจากอิตาลี หลังคาคอนกรีตบุด้วยทองแดง ภายในอาคารมีผนังและเสาหินอ่อนสลักลวดลายงดงามที่เพดานมีภาพจิตรกรรมปูนเปียกแสดงพระราชกรณียกิจสำคัญของสมัยรัตนโกสินทร์จนถึงรัชกาลที่ 6 ปี พ.ศ. 2459 ซึ่งเป็นปีที่ตัวอาคารสร้างเสร็จสมบูรณ์และมี

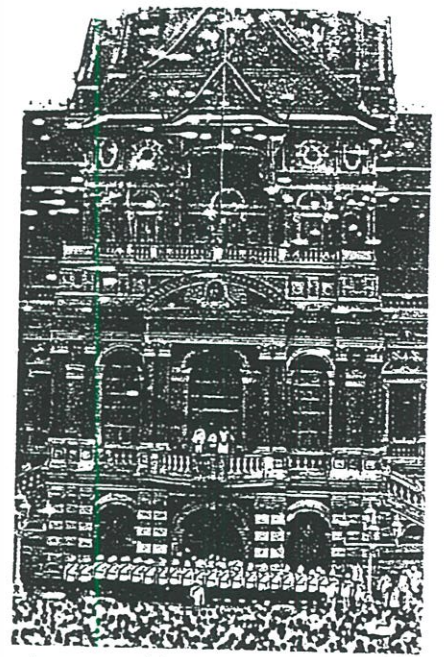
พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรฯ

สมัยรัชกาลที่ ๕

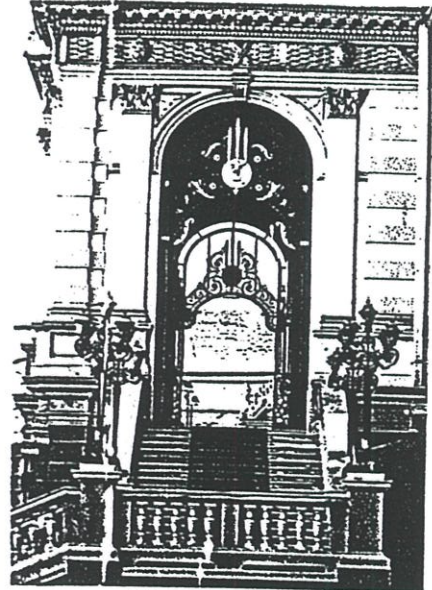
ในรัชกาลนี้ ลวดลายบนหน้าบันได้ฉลุแปรไปมาก ไม่มีรูปแบบยึดถือเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอน แล้วแต่ศิลปินและนายช่างจะออกแบบกำหนดขึ้น แต่มีข้อที่น่าสังเกตอย่างเด่นชัดคือการนำรูปนารายณ์ทรงครุฑกลับเข้ามาใช้อีกครั้งหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากพระที่นั่งราชกรัณียสภา ส่วนอาคารที่สำคัญจะตกแต่งหน้าบันด้วยตราแผ่นดินประจำรัชกาลเป็นรูประจุมงกุฎตั้งบนพานแว่นฟ้า รองรับด้วยช้างสามเศียรในกรอบรูปสี่เหลี่ยม มีรูปครุฑสี ราชสีห์ดิ้นตราบระดับอยู่ ๒ ข้าง นอกจากนี้ที่หน้าบันของมุขเด็จยังทำเป็นรูปจักรและตรีประติษฐานอยู่ในซุ้มเรือนแก้ว ซึ่งเป็นแบบอย่างการตกแต่งหน้าบันที่สำคัญในรัชกาลนี้ ดังจะเห็นได้ที่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

หน้าบันมุขเด็จ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ตกแต่งด้วยรูปจักรและตรีประติษฐานในซุ้มเรือนแก้ว

รูป 2.13 พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

ผังภายนอกของอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ ๔ ชั้นล่างแต่งปูนหยาบขาว

สมัยรัชกาลที่ ๔

ในสมัยนี้สร้างอาคารขึ้นเป็น ๒ รูปแบบคือแบบไทยและแบบตะวันตก อาคารที่เป็นแบบไทยประเพณีส่วนมากมักจะเป็นการสร้างต่อให้แล้วเสร็จจากที่รัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างไว้หรือการบูรณะปฏิสังขรณ์อาคารเดิม ฉะนั้นการตกแต่งผนังทั้งภายนอกและภายในก็ดี ส่วนมากคงจะทำตามรูปแบบและวิธีการเดิมสืบเนื่องจากรัชกาลที่ ๔ ส่วนอาคารแบบไทยประเพณีที่สร้างขึ้นใหม่เช่น พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทและพระที่นั่งราชกรัณยสภา ไม่มีการตกแต่งผนังทั้งภายนอกและภายใน คงแต่อาจปูนทาสีขาวไว้เท่านั้น

อาคารที่เป็นแบบตะวันตก ผนังภายนอกจะเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกอย่างชัดเจนเพราะได้จ้างช่างชาวต่างชาติเข้ามาออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง โดยชั้นล่างแต่งปูนหยาบขาวร่องลายก่ออิฐ ยหิน ชั้นที่ ๒ ตกแต่งปูนฉาบเอียงขึ้น เน้นองค์ประกอบที่เสาโอ๊ก ชูมหน้าต่าง ชูมประตูทางขึ้นและบันได เป็นจุดเด่นของอาคาร ส่วนชั้นที่ ๓ ซึ่งอยู่สูงและไกลสายตากว่า การตกแต่งจึงน้อยลง

ส่วนผนังภายในนิยมที่จะลายปูนทาสีและประดับด้วยภาพหรือพระบรมฉายาลักษณ์ เช่น ที่มกุฎราชกุมารที่นั่งจักรีมหาปราสาททั้งด้านทิศตะวันออกและตะวันตก และมีการเห็นกรอบของภาพด้วยปูนปั้นเป็นแบบตะวันตก หรือบางห้องก็มีการตกแต่งด้วยลายปูนปั้นเปิดทองแต่เพียงอย่างเดียว และประดับพระบรมฉายาลักษณ์เฉพาะด้านสำคัญ เช่นที่พระที่นั่งจักรีองค์ตะวันออกและองค์ตะวันตก แต่อย่างไรก็ตามการตกแต่งนี้มักจะนิยมตกแต่งฝ้าเพดานด้วยลวดลายแบบตะวันตกอย่างงดงาม มีการเปิดทองและเปิดลายไปร่องระบายอากาศ นอกเหนือจากการตกแต่งแบบตะวันตกแล้ว บางครั้งยังมีการนำคติความเชื่อของไทยมาผสมเช่น ลายปูนปั้นเป็นรูปเครื่องมงคลทั้งเก้าผสมกับลายแบบตะวันตกที่ฝ้าเพดานพระที่นั่งสมมติเทวราชอุปบัติ เป็นต้น

องค์ประกอบสถาปัตยกรรม

สมัยรัชกาลที่ ๕

เนื่องด้วยการก่อสร้างอาคารในรูปแบบไทยประเพณีน้อยลง อาคารส่วนใหญ่เป็นรูปแบบที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศตะวันตก ฉะนั้นอาคารที่สร้างขึ้นในรัชกาลนี้ที่เป็นแบบไทยประเพณี จึงยังคงยึดถือโครงสร้างหลังคาเป็นโครงไม้ยกยอดปราสาท เครื่องประดับหลังคาก็ยังคงใช้ประกอบเป็นเครื่องล่ายอง ซึ่งมีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ นาคสะดุ้ง แต่คงจะมีได้ยึดถือเป็นหลักเกณฑ์ใดๆ ที่แน่นอนเช่นรัชกาลก่อน เช่นที่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เครื่องประดับหลังคามิแต่มีล่ายองเปล่าๆ ไม่มีนาคสะดุ้ง ซึ่งเรียกกันว่าระยระกายมอญ ลักษณะเช่นนี้จะปรากฏในอาคารนอกพระบรมมหาราชวัง เช่นที่ พระราชวังบวรสถานมงคล และอาคารทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเครื่องประดับหลังคาที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงใหม่ในสมัยรัชกาลที่ ๗ ซึ่งมีช่อฟ้ารูปช่อป้อมและสั้นกว่าปกติ และหันกลับมาใช้ตัวล่ายองแบบนาคสะดุ้ง ทั้งนี้การทำช่อฟ้าที่สั้นกว่าปกติ เพื่อให้รับกับองค์พระที่นั่งซึ่งมีรูปแบบเป็นสถาปัตยกรรมตะวันตก

ครุฑวางบนคันทันและพระเกี้ยวยอดที่ส่วนยอดของช่อมพระทวาร และพระบัญชาพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

สมัยรัชกาลที่ ๕

ประเทศไทยเริ่มรับอิทธิพลศิลปะของตะวันตกเข้ามามากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสยุโรปถึง ๒ ครั้ง ทำให้ศิลปะตะวันตกหลังไหลเข้ามาสู่ประเทศไทย ด้านการก่อสร้างและรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกก็มีแบบแผนมากขึ้น นอกจากนี้ยังจ้างช่างชาวอังกฤษ ชาวอิตาลี และชาวเยอรมันเข้ามาประจำที่กรมโยธาธิการให้ทำการออกแบบอาคารในพระราชวัง เช่นจ้างช่างอังกฤษออกแบบพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท จ้างช่างอิตาลีออกแบบตึกหน้าต่าง ๆ ในเขตพระราชฐานชั้นในบางหลัง และจ้างช่างเยอรมันออกแบบพระที่นั่งบรมพิมาน เป็นต้น ฉะนั้นรูปแบบของอาคารต่าง ๆ ในพระบรมมหาราชวังในยุคนี้จึงเปลี่ยนจากรูปแบบเดิมโดยสิ้นเชิง นอกจากนั้นรูปแบบอาคารแบบตะวันตกแต่ละหลังก็ยังมีลักษณะต่าง ๆ กันออกไป ตามแต่ภูมิหลังของสถาปนิกชาติต่าง ๆ ที่ได้รับการศึกษาฝึกฝน การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เป็นผลให้แบบแผนความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่นตึกหน้าต่าง ๆ ที่เคยเป็นเรือนหมู่ขึ้นเดี่ยวหลายหลังได้กลายเป็นตึกหน้าหลังเดี่ยวขนาดใหญ่ ความสูงหลายชั้นตามรูปแบบตะวันตกเป็นต้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าไทยจะรับอิทธิพลของตะวันตกเข้ามาแต่ก็รับเอาสิ่งที่ดีเข้ามาอย่างมีสติปัญญาเลือกสรรสิ่งที่ดีมาแต่ต้นวิศกุก่อสร้าง จะเห็นได้ว่าบางครั้งอาคารสร้างขึ้นเป็นแบบตะวันตกก็จริง แต่ก็คืออาศัยวิศกุก่อสร้างต่างประเทศเช่นหลังคามงกุฎการเมืองจีน เป็นต้น จึงยังคงเป็นรูปแบบที่เรียกได้ว่าแบบไทยผสมแบบตะวันตก

อย่างไรก็ตามขณะที่อิทธิพลของศิลปะและวัฒนธรรมชาติตะวันตกได้หลั่งไหลเข้ามาสู่ประเทศไทย ก็มีได้หมายความว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงละทิ้งศิลปะสถาปัตยกรรมแบบไทยประเพณีจนสิ้นเชิงก็หาไม่ ในอาคารที่สำคัญยังไปรับเกล้าฯ ให้มีศิลปะแบบไทยประเพณีไปใช้ให้กลมกลืนกับศิลปะตะวันตก เช่นพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทซึ่งมีองค์พระที่นั่งเป็นแบบตะวันตก แต่เป็นหลังคาทรงไทยยกยอดปราสาททรงมณฑปจอมแห หรือตึกอย่างอีกแห่งหนึ่งคือ พระที่นั่งราชกรัณยสภาซึ่งสร้างเป็นแบบไทยประเพณีแต่มีการจัดผังพื้น โครงสร้าง และใช้วัสดุก่อสร้างแบบตะวันตกเป็นต้น

ส่วนอิทธิพลของศิลปะจีนก็ยังมีได้หมดไปเสียทีเดียวในรัชกาลนี้ กล่าวคือ หากมีการบูรณะปฏิสังขรณ์อาคารใดที่เป็นแบบจีน ก็จะมีการปฏิสังขรณ์ให้เหมือนเดิม ดังเช่นที่หอพระน้อยด้านหลังหอพระธาตุมณฑลเพชรและหอพระสุลาสัยพิมานซึ่งเป็นอาคารแบบจีน เป็นต้น

รัชกาลที่ 6

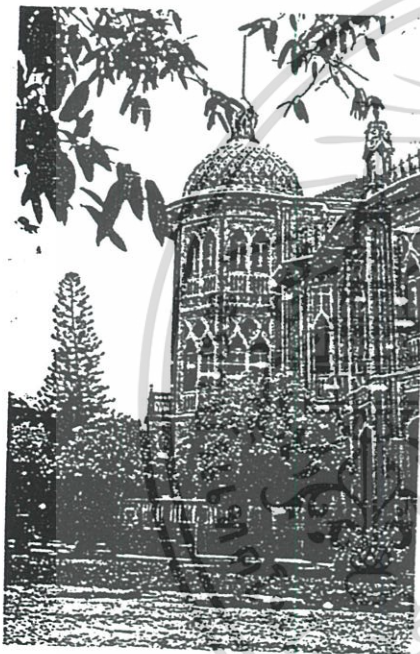
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
(พ.ศ. 2453 – 2468 รวม 15 ปี)

ในรัชกาลนี้เองได้มีการบัญญัติศัพท์สถาปัตยกรรมขึ้นใช้ครั้งแรก และเริ่มมีสถาปนิกไทยซึ่งสำเร็จการศึกษาจากยุโรปกลับมาช่วยบ้านเมืองบ้างแล้ว คนสำคัญได้แก่ หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤดากร อย่างไรก็ดี สถาปนิกไทยยังมีบทบาทไม่มากนักเมื่อเทียบกับสถาปนิกต่างชาติ ดังเช่นกรณีตัวอย่างที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากนี้ ยังมีงานชิ้นสำคัญ ๆ ที่ต้องกล่าวเพิ่มเติมอีก คือ บ้านนรสิงห์¹⁹ หรือตึกไทยคู่ฟ้า²⁰ ในทำเนียบรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งเคยเป็นที่พักอาศัยของเจ้าพระยามหามุนี (หม่อมหลวงฟื้น พึ่งบุญ) บ้านบรรทมสินธุ์หรือบ้านพิษณุโลก และบ้านอื่น ๆ อีกหลายหลัง ซึ่งมีรูปแบบเป็นตัวอย่างขนาดใหญ่ ที่ได้รับอิทธิพลตะวันตกตามความถนัดของสถาปนิกชาวต่างประเทศ

ส่วนความเจริญของพระนครนั้นได้สานเดิมต่อจากรัชกาลที่แล้ว มีการสร้างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ตั้งวีรพยาบาล สถานเสาวภา กรมศิลปากร โรงเรียนเพาะช่าง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และต่อมาก็ได้ตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น

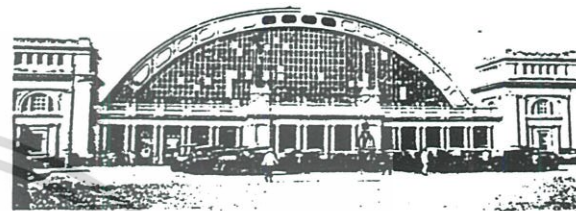
สำหรับที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการออกแบบสร้างตึกเพื่อการอุดมศึกษาขึ้นเป็นตึกแรก ไล่แก่อาคารของคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ซึ่งมีนายเอ็ดวาร์ด ฮีลีย์ (Mr. Edward Healey) ชาวอิตาเลียน ผู้รับราชการประจำอยู่ที่กระทรวงธรรมการเป็นผู้ออกแบบ รูปแบบตัวอาคารได้รับอิทธิพลจากสิ่งก่อสร้างของไทย เมื่อครั้งนายฮีลีย์ไปสำรวจโบราณสถานที่สำคัญทั่วยุโรปและสวารคโลก

แม้ว่าแรงผลักดันจากภายนอกประเทศจะมีน้อยในรัชกาลนี้ แต่แรงผลักดันภายในประเทศกลับทวีมากขึ้น เช่น การก่อกบฏในปี ร.ศ. 130 เป็นต้น ซึ่งสะท้อน

รูป บ้านพิษณุโลก

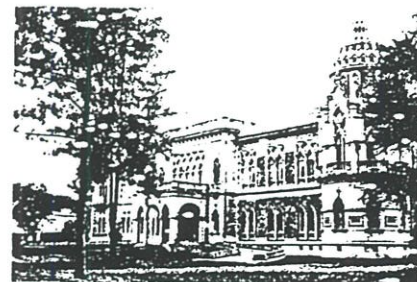
กรรมมากกว่างานด้านอื่น ๆ จึงทรงสร้างผลงานด้านวรรณกรรมไว้เป็นมรดกของไทยหลายต่อหลายชิ้น ทรงสนับสนุนให้เกิดงานสถาปัตยกรรมอันงดงามหรูหราเป็นจำนวนมาก จนเป็นที่ไปได้ว่าความมั่งคั่งของพระคลังหลวงลดคลงความล้ำค้ำ และเข้าสู่ภาวะวิกฤตในช่วงท้ายของรัชกาล อันส่งผลโดยตรงต่อบ้านเมืองในรัชกาลถัดไป

รูป สถานีรถไฟหัวลำโพง

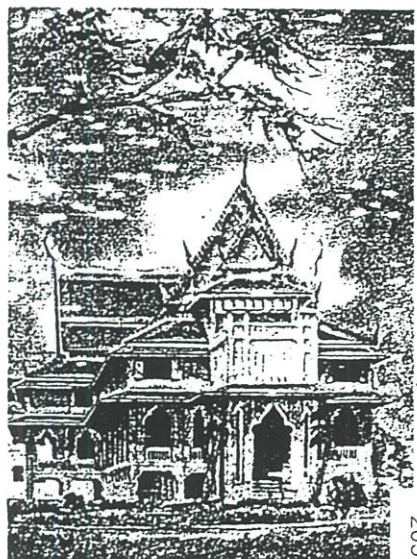
รูป วังหน้าไท

รูป บ้านนรสิงห์

ส่วนอาคารที่เป็นตึกซึ่งสร้างตามแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกนั้นตอนต้นและกลางรัชกาลยังคงมีโครงสร้างแบบกำแพงรับน้ำหนัก แต่ในตอนปลายรัชกาลเมืองงานเพอร์โรคอนกรีตหรือที่ในปัจจุบันนี้เรียกว่าคอนกรีตเสริมเหล็กได้แพร่เข้ามาสู่เมืองไทย อาคารบางหลังในเขตพระบรมมหาราชวังนอกบางหลังจึงได้มีโครงสร้างเป็นแบบเสาและคานรับน้ำหนัก ในตอนปลายรัชกาลปรากฏว่าบริษัทก่อสร้างของชาวต่างประเทศได้เริ่มนำเครื่องจักรทุนแรงบางชนิดมาใช้ อาทิเช่น เครื่องตอกเข็มด้วยเครื่องยนต์หรือไอน้ำ รอกและก้านที่ใช้กำลังเครื่องจักร เครื่องสูบน้ำ ฯลฯ

พระบรมมหาราชวังและพระที่นั่งสุทไธสวรรย์

รูป หอประชุมโรงเรียนวิชาวุฒิชัย

พระบรมมหาราชวังและพระที่นั่งสุทไธสวรรย์

รัชกาลที่ 8

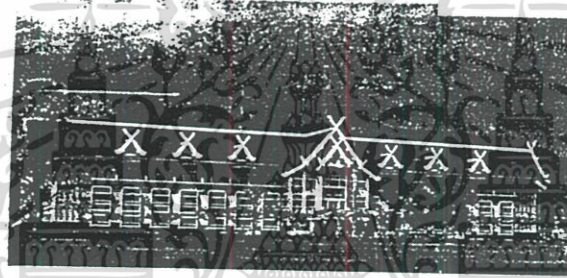
พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว
(พ.ศ. 2477 – 2489 รวม 12 ปี)

ในวงการสถาปัตยกรรมในแนวอนุรักษ์นิยมอย่างเด่นชัด หรือกันก็ก็เป็นช่วงแสวงหารูปแบบของงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ไทย ทดแทนรูปแบบไทยประยุกต์ที่ได้ลดความสำคัญลงไป

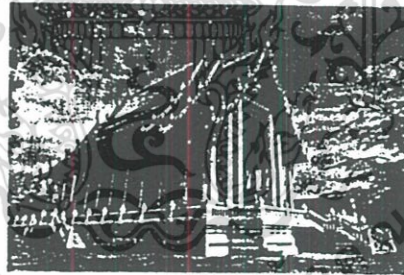
งานสถาปัตยกรรมในแนวไทยประยุกต์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่แพร่หลายในช่วงที่ผ่านมา กลับไม่เป็นที่ยอมรับ ในช่วงนี้ ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ความไม่กลมกลืนกัน ระหว่างการผสมผสานหลังคาจั่วแบบไทย และตัวอาคารที่เป็นกล่องสี่เหลี่ยมแบบสถาปัตยกรรมโมเดิร์น โดยเฉพาะในคอนกรีตของช่วงที่ผ่านมา งานสถาปัตยกรรมในแนวไทยประยุกต์ได้ลดความสำคัญลงไปตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการก่อสร้างอาคารแบบไทยประยุกต์บ้างในช่วงนี้ เช่น อาคารประชาสัมพันธ์ และอาคารที่ทำการของโครงการพุทธมณฑล ซึ่งเป็นอาคารขนาดเล็ก ส่วนอาคารที่สำคัญอย่างศูนย์บริหารราชการจังหวัด ได้มีการพัฒนารูปแบบด้วยการสะท้อนลักษณะของงานสถาปัตยกรรม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของภูมิภาคที่อาคารนั้นตั้งอยู่ ดังเช่นอาคารศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ได้ประดับยอดจั่วด้วยกาแลแทนที่จะใช้รูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ จากส่วนกลางความแบบอย่างอาคารสองฟากถนนราชดำเนินนอก

รูป

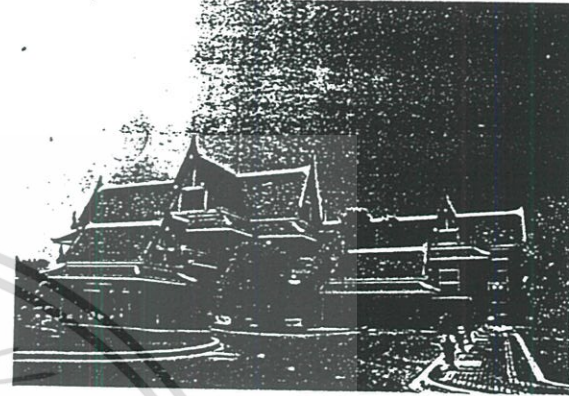
อาคารศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ สถาปนิก กรมโยธาธิการ (อาคารสิทธิเวช)

สำหรับงานสถาปัตยกรรมในแนวไทยประเพณี ได้มีการสืบทอดรูปแบบอย่างต่อเนื่องจากช่วงที่ผ่านมา ในช่วงนี้ เป็นช่วงสุดท้ายของผลงานของหลวงวิศาลศิลปกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมไทย โดยเฉพาะพระอุโบสถวัดสุนทรธรรมทาน นับเป็นผลงานชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่ง พระอุโบสถหลังนี้มีรูปแบบในแนวไทยประเพณี ด้วยลักษณะที่เป็นอาคารค้ำบนฐาน มีชานกำแพงแก้วล้อมรอบ หลังคาจั่วซ้อนชั้นและลดชั้น มุงกระเบื้องเคลือบสี ประคัมเครื่องถ้ายของ บานประตูหน้าต่างลวดรักปิดทอง ความแบบแผนของงานสถาปัตยกรรมในแนวไทยประเพณี ทำนองเดียวกับพระอุโบสถวัดชัยมงคล จังหวัดสงขลา ซึ่งออกแบบโดยศิลปินแห่งชาติ โหมศ ว่องสวัสดิ์ ศิลปินผู้ใกล้ชิดของหลวงวิศาลศิลปกรรม ส่วนงานในแนวไทยประเพณีที่ได้ประยุกต์ใช้วัสดุใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมปรากฏต่อเนื่องมาถึงช่วงนี้เช่นเดียวกันอย่างอาคาร

รูป พระอุโบสถวัดสุนทรธรรมทาน กรุงเทพมหานคร สถาปนิก หลวงวิศาลศิลปกรรม ยกช่อฟ้า

รูป

อาคารที่พักสงฆ์อำเภอคันคุดะ พุทธมณฑล นครปฐม สถาปนิก กรมศิลปากร (เมธี คันธโร)

ค้ำหนักสมเด็จพระสังฆราช อาคารที่พักสงฆ์อำเภอคันคุดะ ในบริเวณพุทธมณฑล สถาปนิกกรมศิลปากร เมธี คันธโร ได้ออกแบบเป็นลักษณะคล้ายเรือนเครื่องสับแบบไทยเดิมที่เป็นเรือนหลังคาจั่ว ยกใต้ถุนสูง แต่ได้ประยุกต์ใช้คอนกรีตเสริมเหล็กเป็นโครงสร้างหลัก หลังคามุงกระเบื้องเคลือบ ส่วนบันลุ่มเป็นแผ่นคอนกรีตที่มีลักษณะเลียนแบบบันลุ่มไม้ แต่ปลายหางประคัมรูปหลายเหลี่ยมสามตัว

กล่าวได้ว่า ในช่วงนี้งานสถาปัตยกรรมไทยได้พัฒนารูปแบบในทิศทางที่ชัดเจน ความพยายามในการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับยุคสมัย และแสดงเอกลักษณ์ไทย ได้กลายเป็นแนวทางการเคลื่อนไหวที่สำคัญของช่วงปี พ.ศ. ทั้งนี้ เพื่อค้นหารูปแบบที่เหมาะสมแทนที่รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับในช่วงนี้ รูปแบบของงานสถาปัตยกรรมไทยจึงมีแนวทางที่แน่นอน ไม่หลากหลายอย่างช่วงที่ผ่านมา

รัชกาลที่ 9

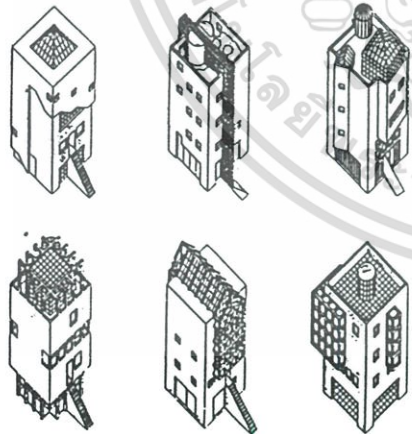
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
(พ.ศ. 2489 - ปัจจุบัน)

ส่วนหนึ่งของงานสถาปัตยกรรมในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2526-ปัจจุบัน ได้รับอิทธิพลทางรูปแบบจากสถาปัตยกรรมโพสต์โมเดิร์นที่ได้กล่าวมาข้างต้น แม้ว่าแนวโพสต์โมเดิร์นเป็นแนวรูปแบบที่ยังมีความสับสนและเข้าใจได้ยาก แต่ก็อาจแยกออกเป็น 4 แนวทางหลักด้วยกัน²⁷ คือ

1. แนวประวัติศาสตร์นิยม
2. แนวบริบทนิยม
3. แนวพหุนิยม
4. แนวพฤติกรรมนิยม

เป็นที่ยอมรับกันว่า งานสถาปัตยกรรมโพสต์-โมเดิร์นในแนวประวัติศาสตร์นิยม มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางต่อวงการสถาปัตยกรรมทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นการลอกแบบอย่างสถาปัตยกรรมในอดีตโดยตรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาปัตยกรรมคลาสสิก หรือเป็นการอิงหรือดัดแปลงรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีต ปัจจุบันมีงานสถาปัตยกรรมในแนวประวัติศาสตร์นิยมอย่างคานคั่นจนทำให้หาคิดไม่ได้ว่า เรากำลังอยู่ในยุคก่อนหรือหลังโมเดิร์นกันแน่ สถาปนิกแกนนำในแนวประวัติศาสตร์นิยมที่ได้ชื่อรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีต เช่น ฟิลิป จอห์นสัน (Philip Johnson) ผู้ออกแบบอาคารสำนักงานใหญ่เอทีแอนด์ที ไมเคิล เกรฟส์ (Michael Graves) ผู้ออกแบบอาคารบริการสาธารณะพอร์ตแลนด์ เฮลмут จาห์น (Helmut Jahn) ซึ่งได้ออกแบบอาคารสูงระฟ้าในโครงการธนาคารแห่งเขาที่เวสต์

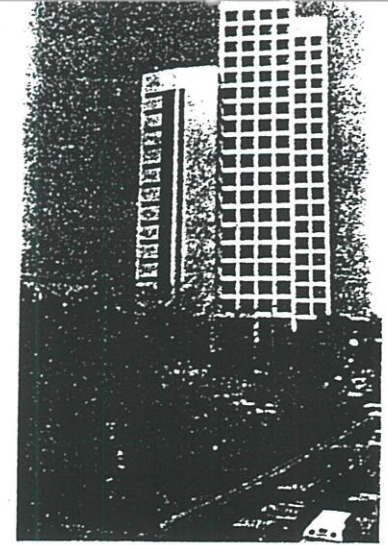
ทาวเวอร์ที่เมืองฮุสตัน ในแนวประวัติศาสตร์นิยม (ตามแนวรูปแบบอาคารโครสเตอร์ที่สร้างในปี ค.ศ. 1928-1930) ฯลฯ อาคารสูงในประเทศไทยซึ่งจัดได้ว่าเป็นประเภทอาคารที่เด่นในช่วงที่เศรษฐกิจกำลังเฟื่องฟูนี้ ก็มักมีลักษณะโรมาติกเช่นเดียวกับอาคารที่ออกแบบโดยสถาปนิกแกนนำเหล่านี้ กล่าวคือ เป็นอาคารที่มีรูปทรงที่ประกอบด้วยส่วนยอด ส่วนกลาง และส่วนฐาน

รูป การแปรผันสู่รูปแบบที่หลากหลายจากโครงสร้างเดิมของอาคารพักอาศัยในโครงการที่เมืองมาร์บวร์กใน พ.ศ. 2519 ตามแนวความคิดของออกสวอลด์ มาอิฮัส ดังเกอร์

แนวสากล

สำหรับงานสถาปัตยกรรมในแนวสากลนั้น ปรากฏว่าอาคารต่าง ๆ มีการใช้ผนังกระจกกันอย่างแพร่หลายในแนวสากลสมัยแรกๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่ ซึ่งกำลังผุดขึ้นจำนวนมากเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในวงการสถาปัตยกรรม และคาดว่าจะมีจำนวนมากยิ่งขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในช่วงต้นทศวรรษ 2530 เป็นต้นไป มีการใช้ผนังกระจกทั้งหลัง

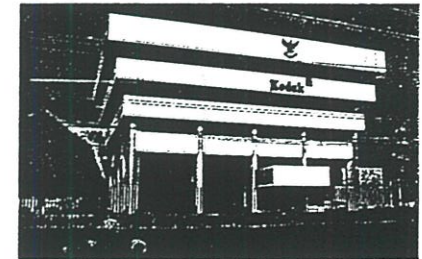
รูป อาคาร ภปร. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สถาปนิกบริษัท สำนักงานสันถยาและคณะ จำกัด สร้างเสร็จ 2532

นอกจากการใช้ผนังกระจกเพียงบางด้านหรือบางส่วนของอาคาร ยังมีการใช้ผนังกระจกในแนวสากลสมัยแรกๆภายในช่องโครง อาจเป็นการใช้ผนังกระจกภายในช่องโครงสร้าง เช่น ที่อาคารเอไอทาวเวอร์หรือภายในโครงกรอบตารางที่ทิ้งให้ออกแบบไว้ เช่น ที่อาคาร ภปร. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

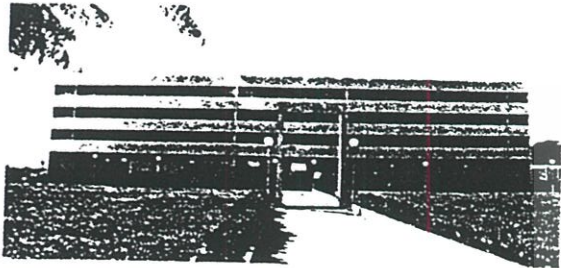
แนวโน้มปัจจัยแวดล้อม

ส่วนหนึ่งของอาคารในช่วงปี พ.ศ. 2526-ปัจจุบัน (2532) ได้ให้ความสำคัญปัจจัยแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านสภาวะแวดล้อม การออกแบบอาคารในแนวสภาวะแวดล้อมสัมพันธ์ ที่ให้ความปกป้องจากสภาวะแวดล้อมภายนอก ยังคงเป็นที่สนใจของสถาปนิกที่มีความรับผิดชอบต่อภาวะสภาวะและการประหยัดพลังงานอย่างไรก็ตาม ในช่วงนี้มีการใช้แสงกันแดดและฉลือกโปร่งน้อยลงไปมาก เมื่อเทียบกับช่วงก่อน ๆ

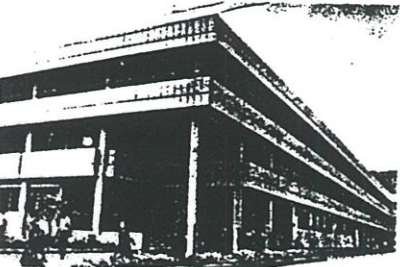
สำหรับอาคารที่มีลักษณะ “ขนมชั้น” หากมีตัวขึ้นมากพอก็ย่อมสามารถปกป้องจากสภาวะแวดล้อมภายนอกได้ ดังเช่น อาคารสำนักงานใหญ่บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (อาคาร 1 และอาคาร 2) อาคารสำนักงานใหญ่บริษัท โกลด์ (ประเทศไทย) จำกัด อาคารเหล่านี้ออกแบบโดยบริษัท ดีไซน์ 103 จำกัด และต่างได้รับรางวัลงานสถาปัตยกรรมดีเด่นในปี พ.ศ. 2527 จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

รูป 13.48 อาคารสำนักงานใหญ่บริษัท โกลด์ (ประเทศไทย) จำกัด ถนนวิภาวดีรังสิต สถาปนิกบริษัท ดีไซน์ 103 จำกัด สร้างเสร็จ 2526

รูป
อาคารเรียนรวมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สถาปนิก
กรมโยธาธิการ (อภิชาติ รูปหอม)
สร้างเสร็จ 2530

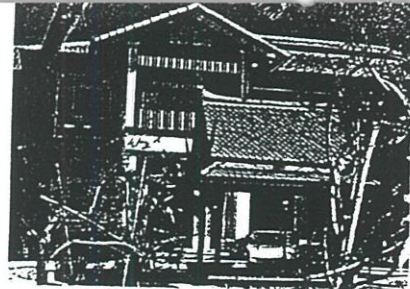
รูป
อาคารโรงพยาบาลประสาทพญาไท สถาปนิก
กองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข สร้าง
เสร็จ 2531

แนวเน้นการใช้งานอาคาร

สำหรับอาคารทั่วไปที่ไม่ต้องการลักษณะพิเศษ
โดยทั่วไปก็ยังคงรูปแบบในแนวเน้นการใช้งานอาคาร
(Functionalism) กล่าวคือ เป็นอาคารที่มุ่งตอบสนอง
ทางด้านประโยชน์ใช้สอย มีประสิทธิภาพและความ
ประหยัดในการใช้งานอาคารและรวมทั้งในการก่อสร้าง
แนวทางการออกแบบดังกล่าวซึ่งเป็นทฤษฎีหลักของ
สถาปัตยกรรมโมเดิร์น ยังคงพัฒนาต่อเนื่องจากช่วง
ก่อน ๆ โดยเฉพาะสำหรับอาคารประเภทโรงเรียน
สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล อาคารราชการ อาคาร
พักอาศัยแบบอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียม ฯลฯ
อาคารเรียนสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เทคนิค
กรุงเทพฯ อาคารเรียนรวมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี เป็นตัวอย่างอาคารสถาบัน
การศึกษารูปแบบที่มีรูปแบบในแนวเน้นการใช้งาน
อาคาร เช่นเดียวกันสำหรับอาคารเรียนโรงเรียนวัด
นักบุญเปโตร สามพราน ที่มีรูปแบบที่เน้นการ
ใช้งานอาคารเป็นหลักสำหรับอาคารประเภทโรงเรียน
เอกชน อาคารโรงพยาบาลประสาทพญาไท
ซึ่งออกแบบโดยกองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข
และสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2531 เป็นอาคารที่มีรูปแบบ
ในแนวที่เน้นการใช้งานอาคารอย่างชัดเจนด้วยลักษณะ
เรียบง่าย ซึ่งดูเหมือนว่ากำลังสวนทางกับกระแสคลื่น
ของความนิยมรูปแบบที่ซับซ้อนหลากหลายตาม
สถาปัตยกรรมโพสต์โมเดิร์นแนวหุนิยม

แนวเน้นการอนุรักษ์

การอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมซึ่งเริ่มต้นคว
มาตั้งแต่ตอนปลายของช่วงก่อน ได้กลายเป็นแนวทาง
สำคัญแนวทางหนึ่งในงานสถาปัตยกรรมในช่วงปี พ.ศ.
2526-ปัจจุบัน (2532) ดังพบว่า ได้มีการออกแบบ
อาคารใหม่ที่ยึดถือรูปแบบเดิมหรือให้กลมกลืนสอดคล้อง
กับรูปแบบเดิม เช่น อาคารสถาบันเกอเธ่ ซึ่ง
ออกแบบโดยบริษัท แชนบิลคา จำกัด ได้พยายามนำ
อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสบายที่ทันสมัยมาใช้กับ
อาคารใหม่เพื่อให้สามารถออกแบบให้คงรูปแบบภายนอก
ให้ใกล้เคียงกับรูปแบบของอาคารเดิมที่เป็นอาคารมุลนิธิ
วัฒนธรรมไทย-เยอรมัน ซึ่งเป็นอาคารไม้ที่อิงอนุรักษ์
ไว้โดยเพียงแต่ปรับปรุงส่วนภายในให้สอดคล้องกับความ
ต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยของมูลนิธิ จึงเป็นกลุ่ม
อาคารที่ยังคงรักษามรดกอาคารเดิมไว้ ในทำนองเดียวกัน
สำหรับกลุ่มอาคารโรงแรมโซฟิเทลเซ็นทรัล หัวหิน
(ส่วนวิลลาวิง) ซึ่งออกแบบโดยบริษัท จูลาตย์
จำกัด โดยได้มีการปรับปรุงบ้านพักตากอากาศไม้รุ่นเก่า
จำนวน 22 หลัง พร้อมกับสร้างใหม่อีก 20 หลัง รวม

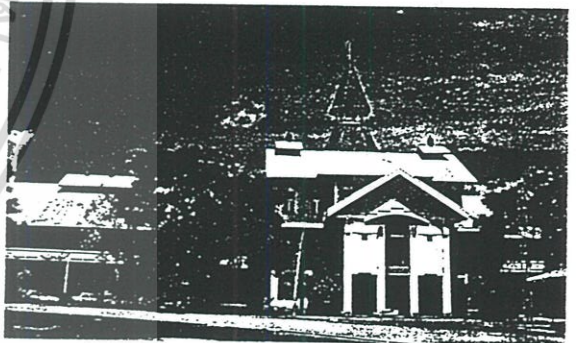

รูป 13.85 อาคารสถาบันเกอเธ่ ซอยอรอดการประสิทธิ์
ถนนสารสินใต้ ตองปนิก บริษัท แชนบิลคา จำกัด
สร้างเสร็จ 2529

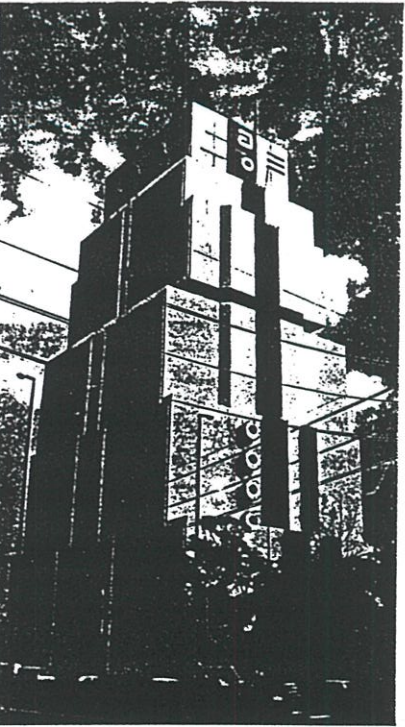

รูป
อาคารโรงแรมโซฟิเทลเซ็นทรัล หัวหิน (ส่วน
วิลลาวิง) ประจวบคีรีขันธ์ สถาปนิก บริษัท
จูลาตย์ จำกัด สร้างเสร็จ 2530

รูป
อาคารอนุสรณ์สถานผู้ประศาสน์การ
ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรม-
ศาสตร์ สถาปนิก วีระ อินทันทัง
สร้างเสร็จ 2529

ทั้งเพิ่มส่วนบริการกลาง เช่น ร้านค้า ห้องอาหาร บาร์
สระว่ายน้ำ ฯลฯ โดยให้มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับอาคาร
เดิม เพื่อยังรักษามรดกอาคารเดิมไว้ อาคารอนุสรณ์
สถานผู้ประศาสน์การปรีดี พนมยงค์ เป็น
อาคารตัวอย่างในแนวเน้นการอนุรักษ์ โดยสถาปนิกผู้
ออกแบบ วีระ อินทันทัง ได้คำนึงถึงความสอดคล้อง
กลมกลืนกับอาคารเดิมเป็นหลัก เพราะเป็นอาคารที่คอ
เนื่องกัน จึงได้ประยุกต์ลักษณะบางประการของอาคาร
เดิมมาใช้ในงานออกแบบ

รูป 1 อาคารสำนักงานใหญ่ธนาคารเอเชีย (ตึกหุ่นยนต์) สถาปนิก บริษัท สถาปนิกสุเมธ ชุมสาย จำกัด สร้างเสร็จ 2529

แนวโน้มความหมายทางสัญลักษณ์

งานสถาปัตยกรรมในช่วงปี พ.ศ. 2526-ปัจจุบัน (2532) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสื่อความหมายทางสัญลักษณ์มากขึ้น อาคารสำนักงานใหญ่ธนาคารเอเชียหรือที่มักเรียกกันว่า “ตึกหุ่นยนต์” ซึ่งออกแบบโดยบริษัท สถาปนิกสุเมธ ชุมสาย จำกัด นอกจากเป็นอาคารที่ประหยัดพลังงานแล้ว ยังมีการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ภายนอกอาคารให้มีลักษณะเป็นหุ่นยนต์ เพื่อสื่อความหมายถึงการนำวิทยาการขั้นสูงมาบริการให้ลูกค้าของธนาคาร รวมทั้งความหมายเกี่ยวกับอนาคตที่ล้ำยุค การเน้นความหมายทางสัญลักษณ์นี้ แท้จริงแล้วเป็นแนวความคิดหลักของสถาปนิกสุเมธ ชุมสาย โมเดิร์น ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ตรงกันข้ามกับแนวความคิดของสถาปนิกสุเมธ ชุมสาย โมเดิร์น ที่ให้ความสำคัญรูปแบบเชิงนามธรรมมากกว่า เพราะไม่ส่งเสริมการอุปมา (anti-metaphor) และไม่ส่งเสริมความหมายทางสัญลักษณ์ (anti-symbolic)³⁵ ด้วยลักษณะเด่นเฉพาะดังกล่าวของตึกหุ่นยนต์ สถาปนิกสุเมธ ชุมสาย ๗ อยูธยา จึงได้รับการยกย่องให้เป็นผู้สร้างสรรค์รูปแบบอาคารที่เป็นที่กล่าวถึงมากที่สุดในโลก³⁶

แนวโพสต์โมเดิร์น

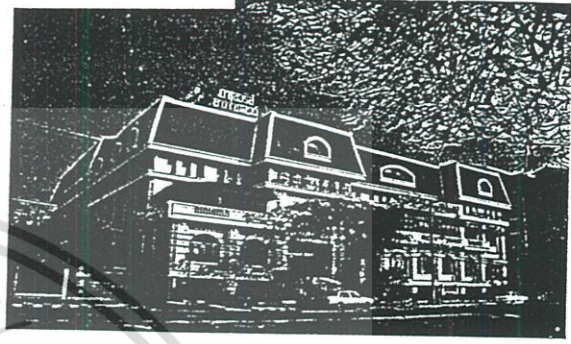
อิทธิพลของสถาปัตยกรรมโพสต์โมเดิร์นได้เข้าสู่วงการสถาปัตยกรรมในประเทศไทยในช่วงปลายทศวรรษ 2520 และมีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงต้นทศวรรษ 2530 ทั้งที่ยังไม่มีความชัดเจนแน่นอนในทิศทางของรูปแบบ กล่าวได้ว่า รูปแบบสถาปัตยกรรมโพสต์โมเดิร์นไม่ได้เกิดจากการพัฒนาทางรูปแบบสถาปัตยกรรมในประเทศไทย แต่เป็นการรับรูปแบบจากสถาปัตยกรรมตะวันตก

ส่วนอาคารจรัลรตอาร์ทเมนต์ นั้นจัดเป็นงานสถาปัตยกรรมโพสต์โมเดิร์นแนวประวัติศาสตร์นิยมที่อิงรูปแบบคลาสสิกในลักษณะดัดแปลงที่ชัดเจน

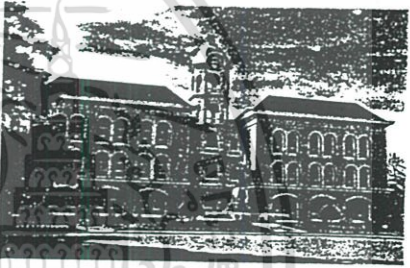

เพราะมีลักษณะการผสมผสานที่แนบเนียนกว่าระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับแบบอย่างคลาสสิก กล่าวคือ มีลักษณะค่อนข้างเอกภาพตลอดความสูง 15 ชั้นของอาคาร โดยมีส่วนยอดซึ่งเป็นส่วนเพนด็องต์เป็นคุณาสันที่ทรงกลมดัดแปลง ผนังกระจกของอาคาร

รูป 2 อาคารจรัลรตอาร์ทเมนต์ ถนนหลังสวน สถาปนิก สำนักงานองอาจสถาปนิก สร้างเสร็จ 2529

รูป 3 อาคารเพนนิงซูลาพลาซ่า ถนนราชดำริ สถาปนิก บริษัท ตรีสถา จำกัด และบริษัท สำนักงานไฟโรส จำกัด สร้างเสร็จ 2528

รูป 4 อาคารหอสมุดศิลปะสุลต่านที่ โรงเรียนมหาวิทยาลัยสงขลา สถาปนิกสำนักงานออกแบบจิระศิลป์ปกก และเพื่อน สร้างเสร็จ 2530

อาคารหอสมุดศิลปะสุลต่านที่ โรงเรียนมหาวิทยาลัยสงขลา ซึ่งออกแบบโดย พ.อ. จิระศิลป์ปกก จัดเป็นอาคารในรูปแบบนีโอคลาสสิกที่ลดรายละเอียดลง รูปแบบอาคารพร้อมหอนาฬิกาที่สะท้อนมาจากอาคารยุคก่อน ๆ ในยุโรป

แนวรูปแบบต่างชาติ

งานสถาปัตยกรรมในช่วงปี พ.ศ. 2526-ปัจจุบัน ที่มีรูปแบบหลากหลายนั้น รวมถึงงานสถาปัตยกรรมที่มีรูปแบบของชาติต่าง ๆ ด้วย อาคารหลายหลังย่านถนนราชดำริมีรูปแบบสถาปัตยกรรมต่างชาติ เช่น อาคารเพนนิงซูลาพลาซ่า มีรูปแบบอาคารคล้ายอาคารในอิตาลีในยุโรป โดยมีหลังคาคล้ายหลังคาทรงมงฆาร์ (Mansard Roof) แต่ไม่ได้หักเป็น 2 ตอน อาคารบางกอกเคเบิลมีสวนทาวเวอร์ที่มีรูปแบบ “ขนมปังขิง” เอียงเข้าหากันทั้งสี่ด้าน ส่วนฐานของอาคารจะเป็นช่องกลมพร้อมเกล็ดคานนอน จึงมีรูปแบบที่สอดคล้องกับสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของญี่ปุ่นที่สามารถดัดแปลงเอกลักษณ์เดิมไว้ อาคารบางกอกเคเบิลนี้ ออกแบบโดยสำนักงานแคน วงศ์ประศาสน์ โดยที่อาจไม่ได้ตั้งใจให้มีรูปแบบต่างชาติ ส่วนอาคารบริษัท โคชิบาไทยแลนด์ จำกัด และอาคารอิมเนซิยม โรงเรียนปานะพันธุ์วิทยา ซึ่งต่างก็ออกแบบโดยสำนักงานองอาจสถาปนิก มีรูปแบบตามอิทธิพลของสถาปัตยกรรมคลาสสิก โดยเฉพาะอาคารอิมเนซิยม มีรูปแบบที่ได้ค้นคว้าไปมาก ตามทิศทางสถาปัตยกรรมโพสต์โมเดิร์นแนวประวัติศาสตร์นิยมในประเทศไทยตะวันตก

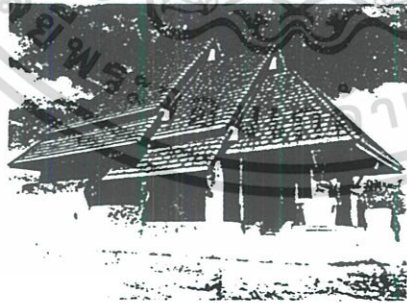
แนวสถาปัตยกรรมสมัยนิยม (แนวสุนทรียภาพเชิงธุรกิจ)

ความสับสนในทิศทางของรูปแบบสถาปัตยกรรมในปัจจุบันซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกว่า “เรากำลังหลงทาง” มีมูลเหตุสำคัญที่เกิดจากงานสถาปัตยกรรมสมัยนิยมที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อความสำเร็จทางธุรกิจมากกว่าต่อการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรม ประชาชนทั่วไปมักเข้าใจว่า การมีลวดบัวคานแนวขอบต่าง ๆ คานซึ้งลูกกรง (baluster) คานเสา รวมทั้งการมีหัวเสาเลียนแบบหัวเสาคลาสสิก เป็นการเติมคุณค่าทางด้านสุนทรียภาพให้กับอาคารที่มีรูปแบบเรียบ ๆ ในปัจจุบันจึงพบว่าอาคารจำนวนมากที่มีการตกแต่งให้ดูหรูหรา แต่มักมีลักษณะฉาบฉวย ทั้งนี้อาจพบได้ในอาคารเกือบทุกประเภททั้งที่ออกแบบโดยสถาปนิกและผู้ที่ไม่ใช่สถาปนิก และไม่ขอล่าวจถึงในที่นี้

งานสถาปัตยกรรมในแนวสมัยนิยมที่นำมากล่าวถึง เป็นงานสถาปัตยกรรมที่มักมีองค์ประกอบเฉพาะที่จะดึงความสนใจของประชาชนทั่วไป งานสถาปัตยกรรมในแนวสมัยนิยมนี้ อาจพบได้ในอาคารที่มีการใช้ซึ้งลูกกรงสำเร็จรูป เช่น อาคารสยามการ์เดนพาร์คเมเนจ ฯลฯ หรือในอาคารที่เน้นลักษณะโค้งงอระเบียงพร้อมลวดบัวและซึ้งลูกกรง เช่น อาคารพาร์คเมเนจบ้านสวนหมาก ฯลฯ หรือในอาคารที่มีหอคอยและหอนาฬิกาสำหรับอาคารที่สูงเพียง 2-4 ชั้น อย่างอาคารหาคใหญ่สปอร์ตคลับ ปาร์คพาราไดส์คอมเพล็กซ์ หรือในอาคารที่ได้จัดให้มีหอคกลมหรือโค้งที่ยอคของอาคารสูง ซึ่งเป็นลักษณะที่พบกันมากในอาคารต่าง ๆ ที่เมืองท่องเที่ยวอย่างไมอามี เช่น อาคารโรงแรมแกรนด์พาลาส (คฤหาสน์) อาคารโรงแรมรอยัลพาราไดส์ ฯลฯ การใช้รูปแบบทางเข้าโค้งขนาดใหญ่ที่อาคารศูนย์การค้าทันสมัยที่พลาซ่า จัดได้ว่าเป็นสุนทรียภาพเชิงธุรกิจ ซึ่งเปลี่ยนไปคนสมัยนิยม เช่นเดียวกับสำหรับอาคารศูนย์การค้าเอ็มวีพลาซ่า องค์ประกอบอาคารพร้อมลวดบัวต่าง ๆ ในอาคารทั้งสองได้อาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางวัสดุก่อสร้าง ซึ่งได้แก่ GRC คิงที่ได้กล่าวมาแล้ว

รูป อาคารโรงแรมแกรนด์พาลาส (คฤหาสน์) ในปัจจุบัน พักผ่อนที่ สถานีรถไฟกรุงเทพ สร้างเสร็จ 2526

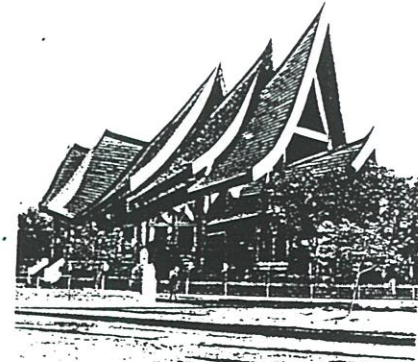

รูป อาคารอุโบสถสำนักวิปัสสนาวิชรธรรมบรรพตชลบุรี สถานีรถไฟ บริษัท ดีไซน์ 103 จำกัด สร้างเสร็จ 2528

แนวนั้นเอกลักษณ์ไทย (ไทยร่วมสมัย)

ในขณะที่รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยในแนวอย่างแนวไทยประเพณีและแนวไทยประยุกต์ถูกจำกัดสำหรับอาคารบางประเภทอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาคารทางศาสนาและอาคารที่ทำการที่มีความสำคัญ และท่ามกลางความสับสนในทิศทางของรูปแบบสถาปัตยกรรมในช่วงนี้ ได้เกิดความคิดค้นคิดในการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทยซึ่งก็ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงก่อนสถาปนิกไทยและนักวิชาการบางส่วนได้หันมาให้ความสนใจแนวทางการออกแบบและข้อเสนอแนะในแนวนั้นเอกลักษณ์ไทย” จนได้กลายเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย ในแนวทางหนึ่งได้มีรูปแบบในแนวนั้นเอกลักษณ์ไทยด้วยบรรยากาศรวม

อาคารพิพิธภัณฑ์กับมัญฐานอัฐิธาตุ วัดบูรพาธรรม เป็นตัวอย่างงานสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยที่ชัดเจนในตัวเองด้วยเทคโนโลยีการก่อสร้างยุคปัจจุบัน โดยมีรูปแบบในแนวนั้นเอกลักษณ์ไทยเชิงนามธรรม ที่อาศัยเพียงเค้าโครงเดิม ซึ่งย่อมแตกต่างจากรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยประเพณี ลักษณะหลังคาที่ซ้อนกันของอาคารอุโบสถสำนักวิปัสสนาวิชรธรรมบรรพต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการจัดภายในที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของกรประกอบพิธีสังฆกรรม ประกอบกับลักษณะสงบ เบา และลอยตัว ย่อมสื่อถึงเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทย ลักษณะเชิงนามธรรมดังกล่าวพบได้ที่อาคาร “ตีโกม” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ซึ่งเป็นอาคารที่มีลานโล่งล้อมรอบด้วยอาคารและมีสระน้ำขนาดใหญ่อยู่หน้าอาคาร ลักษณะเบาและลอยตัวนี้ก็พบได้ที่อาคารสำนักงานสาขานการอาคารสงเคราะห์ ขอนแก่น ซึ่งออกแบบโดยบริษัท สถาปนิกสุเมธ ชุมสาย จำกัด เช่นเดียวกับโคได้ประยุกต์ลักษณะเด่นในรูปทรงของสถาปัตยกรรมไทยในงานออกแบบให้มีเอกลักษณ์ที่ท้องถิ่น ดังสังเกตได้จากองค์ประกอบที่เป็นจั่วเขาชะง่อนทางนอน จั่วตรง

รูป อาคารพิพิธภัณฑ์กับมัญฐานอัฐิธาตุ พระราชวชิราวุธ หลวงปู่คุณ อดุล วัดบูรพาธรรม สุรินทร์ สถานีรถไฟ ต้นคึกคัก ศรีสุรินทร์ สร้างเสร็จ 2527

รูป อาคารสำนักงานสาขานการอาคารสงเคราะห์ ขอนแก่น สถานีรถไฟ บริษัท สถาปนิกสุเมธ ชุมสาย จำกัด สร้างเสร็จ 2532

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นาย อานนท์ ลิ้มสุวรรณ
วัน เดือน ปี เกิด	26 ธันวาคม 2519
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรปราการ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 11/1 ซอย 12(ราฟาแอล 11) ถนนท้ายบ้าน ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษา วิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีสถาปัตยกรรม) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีการศึกษา 2544 ได้รับทุนอุดหนุน การทำวิจัย จากบัณฑิต วิทยาลัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2546 สำเร็จการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาบัณฑิต (สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์) จากสถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
สถานที่ทำงาน	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำโปรแกรมศิลปกรรม ภาควิชาออกแบบ(ออกแบบตกแต่งภายใน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้